

SZINOPTIKUM

Szinoptikum© az ELTE Az Élethosszig Tartó Művelődésért Alapítvány periodikuma

ISSN 2062-7009

Sorozatszerkesztő:

Dr. Arapovics Mária

A kötetet szerkesztette:

Tálas Ágnes és Pap Anna

Az eredeti borítót tervezte:

Mérei Fanni Luca

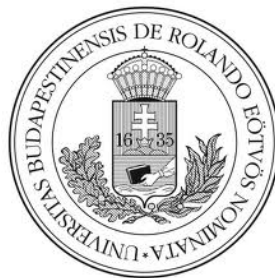
Az eredeti borítót átdolgozta:

Ország Zoltán

A kiadásért felelős: Az ELTE Az Élethosszig Tartó Művelődésért Alapítvány elnöke

A nyomdai munkálatokat a Pátria Nyomda Zrt. (1117 Budapest, Hunyadi János út 7.) végezte.

Megjelent az ELTE PPK Hallgatói Önkormányzat támogatásával.

SZINOPTIKUM

Szakdolgozat-kivonatok gyűjteménye

2013

ELTE PPK ANDRAGÓGIA SZAK

Szerkesztette: Tálás Ágnes és Pap Anna

ELTE Az Élethosszig Tartó Művelődésért Alapítvány

Előszó

Nem lesz többé tavasz? – kérdik sokan az utóbbi évek tapasztalatai alapján. Talán nem kevésbé a meg-nem-gondolt gondolatoktól vezérelt emberi hatások nyomán hosszú-hosszú idő alatt létrejött természeti folyamatok alakulnak át – rövid idő alatt – nehezen kezelhető változásokká. A természetben az ember megjelenése előtt ritkák voltak a hirtelen impetusok, míg magukban az emberi kultúrákban a hirtelen beavatkozások gyakorisága szignifikáns mutató.

A társadalmi-kulturális folyamatok évszázados stabilitása egy-egy társadalmat kristályszerkezet-jellegű, karakteres és jól felismerhető sajátosságokkal tesz egyedivé. Az egyének és a közösségek tudják – megtanulják – helyüket és szerepüket a nagy egészben, kialakítják saját identitásukat és ennek megfelelően mérlegelik együttműködési és előbbre lépési szándékaikat a társadalom többi résztvevőjéhez és intézményéhez viszonyulva.

E stabil kristályszerkezetek sokak által nagyra becsült kulturális-társadalmi formációkhoz vezettek, az évszázados fűnyírásáról nevezetes angol alkotmányos monarchiától kezdve a mélyföldeket fegyelmezett közösségi együttműködéssel sokszínű tulipán- és ugyancsak sokszínű befogadó-országgá fejlesztő Hollandián át a hagyományokat a modernitásban is megőrző szándékú japán kultúráig.

Nálunk azonban a világ- és saját malmok-gyötörte társadalmi-kulturális kristályszerkezet újra- és újra megroppant. Külső szándékokkal újra- és újraroncsolt életkörnyezetünkben újra- és újra nekivág egy-egy közösség a stabilitás, a kristályszerkezet felépítésének.

Az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Karán hét esztendeje elindított andragógus-képzés egy hasonló metamorfózis eredménye. Idő kell kristályosodásához – s ezen önmeghatározó folyamat egyik fontos tényezője a Szinoptikum.

Budapest, 2013. április 28.

Dr. Striker Sándor
tanszékvezető egyetemi docens
Andragógia Tanszék
ELTE PPK Neveléstudományi Intézet

Bevezető

Ha arra törekszel, hogy az örök mértéket kövesd: ne botránkozz azokon, akik nem erre igyekeznek, hanem törekvéseik ingadozva ágaznak a sokféle véges és változó mérték között. Ne azt nézd, hogy mijük nincsen, hanem hogy mijük van; mert még a legnyomorultabbaknak is van olyan lelki kincse, mely belőled hiányzik. Kifogásolni, fölényeskedni bárki tud; tanulj meg mindenkitől tanulni.

Weöres Sándor: Útravaló

Harmadik alkalommal jelenik meg a Szinoptikum. Jól érzékelhetően hagyománnyá vált a végzős hallgatók szakdolgozat-kivonatának megjelentetése és a dolgozatok bemutatása az Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógia és Pszichológia Karán andragógia alap- és mesterszakán.

Idei kötetünk szerkezete is tükrözi az andragógia képzés területeit. Alapszakon három szakirány indult ezen az évfolyamon – felnőttképző, művelődésszervező és személyügyi szervező nappali és levelezős képzésben – s ezekre épült a mesterszak nappali és levelező képzés. A BA és MA szakosok sokszínű munkái ennek megfelelő tagolásban jelennek meg a 2013-as Szinoptikumban. A szakdolgozat-összefoglalók száma ugyanakkor valamivel több, mint az idén született munkák száma, minthogy több tavaly halasztó mesterszakos hallgató dolgozatának kivonata is ebben az évben jelenik meg.

A megjelenő absztraktok a szerzői szándékot jelenítik meg, a szerkesztők arra törekedtek, hogy az egyoldalas követelmény formáját megőrizték, így a munkák a szokásos szerkesztői-nyomdai előkészítésen túl a hallgatók által beküldött szövegek eredeti nyelvi kifejezőmódját jelenítik meg.

Az Andragógia Szakmai Nap megszervezése és a Szinoptikum szerkesztői munkája sok andragógia szakos hallgató szakmai gyakorlatának teljesítése is egyúttal. Köszönjük a hallgatók hozzáértő munkáját. Külön köszönjük Varga Zsuzsanna és Ország Zoltán segítségét a tapasztalatok átadásában és a borító elkészítésében. Köszönjük azt a lelkiismeretes és alapos munkát, amit a két szerkesztő, Tóth Ágnes és Pap Anna időt és fáradságot nem sajnálva elvégzett.

Köszönjük az ELTE PPK Hallgatói Önkormányzatának, hogy a kötet megjelenését támogatta.

Dr. Arapovics Mária
sorozatszerkesztő
ELTE Az Élethosszig Tartó Művelődésért
Alapítvány elnöke

Az andragógia alapszak hallgatóinak munkái

Felnőttképzési szervező szakirány

A dolgozat szerzője: ARADI KRISZTINA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Berényi Ildikó Magdolna

RESZOCIALIZÁCIÓS LEHETŐSÉGEK A BALASSAGYARMATI FEGYHÁZ ÉS BÖRTÖNBEN

Kulcsszavak: kriminálandragógia, reszocializáció, Balassagyarmat, büntetés-végrehajtás

A közhiedelemmel ellentétben a bv. intézeteknek nem csupán az az egy funkciójuk van, hogy a fogvatartottakkal letöltessék a kiszabott büntetést. Ennél sokkal többről van szó. Talán kevesen gondolják, de a magyarországi börtönökben lezajló reszocializációs folyamatok meglehetősen fontos szerepet játszanak nem csak a bűnt elkövető egyének, hanem társadalmunk életében is. A fegyintézetekben zajló munka nagymértékben arra irányul, hogy megmutassák a fogvatartottaknak a helyes utat, megelőzzék a bűnismétlést. Fontos feladat ez mind az elítéltek, mind pedig a szabad emberek számára. A társadalomnak is érdeke, hogy minél kevesebben kerüljenek vissza a büntetés-végrehajtási intézetekbe, hiszen annál kevesebb ember esik ki a foglalkoztatásból, nem kell őket az államnak ellátni, a börtönön kívül hasznos tagjai lehetnek a társadalomnak. Belátható, hogy ha újra bv. intézetbe kerülnek, ez nem következik be.

Dolgozatomban a Balassagyarmati Fegyház és Börtön reszocializációs törekvéseit ismertetem. Ezen belül foglalkozom a kriminálandragógia fogalmának vizsgálatával, a szocializáció és reszocializáció fontosságával, a Balassagyarmati Intézet oktatási és képzési kínálatával, munkalehetőségeivel, a nevelési folyamatot elősegítő és utánkövetési programjaival, valamint a nevelőtisztek munkájával és az andragógusok lehetséges feladataival a bv.-n belül.

Azért választottam ezt a témát, mert kiskorom óta közvetett kapcsolatban állok a magyarországi büntetés-végrehajtással, szüleim a Balassagyarmati Fegyház és Börtön dolgozói. Részben ennek köszönhetően, közel áll hozzám ez a világ, és tanulmányaim előrehaladtával egyre többet kezdtem foglalkozni a kriminálandragógia témakörével.

Legfőbb hipotézisem, hogy a nevelési/reszocializációs folyamat következtében csökkenthető a visszaesések száma a fogvatartottak körében.

Szakmai gyakorlatomat az általam vizsgált Intézetben töltöttem, ennek következtében saját szememmel is láthattam, hogyan működik a rendszer, melyet bemutatok. Tanulmányozhattam néhány belső dokumentumot is és mélyinterjút készíthettem az Intézet parancsnokával, számos dolgozójával, illetve 2 fogvatartottal is. Emellett természetesen kutatási módszereim közé tartozott a szakirodalom elemzése, ellátogattam a BVOP szakkönyvtárába is.

A dolgozat szerzője: BODNÁR-KIRÁLY ANDREA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Feketéné dr. Szakos Éva PhD

A PEDAGÓGIA ÉS AZ ANDRAGÓGIA KÜLÖNBSÉGEINEK MEGJELENÉSE A NYELVTANÁROK
MUNKÁJÁBAN

Kulcsszavak: andragógia és pedagógia sajátosságai, kapcsolódások, elméleti vita, nyelvpedagógia

Az andragógia, mint diszciplína életében az elmúlt időszakban egy erőteljes leválási folyamat indult meg a neveléstudomány területétől. Sokféle nézet alakult ki arról, miként kellene kezelni az andragógiát, milyen pozíciót érdemel a tudományterületek mátrixában. Mennyire érdemes az andragógiát elválasztani a pedagógiától, avagy közös kezelésük hasznos lehetne a felnőttek oktatása terén. A két tudományterületnek megvannak a közös specifikumai, sőt egyes teoretikus szerint az andragógia az elméleti alapjait egyenesen a pedagógiától kölcsönözte. Ezzel ellenétben mások a hasonló sajátosságok ellenére is a két terület teljes szeparációja mellett érvelnek. Felmerül tehát, hogy mennyire kellene támogatni ezt az elválási folyamatot vagy érdemesebb lenne ösztönözni a két terület együttműködését.

A dolgozatom ezen elméleti kérdéssel foglalkozik, miközben az említett két tudományterület viszonyának vizsgálatát kiterjesztettem a nyelvoktatók munkájára is. Az empirikus kutatás során, melyet egy nyelviskola 5 gyakorló nyelvoktatójával és 5 tanfolyamokon résztvevő hallgatóval végeztem, azt vizsgáltam, hogy a két diszciplína sajátosságai milyen formában jelennek meg az oktatói munka életében, vagyis magában a nyelvoktatás folyamatában. Láttak-e, illetve érzékelték-e különbségeket az intézményben dolgozó nyelvtanárok a tanfolyamokon résztvevő egymástól eltérő korosztályok oktatása és tanulása között. Ezen eltérések miben nyilvánultak meg, a kooperálás során milyen tapasztalatokat szereztek az oktatók a felnőttek és felnövekvők tanulása és oktatása viszonylatában. Mennyire tekintették szükségesnek a felnőttekre irányuló ismeretek oktatását és ezek módszertani továbbképzéseken való megjelenését.

A vizsgálat alapvető hipotéziseit képezte: az andragógia és pedagógia közös tulajdonságai ellenére a nyelvoktatók mégis releváns különbségeket érzékelték a két terület gyakorlatban való megjelenése során. A tanfolyamokon nagyobb arányban dolgoztak együtt felnőtt hallgatókkal, ahol a problémáikat többnyire saját magukra hagyatkozva oldották meg. Az andragógiai ismeretek megléte ugyanis nem képezi a továbbképzések szerves részét, habár segítségül szolgálhatna a tanári munka során. A dolgozat igyekszik továbbá választ nyújtani azon kulcsfontosságú kérdésre is, hogy a tapasztalatok alapján mennyire lenne releváns ezen ismeretek nyelvtanári szakokba történő integrálása. Napainkban ugyanis e tárgykör jelentős hiánycikként jelenik meg az egyetemi életben. Oktatásuk pedig akár kiemelkedő jelentőséggel is bírhatna a nyelvtanárok munkája során fellépő didaktikai nehézségek felismerésében és ezek megfelelő kezelésében.

A dolgozat szerzője: CZENE JÁNOSNÉ
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Kelényi István

A GYÓGYÍTÁS MŰVELŐDÉSI SZEREPE ÉS ÁBRÁZOLÁSA A MŰVÉSZETBEN

Kulcsszavak: betegségek, medicina, művészet, ábrázolás

Témaválasztásomat több tényező is befolyásolta. Gyógyszerészként mindennapi munkámban is kötődöm a gyógyításhoz. Nap mint nap találkozom gyógyulni vágyó betegekkel, akik beszélnek egészségügyi problémáikról. Szakdolgozatom másik szála a művészet. Ehhez rajongóként kötődöm. Harmadik szálként ide kapcsolódik még a kommunikáció, amit egészségügyi szakokon oktatok OKJ-képzések keretében. Ezek ismeretében már össze is áll a kép, hogy miért érdekel a medicina és a művészetek kapcsolata. A szakdolgozat bibliográfiájában felsorolt könyvek, illetve a témakörhöz kapcsolódó egyéb információk tanulmányozása során többek között arra kerestem a választ, hogy vajon megengedhető-e erkölcsi, morális szemszögből, hogy a betegség és az orvoslás művészi alkotás tárgya legyen? Munkám során áttekintettem az orvoslás adott időszakra vonatkozó történetét, különös tekintettel a művészeti vonatkozásokra. Ezek persze önmagukat is adták, hiszen olyan alkotók, mint például Avicenna, Leonardo da Vinci, Michelangelo vagy Rembrandt a medicina történetének is részesei voltak. Vizsgálódásaim során azt figyeltem meg, hogy az orvoslás és a művészet kapcsolata többnyire az orvostudomány fejlődésének fejezeteihez köthető. Leginkább az érdeklődés mentén jelent meg mindez. Egyrészt az egyes betegségek megjelenése, valamint ezek gyógyítása keltette fel az alkotók érdeklődését, másrészt pedig az alkotókban fogalmazódott meg az emberi szervezet megismerése iránti érdeklődés, és ez segítette a gyógyítással foglalkozók ismereteit, munkáját.

A hipotézisemben feltett kérdés választát, a szakirodalomban megtalálható tényezőkön túl, már a megfogalmazásban is a lélekben kerestem. Feltevésem szerint ugyanis ez mindkét területhez szorosan hozzátartozik, kutatásomban azonban a kapcsolatot, illetve ennek okát vizsgáltam. Ahogy az előbbieken is utaltam az érdeklődés kölcsönösségére, a motiváción keresztül fogalmaztam meg saját válaszomat. Arra a következtetésre jutottam, hogy az élet más területeihez hasonlóan az érzelmek irányítják a megismerés felé vezető utat is. Ezek az érzelmek elsősorban vágyként és félelemként jelennek meg. A betegek vágnak az egészségre és félnek a haláltól, az orvosok pedig ezekre igyekeznek megoldást találni. A művészetben ugyanígy megtalálhatóak ezek az érzelmek. Az alkotók a megjelenítés eszközével egyrészt szembesítik a betegeket és orvosokat a valósággal, másrészt pedig az ismeretlent igyekeznek megfogalmazhatóvá tenni. Mivel általában a két fő érzelm közül a félelem az erősebb, a megjelenítéssel, azaz ismertté tétellel segítenek az előremutató vágyat erősíteni. Ezek alapján a kérdésre megfogalmazott válaszom szerint úgy gondolom, hogy a medicina megjelenítése nem csak megengedhető, hanem szükséges is. A vizsgált témakör további kutatási területe lehet még a művészet gyógyító célú alkalmazása. A munkám során felhasznált szakirodalomban is több helyen szerepel a művészet, mint terápia, jelen munkámhoz azonban ez nem kapcsolódik szorosan.

A dolgozat szerzője: CSÍKOS TÍMEA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Kelényi István

VÁLTOZATOK A GÓTIKUS ÉPÍTÉSZETRE

Kulcsszavak: gótika, építészet, katedrálisok

A középkorban virágzó gótikus stílus az építészetben hozta létre legmonumentálisabb alkotásait. A Franciaországból kiindult új építési koncepció viszonylag hamar meghódította az európai kontinenst. Egyre magasabb és karcsúbb katedrálisokat emeltek, céljuk a fizikai és szellemi határaik meghaladása volt: közelebb kerülni Istenhez.

Dolgozatom célja, hogy bemutassam, elemezzem a gótikus építészet európai változatait. Válaszokat keresek arra, hogy a helyi hagyományok miként befolyásolták Franciaországból kiindult katedrális gótikát, hogyan terjedt el a korabeli Angliában, a Németalföldön, Itáliában és Magyarországon.

Munkám során olyan szakirodalmak felhasználására törekedtem, amelyek részletes ismeretek nyújtanak a stílusperiodizációról, a gótikus építészet történetéről, szakrális vonatkozásairól, építészet technikai újításairól. Az építészeti újítások között olyanokat említhetünk, mint a csúcsívet, támíveket, támpilléreket és a bordás keresztboltozatot, melyek segítségével megalkotott váz az épület teljes súlyát tartotta, így lehetőség nyílt a felszabaduló részekbe színes ablakok beillesztésére. Dolgozomban kitérek a középkori emberek fényhez való viszonyára, amely a hatalmas, csodálatos színekben pompázó, bibliai történeteket ábrázoló rózsablakokon keresztül jutott el hozzájuk.

Olyan nagy európai építészeti remekművek bemutatására törekedtem, melyek kitűnő példaként szolgálnak a gótikus építészet megismerésére. Ezek többek között a párizsi Notre Dame székesegyház, Chartres-i katedrális, az angliai Westminster apátság, prágai Szent Vitus székesegyház, a kölni dóm, a bécsi Szent István-székesegyház, illetve a budai Mátyás-templom.

A dolgozat szerzője: DARNYI ZSUZSANNA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Katona Nóra

KÉPZÉS ÉS FEJLESZTÉS EGY ENERGIASZOLGÁLTATÓNÁL

Kulcsszavak: munkahelyi felnőttképzés, felnőtt tanulók

Dolgozatomban a munkahelyemen folyó képzéseket mutatom be. A szakirodalmi áttekintésben a felvilágosodástól kezdve a XX. század végéig az andragógia történetébe nyújtok betekintést, majd a felnőttképzéshez tartozó kulcsszavakat fejtem ki bővebben: permanens tanulás, felnőttképzés funkciói, tanulási, oktatási stílusok.

Bemutatom a vállalatot, melynek során kiderül, hogy a vállalaton belül az oktatás ketté oszlik: szakmai képzések és módszertani képzések jellemzik, melyek lebonyolításáért két terület felelős. A szakmai részt a tudásmenedzsment csoport, a módszertani részt pedig a humán erőforrás végzi. Interjút készítettem mindkét terület irányítójával, akik beavattak az elmúlt évek eredményeibe és a jövővel kapcsolatban is kaptam érdekes információkat.

Hipotéziseim szerint a vállalatnál folyó képzések hasznosak mind a munkavállalók, mind a vállalat számára; az oktatások szervezése, az oktatók hozzáállása, és a tananyagok hozzájárulnak a képzések sikeres elvégzéséhez, illetve a humán erőforrás menedzsment által szervezett oktatások is fontosak és hasznosak. Annak érdekében, hogy kiderítsem, feltételezéseim igazak-e, kutatást készítettem munkatársaim körében. Elégedettségmérő kérdőívekből vett minták alapján összesítettem a válaszokat, melyekből következtetéseket vontam le a témával kapcsolatban.

A dolgozat szerzője: FARAGÓ NIKOLETT
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Kereszty Orsolya PhD

EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS A XXI. SZÁZADI FIATAL FELNŐTTEK KÖRÉBEN

Kulcsszavak: egészségfejlesztés, egészséges életmód, fiatal felnőttek

Szakedolgozatomban bemutatom az egészségfejlesztés legfontosabb nemzetközi dokumentumait, melyek globális szinten befolyásolják az emberek lehetőségeit egészségük javítására, valamint javaslatokat adnak a kormányoknak, milyen intézkedésekkel tudnák biztosítani a lakosság részvételét az innovációkban.

Egy másik fejezetben a hazai egészségfejlesztés történetéről írok, fontosabb publikációkat és elméleteket ismertetek, ezzel közelebb kerülve a fő kérdésemhez: hogyan szereznek ismereteket a fiatal felnőttek a XXI. században az egészségfejlesztési lehetőségeikről?

Hólabda módszerrel kiválasztott hallgatókkal és szakértőkkel, félig strukturált interjúk alapján igyekszem válaszokat kapni, hogy képes-e az említett korosztály egészséges életmódot fenntartani a tanulmányaik, munkájuk, vagy családjuk mellett, és ez mekkora erőfeszítéssel jár?

Nem feledkezem meg arról sem, hogy rövid kitekintést tegyek három számomra fontosabbnak tartott témakörben: az étkezés, a mozgás és a mentálhigiéné terén, melyekről úgy gondolom, hogy egyre nagyobb hangsúlyt kéne kapniuk a felnőttoktatás során. A diétetika véleményem szerint nagy jelentőséggel bír abban a korszakban, amikor ízfokozók és adalékanyagok vesznek körül minket, és komoly odafigyelés szükséges ezek elkerülésére táplálkozásunk során. A testmozgás, a sport az ókori emberek mindennapjához tartozott, mára azonban a nevelésnek érdemi szerepe van abban, hogy valaki felnőttként milyen aktivitással űzi. A lelki egészségvédelem szerintem még nem kapta meg a kellő figyelmet, pedig a stresszfaktorok számának növekedése, és az emberi kapcsolatok átrendeződése miatt nem szabadna elhanyagolni.

A dolgozat szerzője: HAJDÚ TIBORNÉ KUKURICSÁR MÓNICA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Kereszty Orsolya PhD

NEMI EGYENLŐTLENSÉGEK A FELNŐTTKÉPZÉSBEN

Kulcsszavak: felnőttképzés, motiváció, elégedettség

A szakirodalom már részletesen foglalkozott azzal a jelenséggel, hogy a felnőttképzésben résztvevők között nagyobb arányban vannak a nők (*Bajusz, 2010.*). Kérdés az, hogy hogyan és miért alakulhatott ki ez az állapot, és milyen okai lehetnek annak, hogy a nők magas számban vállalják a felnőttképzéssel járó kötelezettségeket. A kérdést dolgozatomban egy konkrét területre, a posztgraduális jogászképzésre, a levelező jogászképzésre és a Munkaügyi és társadalombiztosítási igazgatási, ill. az Igazságügyi igazgatási BA képzésekre fókuszálva vizsgálom.

Dolgozatom első részében a szakirodalmi áttekintés alapján bemutatom az ELTE ÁJK történetét és a jogászképzés fejlődését, oktatási expanziót, külön tekintettel a női hallgatókra vonatkozó adatokra. Hipotézisem: 1. A különböző felnőttképzési szakokon más-más összetételű csoportok találhatóak a nem, a kor és előzetes végzettség szerint. 2. A BA képzéseken magasabb arányban lesznek a nők a férfiakhoz képest. 3. A hallgatók motivációit vizsgálva a BA képzéseken az első diploma megszerzése lesz a cél, közöttük a magasabb arányban jelen lévő nők elsősorban a munkahelyi előmenetelt és a magasabb fizetést szeretnék biztosítani a diplomájuk által. 4. Igazolni szeretném, hogy a nők fiatal felnőttkorban és családalapítás előtt folytatják tanulmányaikat, a férfiak ezzel szemben később lépnek be a felnőttképzésbe. 5. Az elégedettség és a tanulást támogató rendszerek használatában a férfiaktól nagyobb kritikát várok, a támogatási rendszerek használatában pedig korosztályi eltérésekre számítok.

A második részben az általam összeállított kérdőív részletes elemzését végzem. A kérdőívet összesen 310, a képzésben jelenleg résztvevő fő töltötte ki (személyes megkeresés útján). A kérdések a tanulás megkezdésének motivációira, a képzés során tapasztalt oktatás-szervezési elégedettségre, a tanulás-támogatás módjaira illetve a majdani diploma nyújtotta hallgatói elvárásokra fókuszáltak. Mindezen kérdésekre adott válaszokat elsődlegesen a nemek szemszögéből értelmezem.

A dolgozat szerzője: HALÁSZ GABRIELLA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Hegyi-Halmos Nóra

A HUNGAROCONTROL ZRT. OKTATÓINAK KÉPZÉSE

Kulcsszavak: szakszemélyzet, oktatói felelősség, oktatók képzése

A HungaroControl Zrt. kiemelkedően fontos nemzetközi kötelezettsége a magyarországi és nemzetközi légitforgalom koordinálása. A társaság dolgozóinak jelentős részét azon légitforgalmi irányítók alkotják, mely szakemberek döntéseitől függ a repülőgépeken utazó több száz utas biztonsága a nap 24 órájában, az év minden napján. Ez a mérhetetlen felelősségtudat alapjaiban határozza meg a cég képzési rendszerét, mely által biztosítja a folyamatos minőséget.

Dolgozatomban a vállalat légiközlekedési szakszemélyzetét oktató szakemberek kiválasztását, képzésének felépítését, módszereit, működését, és sikerességét járom körbe, a képzés jelentőségét hangsúlyozva. Az első fejezetben bemutatom magát a HungaroControl vállalatot, illetve a rá vonatkozó nemzetközi és hazai előírásokat. A következő fejezetben a figyelemreméltóan összetett és kidolgozott képzési struktúrát ismertetem, mely az iskolarendszeren kívüli hatósági jellegű képzésekhez tartozik. E rendszer különböző munkakörök szakmai alap-, felfrissítő-, és továbbképzését, illetve az egyes területek oktatóinak képzéseit foglalja magában. Látható, hogy vizsgálatom tárgya mindösszesen egy szelet kiragadása a szisztémából, viszont funkcióját tekintve igazán jelentős. Gondoljunk csak arra, hogy mekkora felelősséggel jár a – naponta több ezer utas biztonságát szolgáló – szakszemélyzet oktatóinak munkája, emellett az ő kiválasztásuk és képzésük.

A harmadik részben rátérek az oktatók kiválasztásának menetére, az oktatói alkalmasság mérésének módszereire, a képzések bemutatására és sajátosságaira. Ezután a módszereket tekintem át, és igyekszem választ kapni arra a kérdésre, hogy melyek azok a kompetenciák, attitűdök, magatartási normák, amelyek egy oktató kiválóságát jelenthetik. Mindezt a cég belső dokumentumainak információira, és egyéb szakmai irodalomra támaszkodva tárom fel, és elemzem a témát. Primer forrásként működő kvalitatív kutatásom hatékonyan egészíti ki az általam felhasznált szakirodalmat. Mélyinterjú keretében a cég oktatási szakreferensét, Lautner Erzsébetet kérdeztem az oktatók képzéséről. Sokéves tapasztalatával és rálátásával nagyban segítette vizsgálatomat.

Az utolsó fejezetben a képzés sikerességét elemzem a hallgatói elégedettséget mérő tanfolyami értékelőlapok, és az oktatók véleménye alapján. Végezetül összegzem és véleményezem a HungaroControl szakszemélyzetét oktatók képzési rendszerének működését, miközben továbbgondolom annak fejlesztési lehetőségét a jövőre nézve.

A dolgozat szerzője: KÓCZIÁN GABRIELLA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Sztrunga Erzsébet

A KULTURÁLIS TURIZMUS, MINT AZ INFORMÁLIS TANULÁS SZÍNTERE.
FÓKUSZBAN: A XXI. SZÁZADI VÁROSLÁTOGATÓ.

Kulcsszavak: kulturális turizmus, városlátogatás, informális tanulás

Szakedolgozatom témája a kulturális turizmus, azon belül a városlátogató turizmus, mint informális tanulási színtérnek a bemutatása. Témaválasztásom egyik oka, hogy magam is lelkes turista vagyok, aki a nyaralásai során főként európai nagyvárosokat keres fel. Ilyenkor nem csak kikapcsolódom, hanem megismerem a város épített kultúráját, szellemi örökségét s így egy tanulási folyamat részese is vagyok. A másik oka, hogy szerettem volna összekapcsolni a turizmus terén szerzett korábbi ismereteimet a jelenlegi életszakaszomban fontos tanulmányaimmal az andragógia terén, számomra ez az élethosszig tartó tanulás egy állomása is.

Dolgozatom első részében a szakirodalom mentén áttekintem a turizmus rövid történetét, pozitív és negatív hatásait, ismertetem, hogy mit értünk kultúrán, hol helyezkedik el a kulturális turizmus, azon belül a városlátogató turizmus a turizmus rendszerében. A második részben a témát, a szakirodalom áttekintésével andragógiai oldalról közelítem meg. A Memorandum az egész életen át tartó tanulásról leszögezte, hogy a céltudatos tanulási tevékenység formális, nem-formális és informális tanulási környezetben valósul meg. A tanulási aktivitáshoz kapcsolódó felmérések rámutattak arra, hogy nekünk, magyarok számára általában a formális, iskolai rendszerű tanulás jelenti a tanulást. Úgy gondolom, hogy az informális tanulás megítélése terén személetmód váltásra van szükség, leendő andragógusként szeretném felhívni a figyelmet, hogy a saját utazásunk megszervezésének tapasztalata, mindaz az ismeret, készség, attitűd, amit egy utazás ideje alatt elsajátítunk része a felnőttkori tanulásnak, így a városlátogató turizmus az informális tanulás egyik színtere is.

A következő részben a dolgozat terjedelmére való tekintettel, a teljesség igénye nélkül szemezgetek az európai nagyvárosok kulturális kínálatából, majd rátérek a kutatásom bemutatására. Kutatásom célja az európai nagyvárosokba látogató turisták utazásszervezésének, kulturális tevékenységének feltérképezése, tárgya annak felmérése, hogy a kutatás alanya mit tanult meg informálisan a szervezés és városlátogatás során. Alanyai az európai nagyvárosokba ad hoc jelleggel, vagy rendszeresen, egyedül vagy társasággal utazó, a meglátogatott helyen hosszabb időt eltöltött nők és férfiak csoportja, módszere pedig primer piackutatás, félig strukturált mélyinterjú illetve a kérdőíves survey módszer. Megvizsgálom, hogy igazolódnak-e hipotéziseim, miszerint a 30-35. év közötti korosztály önmaga szervezi meg városlátogató útját. A XXI. századi városlátogató kerüli a tömeget és maga fedezi fel a város nevezetességeit, kulturális örökségét. A megkérdezettek 75 %-ának van maradandó tudása, ami az utazás megszervezéséhez és/vagy a meglátogatott város nevezetességeihez, szellemi örökségéhez kapcsolódik illetve a megkérdezettek legalább 25 %-a meg tudja fogalmazni, mit ért élethosszig tartó tanuláson.

A dolgozat szerzője: KOMÁROMI ZOLTÁN
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Arapovics Mária PhD

AZ INFORMÁLIS TANULÁS SZEREPE A MUNKAERŐPIACON
AVAGY A TUDÁS HATALMA

Kulcsszavak: Informális tanulás, LLL, Digitális kompetencia, Europa2020

Munkanélküliségi ráta, foglalkoztatottság, munkaerő-piaci problémák. Sajnos ezek a kifejezések mindenki számára ismerősen csengenek. Témaválasztásomat elsősorban az indokolta, hogy közel 15 éve dolgozom az IT szektorban, aminek sajátossága - a mellett, hogy talán az éppen tartó gazdasági recesszió kevésbé sújtja a többi területhez képest - az informális tanulás útján szerzett tudás, kompetencia komoly fegyverténynek számít a munkavállalók kezében. Számos esetben tapasztaltam, hogy nem azt firtatják a munkáltatók egy állásinterjú során, hol és milyen végzettséget szerzett a jelölt, hanem egy-két gyors feladat kapcsán felméri a valós tudását. Vizsgálatom során arra keresek választ, hogy különbséget tesznek-e a munkáltatók az informális és a formális tanulás által megszerzett tudás között, van-e az IT szektorra jellemző sajátosság.

Az informális tanulással és az azon keresztül megszerzett tudás elismerésével kapcsolatosan bőséges szakirodalom állt rendelkezésemre, azonban az engem különösen érdeklő szektor specifikus kutatásokat primer kutatásként kellett elvégezniem. Ehhez célzott interjúkat és strukturált kérdőíves felmérést készítettem és a kapott adatok elemzésével próbáltam alátámasztani vagy elvetni feltételezéseimet. A szekunder kutatási adatok általános képet adtak, amit jól kiegészített a saját eredmények elemzése.

Az elsődleges kutatási eredmények feldolgozása után arra a következtetésre jutottam, hogy az IT szektorban valóban érezhető egyfajta szegmentáció a munkáltató tulajdonosi szerkezete és mérete szerint, azaz a külföldi tulajdonú multinacionális vállalatok és a magyar tulajdonban lévő kis-közép vállalkozások eltérően kezelik az informális tanulással szerzett tudást. Azonban a vizsgált minta homogenitása miatt nem tudtam - igaz nem is volt szándékom - általánosan megfogalmazni konklúziót.

A vizsgálati eredmények egy szektorról adtak lenyomatot, amit feloldhatna egy kibővített kutatás, mely több területet ölel fel és ezzel általános képet adhat az informális tanulás és az azon keresztül megszerzett tudás munkaerő-piaci megítéléséről.

A dolgozat szerzője: MAGYAR MÓNKA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Kraiciné dr. Szokoly Mária PhD

MÉRÉS ÉS ÉRTÉKELÉS A FELNŐTTKÉPZÉSBEN

A MODULÁRIS ÉS NEM MODULÁRIS SZAKMAI VIZSGÁK EREDMÉNYEINEK ÖSSZEHASONLÍTÁSA

Kulcsszavak: felnőttképzés, moduláris szakmai vizsga, értékelés

Napjainkban a teljes oktatási rendszer reformjának lehetünk szemtanúi, a közoktatásban, a szakképzésben, a felnőttképzésben és a felsőoktatásban egyaránt. A napi politikai események kapcsán a közvélemény fokozott figyelemmel kíséri a változásokat. Az oktatás minősége hatással van az emberek mindennapi boldogulására, a gazdaságban betöltött helyzetére, az ország gazdasági fejlődésére. Az egyén tudásának gazdagodása nem csak az egyén, hanem a társadalom hasznára is válik. Dolgozatom célja bemutatni és rendszerbe foglalni a felnőttképzés során megvalósuló mérés-értékelési szakaszokat. Andragógiai szempontból érdekes és fejlesztés alatt álló terület a szakmai vizsgák során történő mérés-értékelés. Ezért munkatapasztalataim és személyes érdeklődésem kapcsán kutatásom céljából a szakmai vizsgák eredményeinek vizsgálatát tűztem ki. Az iskolarendszeren kívüli képzések nem moduláris és moduláris szakmai vizsgáin született eredmények összehasonlításával azt kutatom, hogy az eredmények átlagai között van-e különbség. Dolgozatomban a szakképzésnek kizárólag az iskolarendszeren kívül megvalósult szegmensével kívánok foglalkozni.

A dolgozat két, jól elkülöníthető részből áll. Az első részben felvázolom a hazai szakképzés jelenét a felnőttképzésre fókuszálva. Bemutatom működésének jogszabályi alapjait, intézményeit, és az Országos Képzési Jegyzék rendszerének múltját, jelenét és jövőjét. Dolgozatom címében említett mérés-értékelés elméleti részével foglalkozom, és sorra veszem a felnőttképzés gyakorlatában fellelhető értékelési módokat. A dolgozat második nagyobb egységében a hipotézisemben felvetett gondolatok igazolására vagy megcáfolására lefolytatott kutatás módszerét, eredményeit és ezek lehetséges okait tárom fel.

Hipotézisem azon a feltételezésen nyugszik, hogy a jelenleg hatályos rendelkezések szerinti, felnőttképzésben megvalósult, kutatásom során vizsgált moduláris rendszerű szakmai vizsgákon jobb érdemjegyek születtek, mint a 2006 előtti, nem moduláris rendszerű értékelések esetében. Ezt kutatással, a vizsgaeredmények átlagának összehasonlításával kívánom alátámasztani. Feltételezem, hogy a jobb vizsgaeredmények egyik lehetséges oka, hogy a moduláris vizsgákon a személyes, társas és módszerkompetenciák kétszeres beszámítása okozhatja a jobb eredmények megjelenését. Feltételezem, hogy a moduláris vizsgák értékelése során, az 51% lélektani határként működik.

A kutatás során szekunder adatgyűjtési módszert választottam, 1200 vizsgaeredményt dolgoztam fel egyszerű számtani átlagszámítással. A kutatás eredményei alátámasztották a hipotéziseimet.

A dolgozat szerzője: MALENKA SZILVIA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Kelényi István

LOVAGOK RÉGEN ÉS MA

Kulcsszavak: lovag, lovagrend, keresztes hadjárat, középkor, kultúra, karitatív tevékenység, hagyományőrzés

Dolgozatomban a lovagrendek történetét mutatom be kialakulásuktól napjainkig. Mikor, hogyan és milyen céllal jöttek létre. Kik voltak a tagjaik a kezdetekben és kik ma. Milyen tevékenységet folytattak régen és most. Mit jelentett a lovagi lét akkor és mit jelent ma. Miképpen zajlott a lovagnevelés a kezdetekben, illetve miképpen történik az apródképzés manapság. Hogyan lehetett valakiből lovag a középkorban és hogyan lehet lovag a jelenkorban.

Témaválasztásom oka, hogy véleményem szerint a lovagrendek ma is olyan kulturális értéket képviselnek, mely példamutató lehet a következő generációk számára. Az udvarias viselkedés, mely ma is elengedhetetlen feltétele a hatékony kommunikációnak szoros összefüggésben van a lovagvilággal, hiszen kialakulásuk párhuzamosan zajlott a középkorban.

Vizsgálataim középpontjában a Templomos, a Johannita, a Teuton, a Máltai, a Szent Lázár és a Szent György lovagrendek álltak. Vázolom megalakulásuk körülményeit, jelképeiket, viseleteiket, fénykorukat, hanyatlásukat, feloszlásukat és újraélesztésük történetét. Bemutatom működésüket, társadalmi szerepüket, a felnövekvő nemzedékre gyakorolt hatásukat akkor és most. Milyen kulturális és karitatív tevékenységet folytatnak. Hogyan őrizték hagyományaikat századokon át és hogyan ápolják ezeket ma is.

Külön kitérek a lovagrendek magyarországi megjelenésére és hazánkban folytatott tevékenységére.

Választ keresek arra is, hogy az utóbbi évtizedekben alakult új lovagrendek milyen mértékben képviselik az eredeti eszméket és szükség van-e egyáltalán a XXI. században ilyen szervezetekre.

A dolgozat szerzője: MÁRKI ANITA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Arapovics Mária PhD

A SZÜLÉS, OTTHONSZÜLÉS ANDRAGÓGIAI ASPEKTUSAI

Kulcsszavak: szülés, nő, bába, önművelés

Dolgozatom témáját azért választottam, mert hosszú évek óta érdekel az otthonaszülés. Figyelemmel kísérem az ezzel kapcsolatos magyarországi eseményeket, én is otthon szültem. Célom, hogy méltó helyére kerüljön a társadalmi megítélésben az otthonaszülés, ezért tudományos módszerekkel szeretnék foglalkozni a szülés témájával.

A téma aktuális és újszerűsége az, hogy Magyarországon most zajlik az a folyamat, amely minden országban megtörtént, mielőtt elfogadták volna az otthonaszülés létjogosultságát. A probléma azért is időszerű és fontos, mert most történik egy szemléletváltás a szülés témájában Magyarországon. Történeti pillanatokat élünk, most lehet kutatni. 10 év múlva már mindenki természetesnek fogja gondolni, hogy az otthonaszülés megengedett, sőt, hasznos is. Akkor már nem tudjuk megkérdezni az embereket a mostani, átmeneti időszakról. Most van itt a pillanat.

A dolgozat eredeti annyiban, hogy tudtommal a felnőttek tanulása szempontjából még nem írt senki a szülésről, és amiatt hasznos, mert így a leendő anyákat tudatosabban lehet majd felkészíteni.

Kutatásomban a következőkre keresem a választ: Hogyan szerzik a nők a szülésről szóló tudásukat? Informális vagy nonformális tanulással? Mi a meghatározó a szülés helyszínének, módjának megválasztásában? A családi történetek, élmények, félelmek, vagy a tudatos információszerzés?

Hipotézisem szerint meghatározó, hogy milyen kultúrába születtünk, a családban milyen születtörténetek vannak jelen. A felnőtté válásig az informális tanulása a főszerep, és a szülés előtti időszakban válik a nonformális tanulás hangsúlyossá (ez lehet akár több év is). Feltételezem, hogy azok, akik az otthonaszülés mellett döntenek, a tudatos információszerzés hatására döntenek úgy.

Empirikus és elméleti kutatómunkát is végeztem. Kutatásomban kvalitatív és kvantitatív módszert is alkalmaztam: életút-interjúkat, egy szakértői mélyinterjút készítettem és online kérdőíves kutatást végeztem, egyszerű véletlen mintavétellel. Az életút-interjúkhoz a félig strukturált interjútypust választottam. Az online kérdőíves kutatásban célcsoportom a 30-50 év közötti olyan nők voltak, akik már szültek.

Ezt a dolgozatot egy kutatássorozat első lépésének szánom. Újabb és újabb kérdések vetődtek fel bennem, amik akár 10-20 évre is feladatot adhatnak nekem.

A dolgozat szerzője: NAGY PÉTERNÉ
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Feketéné dr. Szakos Éva PhD

A FIATAL FELNŐTTEK A FELNŐTTKÉPZÉSBEN SZERZETT VÉGZETTSÉGÉNEK
HASZNOSSÁGA

Kulcsszavak: felnőttképzés hasznossága, foglalkoztatottság, munkanélküliség, munkaadók elvárásai

Dolgozatom témájának ihletői a mai fiatal felnőttek. Az ő lehetőségeik a munkaerő-piacon a meglévő felnőttképzésben megszerzett tudásukkal, végzettségükkel. Az elmúlt évtizedek sok esetben negatív példaként szolgáltak arra, hogy ezen fiatalok, hogyan boldogulhatnak az iskolapadból való kilépésük utáni pár évben. Vajon ez változott bármit is az elmúlt években? És ezen probléma megoldásához megfelelő eszköz lehet-e a felnőttképzés?

Dolgozatom első felében kifejtem hipotézisemet, miszerint a fiatal felnőtteknek a mai világban a felnőttképzés önmagában nem elég a munkaerő-piacon való boldoguláshoz. Illetve a téma másik aspektusát is érintem, miszerint elegendő lehet a felnőttképzésben megszerzett végzettség, amennyiben az a mai elvárásoknak megfelelő, és releváns, és nem pusztán egy végzettség, melyre a mai időkben nincsen szükség. Elemzem azt az állítást, miszerint a mai foglalkoztatottsági mutatók szerint, a gyakorlattal rendelkező munkavállalók hamarabb szereznek munkát, mint azok, akik csak végzettséggel rendelkeznek.

A második fejezetben elemzem kutatásom eredményét, melyet egy hat fős fókuszcsoporthoz tartozók beszélgetés során végeztem. Ennek módszereként egy kvantitatív kérdőívet is használok annak felmérésére, hogy a 18-30 év közötti fiatalok mennyire tartják fontosnak saját maguk továbbképzését, mik a leghasznosabb szakmák, amiket érdemes tanulni, illetve, hogy azokkal a végzettségekkel milyen állást sikerült megszerezniük.

A harmadik fejezetben igyekszem az eddig leírtak alapján megválaszolni a korábban feltett kérdésemet, miszerint a felnőttképzés valóban megadja-e a fiatal felnőtteknek az abba vetett bizalmukat, miszerint van értelme tanulni.

Úgy vélem, ez a téma egy folyamat része, mely állandóan változik, és sokan, különféleképpen élik meg. A folyamatosan változó munkaerőigények kielégítéséhez egy folyamatosan változó és alkalmazkodó felnőttképzésre van szükség.

A dolgozat szerzője: PAP ANNA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Kraiciné dr. Szokoly Mária PhD

SAJÁTOS TANULÁSI IGÉNY AZ ANDRAGÓGIA SZEMPONTJÁBÓL

Kulcsszavak: sajátos tanulási igény, tanulási zavar, speciális szükséglet, andragógia

Orvosi értelemben a sajátos tanulási igényű személyek (STI) nem tartoznak a fogyatékos személyek körébe, de tanulási akadályozottságuknak oka lehet életvitelük, aluliskolázottságuk, személyes- és szociális kompetenciáik hiánya. (Kraiciné, 2012) Így ők a felnőttképzés speciális célcsoportját képezik.

Céлом volt, hogy megfigyeljem az ELTE-PPK andragógia szakos hallgatók vélekedéseit, ismereteit és kompetenciáit az STI-vel kapcsolatban és hozzájáruljak a fogalom elfogadtatásához. Dolgozatommal igyekeztem felkelteni az érdeklődést e jelenség iránt, valamint javaslatokat tettem a megoldásra és az érzékenyítésre, megerősítettem a különböző tudományterületek együttműködésének szükségességét, valamint az esélyegyenlőség növekedésének fontosságát. Hipotéziseim szerint az ELTE-PPK andragógia szakos hallgatói nem rendelkeznek a STI felnőtt személyekkel történő foglalkozáshoz szükséges ismeretekkel és kompetenciákkal. A sajátos tanulási igény hátrányt jelent a felnőttkori tanulásban, azonban ez szakértő támogatással csökkenthető. Az andragógia és a társtudományok közötti együttműködés hozzájárulhat az STI fogalom elfogadtatásához, szélesebb körű használatához. Kutatásom módszerül a szakirodalom elemzésén kívül interjút, fókuszcsoportos interjút, valamint standardizált papíralapú kérdőíveket használtam. Célcsoportom 2012/13-as tanévben az ELTE-PPK-n tanuló Andragógia BA és MA szakos hallgatók voltak.

Vizsgálatom eredményeként kirajzolódik, hogy a felnőttképzés és az andragógia számára az STI jelenségvilága még nem ismert, nem elfogadott területe, a szakemberek még nem tudják megoldani a speciális szükségletekből adódó nehézségeket, nincsenek jól alkalmazható módszerek. Kiderült, hogy a hallgatótársaim nagyon kevés ismerettel rendelkeznek a sajátos tanulási igényről, azonban úgy gondolják, hogy ez a probléma esélyegyenlőtlenséget teremt. Egyesek fontosnak tartanak a témakört beépíteni az andragógia szakos képzésbe, mások úgy vélik, e nehézségek enyhítése nem az andragógia feladata.

A kutatás folytatásaként a vizsgálatot szeretném kiterjeszteni más tudományterületekre is, hozzájárulnék egy sajátos módszertan kidolgozásához a STI felnőtt tanulók számára, egyben a felnőttképzésből gyűjtenék jó gyakorlati példákat.

A dolgozat szerzője: POLYÁK CSILLA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Hegyi-Halmos Nóra

A FOGLALKOZTATHATÓSÁG FEJLESZTÉSE A TÁMOP TÜKRÉBEN

Kulcsszavak: kompetenciák, munkaerő-piac, foglalkoztathatóság, TÁMOP, képzés

A felnőttképzés egyik legfontosabb feladatának tartom a foglalkoztathatóság fejlesztését, melynek aktualitását sok tényező, a globalizáció, az infokommunikációs technológiák robbanásszerű fejlődése, a gazdasági és demográfiai változások és válságok egyaránt indokolják.

A tudás, a készségek folyamatos fejlesztése, a változásokhoz való alkalmazkodási-képesség, az ismeretek és készségek változó körülmények közötti megfelelő alkalmazása olyan kompetenciák meglétét feltételezi, amellyel egyre inkább rendelkezni kell a munkaerő-piacon történő sikeres érvényesüléshez.

Az első fejezetben a különböző szakterületek kompetencia meghatározásait, csoportosításait vázolom fel. Arra keresem a választ, hogy melyek azok a kompetenciák, amelyek az Európai Unió ajánlásaiban, és a magyar munkaerő-piacon elvárásként szerepelnek.

A második fejezetben az Új Magyarország Fejlesztési Terv 2007-2013 közötti időszakra kitűzött céljait és programjait ismertetem, létrejöttének szükségességét a munkaerő-piac helyzetéből adódóan, valamint illeszkedését a magyar kormány élethosszig tartó tanulás stratégiájához.

Majd kiemelten a TÁMOP program működését és célcsoportjait mutatom be, a hangsúlyt az 1. prioritási tengely mentén kitűzött foglalkoztathatóság fejlesztése, és a munkaerő-piacra történő belépés ösztönzése mentén. Ebben a fejezetben a Bács-Kiskun Megyei Munkaügyi Központ munkatársaival történt konzultációk alapján a program intézményi szintű, a mindennapi életben történő megvalósulását vizsgálom.

Végül néhány, a TÁMOP programban részt vett személlyel készített interjú elkészítésével egy szubjektív képet szeretnék kapni, és az egyének véleményét megismerni. Arról, hogy az EU irányelvek és ajánlások, a társadalmi célok elérése érdekében, mint a gazdasági versenyképesség, és a foglalkoztatottság javítása, a társadalmi kohézió megteremtése, a munkaerő-piacon hátrányos helyzetűek képzésének támogatása érdekében végrehajtott aktív munkaerő-piaci programok, a felhasznált források, az elvek és eszközök hogyan érvényesülnek, és hogyan hatnak egyéni szinten az egyes emberek életére.

A dolgozat szerzője: PREVIÁK ZOLTÁN
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. habil. Pethő László PhD

EGY ANGOL NYELVŰ FELNŐTTKÉPZÉSI SZAKFOLYÓIRAT BEMUTATÁSA ÉS ELEMZÉSE

Kulcsszavak: DVV, felnőttképzés, UNESCO, szakfolyóirat

Dolgozatomban a Német Népfőiskolai Szövetség Együttműködési Intézetének angol nyelvű szakfolyóiratát, az „Adult Education and Development” –et mutatom be. A magazin az Intézet fejlődő régiókban végzett projektjeinek biztosít sajtónyilvánosságot az érintett területen dolgozó szakemberek számára, a fejlett és a fejlődő világban egyaránt. A folyóiratra azért esett a választásom, mert a felnőttképzési színtér egyik meghatározó szervezetének kiadványáról van szó, mely széleskörű regionális kitettsége miatt nagyon sok témából meríthet, olyan szerzőktől származó írásokkal, akik az adott helyszínen végzik gyakorlati tevékenységüket.

Kutatásomat a szakfolyóirat mögött álló szervezetek és a szerkesztőség tagjain keresztül a személyek bemutatásával kezdem. Bemutatom a folyóirat általános felépítését, a jellemző témaköröket és azok célközönségét. A folyóiratból kiválasztok néhány témakört, melyek egyaránt nagyon érdekesek és jellemzőek. E témaköröket részletesebben is bemutatok néhány cikk tartalmi és formai leírásán keresztül. Választott témáim között szerepel az írástudatlanság elleni küzdelem, a felnőttképzési színhelyek és a Német Népfőiskolai Szövetség Együttműködési Intézetének történetét bemutató cikk egyaránt.

Dolgozatom eredményeként széleskörű ismeretekkel gazdagodom a fejlődő világban zajló felnőttképzési projektek szakmai és társadalmi háttéréről és azok gyakorlati megvalósulásáról. A programok és akciótervek, amiken keresztül a fejlett világ támogatja a fejlődő világ kormányzatait, a folyóirat cikkein keresztül olyan új értelmet nyernek, ami az oktatás során nem adható át teljes egészében.

A további kutatások a téma tágításával és mélyítésével egyaránt elképzelhetőek: lehetséges lenne több andragógiai szakterület bevonása a témakörök közé (pl. női egyenjogúság kérdéskörének tárgyalása a folyóiratban), vagy a regionális kitettség szélesebb körűvé tétele (pl. latin-amerikai vagy ázsiai területről szóló írások).

A dolgozat szerzője: RÁKOSFALVI EDINA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Berényi Ildikó Magdolna

DIPLOMASZERZÉS A BÖRTÖNBEN
ESETTANULMÁNY EGY FOGVATARTOTT DIPLOMASZERZÉSÉRŐL

Kulcsszavak: kriminálandragógia, fogvatartás, reszocializáció, motiváció, oktatás, képzés

Az embert pszichikai sérülékenysége kiszolgáltatottá tette a természetnek és prédájává a társadalomnak. Az állatvilágból kiemelkedő embert a társadalom irányítói a közösség szabályainak betartására, betartatására kényszeríti, ehhez szabályokat alkot, értékeket teremt, melyeket a büntetőjogban igyekszik meghatározni.

Tanulmányaim során érdeklődési köröm, egy kevésbé ismert, sok kérdést magában rejtő terület, az andragógia tudományág egy speciális ága, a kriminálandragógia felé terelődött.

Témaválasztásom és kutatásom célja, hogy megismerjem és feltárjam a magyarországi büntetés-végrehajtási intézetekben folyó nevelés, képzés, oktatás jellemzőit, lehetőségeit, nehézségeit, akadályait. Illetve annak fontosságát, hogy felismerik-e azt a tény, miszerint oktatás, képzés nélkül az elítéltek sokkal nehezebb, ha nem teljességgel esélytelen a társadalomba való visszailleszkedés.

Kutató munkám első lépése a fellelhető szakirodalom áttekintése, majd azok elemzése volt. Lehetőségem nyílt arra, hogy országunk egyik legszigorúbban őrzött fegyházában, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Büntetés-végrehajtási Intézetet, sátoraljaújhelyi fegyház, börtön részlegében, a fogvatartottak között, kérdőíves adatgyűjtés végezzek. Látogatásom során megfigyelhettem a fogvatartottak mindennapjait, életkörülményeit, az intézet működését, és annak problémás kérdéseit. Vizsgálatom során megismertem a fogvatartottak tanulási motivációit, illetve véleményüket a tanulási lehetőségeikről, nehézségeikről, problémáikról.

Mélyinterjút készítettem egy elítélttel, dolgozatom főhősével. Segítségével a hipotézisként megfogalmazott kérdésekre is válaszokat kaphattam.

Van-e létjogosultsága a kriminálandragógiának hazánkban? A magyarországi büntetés-végrehajtási intézetekben van-e lehetőségük a fogvatartottaknak tanulni, művelődni? Az oktatás, képzés, foglalkoztatás elősegíti a fogvatartottak visszailleszkedését a társadalomba? Hogyan tudják az intézmények a fogvatartottak oktatását, képzését, munkáltatását, kulturálódását, sportolását biztosítani? A rendszeres foglalkoztatás csökkenti a börtönártalmakat? A képzésben résztvevő elítéltek, akik végzettséget szereznek, nagyobb eséllyel helyezkednek el a munkaerő-piacon? Megfelelően motiváltak az elítéltek a tanulásra? Mi segíti átlendülni a fogvatartottakat a krízishelyzeteken?

A dolgozat szerzője: REICHERT TÍMEA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Pusztai Sándor

A MAGYAR FELNŐTTOKTATÁS MŰVELŐDÉSPOLITIKAI HELYZETE A RENDSZERVÁLTÁS
IDŐSZAKÁBAN

Kulcsszavak: felnőttképzés, oktatáspolitikusok, rendszerváltás

Dolgozatomban a rendszerváltás időszakában bekövetkező változásokat fogom megvizsgálni, amelyek a magyar felnőttoktatást érintették. Azért választottam ezt a témát, mivel 3 éve a felnőttképzésről tanulok, és ebben a témában akartam megírni a szakdolgozatomat is. Az ebben az időszakban bekövetkező változások nagy hatással voltak arra, hogy most merre is tart a felnőttképzés. A fő irányvonalat az abban az időszakban életbe lépő törvények és az oktatáspolitikusok határozatai fogják adni, ezeket fogom vizsgálni, valamint az ezen törvények és határozatok közötti összefüggéseket. A rendszerváltás a magyar oktatás kapcsán is változásokat idézett elő, hatottak rá az újonnan megjelenő társadalmi és gazdasági folyamatok. A korszak négy jelentős közoktatási miniszterének munkássága is dolgozatom részét képezi (Andrásfalvy Bertalan, Mádl Ferenc, Fodor Gábor, Magyar Bálint).

A dolgozat szerzője: SÁRDI ANDREA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Pusztai Sándor

A MAGYAR FELNŐTTOKTATÁS MŰVELŐDÉSPOLITIKAI HELYZETE RENDSZERVÁLTÁSTÓL
NAPJAINKIG

Kulcsszavak: oktatási expanzió, felnőttképzési törvény, szakképzési törvény, közművelődési törvény

A rendszerváltást követően az oktatási expanzió folyamata felgyorsult hazánkban. A folyamat sok lényeges kérdést vet föl, s egyben magában hordozza azt is, hogy a felnőttek oktatása, tanulása, a műveltség a tudás megszerzése felértékelődik. Részben az individuum fejlődése, önkiteljesedése kerül előtérbe, részben pedig a gazdasági fejlődés kihívásainak kell megfelelnie a mai kor emberének, hogy megőrizhesse munkahelyi pozícióját, hogy növelhesse munkaerő-piaci esélyeit. Nem csak egyéni szintről, hanem nemzeti szintről beszélünk.

Az ország politikusainak nagy a felelőssége arra nézve, hogy milyen módon támogatják a művelődéshez való jogot, hogy milyen lépéseket tesznek annak érdekében, hogy a társadalom tagjai minél magasabban kvalifikáltak legyenek, hiszen ebben rejlik az ország gazdasági versenyképessége.

Az oktatáspolitikai egyik nagy kihívása, hogy az iskolázatlan emberek, a társadalom perifériájára szorúlnak, hátrányos helyzetbe kerülnek. Nekik lenne a legnagyobb szükségük arra, hogy visszakérüljenek az oktatás különböző intézményeibe, részt vegyenek műveltséget pótló képzéseken, melyekkel megalapozhatnák további szak- és átképzéseiket. A kérdés, hogy van-e hatékony megoldás, valamint az aktuális oktatási törvények, mennyire segítik elő az érintettek felzárkóztatását?

A dolgozatban bemutatásra kerül a 2011. évi CLXXXVII. törvény a szakképzésről, a 2001. évi CI. törvény a felnőttképzésről, valamint az 1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről, illetve ezen törvények egyes részeinek reprezentálása. Elsősorban annak tükrében, hogy gyakorlatban miként segítik, támogatják a felnőttek oktatását, tanulását, felzárkózását. Illetve megvilágításra kerülnek azon részek is, melyek a gyakorlatban egy tanulni vágyó felnőtt számára nehezebben megvalósíthatóak.

A dolgozat szerzője: SCHOELLER JUDIT
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Kelényi István

A MŰVÉSZET MECÉNÁSAI - A MEDICIEK

Kulcsszavak: mecénás, reneszánsz, Firenze, művészetek, művészek

Dolgozatom témája a *Medici család* - különös hangsúlyt kap művészetpártoló tevékenységük a középkori és reneszánsz Itáliában, Firenzében.

A XIV – XV. században Itáliában, Róma, (az Urbs) mellett, Firenze volt A VÁROS. A legfontosabb banki, kereskedelmi, és művészeti központ. És ebben a városban élt generációkon át a Medici család, mint a város legbefolyásosabb családja. De nem csak ők, hanem számos reneszánsz mester is Firenzében alkotott ebben az időben. A város pedig évszázadokon keresztül a Medicieknek köszönhette kulturális arculatát. Ők voltak azok, akik leginkább formálták a város ízlését, ott álltak a legjelentősebb építészeti alkotások háttérében, többek között ők építették a firenzei Dóm kupoláját, mely a világ legnagyobb építészeti alkotása volt ebben az időben, és Firenze büszkeségének számít azóta is. Elmondhatjuk, hogy tevékenységük, művészetpártolásuk, nagyban elősegítette a reneszánsz kibontakozását.

A középkor idején a mecénási tevékenység már évezredek múlta tekintett vissza, hiszen elnevezését *Caius Maecenas*, etruszk származású, római irodalmár politikusról kapta, aki fő feladatának tekintette a kor költői, köztük Vergilius és Horatius támogatását. A Medici család tagjai több generáción át hasonlóan gondolkodtak, már *Giovanni di Bicci de Medici* elkötelezte magát a művészetek és művészek mellett, utódai pedig folytatták e családi hagyományokat. *Cosimo de Medici* korának legkeresettebb mecénása volt, *Lorenzo il Magnifico* nevét pedig szinte mindenki ismeri, hiszen a világ legnagyobb művészei bontakoztathatták ki tehetségüket az ő segítségével.

Dolgozatomban igyekszem végigkövetni a Mediciek családfáját, különös tekintettel a mindenkori családfejekre a történelem tükrében. Megvizsgálom, honnan volt a családnak pénze a művészetpártolásra, hiszen ez rengeteg költséget jelentett, hogyan zajlott a banki és kereskedői tevékenység, melyet folytattak. Ezen kívül nagyító alá helyezem az általuk támogatott legfontosabb művészeket, akik között olyan neveket találunk, mint Brunelleschi, Donatello, Botticelli, Leonardo da Vinci, vagy Michelangelo. Végezetül pedig szeretném kihangsúlyozni a mecénási tevékenység fontosságát, szükségét, régen és ma.

A dolgozat szerzője: SIBA VIVIEN
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Zachár László PhD

A MÓDOSULT SZAKKÉPZÉSI RENDSZER VÁRHATÓ HATÁSAI A FELNŐTTKÉPZÉSRE

Kulcsszavak: szakképzési rendszer, OKJ, felnőttképzés

Az elmúlt 3 évben folyamatosan az iskolarendszeren kívüli felnőttképzés terén dolgoztam és jelenleg is egy olyan felnőttképzési vállalkozásnál dolgozom, mely főként egyéni jelentkezők számára szervez OKJ-s képzéseket. Ebből kifolyólag cégünk és a benne dolgozók érintettek a jelenleg is átalakuláson átmentő szakképzési rendszer várható hatásainak következményében. A téma teljesen aktuális, hisz mindenkit, aki a felnőttképzés területén dolgozik érint, érinteni fog és hatással lesz a felnőttképzés jövőjére. Ezért dolgozatomban szeretném bemutatni a magyarországi szakképzés társadalmi és gazdasági szerepét, jogi és intézményi rendszerét, az OKJ változásait a bevezetésétől napjainkig, valamint a jogszabályok változásait (szakképzési, felnőttképzési, közoktatási és felsőoktatási törvény) és ezek hatását.

Láthatjuk majd, hogy az 1993-as bevezetése óta milyen változásokon ment át az Országos Képzési Jegyzék, hogyan változott a jogszabályi környezet mostanáig és ezek milyen hatást gyakoroltak főleg az iskolarendszeren kívüli felnőttképzésre. Mivel az iskolarendszeren kívüli felnőttképzést érintő változások csak 2013 nyarán és őszén fognak jelen helyzet szerint életbe lépni így csak a várható változások és reakciók bemutatására és felmérése van jelen keretek között lehetőség.

A változások fogadtatásának felméréséhez nyílt kérdőíves módszert és SWOT analízist alkalmazok, melyhez különböző képző és vizsgaszervező intézmények segítségét fogom igénybe venni. A felmérésből azt szeretném megtudni, hogy mint a felnőttképzés résztvevői milyen fogadtatásban részesítik a következőket, valamint hogyan készülnek fel a tervezett felnőttképzési törvényben előírt módosításokra: szakmák összevonása, az Országos Képzési Jegyzék módosítása, minimum óraszámok meghatározása – hosszabbodó képzési idő, komplex szakmai vizsgáztatás.

A dolgozat szerzője: SZABÓNÉ MÓZER TÜNDE
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Kelényi István

KULTURÁLIS ÉLETÜNK A KÁDÁR-KORSZAK IDEJÉN
ZENEIPAR ÉS ÜGYNÖKJELENTÉSEK

Kulcsszavak: Kádár, Aczél, 3T, zene, ‚Dalos’ ügynökügye

A Kádár-korszak alapvetően meghatározza generációk politikai, társadalmi, kulturális szocializációját, a jelenkori Magyarország önmagáról és a nyugati világról kialakított képét. Manapság alapvetően két sarkított, torzított értékelés rajzolódik ki a korról: az egyik a negatívumokat emeli ki, a megtorlást, a szellemi életre jellemző elnyomást, ügynököket, ideológiát, kötelező felvonulásokat. A korszak pozitívumaira koncentrálnak a másik megítélés: lassan, de biztosan lehetett gyarapodni, volt munka, vagyis biztonságos társadalmi közegben otthonosan mozoghatott az egyén. A kép nem egyszerűen fehér vagy fekete, az évtizedeken át tartó politikai rendszer megítélése nem ilyen egyszerű.

Dolgozatomban szeretnék választ kapni arra, amit sejtettem, hogy a kultúra területén is működött a cenzúra és folyt ügynöki tevékenység. Feltételezem, hogy ma már ez jobban megismerhető, de ehhez be kell mutatnom a választott időszak történelmi háttérét, főbb alakjait, tevékenységüket, és értékelnem kell azokat. Ezen felül vizsgálom, hogy mennyire éltek vagy *éltek vissza* hatalmukkal a kultúra urai. A kutatásban a következőket feltételezem: az ügynökrendszer a zeneiparban is működött, ezért célkitűzésem, hogy ezt az állítást beigazoljam.

Forrásaim levéltári anyagok, könyvtárban, interneten elérhető szakirodalom, történelmi magazinok valamint televíziós műsorok, riportok. Ezekre alapozva kutatásomat, keresem a válaszokat a célkitűzésemben megfogalmazott kérdéseimre és a hipotézisemben feltételezett állításaim beigazolására vagy azok megcáfolására. Olyan ritkábban használt forrástípusokra is koncentráltam, mint például dalszövegek, interjúrészletek, filmjelenetek, de nem hiányoznak a statisztikai adatok, rendeletek sem. *Módszerem* kvalitatív adatfeldolgozás, forráselemzés, kutatásomat elsősorban dokumentumelemzés alapján tervezem.

További kutatásokat igényel azonban, hogy a relatív szabadságnak mi határozta meg a határait, miért engedett néha a hatalmi gépezet az igényeknek, máskor miért követett szigorúbb kultúrpolitikát. Szintén érdekes kérdés, amelynek megválaszolása további kutatásokat igényel, hogy a hatalmi apparátus egyes szeletei mikortól voltak biztosak a rendszerváltás tényében, ennek megfelelően milyen fokozatossággal bontották le saját intézményi hálózatukat, és ennek milyen hatásai lettek a zenei életre nézve.

A dolgozat szerzője: SZACSKI ANGÉLA KATALIN
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. habil. Fehér Katalin CSc

NŐI MŰVELTSÉG, NŐI SZEREPEK EGYKOR ÉS MA
TELEKI BLANKA ÉLETE, MUNKÁSSÁGA ÉS HATÁSA A REFORMKORI NŐNEVELÉS KIALAKULÁSÁRA

Kulcsszavak: nőnevelés, női szerepek, Teleki Blanka

Szakedolgozatom fő célja, annak bemutatása, hogy a nőnevelés hogyan formálódott a történelem során. Mikor kezdett igazán fontossá válni, milyen kezdeményezések indították útjára és hol tartanak ma a nők.

Munkám során elsősorban a szakirodalomra támaszkodtam a korszakot, a meghatározó szereplők életét feldolgozó könyveket, cikkeket tanulmányoztam különös tekintettel azokra a művekre, melyek tükrözik az uralkodó életérzést.

Dolgozatom első nagyobb tartalmi egységében egy történelmi áttekintéssel mutatom be a nők és a lányok nevelésének jellemzőit, részletesebben tárgyalva a reformkor cselekvésre buzdító időszakát.

A következő nagyobb tartalmi egységben, ennek a kornak egyik meghatározó munkásságú nevelőjének, Teleki Blankának életét mutatom be, keresve a kérdést, hogy vajon őt mi motiválta abban a korszakban, hogy azzá váljon, amivel bekerült a nőnevelés történelmébe.

És végül dolgozatom záró fejezetében megpróbálom felvázolni a nők jelenlegi lehetőségeit, helyzetét, összefüggést találni a korábbi törekvések és a jelenlegi állapotok között valamint azt, hogy ez a folyamat valóban azt nyújtja a ma nőnemzedékének, amit elődeink megálmodtak számukra.

A dolgozat szerzője: TAGAI-HINDELS ZSUZSANNA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Szabóné dr. Molnár Anna PhD

TRÉNING A FELNŐTTEK KÉPZÉSÉBEN

Kulcsszavak: tréning, tréningmódszer, tréner

Szakedolgozatom a tréningmódszert, mint felnőttképzési eszközt mutatja be. Napjainkban a gazdasági versenyben való helytállás kiemelkedően fontos tényezőjévé vált a humán tőke, emiatt a vállalatok egyre nagyobb figyelmet szentelnek munkatársaik folyamatos képzésének. A képzésekre általában nagyon rövid idő áll rendelkezésre, így olyan oktatási technikákra van szükség, melyek minél intenzívebb módon biztosítják a kompetenciák széleskörű fejlesztését. Erre az igényre ad választ a 21. század népszerű módszere, a tréning.

Feltételezem, hogy a tréning jelenlegi népszerűségét a képzések között nem csak intenzivitásának és interaktivitásának, de hatékonyságának is köszönheti. Célom igazolni, hogy a tréning valóban hatékony oktatási eszköz, és egyben választ keresek a hatékonyság mérhetőségének kérdésére. Feltérképezem azokat a tényezőket, amelyek a tréning hatékonyságát biztosítják. Mindennek megalapozásaként a dolgozatban átfogó képet adok a tréningről: ismertetem és elemzem a vonatkozó szakirodalmi eredményeket, a tréning történetét, szabályait, a tapasztalati tanulás jelentőségét; bemutatom a résztvevőket, a módszer csoportdinamikai alapjait. Megvizsgálom, hogy milyen kompetenciák szükségesek a tréneri munkához, milyen eszközöket használ az oktatás során és ezek mennyire térnek el a hagyományos tanári eszközöktől.

A téma alaposabb megismerése érdekében a dolgozatban az elméleti kutatáson túl ismertetem a hipotézisem igazolása céljából végzett primer kutatásom eredményeit is. Mélyinterjúkat készítettem a képzéseket megrendelő humánerőforrás szakemberrel és a tréner szakma képviselőjével is; arra kerestem választ, hogy szerintük milyen módon ellenőrizhető a tréner munkájának hatékonysága és mik a hatékonyságot befolyásoló legfontosabb tényezők. Kutatásom igazolja, hogy a hatékony tréninghez elengedhetetlen a célok pontos meghatározása, a célcsoport alapos ismerete, a megfelelő módszerek és tréner kiválasztása. A tréning hatékonyságát a tréner szakmai felkészültsége, tudásának naprakészsége, tréneri tapasztalatának mértéke és különböző személyiségjegyei egyaránt befolyásolják.

A dolgozat szerzője: TAKÁCS ANITA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Vedovatti Anildo

TÁVMUNKA BEVEZETÉSE EGY ENERGIASZOLGÁLTATÓ CÉGNÉL

Kulcsszavak: távmunka, motiváció, hatékonyságnövelés, vállalati stratégia

Szakedolgozatom fő témájának egy elterjedőben lévő atipikus munkavégzést, a távmunkát választottam. Ez az újfajta munkavégzés a munkaerőpiac szempontjából és andragógiai szempontból is változásokat hozhat. Utóbbi tekintetben azért kiemelten fontos, mivel a távmunkában dolgozó felnőtt még jobban az önálló, önirányított tanulásra, munkára kényszerül, így még nagyobb szerepet kap az egész életen át tartó tanulás a dolgozó életében. A munkaadó feladata ezért nem csak a megfelelő információs-kommunikációs eszközök biztosítása, hanem a megfelelő támogatás kialakítása és fenntartása, annak érdekében, hogy a társadalmi kapcsolatok ne sérüljenek a megváltozott munkakörülmények miatt.

Dolgozatomban a távmunkában elért eredményeket és hatékonyságait vizsgálom egy konkrét vállalatnál, összehasonlítva a hagyományos munkakörülmények közt történő munkavégzéssel, mely továbbra is jelen van. További vizsgálati szempont a munkavállalók tanulási hajlandósága, tanulási motivációjuk, a megváltozott körülményekhez való alkalmazkodás, illetve az „elszigetelt” munkavégzés hatása a társadalmi kapcsolatokra.

Fenti vizsgálati témákat mind a vállalat, mind pedig a munkavállalók szempontjaiból igyekszem megközelíteni. A kutatást kérdőíves módszerrel végzem, az eredmények alapján a legtöbb hipotézisem beigazolódhat, miszerint a távmunkában dolgozóknak nő a munkateljesítményük, viszont csökkenek a társadalmi kapcsolataik.

A dolgozat szerzője: TÁLAS ÁGNES
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Arapovics Mária PhD

NÉPFŐISKOLAI MUNKA A LAKITELEK NÉPFŐISKOLA TÜKRÉBEN

Kulcsszavak: nem formális tanulás, népfőiskola, Lakitelek Népfőiskola, Apor Vilmos Közéleti Kollégium

A Lakiteleki Népfőiskola hazai és nemzetközi szinten is egyedülálló tevékenységével gyakran hívja fel magára a figyelmet. Neve ellenére sokan nem népfőiskolaként tekintenek rá, hiszen nem csak bentlakásos képzéseket szervez, nem csupán a felnőttekkel foglalkozik, hanem a gyerekekkel és az ifjúsággal is. Működésének 20 éves évfordulóján kutatásomban arra kerestem a választ, hogy a Lakiteleki Népfőiskola mennyire tekinthető népfőiskolának, hogyan, milyen mértékben valósulnak meg a grundtvigi gondolatok. A nemzetközi és hazai szervezetek vizsgálatának eredményeként kísérletet tettem annak meghatározására, hogy mit tekinthetünk ma Magyarországon népfőiskolának. Az általam felállított definíció valamint a Lakiteleki Népfőiskolát fenntartó Népfőiskola Alapítvány alapító okiratában megfogalmazott célok alapján vizsgáltam a Népfőiskola tevékenységét.

A népfőiskola fogalmának meghatározásához a releváns szakirodalmak, valamint a szakmai interjú feldolgozásával jutottam el. Az alapító okiratban foglalt célok megvalósulását döntően a népfőiskola munkatársaival készült interjúk, és a Népfőiskola által kiadott programtájékoztatók, hírlevelek alapján vizsgáltam. A Népfőiskola tevékenységének definíció alapján történő elemzése — a definíció összetételéből fakadóan — egyes pontoknál mélyebb vizsgálatot igényelt, ezért egy konkrét népfőiskolai kollégium képzését vettem alapul munkához. Az Apor Vilmos Közéleti Kollégium kilenc hallgatójával készítettem interjút, valamint a kollégium egyik mentorával. A kutatás során fontos szerepet játszottak személyes megfigyelői tapasztalataim.

A vizsgálat alapján kiderült, hogy a Népfőiskola Alapítvány az elmúlt húsz évben teljes mértékben megvalósította az alapításakor lefektetett céljait, továbbá, hogy a Lakiteleki Népfőiskola végez olyan népfőiskolai tevékenységet, amelynek során a grundtvigi gondolatok megvalósulnak, de számos más programját nézve túllép a népfőiskola fogalmán. Megállapíthatjuk, hogy a Lakiteleki Népfőiskola nem „bekategorizálható” intézmény.

Az elmúlt két évben egy hálózatépítési program munkálatai kezdődtek el a Népfőiskolán, melynek keretében először 14 térségi, majd kisebb népfőiskolák megszervezését tervezik. A jövőben érdemes lenne ezzel kapcsolatosan folytatni a kutatást. Szintén fontos lenne a Lakiteleki Népfőiskola összehasonlítása más működő magyarországi népfőiskolákkal, valamint időszerű lenne egy átfogó vizsgálat a magyar népfőiskolai helyzetkép feltérképezésére, a népfőiskolai tevékenységek jellegére, célcsoportjára és rendszerességére kitérve.

A dolgozat szerzője: TISZA HEDVIG
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Kraiciné dr. Szokoly Mária PhD

LÁTÁSSÉRÜLTEK A FELSŐOKTATÁSBAN

Kulcsszavak: látássérülés, felsőoktatás, esélyegyenlőség, hátrányos helyzet

Kutatásomban a látássérült személyekre fókuszálok, mivel a fogyatékkal élő emberek a társadalom egyik leghátrányosabb csoportjai közé tartoznak, akiknek sokkal kevesebb lehetőség áll rendelkezésükre, az élet több területén. Szükségem tartom megvizsgálni a látássérültek helyzetét a felsőoktatásban, hiszen ez az esélyegyenlőség megteremtésének egyik fontos intézménye, és az élethosszig tartó tanulás ma már elengedhetetlen a versenyképesség, a foglalkoztathatóság, valamint a személyes fejlődés elérése érdekében.

Céлом az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Karon (PPK) tanuló látássérült hallgatók helyzetének elemzése, megvizsgálni, milyen mértékben valósul meg számukra az esélyegyenlőség. Továbbá feltérképezni, hogy a törvények által megfogalmazottakból mi van jelen ténylegesen, illetve megfigyelni, hogy az oktatók és a hallgatók hogyan viszonyulnak a látássérülés témaköréhez.

Téma iránti érdeklődésemet nagyban meghatározta egy korábbi szemináriumi kutatás, melynek keretein belül a Vakok Állami Intézetét vizsgáltam meg, azon belül is a Vakok Elemi Rehabilitációs Csoport működését.

Kutatásomban arra kerestem a választ, hogy a valóságban mennyire érvényesülnek a jogszabályi háttérben foglalt, látássérültekre vonatkozó jogok a PPK-n, vagyis az oktatók mi mindent tesznek meg annak érdekében, hogy ezek a hallgatók semmilyen hátrányt ne szenvedjenek tanulásuk során. Hogyan reagálnak a hallgatók a látássérültekkel kapcsolatos esélyegyenlőségre, milyen ismereteik vannak az őket érintő problémákkal kapcsolatban, illetve, hogy megfigyelhető-e valamilyen mértékű különbség a hallgatók hozzáállásában. Ezeken kívül pedig szeretném megtudni, hogy az andragógusok hogyan segíthetik a látássérült személyek oktatását.

Szakirodalom elemzéssel definiáltam a kutatáshoz szükséges alapvető fogalmakat, tanulmányoztam a látássérülteket érintő jogszabályi környezetet, illetve azt, hogy a felsőoktatási intézményeknek milyen előírásokat szükséges betartaniuk ahhoz, hogy a látássérült tanulók ne szenvedjenek hátrányt a hallgatói életük során. Az eredményekhez nagyban hozzájárultak a témában érintettekkel készített egyéni interjúk, illetve a fókuszcsoporthoz tartozó interjú, amit a hallgatók viszonyulásának, ismereteinek mélyebb szintű felméréséhez alkalmaztam.

A dolgozat szerzője: TÓTH RITA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Henczi Lajos PhD

A FELNŐTTOKTATÓK TOBORZÁSÁNAK ÉS KIVÁLASZTÁSÁNAK ELMÉLETE ÉS GYAKORLATA

Kulcsszavak: toborzás, kiválasztás, kompetenciaprofil, kompetenciaértékelés

Az élethosszig tartó tanulás filozófiájának elterjedése, a felnőttek megnövekedett igénye a különböző képzési lehetőségek iránt és a vállalatok személyzetfejlesztési politikája, egy újszerű szakma, a felnőttoktatói professzió kialakulását eredményezte. Dolgozatomban azt vizsgálom, hogy a képzésszervezés folyamatának része-e a felnőttoktatók toborzása és ennek milyen sajátosságai vannak, illetve milyen módszerekkel, milyen kritériumok alapján választják ki a felnőttoktatókat a különböző releváns szerepekre. Kiemelt figyelmet fordítok a felnőttoktatók kompetenciáinak értékelési módszereire, illetve, hogy a kiválasztást végző szakemberek mekkora jelentőséget tulajdonítanak az egyes kompetenciáknak, ezen belül különösen arra, hogy - fontosságukat tekintve - mely kompetenciátípusokat helyezik előtérbe. Feltételezésem szerint a felnőttoktatók toborzása és kiválasztása szakterület-specifikus és a gyakorlatban sokszor nem célravezető, a belső motivációval rendelkező oktatók kompetenciái sokkal fejlettebbek.

Kutatásom során különválasztottam a felnőttképzési intézményeket a vállalati szektortól, mert a kompetenciaalapú fejlesztés szolgálatában szervezett belső képzések, alternatív felnőttoktatói szerepek kialakulását eredményezték.

A felnőttképzési intézményeket a képzés jellege szerint csoportosítottam. A csoportosításhoz a 1/2006. (II. 17.) OM rendeletről az OKJ tanulmányi területeit vettem alapul, így megkülönböztettem oktatási, gazdasági és pénzügyi, mezőgazdasági, egészségügyi, művészeti, szolgáltatási, informatikai valamint műszaki képzési területet és ezeket kiegészítettem az idegen nyelvi képzési területtel. A vállalati szektorban olyan nagyvállalatokat vizsgáltam, amelyek kidolgozott képzési stratégiával rendelkeznek és olyanokat, amelyek kisebbek, de tudatos személyzetfejlesztési filozófiával bírnak. Mind a felnőttképzési intézményekben, mind a vállalatoknál olyan szakemberekkel vettem fel a kapcsolatot, akiknek feladatprofiljába tartozik a felnőttoktatók toborzása és kiválasztása. Egyéni, félig strukturált mélyinterjúkat készítettem, melyben a kérdéskörök a toborzás és kiválasztás, valamint a felnőttoktatók kompetenciáinak témáit érintették. Asszociációs kérdésekkel világítottam meg a kiválasztást végző szakemberek egyéni preferenciáit. Még teljesebb kutatási eredmény elérése érdekében megkerestem egy toborzás-kiválasztás szakértőt, akit szintén egy egyéni, szakértői mélyinterjú keretében kérdeztem a témával kapcsolatban. Az interjúk során a legnagyobb különbség a kiválasztást végző szakemberek személyiségéből fakadó preferenciákban mutatkozott. Reményeim szerint a dolgozat segít rávilágítani a felnőttoktatóvá válás és választás gyenge és elhanyagolt vagy csak ki nem dolgozott pontjaira.

A dolgozat szerzője: VANKÓ IBOLYA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Feketéné dr. Szakos Éva PhD

FELSŐOKTATÁSBAN DOLGOZÓK NEMZETKÖZI MOBILITÁSA, MINT FORMÁLIS ÉS INFORMÁLIS
TANULÁSI LEHETŐSÉGEK

Kulcsszavak: oktatói tanulmányút, formális és informális tanulás, kompetencia

A szakdolgozat célja feltárni a tanulási típusokat az oktatói tanulmányutakat tekintve, ahol az innováció szerves részét képező Erasmus programokban való részvételen van a fő hangsúly, kitérve a megszerzett kompetenciákra, az interkulturális tanulás megjelenésére illetőleg a szakértői tanulmányutak oktatói perspektívából való determinálására és egyben definiálására. A nemzetközi mobilitás keretében adaptált tudás és kompetenciák hasznosítása a felsőoktatásban elengedhetetlen lételemként szerepel, miként lépést kell tartanunk a nemzetközi metodikával, a külföldi gyakorlat hazai hasznosítását magunkévá kell tennünk a szakértő oktatóink által, akiknek köszönhetjük a jövőendő nemzedék felemelkedését.

Kvalitatív kutatási módszert alkalmaztam a szakdolgozatom témájának kifejtéséül, ahol primer adatgyűjtést vittem véghez a mélyinterjú által nyújtott eszköztár segítségével. Oktatókkal és hallgatókkal készített mélyinterjúk is szerepelnek eme diplomamunkában, hiszen a primer, tehát elsődleges kutatások legfőbb célja az egyént feltárni, megismerni a preferenciáit, gondolkodásmódját valamint a megszerzett és megszerzhető kompetenciákat, amelyek kiemelt hasznossággal, prioritással bírnak a mai lifelong learning szemléletű társadalmunkban. Ennek következtében a tanulási lehetőségek és az elérhető tudás, ezen tudásszomjban égő emberi közösségben mind adaptálás mind átadás szempontjából rendkívül fontos a több lépcsős hierarchikus oktatási rendszerünket figyelembe véve, így minkét oldal az adó és a vevő meghatározó szempontjai esszenciális részét képezik a releváns megközelítésnek.

A kutatásom során felállított hipotézisek egyaránt vonatkoznak az oktatói tanulmányutakon megjelenő formális és informális tanulási típusokra, a megszerzett kompetenciák a Yohari ablakban és a Jéghegy modellben való elhelyezkedésére, a „rejtett tanterv”-re irányuló hatásra, valamint a tudás átadására és előnyként történő alkalmazhatóságára a hallgatók és oktatók szemszögéből.

A szakdolgozat felépítésében benne foglaltatik a mélyinterjúk során megjelenő fogalmak szakirodalmi áttekintése, a nemzetközi mobilitásban megvalósuló Erasmus programok általános leírása, eme programokban való részvétel/pályázás menete. A konklúzió és eredmény aspektusai tartalmazzák, a mélyinterjú kérdésekre adott informatív válaszok kiértékelését, a megoldási lehetőségeket, az esetleges fejlődési alternatívákat, továbbá az oktatói és hallgatói vélemények összevetését, az ez irányú következtetéseket és a hipotézisek mibenlétét.

A dolgozat szerzője: VARGA ÉVA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Szabóné dr. Molnár Anna PhD

A FELNŐTTKORI TANULÁSI MOTIVÁCIÓ

Kulcsszavak: felnőttkori tanulás, tanulási motiváció, önszabályozó tanulás

A XX. második felében bekövetkezett társadalmi-gazdasági változások hatására kialakult az a nézet, miszerint a tanulásnak nem elegendő kizárólag a tanköteles korhoz kötődnie. A munkaerőpiacra belépő felnőttek számára elengedhetlenné vált, hogy tudásukat, képességeiket karbantartsák, fejlesszék és rugalmasan, gyorsan alkalmazkodjanak a változásokhoz. Mindez azonban nem valósul meg, ha nem rendelkeznek kellő indítékkal a tevékenység megkezdéséhez.

Hipotézisem szerint a motiváció a legfontosabb kulcsa a felnőttkori tanulás eredményességének, ezért erre kell a legnagyobb hangsúlyt fektetni, ha az élethosszig tartó tanulást vizsgáljuk.

A téma szakirodalmának feldolgozása során ismertetem a motiváció fogalmát, fajtáit és a motiváció és a szükségletek összefüggését. Úgy gondolom, az érdeklődés és a tudásvágy az, amely garantálhatja a tanulás sikerét, ezért fontos kiemelni a belső, tanuló személyiségéből fakadó motivációt. Azonban felgyorsult világunkban nagyobb szerepet kapnak a külső motívumok, úgymint a munkaerő-piaci helyzet megtartása, javítása és a kielégítőbb anyagi helyzet megteremtése, vagy az egzisztenciális motívum, mely a szűkebb környezetből érkező elvárásokkal áll összefüggésben. Emellett bemutatom azt, hogy a felnőtt tanuló életében mik lehetnek a gátló tényezők, amelyek visszavethetik a tanulási kedvet. Bár a felnőttek tanulása esetén az önirányítás kapja a legnagyobb hangsúlyt, nem szabad megfeledkeznünk a felnőttoktatók szerepéről sem. Támogatásukkal, módszereikkel előmozdíthatják a tanulási kedvet, és átlendíthetik a tanulót a nehézségeken. Kutatások bizonyítják, hogy a permanens tanulásra való motiválást már gyermekkorban el kell kezdeni. Ha a gyermek megismeri a tanulásban rejlő lehetőségeket és értéket, felnőttként is a mindennapjai részévé válik, és nem kötelességként éli meg azt.

Témám vizsgálatánál a kapcsolódó szakirodalmat, tanulmányokat, kutatásokat dolgoztam fel és vettem össze saját élményeimmel, gondolataimmal.

Mindenképp érdekesnek tartom a további kutatást, hiszen a motiváció hiánya lehet az az ok, amely miatt Magyarországon a felnőttoktatásban résztvevők aránya messze elmarad az Európai Unió és az OECD tagállamokétól. Ha alaposan megismerjük, hogy mik azok a tényezők, amelyeket figyelembe kell vennünk, nagyobb eséllyel tudjuk bevonni a hátrányos helyzetű csoportokat is, ezzel létrehozva a modern kor tanuló társadalmát.

A dolgozat szerzője: VINCZE IMRE
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Arapovics Mária PhD

AZ ÖKOPOLISZ ALAPÍTVÁNY FELNŐTTKÉPZÉSI TEVÉKENYSÉGE - ÖSSZEHASONLÍTÓ ELEMZÉS MÁS POLITIKAI ALAPÍTVÁNYI KÉPZÉSEKKEL

Kulcsszavak: ökológia, alapítvány, képzés, politika

Az Ökopolisz Alapítvány képzései nem kizárólag az ökopolitikai ismeretátadásra irányulnak, hanem más, az élet egyéb szegmenseiben is jól hasznosítható, gyakorlati tudást adó képességekkel, tapasztalatokkal gazdagítják a résztvevőket. Az egyre inkább égető - környezettel, környezetvédelemmel kapcsolatos - kérdésekre megnyugtató választ vár a felelősséggel gondolkodó átlagpolgár, de megtalálja a helyét itt az a közéleti szereplő is, aki saját tudatos fejlesztéséhez kívánja igénybe venni a tréning segítségét retorikai, és egyéb szakmai területeken.

Felnőttképzési szempontból vajon mennyire eredeti, mennyire eredményes ez az oktatás? Mitől lesz egyedi, ökoszemléletű, és színvonalas az alapítványon belül megvalósuló ismeretátadás? Hogyan befolyásolja az előadó személye az ismeretek elsajátítását? Kell-e ideológiai meggyőződés az átadott információk gyakorlatba ültetéséhez?

A dolgozat átfogó képet alkot a Magyarországon működő politikai alapítványokról, azok felnőttképzési tevékenységéről. Kiderül, hogy az amúgy nem túl széles kínálati palettán hová sorolható be az Ökopolisz képzési programja, hogyan épül fel egy-egy tréning, kik és milyen szerepet töltenek be a megvalósításban.

A képzésen hallgatóként résztvevő érdeklődők körében elvégzett kérdőíves kutatás választ ad azokra a kérdésekre is, hogy ők miképpen látják ezeket a tanfolyamokat, milyen igények fogalmazódnak meg bennük a jövőre nézve, illetve – ennek kapcsán - milyen trendek várhatók a témák, és a képzési módszerek területén.

A dolgozat szerzője: VUCSKÓ MÓNICA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Kereszty Orsolya PhD

NŐK HELYZETE A CSALÁDBAN – GYERMEKVÁLLALÁS MELLETTI TANULÁS

Kulcsszavak: nők, karrier, család, munka

Az elmúlt években egyre több szakirodalom foglalkozott részletesen a család-munka egyensúlyának kérdéskörével (ilyen például a Munkaügyi Minisztérium által kétévente megjelenő Szerepváltozások című kiadvány). Napjainkban a nőkre egyre több nyomás nehezedik: gyermekvállalás, munkavállalás, családfenntartás. Munkahelyük mellett otthon is helyt kell állniuk, hazaérkezéskor várja őket egy „második műszak” (háztartás, gyerekek, férj). További kérdés lehet, hogy a munka és család mellett mennyit és hogyan fordítanak a nők a lehetséges „harmadik műszakra”, a tanulásra.

Szakedolgozatom témája: a nők karrierlehetősége, a család és a munka összeegyeztetése, a gyermekvállalás melletti tanulási lehetőségek vizsgálata. Kutatásom célja, hogy bemutassam, mennyire fontos szerepet játszhat a nők munkavállalásában, karrierjében, előmenetelében a támogató családi háttér jelenléte. Dolgozatomban kitérek a munkaerőpiacra, a nők munkavállalási lehetőségeinek nehézségeire, a családi struktúrák átalakulására, a családbarát munkahelyek fontosságára, valamint vizsgálom a nemi megkülönböztetésekből adódó egyenlőtlenségeket is.

A szakirodalom áttekintése után félig-strukturált interjúkat készítettem és elemeztem. Az empirikus vizsgálatokat öt különböző élethelyzetben lévő, különböző életkorú nővel végeztem, hogy rámutassak a fontosabb problémakörökre, mint például, a tanulási szokások, motiváció, hozzáállás, fontosság, karrierlehetőség és egyéb családod érintő kérdések: a családi szocializáció, családon belüli munkamegosztás, a család, mint segítő háttér. Interjúalanyaim által szeretném megismertetni, milyen tanulási lehetőségek voltak 30 éve, mi változott azóta, s ez mennyiben befolyásolja a jelenlegi tanulási kedvet. Kérdéseimmel arra is választ keresek, hogy mi a véleményük az élethosszig tartó tanulás fontosságáról, s mennyiben befolyásolta életük alakulását.

A dolgozat szerzője: ZATYKÓ KATALIN
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Kelényi István

EÖTVÖS JÓZSEF ÉS TREFORT ÁGOSTON SZEREPE A MAGYAR KULTÚRÁBAN

Kulcsszavak: közoktatás, népoktatási törvény, néptanítók, tanítónőképzés, kultúrpolitika, magyar művelődésügy fejlesztése, művészetpártolás

Szakedolgozatomban szeretném bemutatni a dualizmus két nagy kultúrpolitikusának, Eötvös József és Trefort Ágoston életútját, munkásságát, a magyar kultúrára, oktatásügyre gyakorolt hatását. Működésüknek köszönhető a hatékony hazai oktatási rendszer és művelődési intézményrendszer kiépülése, az iskolázottság jelentős javulása. Az utókor számára példaértékűnek számít hivatástudatuk, elkötelezettségük a magyar művelődés és oktatás fejlesztése mellett.

Dolgozatomban áttekintem pályájuk fontos állomásait, kitérek a XIX. század magyarországi történelem főbb eseményeire, melyek hatással voltak Eötvös és Trefort életére, munkásságára. A fő hangsúlyt elsősorban a közoktatásban és művelődéspolitikában betöltött szerepükre kívánom helyezni. Eötvösnek alig négy év, míg Trefortnak tizenhat év állt rendelkezésére ahhoz, hogy kultúrpolitikai elképzeléseit megvalósítsa. Eötvös tekintetében kultuszministerségének legjelentősebb alkotásával, az első hazai népoktatási törvénnyel foglalkozom kiemelten, továbbá kitérek a korszak elmaradott oktatási helyzetére, a tanítóképzés és taneszközök fejlesztésére tett lépésekre. Eötvös kultuszminiszterként nem csak a közoktatásüggyel foglalkozott, hanem a művészetek fellendítésére is tett kezdeményezéseket. Betekintést kívánok nyújtani a művelődéspolitikai működésébe.

Trefort Ágoston személye szintén meghatározó szerepet töltött be a művelődésügy korszerűsítésében. 1872-ben választották meg vallás- és közoktatási miniszternek, tevékenysége hosszú időn keresztül meghatározta a magyar kultúrpolitikát. Trefort az Eötvös által lerakott alapokra építkezett. Jelentős szerepe töltött be a XIX. század polgári oktatásrendszerének kiépítésében. A közoktatás minden ágát fejlesztette. A művészetpártolás is végig kísérte miniszteri pályafutását. Felismerte a műemlékvédelem fontosságát, helyreállítási munkálatokat kezdeményezett.

A témám elméleti kutatás, a rendelkezésre álló magyar nyelvű szakirodalomból gyűjtöm/gyűjtöttem hozzá az adatokat, információkat. A választott témán jelenleg is dolgozom, szeretném lehetőségeim szerint a legkörülményesebben bemutatni e két jeles államférfi életét, tevékenységét különös tekintettel a magyar kultúrára való hatását.

A dolgozat szerzője: ZUBOR MÓNICA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Kelényi István

VÁROSASODÁS - TEREK UTCÁK MŰVÉSZETE A RENESZÁNSZ ITÁLIÁBAN

Kulcsszavak: Történeti áttekintés, Reneszánsz építészet, Város, tér, Firenze, Róma, Velence, Bologna, Padova, Pisa

„Minden társadalmi lét olyan térben zajlik le, amelynek természetes formáit céljai szerint megváltoztatja, sőt önmaga alkotta formákkal helyettesíti. Jelölje bár az emberi kultúrát hosszú időn át és széles területen a természetes környezetnek pusztá megváltoztatása, csúcsát mégis mindenkor magas fokon alkotott környezeti formák kísérik, amelyek legkiemelkedőbb jelenségeként a *városokat* ismerhetjük fel” *(Daseinsformen der Grosstadt Tübingen 1959.)*

Itália az emberi kultúra magasrendű alkotásainak kincstára. Itt bontakozott ki az a szellemi forradalom, amelyet századok múltán is egyetlen szóval nevezünk meg *rinascimento* – újjászületés – reneszánsz.

Témám a reneszánsz Itália városiasodása bemutatva a várostörténetet, városközpontok kialakulását a különböző terek kapcsolatát, fejlődésüket és azt, hogy ezek hogyan hatnak az emberek életkörülményeire, kiemelve városokat: Firenzét ahol a közösség identitását a katedrális fejezte ki mindennél jobban, s mely az alkotó tehetségek műhelye volt. Róma mely a katolikus egyház középpontja, Bologna, ahol 1119-ben létrejött Európa első egyeteme, Padova melynek egyeteme jelentősen hozzájárult a reneszánsz szellem kialakításához.

Melyik arcát állítsam hát előtérbe? Az egyetemességet, a középkort, amelyből Itália mai életét eredeztetjük? Vagy a reneszánsz világra szóló nagy korváltást helyezem középpontba? Tény, hogy Itália számos városában régi negyedek szűk utcáiban a múlt kövesedett meg. Az építészeti és képzőművészeti emlékek páratlanul gazdag seregszemléjét? Esetleg a várostörténetet, vagy magát a várost melyek nem épületek összessége, hanem az épületek és lakóik különlegesen erős kötésű egysége.

Hogyan kaptuk meg az évszázadok során - az építészet által – azt, amire vágytunk és az emberek életkörülményeire, hogyan hatnak? Ezt igyekszem feltárni bizonyos időbeli távlatból szemlélve.

Művelődésszervező szakirány

A dolgozat szerzője: BARTOS VIKTÓRIA ÉVA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Striker Sándor PhD

FELNŐTTKORI ZENETANULÁS ÉS KÖZÖS ZENÉLÉS MOTIVÁCIÓI ÉS CÉLJAI

Kulcsszavak: felnőttkori zenetanulás, tanulásmódszertan, motiváció

Felnőtt korban a zenetanulás lehet új vagy újra felmerülő igény. A műkedvelő szintű zenetanulás motivációit és céljait kutatom a felnőtt korú tanulók körében. Kíváncsi vagyok egyes személyek indíttatására, egyedi késztetéseikre, melyek a zenetanulás útjára vezették őket. Feltételezésem, hogy felnőtt korban az amatőr zenetanulók körében az egyik elsődleges motiváció a közösségi élmény átélése és a cél ismeretségek szerzése, barátságok kötése és a közösséghez tartozás.

A téma nem rendelkezik részletes magyar nyelvű szakirodalommal, így főként a külföldi szakirodalom, a határtudományok és saját kutatásom alkotja szakdolgozatom. Neurobiológiai, pszichológiai és tanulás módszertani aspektusból közelítettem meg a felnőttek zenetanulását. Kutatásom két részből áll, célcsoportja is kettős. A felnőtt zenetanulók motivációit, tapasztalatait, és tanáraik véleményét tartalmazza. A kérdések a közös zenélés által nyújtott közösségi élmény átélésére és annak motivációs hatásaira irányulnak. Ezen kívül a zenetanári nevelői szerep megjelenését, szükségességét vagy esetleges hiányát kutatom.

A szakirodalmon keresztül bemutatom, majd kutatásommal összekapcsolom a műkedvelő kórusok, zenekarok közösségének működését, és a karvezetői vagy karmesteri nevelői szerepet. A motivációkat a Csíkszentmihályi Mihály által megfogalmazott flow elmélettel és Vitányi Iván által tárgyalt katarzisz elméletekkel kötöttem össze. A felnőtt és gyermek zenetanulása közötti különbségek pedig mind fizikai, pszichológiai és tanulás módszertani szempontból is megjelennek.

Eredményeim igazolják feltételezésemet, a közösségi élmény szerzése, a stressz oldás, az idő hasznos eltöltése fontos tényezői a felnőtt zenetanulási motivációinak. A zenetanárok, karmesterek és karvezetők szintén hasonlóan látják növendékeik céljait. Nevelői szerepük főként a közösségi zenélés esetén elengedhetetlen. Sajnálatos eredmény, melyet a felnőttek zenetanításával kapcsolatban kaptam. Nem része tanárképzésüknek a felnőttek tanítására való felkészítés. Ennek hiányosságai a kérdőívemben szereplő válaszokban is tükröződnek.

A mai magyar zenei felnőttoktatási intézményrendszer valódi rendszerként működésének hiánya és a tanulási lehetőségek átláthatatlansága sok problémát okoz a felnőtt zenetanulók számára. Ennek ellenére a felmérés határozottan megfogalmazott igényt tár fel a felnőttkori zenetanulásra.

A dolgozat szerzője: FERENC RITA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Bali János PhD

A HÁZIIPAR LEHETŐSÉGEI A SZLOVÁKIAI MAGYAR MŰVELŐDÉSSZERVEZÉSSEN

Kulcsszavak: népszokások, népművészet, nem formális tanulás, kompetenciafejlesztés

Felvidéki származásom, illetve a kézművesség iránti szenvedélyem révén, számomra egyértelmű volt, hogy szakdolgozatomban a háziipar lehetőségeinek boncolgatását helyezem előtérbe, mégpedig a felvidéki régióra koncentrálni. A paraszti kultúra, azon belül is a népművészet újra kezdi fénykorát élni, viszont tapasztalataim azt igazolják, hogy a határon túl élőknek kevesebb lehetőségük van arra vonatkozóan, hogy kipróbálhassák, illetve átérezzék a kézzel készült hagyományos tárgyak elkészítésének élvezetét.

Éppen ezért fontosnak tartom, hogy a felvidékiek közelebb kerülhessenek a kézművességhez, hiszen az anyaországban élőknek erre több lehetőségük van. Fontos, hogy mindenki olyan kompetenciákat sajátítson el, ami a formálisoktatás keretén belül nem lehetséges. A kézművesség különböző szegmensei lehetőséget adnak arra, hogy művelője átértékelje határait, illetve lehetőséget biztosít, hogy megismerje gyökereit, erősítse nemzeti hovatartozását, illetve a jövő generációja folyamatos sikerélményekkel, kulturális öntudattal gazdagodjon.

Céлом, hogy feltérképezem azt, hogy Magyarországon miért van több lehetőség betekinteni őseink kultúrájába, és vajon mindezt hogyan lehet felvidéken megvalósítani. Vajon egy jól megszervezett kézműves tábor lehet-e alappillére a folyamatnak? Milyen hatással volt a befogadó közönségre? Kérdésként merül fel, hogy a hagyománykövetők milyen oktatási formában tehetnek szert a kompetenciákra, illetve a megszerzett tudás birtokában, hogyan lehet ezt a valós életben alkalmazni? Továbbá fontosnak tartom, hogy dédszüleink kulturális javait, tapasztalatait tovább örökössük, illetve megismertessük a fiatal generációkkal.

A téma boncolgatásához elsősorban a szakirodalmat hívtam segítségül melynek alapját, kiemelten a Magyar Néprajzi Lexikon III-ik kötet képezi. Ezen háttéranyag összefoglaló képet ad a népművészetéről. A specifikus irodalmak mellett 10 éves kézműves szakmai tapasztalatom is segített a munkában, illetve archív jellegű adatgyűjtéssel bővítettem kutatásomat, melyet már évek óta önállóan végzek. Az adatközlőim idős emberek. Hiszem azt, hogy a történeteik elmondása alapján hitelesen és alaposabban láthatunk bele a mindennapjaikba, tapasztalataikba, örökségükbe. Fontos, hogy megértsük, hogy az alkotások funkciója ugyanaz, mint a régebbi időkben, vagyis ezek a tárgyak ma is aktualitást élveznek, valamint önmagukban is kulturális értéket képviselnek.

Befejezésül reflektálok arra is, hogy a kultúráközvetítő intézményrendszereknek fontos szerepe van napjainkban arra vonatkozóan, hogy társadalmunknak a népi mesterségeket, illetve őseink tapasztalatait átadhatassuk a mai innovációs elemekkel vegyítve. Vajon sikerül?

A dolgozat szerzője: HAFFNER ANIKÓ
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Dr. Kereszty Orsolya PhD

SZÍNÉSZNŐK KÖZÉLETI SZEREPBEN

Kulcsszavak: színésznő, közélet, kultúra, megfeleltethető kompetenciák

Magyarországon a felsőoktatás expanziója a színészképzésben is megfigyelhető, jóval több színész kerül a pályára, mint ezelőtt néhány évvel, ami azzal is együtt jár, hogy megjelenhet körükben az ideiglenes, vagy tartós munkanélküliség. A színésznők esetében még bonyolultabb a helyzet alkati és életkorbeli sajátosságok miatt. A produkciós színházak megjelenésével egyre inkább elterjedő vállalkozói foglalkoztatási forma gyökeresen átalakítja a színészi életpálya-modellt. Dolgozatomban – színésznői életpályák alapján – azt kutatom, hogy milyen lehetőségei és terei vannak korunk társadalmában a színésznőknek, és hogyan képes a felnőttképzés korunk kihívásaira reagálva segítséget nyújtani a színésznők számára.

Dolgozatomban azoknak a színésznők helyzetét, jellemét, sorsát vizsgálom, akik színészi karrierjük mellett vagy az után közéleti szerepet vállaltak, akik esetleg házasságuk, férjük révén komoly politikai hatalomra tettek szert. Honnan jöttek, hogyan jutottak ilyen felelősségteljes pozíciókba, és mire használták a hatalmat? Tettek-e lépéseket a kultúra, a színház érdekében? Mi volt a motivációjuk, volt-e magasabb rendű céljuk a kivívt hatalommal, akartak-e tenni a hivatásukért? Érdekel a színészek szélsőséges társadalmi megítélése, kivételes lehetőségük a társadalmi mobilitásra; a nők karrier lehetősége, amelyet férjüknek, vagy személyes karizmájuknak, hivatásukból adódó képességeiknek köszönhetnek. Próbálok beazonosítani azokat, a színházban elsajátított, színészi munka során szerzett kompetenciákat, amelyek a közéletben is eredményesen alkalmazhatóak.

Dolgozatom első részében történeti áttekintést nyújtok külföldi példákkal. Ebben a részben a szakirodalom, a források feltárása és kritikus olvasata alapján térképezem fel a lehetséges válaszokat a fenti kérdésekre. A dolgozat másik felében magyar színésznők életét, színészi és közéleti pályáját mutatom be, személyes, félig-strukturált interjúk alapján.

Egy kivételes társadalmi mobilitást példázó, ókori-bizánci karrier bemutatásával kezdem, amelyben először válhatott egy színésznő politikai tényezővé. Az általam választott három színésznő közéleti karrierje arra jó példa, hogy a hatalom függetlenül attól, hogy kommunista eszmén, populista ideológián, vagy monarchikus államformán alapult, felismerte, és fel is használta céljai érdekében azt a lehetőséget, amelyet e művésznők személyisége, karizmája magában hordozott. A részletesen bemutatott magyar színésznő életutak jó példák a közjó szolgálatának az egyéni sors elé helyezésére, a színészi léten túli második karrier lehetőségére.

A dolgozat szerzője: JOÓ KATALIN
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Pusztai Sándor

SÁNTA FERENC: AZ ÖTÖDIK PECSÉT CÍMŰ REGÉNYÉNEK LÉLEKTANI ELEMZÉSE

Kulcsszavak: zsarnokság és hatalomvágy, rabszolgasors és kiszolgáltatottság, felelősségvállalás

A Szabó Pál által felfedezett Sánta Ferenc különleges értékeket képvisel a magyar irodalomban. Pályájának kezdetén ösztönei vezérelték. Történeteit saját élményeiből, saját élettapasztalataiból merítette. Önmaga és családtagjai szolgáltak szereplőjéül. Művei örökérvényűek, éppen annyira elgondolkoztatják a mai olvasók világát, mint a korabeli gondolkozókat. A dolgozatom fő témájául választott, 1944 telén játszódó *Az ötödik pecsét* témáinak középpontjába legtöbbször az író a jobb sorsra hivatott, nélkülözni kényszerülő, szegény sorsú, szenvedő népet helyezi és az ő szemszögükből láttatja a világot és az azt körülvevő eseményeket. A nép sorsa szembe helyeződik az ínséget nem ismerő felsőbb hatalmakkal, a nyilasokkal, akiknek fő céljuk, hogy elnyomás által gyakorolják hatalmukat az alsó néprétegek felett. A szegény életbe született, kegyetlenkedést tűrő nép, azonban emellett a megaláztatás mellett is kitart az erkölcsösség és a tisztaság útján. Sánta Ferenc többször választja írásai témájául a fasizmust és annak embertelen viselkedésformáit, ez által is fel akarja hívni a figyelmet, annak kegyetlen, embertelen voltára. Az egyetlen rendszer, amelyben reményt lát egy jobb, teljesebb, igazságos életre, az nem más, mint az emberek közötti egyenlőség gondolata.

Dolgozatom témaválasztásának okai közt nagy szerepet játszik a regény által, a XXI. század emberének figyelemfelkeltése, az erkölcsi értékek és a felelősségvállalás fontosságára a Tomoceuszkakatiti-Gyugyu példázatán keresztül. Napjaink olvasójának a regény azzal az üzenettel szolgál, hogy a jó cselekedet sose válik hiábavalóvá és bizonyos esetekben akár meghalni is érdemes érte. Az író arra ösztönzi az olvasót, hogy döntései meghozatalában egyedül a lelkiismerete szavában, erkölcsi hitében, gondolkodásában higgyen.

Fő célom volt rávilágítani, hogy az ember csakis a helyes nevelés és tanulás útján ismerheti meg a jó és a rossz közötti különbséget, nem születik ezzel a képességgel. Ennek a tanulási folyamatnak a hiányában nagy az esélye a következményeket nem számításba vevő viselkedésmódnak, ahogyan tették ezt az áldozatukat ismeretlenségig verő civilruhás nyilasok. Napjaink nagy kérdése talán az, hogy a mai korban mi képviseli az erkölcsiséget, a tisztaságot, a tisztességet? Teljesen mindegy, hogy honnan is jöttünk, milyen hitben nevelkedtünk, a legfontosabb, hogy tudjunk jót cselekedni.

A dolgozat szerzője: KEDVES TÍMEA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Striker Sándor PhD

A BOSZPORUSZON INNEN ÉS TÚL

Kulcsszavak: bevándorlás, integráció, törökök, Németország, multikulturalizmus

A világ bármely pontján, bármely országában gondot okoz, ha nagyobb számban érkeznek külföldiek, „idegenek”. Más szokásokkal, kultúrával, nyelvvel, talán más vallással lépik át az országhatárt. Nehéz helyzet ez mindkét fél számára. Tolerancia, türelem és empátia – a három varázsszer, mellyel gyakran csínján bánunk. Ám nem elég a jó érzés és szándék, alaposan megfontolt és kidolgozott programokra és vaskos befektetésekre is szükség van ahhoz, hogy az integrálódás lassú folyamata végbemenjen.

Hogy miért kalandoztam el témaválasztásomkor külföldre? Másodéves egyetemistaként az Erasmus program keretein belül két szemesztért Németországban tölthettem. A török negyed kellős közepén laktam és dolgoztam, így időm nagy részét ezek között az emberek között töltöttem.

Személyes érintettségemen túl azért is érdemesnek tartottam megvizsgálni a Németországban élő törökök helyzetét, mert módszereik, szorgalmuk, szervezetségük követendő lehet hazánk számára, hiszen itthon is megvannak azok a kisebbségi csoportok, melyek integrációja, elfogadása évtizedek óta akadozik.

Hipotézisem szerint a sok helyütt ellenségessé vált helyzet mára enyhülni látszik. A multikulturalizmus eszméiben csalódva és éles török-német viták kereszttüzeiben, ám a lakosság viselkedésében mindkét részről pozitív változások mennek végbe. Felnőtté válik az a generáció, amely sikeresen megvetette lábát az „új terepen” és felhasználva gazdasági, kulturális, kapcsolati és szimbolikus tőkéjét, hidat tud képezni kisebbség és többség között. Hiszem, hogy a pozitív változás lassan, ám biztosan halad.

Munkámhoz zömében német nyelvű szakirodalmat, az ismerőseimmel készített felmérések eredményeit, illetve a szintén velük készített interjúkat használtam fel.

A témáról egy Bachelor szakdolgozat keretein messze túllépően lehetne írni, s mivel a jövőben interkulturális területen szeretnék továbbtanulni, a kutatást és felmérést folytatni, dolgozatomat pedig bővíteni tervezem.

A dolgozat szerzője: KEMÉNY RÉKA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Kereszty Orsolya PhD

EURÓPA PERCEPCIÓJA A MAGYAR ÉS NÉMET TÁRSADALMAKBAN
HOGYAN LÁTJÁK EURÓPÁT A MAGYAR ÉS NÉMET GIMNÁZIUMI DIÁKOK: EGY ÖSSZEHASONLÍTÓ
KUTATÁS EREDMÉNYEI

Kulcsszavak: Európai Unió, Európa, Európa-kép, német és magyar diákok, összehasonlítás

Minden társadalomban fontos kérdés, hogy a fiatal felnőttek milyenek látják saját tágabb környezetüket, és ebben hogyan próbálnak felelős és aktív részt vállalni. A téma aktualitását jelzi, hogy az Európa Unióban 2013 a Polgárok Európai Éve, melynek keretében különböző programokon az uniós jogokra irányítják a tagállamok polgárainak figyelmét. Dolgozatom témájaként a magyar és a német társadalom Európáról alkotott képét választottam, ugyanis tavaly hat hónapot Erasmus-diákként Kölnben töltöttem, és már itt elkezdett foglalkoztatni a kérdés: milyenek látják Magyarország és Németország lakosai kontinensünket. A közoktatásban leginkább a történelemtanítás foglalkozik ezzel a kérdéssel, így szűkebb kutatási célcsoportként a gimnáziumi diákokat jelöltem meg, ugyanis különösen érdekelt, milyen tudással lépnek ki a középiskolából a diákok a gimnáziumi történelemtanítás lezárulása után. Szakdolgozatomban arra keresem a választ, hogy hogyan látják Európát a két ország diákjai, milyen előzetes, Európára vonatkozó struktúrákkal lépnek ki a felnőtt életbe, mert ez – feltételezésem szerint – meghatározhatja később, felnőttként aktív állampolgárként a társadalmi folyamatok alakításában betöltött szerepeiket. Hipotézisem szerint a magyar diákok virtuális Európa-képe tágabb, mint a németeké: több országot kapcsolnak Európához. További hipotéziseim szerint a magyar és a német diákok máshogy strukturálják Európát, más részekre osztják fel földrajzilag. Mindezt azzal indokoltam, hogy keletebbre fekszünk Németországtól, a történelemtanítás és a média pedig nagyrészt a magyar társadalom által Nyugat-Európaként definiált részekre koncentrálnak, így a német diákoknak nem volt lehetősége megismerni Kelet-Európát.

Ezt feltérképezendő Németországban, Kölnben, Magyarországon pedig Budapesten folytattam kvantitatív és kvalitatív vizsgálatokat: egy-egy gimnáziumi osztállyal kérdőívet tölttettem ki, majd az osztályokból 5-5 diákkal strukturált interjút készítettem, ami a mentális kép mélyebb megértésére adott lehetőséget. A kérdőívben a metaforakutatás módszerét is használtam (Vámos, 2003), hiszen ez pontosan egy kvantitatívan kevésbé mérhető téma jobb megértésére ad lehetőséget. Az empirikus vizsgálatokat dokumentumelemzéssel egészítettem ki. Az előzetes kutatási eredmények alapján elmondható, hogy a magyar és a német diákok Európát egy közösségként értelmezik és a kultúra az, ami földrészünket megkülönbözteti a többi kontinenstől. Európát nem tartják egyenlőnek az Európai Unióval, viszont az európai uniós értékek (összetartás, a gazdagabb segíti a szegényebbet) megjelentek a diákok válaszaiban. A magyar diákok Németországot mind Nyugat-Európa-hoz sorolták, míg a németek Magyarországot nem igazán tudták elhelyezni a „képzeletbeli térképen”. A magyar diákok Európa-képe átlagosan jóval strukturáltabb volt és hipotézisemet igazolandó, földrészünk számukra több országot foglalt magába.

A dolgozat szerzője: KERESZTESI JUDIT
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Kelényi István

A HAZAI PORCELÁNGYÁRTÁS FEJLŐDÉSÉNEK BEMUTATÁSA A REFORMKORTÓL A SZECESSZIÓIG
ZSOLNAY VILMOS IPARMŰVÉSZE

Kulcsszavak: gasztrókultúra, porcelánművészet és polgárosodás, kerámiatörténet, nemzeti identitás

A táplálkozás emberi viszonyait vizsgálva feltételezhető, hogy az evés minden alapvető emberi késztetés közül talán a legkomplexebb. Biológiai szükségletből vált társadalmilag meghatározott szükségletté.

Az étkezés mindenki számára a létezését biztosító feltétel, mégis egyénenként különböző helyet és súlyt foglal el az emberek életében. Az étkezés egyike azoknak a szükségleteknek, amelyek beteljesítése nem csak anyagi feltételektől függ, hanem kielégítésük során közrejátszanak az egyén átélte kulturális és történelmi tapasztalatai is. Az étkezés módja és jellege tipikus társadalmi karakterrel bír, ez az az igény, amellyel jól lehet jellemezni a világ társadalmainak és országainak állapotát.

Az egyéniség vagy egyediség egyértelműen szerephez juthat a gasztronómiában. Az étel létrehozása önmegvalósítási formaként jelenik meg, az eredményben, vagyis az elkészített fogásban teret nyer az önkifejezés. Az önkifejező étkezési kultúra maga után vonja a tálalás kultúrájának fejlődését is. A gourmet belső késztetést érez arra, hogy az ízek kellemességére a terített asztal látványának érzékeny tervezésével tegyen ígéretet. Az asztali tárgykultúra így együtt fejlődik a gasztrókultúrával, az egyéniség mindkettőben kreatív módon nyilvánul meg.

Az étkezési kultúrán keresztül közösségi tradíciók születnek meg és születnek újjá, melyek segítenek a korábbi identitásteremtő mozzanatokhoz való visszatérésben is.

A gasztronómia divatja az étkezési tárgykultúrán is nyomot hagy, termékenyítően hat rá. Ha a konyhaművészet történetét vizsgáljuk, kiderül, hogy fejlődésével a terítékek iránti igény is egyre inkább előtérbe került. A legszebb, legtalálhatóbb készletek természetesen azokból a korszakokból származnak, ahol a konyhaművészet a legburjánzóbb, legkreatívabb módon tudott megnyilvánulni.

Dolgozatom a magyarországi asztalkultúra tárgyai közül a porcelán-neműt helyezi a figyelem középpontjába. A szakirodalom elemzése során induktív logikai művelettel, az egyediből az általánosra következtetve vállalkozik arra, hogy összefüggéseket keressen a társadalom és a porcelánkultúra fejlettségi állapotai között. Célja, hogy bemutassa, milyen társadalmi közegben indult útjára a később világhírűvé vált hazai porcelángyártás, és hogy a 19. század végére milyen miliőbe érkezett.

A dolgozat szerzője: KISS KINCSÓ RÓZSA
Szak: Andragógia BA, művelődésszervező szakirány
Témavezető: Szabóné dr. Molnár Anna PhD

EGY INTERKULTURÁLIS TANULÓCSOPORT VIZSGÁLATA

Kulcsszavak: résztvevőközpontú tanulás, interkulturális tanulás, egyéni tanulási folyamat, tanári (facilitátori) szerep

Szakedolgozatom témája egy általam végzett empirikus mikroutatás. A 2011-2012. tanévben egy dán népfőiskola nemzetközi osztályában tanultam (EuroClass), ez képezi elemzésem tárgyát. A vizsgált képzés témája interkulturális tanulás, projektmenedzsment és vezetőképzés. Módszertana erősen résztvevőközpontú, a fókusz a képességek, kompetenciák és az egész személyiség fejlesztésén van, az elméleti ismeretátadás minimális. Dolgozatomban a képzés által fejlesztett területek közül elsősorban az interkulturális érintkezés, együttműködés képességét kialakító aspektusokra koncentrálok. A témát két irányból közelítem meg: egyrészt az egyéni tanulási folyamat szintjén, másrészt a tanári (facilitátori) gyakorlat szempontjából. A témaválasztásom fő oka, hogy – személyes élményeim alapján és az Európai Unió állampolgáraként – fontosnak és időszerűnek tartom az interkulturális tanulás témáját. Ezt nagyon fontos lenne fejleszteni Magyarországon is. Úgy gondolom, hogy egy interkulturális tanulási folyamat tudományos kutatása fontos és hasznos lehet minden, a téma iránt érdeklődő andragógus, felnőttoktató, művelődésszervező szakember számára.

Az elméleti háttérhez a kooperatív tanulás és az interkulturális tanulás szakirodalmát használom. Egyik hipotézisem, hogy a gyakorlatban megvalósult csoportmunka-folyamatok gyakran lazábbak, mint a szakirodalomban leírt esetek: az alkalmazott módszerek, eljárások inkább vegyesek, kombináltak, a körülményekhez alkalmazkodnak. Ugyanakkor a csoportmunkát befolyásolják a kulturális különbségek, kialakulhatnak így konfliktusok, félreértések, ezeket azonban a csoport nem minden tagja észleli, vagy nem magyarázza az interkulturális helyzettel. A tanárral (mentor, facilitátor) kapcsolatos fő hipotézisem, hogy saját gyakorlati tapasztalatai meghatározóbbak a képzés rugalmas formálása során, mint elméleti ismeretei. Feltételezem, hogy folyamatosan megfigyeli a résztvevőket, és az adott csoport jellemzői, visszajelzései és interkulturális sajátosságai alapján rugalmasan formálja a tanmenetet. A vizsgált tanulócsoport 15 fős volt, dán, magyar, ukrán, szlovén, litván, belga, német, ghánai és nigériai résztvevőkkel. Az interkulturális tanulás, projektmenedzsment és vezetőképzés témáit erősen résztvevő-központú módszerekkel (csoportmunka, viták, szituációs játékok, közösségteremtő és tapasztalat-szerző játékok, tréningelemek, projektmunka) jártuk körbe. Ezeket a folyamatokat résztvevő megfigyeléssel vizsgáltam. Emellett az empirikus elemzésben az EuroClass tanárommal készített interjúra és a csoporttársaimmal készített kérdőívekre támaszkodom. A kutatás jelen fázisában is megállapítható eredmények: Az elméleti módszertani leírások a gyakorlatban valóban rugalmasabban valósulnak meg, amely szorosan összefügg a tanár (facilitátor) gyakorlatias, tapasztalati jellegű tudásával.

A dolgozat szerzője: KULCSÁR ANIKÓ
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Kelényi István

BAKANCSOK ÉS NAPRAFORGÓK
VINCENT VAN GOGH A 19. SZÁZADVÉGI MŰVÉSZETI IRÁNYZATOK TÜKRÉBEN

Kulcsszavak: festői életmű, művészettörténet, holisztikus, korszakok, szimbólumok, levelek

A dolgozat a Van Gogh-i festői életművet vizsgálja a korra jellemző művészeti irányzatok pluralizmusában, valamint a 19. századvégi társadalmi, gazdasági és politikai átalakulás válsághangulatának tükrében. A tartalom kiegészül egy rövid élettörténeti áttekintéssel, a művészként “felnőttté válás”, az önmegvalósítás felé vezető, gyötrelmekkel és kudarcokkal kikövezett út felvázolásával. Hangsúlyosabb részt kap a Van Gogh művészi pályájának szakaszait bemutató fejezet. Ezen belül található a festői korszakok rövid behatárolása térben és időben, az alkalmazott szimbolika, technika - színek, ecsetkezelés – valamint a korszakokhoz tartozó legjelentősebb alkotások. A Kölcsönhatások című fejezetben azok az emberek, alkotók, mesterek kerülnek említésre, akik hatottak Van Gogh művészetére. A dolgozat része egy összehasonlító képelemzés, valamint egy virtuális kiállítás a felhasznált illusztrációkból, melynek elkészítési menetét is ismertetem.

A témaválasztás kapcsán olyan összefüggések kerültek középpontba melyek egyfajta holisztikus megvilágításban - történelmi, művészettörténeti, pszichopatológiai szempontokat figyelembe véve - magyarázatot adhatnak a festői életmű háttérében zajló jelenségekre. A követendő cél, megérteni a kort, amiben Van Gogh alkotott, választ keresni a felmerülő kérdésekre: Hogyan volt lehetséges, hogy amíg élt, a jelentős festői életmű - közel 900 festmény és grafikai alkotás - közül gyakorlatilag egy sem váltotta ki a műértő kortársak elismerését? Vajon képei jelentős része kizárólagosan betegségének kifejeződése lenne? Milyen mértékben befolyásolta kibontakozásának folyamatát a családi háttér? Miként és miért alkalmazza jellegzetes szimbólumait?

A dolgozat egy művészettörténeti, elméleti kutatás, mely során a felettebb gazdag szakirodalom egy kiválasztott részének feltérképezésére, áttekintésére és elemzésére teszek kísérletet. Megvilágításba kerül néhány olyan aspektus mely a napjainkban felmerülő kulturális válság megoldásra váró kérdéseire adandó válaszokhoz vihet közelebb.

Pótolhatatlan eszközként szolgált munkám során a Dávid Katalin által fordított Van Gogh Válogatott levelei című kötet. A levelek a korszak művészeti törekvéseinek “puzzle darabkái”, melyek segítenek összerakni egy képet arról, hogyan nézhetett ki a 19. század végének művészeti közléte, figyelembe véve az alkotó szubjektív megítélését az események, személyek, irányzatok kapcsán. A festői életmű egyes részleteinek mélyebb kibontása, valamint az ehhez kapcsolódó összefüggések keresése, úgy művészettörténeti, mint szociálpszichológiai szempontból, kimerítőbb vizsgálatot és további kutatást igényel.

A dolgozat szerzője: LÓKÖS KRISZTINA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Kereszty Orsolya PhD

A SZIGET FESZTIVÁL SZEREPE A SZEMLÉLETMÓD FORMÁLÁSÁBAN

Kulcsszavak: kultúra, kultúraközvetítés, fesztivál, érték

Szakedolgozatom fókuszpontjában a Sziget Fesztivál sajátos nyelvének, kultúrájának, kultúraközvetítő tevékenységének, kultúraalakító szerepének feltárása és elemzése áll. A Sziget Fesztivál 2011 legjobb európai nagyfesztiválja volt (European Festival Awards, <http://eu.festivalawards.com/the-awards>), ami nemzetközi tekintetben is kiemelkedő eredmény. Országimázs-formálás szempontjából is érdemes vizsgálni tehát, azonban ebben a dolgozatban én tényleges kultúraközvetítési aspektusából vizsgálom. Újszerűsége éppen ebben rejlik.

A kutatásom kvalitatív tartalomelemzésre (nemzetközi és hazai szakirodalom) és félig strukturált, szakértői interjúkra épül. Elsősorban a szervezőket kérdezem arról, hogy tapasztalataik szerint hogyan valósul meg a szemléletformálás az eseményeken, kaptak-e erre visszajelzéseket, illetve változott-e ez az évek folyamán, esetleg ezeket a tapasztalataikat tudták-e más területeken integrálni.

A Sziget Fesztivál egy multi- és interkulturális esemény, ahol kultúrák találkoznak, hatnak egymásra. Kérdéseim között szerepel az, hogy vajon mennyiben járul hozzá a Fesztivál a látásmód tágításához, horizontszélesítéshez, illetve hogy mennyire tudatos a Fesztivál szemléletformáló szerepe.

A dolgozat szerzője: RAKOVSKY ZSÓFIA
Szak: Andragógia, BA, Nappali
Témavezető: Dr. Striker Sándor PhD

A JÁTÉK SZEREPE A FELNŐTT ÉLETÉBEN, MEGJELENÉSE A MINDENNAPOKBAN ÉS A
MÚZEUMOKBAN

Kulcsszavak: játék, múzeum, szabadidő

A játék végigkíséri mindennapjainkat, szervesen beépül az életünkbe, nem csak a szabadidőnk egy fontos eleme, hiszen a munkában, művelődésben és a tanulásban is fontos szerepe lehet. A játék, funkcióját tekintve lehet a művelődés, vagy tanulás egy eszköze, de akár annak kerete és célja is. Hajlamosak vagyunk elfelejteni, hogy a játék nem csak a gyermek szükséglete, hanem legalább annyira a dolgozó, felelősségteljesen gondolkodó, gondterhelt felnőtté is. Elképzeléseim szerint a játéknak hatalmas ereje van és óriási lehetőségek rejlenek benne, ezért gondolom, hogy érdemes kutatni.

A játék motivációival kapcsolatban számos szakirodalmat lehet olvasni, melyek kitérnek a biológiai mozgatórugókra, a társadalmi összefüggésekre, társas szükségletekre, egyéni késztetésekre, tehát a játék megjelenésének minden szintjére. Ami engem különösen foglalkoztat, hogy hogyan nyilvánul meg a játék a művelődési intézményekben és milyen potenciális szerepe lehet a tanulási, művelődési folyamatban. A szakirodalmakban azonban kevés választ lehet kérdéseimre találni. Egyes múzeumokban, melyekben a művészet befogadása történik, kiváltképp fontosak ezek a szempontok. Napjainkban sokszor lehet tapasztalni a hétköznapi ember és a magasművészetek közötti éles határt, melyet a múzeumok falai szimbolizálnak. A múzeum, egy különleges közeg, melyben a látogató sokszor idegenként mozog. Bizonyos országokban egészen elterjedtek az interaktív múzeumi lehetőségek, és bár hazánkban is egyre nagyobb hangsúlyt fektetnek az aktív befogadás feltételeinek megteremtésére, a múzeumok többnyire csak a hagyományos megismerési módokra adnak lehetőséget. A játék jelenségét vizsgálva megállapítható, hogy képes közös nyelvet teremteni a művészet és a laikus szemlélő között, hogy a látogató ne csupán megfigyelje, hanem megélhesse a művészetet. A művészet ugyanis néhány szakirodalom szerint játékként születik, így játékként is kell befogadni.

A múzeumandragógiai programokban sokszor megjelenik a játék, de a múzeumok mindennapi működésében általában nem kap fontos szerepet. Érdekes kérdés, hogy a játék szerves beépítése a befogadási folyamatokba, elősegítheti-e a művelődési tevékenység kiszélesítését, és segítheti-e, hogy a múzeumlátogatás motivációi között, ne csak sokadikként szerepeljen a személyes érdeklődés. Szakdolgozatomban nem áll módomban egy teljes koncepciót bemutatni, új múzeumandragógiai módszereket kidolgozni. Fontosnak tartom azonban felmérni, hogy milyen próbálkozások voltak idáig a játék múzeumi gyakorlatba való beépítésére, és milyen lehetőségek rejlenek az elképzelésben. Kutatásomban nyomtatott és online szakirodalmakat használok fel, múzeumok programjait vizsgálom és múzeumandragógusokat szólaltatok meg.

A dolgozat szerzője: NEUMANN KATA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Kraiciné dr. Szokoly Mária PhD

TANULÁSI MOTIVÁCIÓ A FELNŐTTKORI IDEGEN-NYELV TANULÁSBAN

Kulcsszavak: motiváció, tanulási szokások, felnőttképzés, fejlődés

Felgyorsult világunkban egyre nyilvánvalóbb mindenki számára, hogy a már megszerzett tudást folyamatosan fejleszteni kell, szükség van a megújulás képességére, az élethosszig tartó tanulásra, és a versenyképes nyelvtudásra, különben nem tudjuk felvenni a versenyt a munkaerő-piac többi résztvevőjével. Az Európai Unióhoz való csatlakozásunk óta kibővültek a lehetőségek a külföldi munkavállalás tekintetében is, ezért szerintem mindenképpen indokolt, hogy foglalkozunk a felnőtt populáció nyelvtanulásának helyzetével, nehézségeivel, sajátosságaival.

Dolgozatom célja a felnőttkori nyelvtanulás bemutatása, annak nehézségei, motivációja. Alapját a hazai nyelvtanulás történetének feltárása az elmúlt harminc évben, valamint a nyelvtanulási módszerek bemutatása képezi, számos szakirodalom, illetve azok elemzése alapján. Kutatásom kérdőíves feldolgozásra épül. Az alábbi kérdésekre keresem a válaszokat: Mi motiválja a korosztályt a nyelvtanulásban? Van-e összefüggés iskolai végzettség és nyelvtudás között? Mely tanulási módszereket preferálja a korcsoport? Mennyi időt szánnak a tanulásra?

A felnőttkori tanulás, és nyelvtanulás rendkívül komplex folyamat, hiszen az élethelyzetből adódóan számos egyéb területen kell helyt állni, gondolok itt a munkahelyi, családi kötelezettségekre. Azt gondolom, hogy a sikertelenség hátterében elsősorban az időhiány, másodsorban a nem megfelelő tanítási módszerek, végül pedig az áll, hogy a nem kapják meg a kellő támogatást, és motiválást, amely segíthetné fejlődésüket.

A kérdőívek eredményeinek elemzése még folyamatban van, de az már most jól látszik, hogy a felnőttek tanulásának befolyásoló tényezői között a magasabb szakképzettség megszerzése, és a munkahely megtartása valamint az egyéni érdeklődés, és a külföldi munka lehetősége kiemelkedő.

Véleményem szerint a megfelelő tanulási technika alkalmazása nagyban hozzájárul a siker eléréséhez. Az egyén motivációja, kompetenciái és egyedi jellegzetességei határozzák meg, hogy kinek milyen módszer a leghatékonyabb. A felnőtt tanulókkal végzett vizsgálatban ezekre a pontokra keresem a választ, és reményeim szerint az eredmények alapján tudok majd a felnőttek nyelvtanulását megkönnyítő javaslatokat tenni.

A dolgozat szerzője: TERCS DALMA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Kelényi István

EMBER – KÉP ÉS EMBER – NEVELÉS
RUDOLF STEINER ÉS MARIA MONTESSORI FELFOGÁSÁBAN

Kulcsszavak: reformpedagógia, Montessori módszer, Waldorf pedagógia, alternatív iskola

Az alternatív pedagógiák jelenléte ma is világunk részei, az igény irántuk jelenleg is megfigyelhető. Az első világháború előtt született reformpedagógiák és a XXI. században alkalmazott pedagógiák között a különbség, hogy korunkban az alternatív pedagógiák az idők során átalakultak a világban. Megtalálhatóak ugyan a klasszikus és ismert didaktikai módszereket alkalmazó iskolák - mint a Montessori vagy Waldorf pedagógia - ugyanakkor mára megjelentek és jelen vannak ezeknek leegyszerűsödött, átalakult, vagy több, különböző elképzelést vegyítő iskolatípusaik is. A fontos azonban, hogy a választás lehetősége adott a szülő és a gyermek számára egyaránt.

A reformpedagógiai irányzatok kialakulása két szakaszban ment végbe. Az első világháborút megelőző időszakban a pedagógia és a nevelés gyermekközpontú megújítására törekedtek. A világháborúig tartó fejlődési periódus egyik jellegzetes vonása a gyermeki egyéniség, önállóság, szabadság kibontakozásának minél teljesebb elősegítése volt a hagyományos iskola szerkezetének átalakítása útján. A század első évtizedeiben a figyelem a kisgyermek és a kisiskolások nevelésének kérdései felé fordult, ebben az időszakban kezdte el nevelési tevékenységét Maria Montessori, Olaszország első orvosnője, a Montessori módszer kitalálója és megalkotója. A világháború borzalmaival követően igény mutatkozott a társadalom oldaláról a béke megteremtésére. Ebben az időszakban a reformpedagógia világmozgalommá alakulásáról beszélhetünk. Ekkor alkotta meg Rudolf Steiner sajátos okkult filozófiáját, az antropozófiáját, később pedig kidolgozta a szabad Waldorf iskolák pedagógiai rendszerét.

Dolgozatomban a rövid történeti áttekintés után bemutatom Rudolf Steiner életútját. Életrajzi könyve alapján leírom hogyan jutott el a szellemvilággal való kapcsolatáig, hogyan hatott rá és befolyásolta Goethe munkássága, továbbá hogy hogyan került kapcsolatba a pedagógiával, hogy találta ki sajátos nevelési rendszerét és hogyan alapította meg az első Waldorf iskolát. Ezt követően kitérek Maria Montessori munkásságára, bemutatom azt az utat, ahogyan eljutott az orvosi egyetemről a gyógypedagógia terén elért eredményekig, illetve hogyan alkotta meg az egészséges gyermekeken alkalmazott módszerét, és világhírű Montessori eszközeit. Végül egy fejezetet szánok Montessori és Steiner munkásságának összehasonlítására, mind az emberi életutak, mind pedig a legnagyobb elért sikerük, pedagógiai koncepciójuk részleteinek szempontjából. Megkísérlem konkrétumok alapján bebizonyítani – előzetes felvetésemnek bizonyításaként –, hogy sok közös vonás található meg a reformerek között, párhuzam figyelhető meg életútjuk alakulása valamint nevelési elméleteik és módszereik részletei szempontjából.

A dolgozat szerzője: TÓTH KLAUDIA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Kereszty Orsolya PhD

A NŐK SZABADIDŐS, SPORT ÉS KULTURÁLIS TEVÉKENYSÉGE A DUALIZMUS KORI
MAGYARORSZÁGON

Kulcsszavak: oktatás, szabadidő, sport, divat, bálak, M. Hrabovszky Júlia

Dolgozatomban szeretnék átfogó képet adni, a több mint 100 évvel ezelőtt élt nők lehetőségeiről több szempont alapján. Úgy gondolom érdekes és olykor tanulságos látni azt honnan indult a nők szórakozása, aktív kikapcsolódása. Érdeemes megismerni miként szórakozhattak üknagymamáink és jó tudni mi a feminista múlt alapja.

Olyan hölgyek életét tanulmányoztam, akik ebben a korban éltek és kiemelkedőt alkottak vagy értékes, lejegyzett emlékeket hagytak maguk után. Aktív személyek, akik jelen voltak szabadidős és kulturális eseményeken. Így például: Kronberger Lili, Hugonnay Vilma, M. Hrabovszky Júlia. Adatgyűjtés céljából emlékiratokat, korabeli cikkeket olvastam leginkább a Vasárnapi Újság archívumából és tanulmányokat. Ez utóbbi kategóriából Kéri Katalin: *Hölgyek napernyővel* című könyvét kell kiemelnem, mert alapvető irányvonalat adott kutatásomnak.

Célom bemutatni azokat a dualizmus korára jellemző és sajátos területeket, amelyek létezéséről tudunk, viszont történelmét nem ismerjük. A sporton belül ilyen a korcsolyázás és a kerékpározás megjelenése. Az oktatásban, az egyetemi képzésben való részvételi lehetőség, a politikában pedig a választójog. A szórakozás és divat világa is egyedi, ennek vizsgálata szintén izgalmas kihívás számomra. Képzeletben betekintést enged dolgozatom, azokra a társasági eseményekre, ahol szigorú etikett és ütemterv szerint zajlottak a programok és sorsdöntő fontossággal bírtak a lányok életben.

Andragógusként a társadalmi hovatartozás megjelenésének nyomait igyekszem szemlélni és a különböző szokásokat. Szakirodalmak igazolásával keresek konkrét példákat a nők bonyolult helyzetére és törekszem arra helyezni a hangsúlyt, mennyire vágytak az egyenlő bánásmódra. Szeretném megismertetni mit tettek azért, hogy otthon helyt tudjanak állni és sikeres életpályát tudjanak kialakítani egy olyan világban, ahol a karrier fogalmát kizárólag férfiak birtokolták.

A dolgozat szerzője: VARGA CSILLA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Striker Sándor PhD

SIKER ÉS MOTIVÁCIÓ A KORTÁR MŰVÉSZET TERJESZTÉSÉBEN

Kulcsszavak: múzeumandragógia, művészetelmélet, kultúra-átadás

Szakedolgozatom a kortárs művészet közvetítését igyekszik körüljárni. Témám apropóját személyes múzeumi és kiállítási élményeim adták. Az eddigi – kétszakos, az andragógia mellett design és művészetelmélet – tanulmányaim során megszerzett művészettörténeti és -elméleti tudások birtokában vált világossá számomra, hogy korábbi múzeumi látogatásaim mennyire nem voltak hatékonyak a művek megismerése és megértése szempontjából.

Feltételezésem szerint a modern, illetve a kortárs művészet – főleg a konceptuális és annak hatását magukon viselő művek – befogadásakor kiemelt jelentőséget kap a háttértudás megléte, amivel a laikus, művészettörténettel, művészetelmélettel, esztétikával nem foglalkozó látogatók nem rendelkeznek. Ezeknek a tudásoknak a hiánya elérhetlenné teszi a műveket és ellenérzéseket vált ki, a látogatók képtelenek kapcsolatot teremteni a saját és a mű világával. Ebben a vonatkozásban tulajdonítok kiemelt jelentőséget a múzeumi tudásátadásnak. Írásomban először körüljáróm a múzeum fogalmát, funkcióinak változását a történelem folyamán, illetve napjainkban. Ezután foglalkozom a múzeumi kultúrákövetítés, a múzeumandragógia kialakulásával, eszméjével, módszereivel. A következő fejezetben a művelődés pszichológiai hátterét próbálom felgöngyöltetni a tanulás, a motiváció, a figyelem és érdeklődés, illetve a műalkotásokhoz való viszony, az ízlés vonatkozásában. Szükségesnek tartottam egy művészetelméleti kitérőt is tartani a kortárs művészet speciális szerepének, illetve a magának a művészet fogalmának megértése érdekében. Dolgozatomat a szakirodalomból megismert elmélet gyakorlattal való összevetésével zárom – egy-egy sikeres hazai és külföldi példát elemzek, illetve az általam készített interjúkból idézek.

Dolgozatom eszköze elsősorban a magyar és nemzetközi szakirodalom áttekintése, értelmezése, összevetése, amelyet hazai és külföldi intézmények elemzésével, interjúk készítésével egészítettem ki. Lehetőségeimhez mérten igyekeztem a szemszögemet nem csak a szakma nézőpontjára szűkíteni, hiszen a kultúra-átadás folyamatában a múzeumi személyzetten kívül a látogatót és a művészt is ugyanolyan fontos szereplőnek tartom.

A dolgozat szerzője: WENINGER MILDRED
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Pusztai Sándor

AZ 1956-OS FORRADALOM SAJTÓTÖRTÉNETE

Kulcsszavak: 1956-os forradalom, sajtótörténet

A szakdolgozatom *válogatás* az 1956. október 23 - a és november 4 - e között megjelent napi- és hetilapok írásaiból, a Kossuth – később Szabad Kossuth – rádió adásiából.

A terjedelmi korlát és az anyag bősége válogatásra kényszerített. Így csakis kizárólag a fővárosra szorítkoztam. Nincs a szakdolgozatomban vidéki rádióadó, sem újság, viszont a vidéki fejlemények fővárosi összefoglalói megtalálhatóak benne. Törekedtem a tárgyilagosságra. Bemutatom az egyes politikai áramlatok állásfoglalásait, főbb politikusaik beszédeit, nyilatkozatait, követeléseiket, kiáltványait, vezércikkeket, esetenként az egyes lapok jellemzőnek ítélt helyzetelemzéseit.

A nemzetközi híryanagból azt vettem át, ami közvetlenül kapcsolódott a magyarországi - budapesti eseményekhez, vagy vélhetőleg befolyásolta azokat. Mindez az akkori nyilvánosság keresztmetszete.

Célom az, hogy azok számára akik nem éltek át ezeket a napokat, képet adjak arról, miként tájékozódtak az akkori Budapest polgárai, akik ezeknek az információknak az alapján, ezeknek a hatására éltek át az eseményeket, ezek határozták meg a véleményüket, sőt később az emlékeiket is. Több film feldolgozta és a jobb megérthetőséget szolgálja a szakdolgozatomban.

A téma vizsgálatánál egyéb fontos kérdések is felmerültek. Történhetett volna-e másként? Győzhetett volna-e magyar forradalom 1956-ban? A szuezi válság hatással volt-e a magyarországi eseményekre? A sajtó befolyással volt-e az eseményekre és az emberek nézőpontjára?

Elbukott forradalmak és felkelések után ezek a leggyakoribb, legfontosabb kérdések, amely a kortársakat és az utókort egyaránt foglalkoztatja, mint ahogyan engem is. Ezért ezeknek a kérdéseknek a vizsgálata áll a dolgozatom középpontjában.

Személyügyi szervező szakirány

A dolgozat szerzője: ANDRÁS BARBARA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Bali János PhD

A MŰVELŐDÉSSZERVEZÉS PÉLDÁI ÉS LEHETŐSÉGEI A HELYI KÖZÖSSÉGEKBEN, EGY KONKRÉT
INTÉZMÉNY ALAPJÁN

Kulcsszavak: művelődésszervezés, hagyományörzés, német kisebbség

A szakdolgozatom témáját adó német kisebbségi önkormányzat szülőfalum, Nemesnádudvar intézménye. A település 70%-ban német kisebbség lakta terület. Egy kisebbség történetéből, identitásából és hagyományaiból kiindulva egy olyan intézmény mindennapjainak, működésének, tevékenységi területének és feladatkörének bemutatását tartom fontosnak, mely által az általuk megszervezett rendezvények, programok talán még nagyobb értékkel bírnak.

Dolgozatom központi témaköre a hagyományteremtés problémaköréből indul ki. A választások során egyre kevesebben vallják magukat német kisebbségnek. Miután számomra mindig is fontos volt az értékek és hagyományok ápolása és mivel a német kisebbséget érintő témákban végeztem már egyéb kutatásokat, ezek a tények, adatok még inkább motiváltak abban, hogy okokat és megoldásokat keresve, a dolgok mögé lássak és megértsem azokat. Miért ilyen alacsonyak ezek a számok? Képes egy ilyen intézmény működése esetleg javítani a meglévő adatokon?

Fontosnak tartom azon intézmények vizsgálatát, melyek tesznek azért, hogy a lakosok megőrizték, vagy újra átéljék etnikai hovatartozásukat, így elősegítve a kultúra öröklődését. A német kisebbségi önkormányzat 2006-ban alakult meg. Legfőbb feladataik közt szerepel, hogy az oktatási intézmények nemzetközi normát kapjanak, valamint, hogy olyan programokat és rendezvényeket szervezzenek, melyek a német nemzetiségi hagyományokat ápolják. Kutatásom során arra törekedtem, hogy a már megszerzett és átélt tapasztalatok mellett személyes interjúkat készítssek olyan személyekkel, akik a falu életében, a hagyományörzésben és a művelődésszervezésben fontos szerepet játszanak. A kérdőíves felmérés fontosságát azért tartom elengedhetetlennek ebben a témában, hiszen így válik nyilvánvalóvá az egyének szerepe a közösségben. Számos témában és kérdésben a községhez, illetve a közösséghez tartozásom, kötődésem és a már átélt tapasztalatok, a rendezvényeken, programokon való részvételem segített.

A múltból táplálkozó értékek tisztelete a mai rohanó világban egyre fontosabb szerepet kap, hiszen ahhoz, hogy tudjuk hova tartunk, tudnunk kell honnan jöttünk. Egy közösség összetartó ereje, az érzés, hogy tartozunk valahova és, hogy egyek vagyunk, nemcsak az egyéneket erősíti, hanem így valóban egy közösséggé varázsolja őket. Egy ilyen közösség pedig mindig ad okot és lehetőséget a kutatásra.

A dolgozat szerzője: BERCZKI BARBARA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Kelényi István

KULTÚRA ÉS ÉLET MAGYARORSZÁGON A KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZÖTT

Kulcsszavak: Magyarország a két világháború között, kultúra, Klebelsberg Kunó, építészet

Hipotézisem: Teljesen új helyzetben milyen fontos szerepe volt az oktatásnak? Kultúrfölény!

Úgy érzem, hogy e téma aktuális. A két világháború közötti évtizedekben az oktatás helyreállítása volt a cél, mint most. Ez a cím nagyon széles, hatalmas anyagot ölel át. Célszerű volt a témával kapcsolatban a levéltárat és a különböző könyvtárakat bújni, anyagot gyűjteni. (Szakirodalomnak)

Vázlatom a következő:

- 1.Két világháború közötti gazdasági helyzet,
- 2.A békekonferencia,
- 3.Veszteség és gyász,
- 4.Revizió és nemzetiségi politika
- 5.A kultúra szerepe a Horthy korszakban,
- 6.Trianon hatása az országra
- 7.Építészet
- 8.Kultúrpolitika az építészetben,
- 9.Ki volt Klebersberg Kunó,
- 10.Neonacionalizmus,
- 11.Mi történt a világban?
- 12.Milyen hatással van napjainkban?
- 13.Összegzés

A kultúra több ágazatot foglal magába, ezért arra gondoltam, hogy e kor kiemelkedő oktatási alakját és munkásságát a XX. század elején-építészetén keresztül mutatom be. Hogyan tudtam a kultúrát a gazdasági és társadalmi helyzettel összefűzni, rávilágítani az összefüggés jelentőségére. Klebersberg gondolatai időszerűek. Nagy probléma napjainkban a természettudományok régi minőségének helyre állítása. A természettudományi oktatás nemcsak a technika fejlődéséhez, első sorban a jövő nemzedékének felemelkedésére van nagy szükség. Ismét Európa kimagaslóan legműveltebb államává kell lennünk, magyaroknak.

„A tervszerű tudománypolitika nem érheti be a főiskolák pusztja megszervezésével, hanem ügyelnie kell arra is, hogy a főiskolák azon kiváló növendékei, akikről joggal tételezhető fel, hogy az életben is lényegesen fölébe tudnak emelkedni az átlagnak, a megélhetés gondjaitól mentesítve, egész idejüket és egész munkaerejüket tanulmányaiknak szentelhessék.”
(Beszédei stb.185.o.)

A dolgozat szerzője: BODOR EMŐKE MÁRIA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Hegyi-Halmos Nóra

FRISS DIPLOMÁSOK HELYZETE A MAGYARORSZÁGI MUNKAERŐ-PIACON

Kulcsszavak: friss diplomások, munkaerő-piac, munkaerő-piac igényelte kompetenciák, első munkahely garancia program

Szakedolgozatomban arra keresem a választ, hogy egy friss diplomásnak milyen nehézségekkel kell szembenéznie, ha az iskola világából kikerül a munkaerő-piacra. Választásom azért erre a témára esett, mert nagyon sokszor hallottam és olvastam, hogy mennyire nehezen tudnak elhelyezkedni a friss diplomások az országban, ezért szeretném jobban megismerni azokat a lehetőségeket és esetleges buktatókat, amelyek rám is várni fognak a diploma megszerzése után.

Dolgozatomban a kvalitatív kutatás módszerei közül a strukturált mélyinterjút alkalmaztam, amelyet egy külföldi tulajdonú multinacionális vállalat HR vezetőjével folytattam le. A mélyinterjú segítségével alaposabban tanulmányozhatom az adott témát. A szakirodalomban szerzett ismereteimet összevetem majd a HR vezető interjújával, összehasonlítom a kapott ismereteket, megpróbálok következtetéseket levonni belőlük, hogy miként találkozik az elmélet és a gyakorlat.

A dolgozatom három nagy részre tagolható. Először a magyarországi munkaerőpiac bemutatásával foglalkozom, itt ismertetem a munkaerő-piac legfontosabb jellemzőit és sajátosságait. Ebben a részben derül ki, hogy miként alakul a munkaerő-piac kereslet és kínálat egyensúlya. A következő részben célom az, hogy a kutatásaim során megismert szakirodalmi ismereteimet összehasonlítom a gyakorlatban megjelenő modellekkel, amelyek a mélyinterjún hangzottak el. Ebben a részben részletesen tárgyalom a friss diplomások és a munkaerő-piac kapcsolatát, a diplomások helyzetét Magyarországon és azt, hogy milyen elvárásaik vannak a munkáltatóknak és a friss diplomásoknak egymással szemben. Kitérek a toborzási nehézségekre és bérezés alakulására is. A harmadik részben az elemzem, hogy milyen programokkal és lehetőségekkel támogatja az állam a pályakezdőket. Bemutatom az „Első munkahely garancia” néven ismert munkaerő-piaci programot, amelyet a Nemzetgazdasági Minisztérium indított el. A program célja a pályakezdők munkaerő-piaci helyzetének javítása és álláshoz juttatása.

Dolgozatom elméleti alapját magyar szakirodalom, tanulmány és cikk elemzése képezi, de a Központi Statisztikai Hivatal és a MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet honlapján talált kutatások eredményeit is felhasználom.

Véleményem szerint a témát számos szemszögből lehet vizsgálni, én igyekszem arra törekedni, hogy bemutassam, melyek azok a tényezők, amelyek a legjobban befolyásolják egy friss diplomás érvényesülését a munkaerő-piacon.

A dolgozat szerzője: CZAPP ANNAMÁRIA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Bali János PhD

A HAGYOMÁNYÁPOLÁS ÉS A TURIZMUS ÖSSZEFONÓDÁSA A VIHARSAROK LEGJELENTŐSEBB
GASZTROFESZTIVÁLJÁN

Kulcsszavak: gasztronómiai fesztivál, hagyományteremtés, turizmus, településfejlesztés

Szakedolgozatomban a hagyományteremtés, illetve a hagyományápolás és a turizmus kapcsolatát járom körbe egy konkrét gasztronómiai rendezvény, a Csabai Kolbászfesztivál tükrében. Azért választottam ezt dolgozatom témájának, mert személyesen is kötődöm Békéscsabához és évek óta nyomon követem a fesztivál eseményeit, több alkalommal személyesen is részt vettem rajta. Kutatásom során arra keresem a választ, hogy milyen hatással van a fesztivál a megyeszékhely életére, ezen belül a turizmusára, illetve hogyan sikerült megőrizni és ápolni a hagyományokat a fesztivál elmúlt 16 éve alatt. Legfontosabb hipotézisem annak bizonyítása, hogy napjainkban a hagyomány és a turizmus jól megfér egymás mellett egy gasztronómiai rendezvényen.

Témaválasztásom egyrészt azért aktuális, mert hazánkban, az utóbbi években egyre nagyobb népszerűségnek örvendenek a különböző gasztronómiai fesztiválok, hiszen közelebb hozzák egymáshoz az embereket, általuk megismerhetik más régiók és települések gasztronómiai hagyományait is. Másrészt pedig véleményem szerint a békéscsabai fesztivál megrendezése jó példát mutathat és erőt adhat olyan településeknek, amelyek rendelkeznek ugyan valamilyen helyi unikummal, egyedi termékkel, aminek érdemes lenne hagyományt teremteni, de ezt valamilyen okból kifolyólag eddig még nem tették meg.

Kutatási módszerem egyrészt elméleti áttekintés, hiszen az első fejezetekben a fesztiválturizmus és ezen belül a gasztroturizmus szakirodalmát járom körül, majd a Kolbászfesztivál múltját, jelenét és a hozzá kapcsolódó térségi idegenforgalmi fejlesztéseket mutatom be. Másrészt primer kutatási módszereket alkalmazok dolgozatom további fejezeteiben résztvevő megfigyelés és standardizált kérdőíves megkérdezés formájában.

Konklúzióként egyrészt levonhatom azt, hogy a Csabai Kolbászfesztiválon a turizmus és a hagyományápolás jól megfér egymás mellett, pozitívan hat az egyik a másikra és egymás hatását erősítik. Másrészt pedig azt is sikerült bizonyítanom, hogy az átgondolt településfejlesztés a város és a Viharsarok idegenforgalmára is pozitív hatással van.

A Csabai Kolbászfesztiválnak az elmúlt évek alatt sikerült városi rendezvényből a Dél-alföldi régió, illetve országosan és országhatárokon túl is neves és elismert fesztivállá válnia. Úgy gondolom, hogy a város lakosságának a fesztivál fenntartása érdekében tett példaértékű összefogása és az ezirányú tudatos fejlesztések hosszútávra megalapozhatják és elősegíthetik Békéscsaba idegenforgalmi bevételeinek gyarapodását, ami visszahat a megyeszékhely további gazdasági fejlődésére és ezáltal az ott élők életszínvonalára is.

A dolgozat szerzője: CSOMA ANDREA KATALIN
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Berényi Ildikó Magdolna

A BÜNTETÉSVÉGREHAJTÁSI-INTÉZETEK KÉPZÉSI LEHETŐSÉGEI, VALAMINT A KÉPZÉSEN RÉSZT VETT FOGVATARTOTTAK UTÁNKÖVETÉSE

Kulcsszavak: felnőttképzés, fogvatartott, utánkövetés, reintegráció

Dolgozatom fő témája, hogy vajon a büntetés-végrehajtási intézetekben történő képzés, oktatás jelent-e bármiféle előnyt a szabadult elítéltek társadalomba történő reintegrációjában. Kíváncsi voltam, és célként jelöltem ki, hogy megtudjam, változtat-e az átlagember véleményén az, ha egy szabadult elítélte az elzárás ideje alatt nem csak vegetált, hanem próbált tanulni, és céltudatosabban hozzáállni az életéhez. Érdekelt, hogy a képzés segítette-e a későbbiek folyamán a munkaerő-piaci elhelyezkedésben, könnyebbé tette-e az elítélte környezetébe történő beilleszkedését.

Az egyik kutatási módszerem arra irányult, hogy kiderítsem az emberek általános hozzáállását egy elítélthez. Online kérdőívet töltöttem ki, 20 és 60 év közötti felnőttekkel, a kérdések főleg arra irányultak, hogy kiderítsem, számít-e a szemükben, ha egy elítélte igyekszik beilleszkedni, méltányolják-e ezt az igyekezetet.

Szakirodalmakban, statisztikákban kutattam, hogy számszerűsíteni tudjam az oktatással elért eredményeket, csökkent-e vajon a visszaesési hajlam az oktatásban részt vettek esetében a képzésben nem részesülőkkel szemben, valamint hogy a frissebb tudás előnyt jelentett-e a munkavállalásban.

Mivel a büntetés-végrehajtási intézetek közel másfélszeres kihasználtsággal üzemelnek, kifejezetten fontosnak tartom mind a társadalom, mind az elítéltek szempontjából, hogy a lehető legtöbb embert sikerüljön visszavezetni a társadalomba annak hasznos tagjaként, ezzel megelőzve az egyén további bűnözését. Mivel az első TÁMOP program az elítéltek oktatásával kapcsolatosan 2012 novemberében ért véget, és annak kiértékelése jelenleg is zajlik, pontos szám adatok csak a későbbiekben várhatóak, azok eredményében lehet majd a jövőben még konkrét képzési tervet is kialakítani.

A dolgozat szerzője: CSUTHA VIKTÓRIA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Berényi Ildikó Magdolna

A KRIMINÁLANDRAGÓGIA ALAPJAI

Kulcsszavak: büntetés-végrehajtás, börtönélet, kriminálandragógia, személyiségváltozás

Az egyes országok gazdasági helyzetei miatt a rablásokból, betörésekből származó bűncselekmények elkövetőit bizonyos fokig „meg lehet érteni”, azonban azt, hogy valaki képes kioltani embertársa életét, számomra felfoghatatlan. Mindig is érdekelt, hogy egy ember, hogyan képes eljutni arra a szintre, hogy gyilkoljon, s milyen lélektani adottságok vezethetnek ehhez. Szakdolgozatom témaválasztásában szerepet játszottak még korábbi olvasmányélményeim, illetve televízióban játszott műsorok. Rengeteget olvastam Auschwitzról, illetve a háború alatt végzett emberkísérletekről. Nagyon régóta foglalkoztat, hogy milyen előélet, milyen családi háttér, milyen ember lakozik azokban a személyekben, akik ilyen borzalmakat képesek véghez vinni. A témaválasztásom aktualitását mutatja az is, hogy napjainkban egyre több emberéletet követelő borzalmas, kegyetlen eset történik, s úgy gondolom a miértek nem túl kielégítők...

Szakdolgozatomban bemutatom a kriminálandragógia kialakulását, történetét, majd sorra végigvezetem az olvasót, a történelem egymást követő korszakaiban jelen lévő büntetések, illetve börtönök sokféleségén. Ezen kívül rávilágítok a deviáns személyiség alakulására, illetve arra, hogy milyen előítéletek vannak jelen a bűnelkövetőkkel szemben. Kifejtem még a börtönben lévő képzések fontosságát, melyek nagyban hozzájárulnak a reszocializációhoz, s pozitívan hatnak a nevelhető személyekre.

Kutatásom fő célja, hogy megismerjem, s másokkal is megismertethessem a börtönben töltött mindennapok sémaszerű valóságát, s rávilágítsak az emberi érzelmek, érzések sokszínűségére. Ennek megértéséhez segítségül hívtam egy börtönben raboskodó elítéltet, aki már újraépítette életét a valóságban, a cellából kiszabadulva, valamint egy nyomozó is segítségemre volt, aki a bűnözőkkel szembeni, hosszú évek alatt szerzett tapasztalatát osztotta meg velem. Vizsgálódásom során érdekes információkat tudtam meg egy korábban börtönben raboskodó személy előéletéből, megismerhettem a bűncselekmények elkövetésének miéjtjeit, s azt is milyen nehézségekkel találkozott visszakerülve a való életbe. Egy börtönlátogatás alkalmával, illetve a mélyinterjúk során betekintést nyerhettem a börtönben töltött idő nem mindennapi nehézségeibe, abba, hogy hogyan próbálják az elítélteket hasznos foglalkozásokkal kizökkenteni a szürke hétköznapiakból.

A dolgozat szerzője: DI GIOVANNI SZANDRA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Pusztai Sándor

A VERSENYSPORT, A FELNŐTTKORI TANULÁS ÉS A POLITIKA KAPCSOLATA

Kulcsszavak: élsport, felnőttkori tanulás, vízilabda, társadalmi hatás

Világéletemben kedveltem a vízilabdát, így kézenfekvő volt, hogy szakdolgozatom központi témája is ez legyen. A sportág 1997 és 2008 között egyedülálló aranykort hozott, ám az elmúlt négy év sikertelensége mindenképpen jelzi, hogy valami megváltozott, és úgy érzem, érdemes megvizsgálni, hogy miért maradtak el az eredmények, miért került a sportág végtelenül nehéz és kiszolgáltatott helyzetbe. Sajnos nem sokan foglalkoznak ezzel a területtel, pedig nemcsak a sportág számára lenne létfontosságú a helyzet megoldása, hanem a jövő társadalmi szempontjából is kívánatos lenne.

Vizsgálódásomat kétféle kérdőívre (a sportolókról alkotott kép, a velük szemben támasztott elvárások, élsport és tanulmányok összeegyeztethetősége a közvélemény szerint; illetve vízilabdázók által kitöltött kérdőív saját tanulmányaikkal, eredményeikkel, tapasztalataikkal kapcsolatban), illetve szakértői interjúkra alapozom (Gergely István – kétszeres olimpiai bajnok, az MVLSZ elnökségi tagja, dr. Szabó Zoltán – volt vízilabdázó, a SportKlub TV szakkomentátora, Bárány Attila – volt válogatott vízilabdázó, az Egri Vízilabda Klub ügyvezető elnöke, Gerendás György – olimpiai bajnok, a ZF-Eger felnőtt férfi vízilabda csapat edzője). Felhasználom korábbi *A vízilabda, mint szubkultúra; A média hatása a vízilabdára* c. kutatásomat, illetve a rendelkezésemre álló kissé szűkös szakirodalmat.

Szakdolgozatomat két önmagát generáló hatásmechanizmus köré építem fel. Eszerint a sport, pontosabban az úszás és a tanulás kölcsönhatására vonatkozik. Elképzelésem szerint az úszás által a szervezet több oxigént vesz fel, mely az agykapacitás nagyobb mértékű kihasználását eredményezheti, ami könnyedebb tanulást és több sikerélményt vetít előre. Ez motivációt jelenthet összetettebb, tudás megszerzésére. A komplexebb tanulási folyamatok révén javulhat a kombinatív gondolkodás, mely egy csapatjáték esetében elengedhetetlen a sikerhez.

A másik folyamat egyszerre lehet a sportág hosszú távú sikerességének az alapja, és társadalmi haszna sem hagyható figyelmen kívül. E gondolatmenet alapja az a tény, hogy amikor egy sportág sikeres, sokkal több gyerek kezd izzni az adott sportágat. A sportág szempontjából ez szerencsés, hiszen nagyobb az esély a tehetséges sportolók kiválasztására (nagyobb a merítés, nagyobb a verseny), és ez további sikereket generálhat, ami mind az állam, mind a sportszponzorációval foglalkozó szervezetek szempontjából nagyobb támogatásokat, jobb körülményeket, jobb szakembereket eredményezhet, ezáltal még nagyobb sikereket. Persze nem lehet mindenből élsportoló, de az akár csak hobby szinten rendszeresen sportoló emberek számának növekedése egy egészségesebb, egészség tudatosabb, kitartóbb, gondolkodni és ésszerűen, felelősséggel dönteni tudó társadalom kialakulásához vezethet.

A dolgozat szerzője: ENGLER BARBARA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Hencsey Rita

AZ Y GENERÁCIÓ A MUNKÁLTATÓ SZEMSZÖGÉBŐL -
A NETGENERÁCIÓ ELÉRÉSE, MEGTARTÁSA ÉS FEJLESZTÉSE

Kulcsszavak: y generáció, generáció menedzsment, HR, integráció, toborzás, kiválasztás, motiváció

Szakmai gyakorlatom során, alkalmam nyílt betekinteni egy magyarországi nagyvállalat HR folyamatiba és lehetőségem volt részt venni a cég frissdiplomás programjának kialakításában. Ekkor kezdtem el először foglalkozni, azzal, hogy mi az, amivel egy vállalat fel tudja kelteni a fiatalok figyelmét, melyek azok az eszközök, melyekkel a vállalat képes motiválni illetve megtartani a tehetségeket és miért is fontos az erre való törekvés.

Dolgozatomban elsősorban azt vizsgálom, hogy humán erőforrás szakemberként melyek azok a tényezők, melyekre érdemes figyelni az Y generáció toborzása, kiválasztása, beillesztése, megtartása, motivációja és fejlesztése kapcsán.

Bár szakdolgozatom az Y generációra fókuszál, az első részben fontosnak tartom bemutatni a többi generáció sajátosságait is, mivel ez magyarázatot adhat a generációk között rejlő feszültségekre. Ahhoz, hogy minden generáció megtalálja a számítását egy adott munkahelyen, a munkáltatónak tisztában kell lennie a különböző nemzedékek sajátosságaival.

A folytatásban részletesen foglalkozom a toborzásban, kiválasztásban és fejlesztésben rejlő kihívásokkal. Több oldalról is vizsgálom a munkáltatói eszközöket, melyek megfelelnek az Y generáció által támasztott elvárásoknak.

Az általam felhasznált kutatások is azt bizonyítják, hogy rengeteg érték rejlik ebben a generációban is, csak úgy, mint a korábbiakban, azonban, ahhoz, hogy ebből profitálhassanak a munkáltatók, nyitottabbnak és befogadóbbnak kell lenniük. Ha megértik, hogy mi a belső motivációja ennek a korosztálynak, jobban fognak tudni együttműködni velük mind a munkahelyen mind pedig a hétköznapi életben.

Szakdolgozatom lezárásaként két mélyinterjút fogok készíteni. Az elsőt egy toborzás-kiválasztással, a másikat egy fejlesztéssel foglalkozó szakemberrel. Úgy gondolom, érdekes és egyben hasznos eredmény fog születni az elméleti és a gyakorlati példák szembeállítása során.

A dolgozat szerzője: FAJTHA BARBARA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Üröginé Ács Anikó

A MAGYAR FOGLALKOZTATÁSPOLITIKA VÁLASZAI A GAZDASÁGI VILÁGVÁLSÁGOKRA ÉS EZEK
ANDRAGÓGIAI VONATKOZÁSAI

Kulcsszavak: foglalkoztatáspolitikai, felnőttképzés, válság, munkanélküliség, munkaerőpiac

Dolgozatomban a foglalkoztatáspolitikai és a felnőttképzés kapcsolatát, illetve az 1929-1933-as és a 2008-as gazdasági világválságok foglalkoztatáspolitikai és andragógiai vonatkozásait ismertetem, és hasonlítom össze. A témaválasztásomat aktualitása, és a történelem iránti érdeklődésem indokolta.

A dolgozat bevezetésében a foglalkoztatáspolitikai és az andragógia kapcsolatát tárom fel röviden, amelyek mindkét gazdasági válság kapcsán hangsúlyossá váltak. Ezek közül csak a legfontosabbakat emelem most ki. A magasabb iskolai végzettség nagyobb teljesítőképességű és rugalmasabban alkalmazkodó munkavállalókat eredményez, ami a válság okozta gyakori munkahelyváltásokhoz elengedhetetlen. A munkavállalói képzettség értéke is megemelkedett, ennek kapcsán az Európai Unió által meghatározott 8 kulcskompetencia jelentősége is megnőtt. Az alulképzettség, illetve a szakképzettség regionális különbségei korlátozzák a gazdaság versenyképességét, és fokozzák a társadalmi kirekesztődés kockázatát is. A felnőttképzés egyik feladata ezek mérséklése, illetve a felzárkóztatás elősegítése.

Ezután a két gazdasági világválság foglalkoztatáspolitikai vonatkozásait hasonlítom össze. A hasonlóságokat leginkább a válságok strukturális jellemzőiben találhatjuk: például kitörésük helye, kiindulási területük, vagy a pénzügyi spekuláció szerepe is azonos. A legfontosabb különbségek pedig a foglalkoztatáspolitikai válsághoz való alkalmazkodásában rejlenek: a XX. században a foglalkoztatáspolitikai reakciója lassú és nehézkes, és a reformok nagyságrendje kismértékű és alacsony hatékonyságú volt, így következményei egészen az 1930-as évek közepéig elhúzódtak. Ezzel szemben a XXI. század gazdasági válságának idején a foglalkoztatáspolitikai már az első évben reagált, és számos, a válság következményeit ellensúlyozó program született, illetve struktúrája (például intézményrendszere, finanszírozása) is jelentős változásokon esett át, így hatásai kevésbé voltak drasztikusak.

Végül a gazdasági válságok andragógiai vonatkozásaival foglalkoztam. A legfontosabbak ezek közül a felnőttképzési részvétel átstrukturálódása (például az OKJ-s képzések előtérbe kerülése), új prioritások és elméletek előtérbe kerülése, illetve a felnőttképzési politika változásai voltak.

Bár a jelenlegi gazdasági válság következményei még nem tekinthetőek lezártak, dolgozatomban mégis kerek és egész, mivel a legfontosabb intézkedések és hatások már lezajlottak.

A dolgozat szerzője: FARKASNÉ TRUCZKÓ ILDIKÓ
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Bali János PhD

ÉLETMÓD- ÉS ÉRTÉKREND VÁLTOZÁS FALUN 1950-TŐL NAPJAINKIG –
CSÁKVÁR MÚLTJA ÉS JELENE A FELNŐTTKÉPZÉS TÜKRÉBEN

Kulcsszavak: életmód, falu, népi kultúra, fazekasság, felnőttképzés

Szakedolgozatom a XX. században lezajlott történelmi események hatására a magyar falvakban bekövetkezett életmód- és értékrend változást vizsgálja. A szakirodalmak segítségével először általánosan bemutatom a lakosság hétköznapi életét meghatározó jellemzőket, a mindennapokat befolyásoló változásokat, majd konkrét példaként kiemelten foglalkozom Csákvár történetével, a falusi emberek életében bekövetkezett átalakulások ismertetésével, hangsúlyozva a hagyományos népi kultúra fenntartásának igényét.

Témaválasztásomat jelentősen befolyásolta az a tény, hogy bár születésemtől fogva Budapesten élek, gyermekkoromtól minden nyarat a Vértes-hegység lábánál található Csákváron töltöttem. Ennek következtében a falusi emberek életmódjának megismerése mellett megtapasztalhattam, hogy az ott élő emberek mennyire szívükön viselik egy – Csákvárra jellemző – ősi kézműves mesterség: a fazekasság műveléséhez szükséges tudás fenntartásának fontosságát. Megkérdőjelezhetetlen, hogy a népszokások, tradíciók, a hagyományos népi kultúra, a népi kézműves mesterségek ismeretének fenntartása és átadása a vidéken élő emberek céljai között található meg leginkább, így kihagyhatatlan az életmód- és értékrend változások kutatásánál e szempontok figyelembevétele. A falvakban kevésbé fordulnak elő a felnőttképzés hagyományos oktatásra jellemző típusai, ugyanakkor a népi kézműves mesterségek továbbélése ebben a természethez közelebbi környezetben biztosítható leghatékonyabban.

Kutatásom kiterjed a jelenkori állapotok vizsgálatára, melyhez jelentős segítséget nyújtanak a csákvári lakosoktól, valamint a helyi szakemberektől kapott információk. Dolgozatomban célul tűztem ki egy olyan felnőttképzési projekt megtervezését, mely egyrészt lehetőséget teremt a csákvári fazekasságra vonatkozó ismeretek generációkon át történő továbbadására, másrészt segítséget nyújthat – egy felnőttképzési program keretén belül – a falubeliek megélhetésének támogatásához is.

A dolgozat szerzője: FÁSY GABRIELLA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Hegyi-Halmos Nóra

AZ EMBERI ERŐFORRÁSOK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELMÉLETE ÉS GYAKORLATA

Kulcsszavak: emberi erőforrás menedzsment, HR funkciók, toborzás, kiválasztás, szervezeti hatékonyság

A gazdálkodó szervezetek hatékony működését alapjaiban meghatározó tényezők közül az egyik sarkalatos elem az emberi erőforrás mennyisége és minősége. Hiába rendelkezik a vállalat hatalmas tőkével, egy szervezet sem tud eredményes termelői tevékenységet végezni, ha nem áll rendelkezésére a megfelelő mennyiségű és megfelelő szakmai tudással bíró munkaerő. Szakdolgozatomban e tényből kiindulva foglalkozom az emberi erőforrás menedzsment funkcióival, közülük kiemelve a toborzás és kiválasztás folyamatának fontosságát.

Dolgozatom első részében a bevezetés és témaindoklás után azt vizsgálom, hogy milyen szerepet tölt be az ember egy szervezet életében. Ezt követően sorra veszem és röviden bemutatom az emberi erőforrás menedzsment egyes funkcióit, kihangsúlyozva azt, hogy az egyes funkciók miként járulnak hozzá a szervezetek sikeres működéséhez.

A következő egységben térek rá a toborzás és kiválasztás kérdéskörére, mely során szakirodalom feldolgozásának segítségével elemzem a HR szakemberek rendelkezésére álló különböző módszereket és eszközöket. Fontos, hogy a munkaerőpiac túlkínálatából a szakemberek az adott pozícióra minden szempontból a lehető legmegfelelőbb jelöltet válasszák ki, ezért dolgozatomban nagy hangsúlyt fektetek például a különböző típusú és szerkezetű állásinterjúk, pszichológiai tesztek, vagy egyéb alternatív módszerek (grafológia, assessment center) kutatására és elemzésére.

Végül egy országos hálózattal rendelkező munkaerő-kölcsönző cég toborzással és kiválasztással foglalkozó kollégájával készült interjú segítségével mutatom be a fizikai munkaerő kiválasztásának gyakorlati kérdéseit. Az interjú segítségével az egyes kiválasztási eszközök és a felvett munkavállaló bevétele közötti összefüggések vizsgálatát, valamint a fizikai és a szellemi munkaerő toborzási és kiválasztási eszközei közötti különbségek meghatározását szeretném elérni.

A dolgozat szerzője: FILEP RENÁTA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Pusztai Sándor

A DOLGOZÓK ESTI ISKOLÁJA ÖSSZEHASONLÍTVA A MAI FELNŐTTKÉPZÉSSEL

Kulcsszavak: felnőttképzés, dolgozók iskolája, Aczél György, továbbtanulás, „pótló funkció”

Témaválasztásom fő oka valójában a nagymamám volt, aki a dolgozók iskolájában tanított. Sokat mesélt nekem a diákokról, az emberekről, akik munkájuk elvégzése után iskolapadba ültek, hogy szakképesítést szerezzenek, vagy általános iskolai tanulmányaikat fejezzék be. Andragógus hallgatóként, közel áll hozzám ez a téma, így saját tapasztalataimat is tudom hasznosítani.

Dolgozatomat olyan kérdések köré szeretném építeni, mint például milyen korosztályra volt jellemző, hogy a dolgozók iskolájába fejezte be tanulmányait, és hogyan változott ez mára? Mi volt a motiváció, hogy visszaüljenek az iskolapadba a már dolgozó emberek? Manapság mi motiválja a felnőttképzésben résztvevő tanulókat? Hogyan lehetett részesülni a dolgozók iskolájában folyó képzésből? Hogyan lehet most bekerülni a felnőttképzésbe? Hogyan hatott akkor és hogyan hat most a felnőttképzésre a piacgazdaság, hogyan változtak a külső befolyásoló tényezők? Milyen a lemorzsolódás akkor és most? Milyen számban vesznek részt a felnőttképzésben manapság, és mennyien tanultak a dolgozók iskolájában? Intézmények száma, hogyan alakult a mai napig?

Kutatási módszereim között szerepel minimum két interjú, és a kérdőíves kutatás, melynek célcsoportja elképzeléseim szerint a középkorúak lesznek. Véleményem szerint, funkcióját tekintve, a „pótló” funkció ma is ugyanolyan fontos, ha nem fontosabb. A felnőttképzésnek, ezen funkciójára nem sokat változott, fontossága azonban felértékelődött. Amennyiben valaki általános iskolai tanulmányait nem fejezi be, az társadalmi problémának is számít. Hipotézisem ebben a kérdésben az, hogy mára a társadalomban elfoglalt helyünket jobban befolyásolja az iskolai végzettségünk, mint régebben, és képzés hiányában korlátozódnak az esélyeink mind a továbbtanulásban, mind a foglalkoztatásban. Abban a kérdésben, hogy hogyan alakul a képzésben résztvevők száma, úgy gondolom, hogy folyamatosan növekszik, melyre hatással van, hogy a munkaerő piac folyamatosan változik. E kérdés köré szeretném építeni, a korosztály változását, továbbá a nemek eloszlását. Szeretném megválaszolni dolgozatomban a lemorzsolódás arányát, és annak esetleges okait. Az intézmények számát illetően a hipotézisem a következő: véleményem szerint az intézmények száma csökkent. Feltevésemet egyelőre csak a hallottakra alapozhatom, azonban e kérdést is szeretném megválaszolni a készülőben lévő dolgozatomban. Erre az Oktatási Minisztérium által kibocsátott statisztikákat fogom használni, ahogyan az életkorok változásához is.

Reményeim szerint, minden kérdésre választ fogok kapni, továbbiakban a célom, egy olyan dolgozat mely átfogóan és részletesen bemutatja, hogy milyen változásokon ment keresztül a felnőttképzés, kezdve a dolgozók esti iskolájától napjainkig.

A dolgozat szerzője: DR. JÁVORNÉ TÓTH GABRIELLA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Hegyi-Halmos Nóra

KISMAMÁK VISSZATÉRÉSE A MUNKAERŐPIACRA

Kulcsszavak: nők, karrier, család, munkaerőpiac, foglalkoztatottság

Témaválasztásomban jelentős szerepet játszott személyes érintettségem. Háromgyermekes anyaként részem volt a rendszerváltozás utáni években megtapasztalni mindazt, amit a munkaerőpiacon történő változások jelentettek. A gyermekvállalás minden szépsége mellett, átéltem azt a társadalmi szerepet amibe az adott politikai rendszer -választás híján- belekényszerített. Majd mintegy két évtized munkaerőpiacon töltött időszak után, ismét részesültem az anyaság örömeiben. Így módomban áll összehasonlítani a kilencvenes évek, valamint napjaink család és munka” kérdése körül felmerülő problémáit, munkaerő-piaci változásait. Saját tapasztalatot szereztem a két időszak kormányának szociálpolitikájáról és arról, hogy ez mennyiben segítette a gyermekre vágyó, illetve gyermeket nevelő anyák karrierterveit valamint visszatérését a munkaerőpiacra.

Munkámban áttekintem a nők társadalmi illetve munkaerő-piaci helyzetét a kilencvenes évek elejétől napjainkig. Megtudhatjuk, hogy a társadalom többsége miként vélekedik a nők kereső tevékenységével kapcsolatban? Mennyire, és minek a hatására változtak ezek a vélemények az ezredforduló után? Hogyan befolyásolják a munkaerő-piaci változások valamint a szociális ellátások a gyermekvállalási hajlandóságot? Választ kerestem arra, hogy milyen összefüggés van a gazdasági átalakulás, a növekvő munkanélküliség, a munkahely megtartásának biztonsága, és a késői gyermekvállalás problémája között? A teljességre törekedve igyekeztem összefoglalni, - a másik oldal- a munkáltató szempontjait is, és próbáltam feltárni azokat a törekvéseket, amelyek hosszútávon enyhíthetnek a nők ”család és/vagy munka” problémáján.

Szakedolgozatom alapját a nők munkaerő piaci helyzetének elméleti és történeti kutatásával foglalkozó szakirodalmak, szakmai munkák, tanulmányok, elemzése feldolgozása képezi. A tények alátámasztásához a Központi Statisztikai Hivatal könyvtárában, illetve elektronikus adatbázisában található statisztikákat, kimutatásokat, összehasonlító elemzéseket használtam fel.

Végezetül a téma aktualitása megköveteli, hogy dolgozatomban említést tegyek a jelenlegi kormány úgynevezett munkahelyvédelmi akciótervéről, amelynek keretében járulékfizetési kedvezményben részesíti azokat a munkáltatókat, akik kisgyermekes szülőket alkalmaznak, illetve ha visszaveszik őket korábbi munkahelyükre. Ez talán egy olyan fontos stratégiai lépés lehet, amely jelentősen enyhíthet a családok és a munkáltatók aggodalmain. Véleményem szerint, ha ezen kedvezmények egy kicsit is hozzájárulnak ahhoz, hogy megnőjön a gyermekvállalási kedv Magyarországon, akkor talán mielőbb visszaállhat az a demográfiai egyensúly amely kedvezően hathat az egész társadalomra.

A dolgozat szerzője: KALMÁR EVELIN
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Kereszty Orsolya PhD

NŐI VEZETŐK EURÓPÁBAN

Kulcsszavak: nők, munkaerő-piac, Európai Unió, vezetés

Az Európai Unió egyik céljaként fogalmazta meg azt, hogy szükséges növelni a női vezetők számát a területén működő vállalatokban. Viviane Reding az Európai Bizottság igazságügyi és esélyegyenlőségi biztosa 2015-ig 30%-os, 2020-ig pedig 40%-os arányt tűzött ki célul. Dolgozatomban – a szakirodalom alapján - a kezdeményezés háttérét elemzem, a női vezetők alacsony létszámának okát, illetve, hogy van-e eltérés egy férfi és egy női vezető vezetési stílusa között.

A dolgozat bevezető részében bemutatom a nők magyarországi és EU-s munkaerő-piaci helyzetének főbb jellemzőit, köztük a work-life balance megteremtésének problémáját és az üvegplafont, mint hátráltató tényezőt. Ezen kívül kitérek még a szegregációra és a férfi és női keresetek közötti bérszakadéokra is. Természetesen nem lehet figyelmen kívül hagyni az egyes tagállamok közti gazdasági és kulturális különbségeket, így néhány uniós tagállam releváns rendelkezéseit külön-külön is megvizsgálom. A munkaerő-piaci és jogszabályi helyzet ismertetése után a nőt, mint vezetőt elemzem, a női vezetők férfiaktól eltérő attitűdjeit keresem.

Fő kutatási módszerem tehát a dokumentumelemzés, ennek segítségével próbálom feltérképezni a jelenlegi helyzetet. A szakirodalmi elemzés után félig-strukturált interjúk segítségével vizsgálom a kérdést néhány magyarországi női vezető életútjának bemutatásával.

A dolgozat szerzője: KARDOS JÚLIA ESZTER
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Kereszty Orsolya PhD

DIENES VALÉRIA MOZDULATMŰVÉSZETI MOZGALMA

Kulcsszavak: mozdulatművészet, orkesztika, filozófia

Szakedolgozatom témájaként Magyarország 20. századi művelődéstörténetének egyik legmeghatározóbb alakját választottam, Dienes Valériát (1879-1978). Kutatásom során arra voltam kíváncsi, hogy milyen szerepe volt a korabeli művelődési, képzési lehetőségek megszervezésében, valamint hogy hogyan építette be mozdulatművészeti rendszerébe (orkesztika) és módszerébe mindazt, amit egyetemei éve alatt és későbbi élete során megtanult. A szakirodalom kritikus olvasatára épülő kvalitatív dokumentumelemzés mellett egy félig-strukturált interjút készítettem a Mozdulatművészeti Alapítvány kuratóriumvezetőjével, Fenyves Márkkal.

Dienes Valéria a 20. századi Magyarország egyik kiemelkedő művésze, pedagógusa és népművelője volt, tömegek ismerhették meg általa az ókori spártai torna modern, művészi tánccá fejlődött változatát, színpadi művei által történelmi és bibliai történeteket, kortárs költők verseit, kiemelkedő zeneszerzők darabjait, fordításainak köszönhetően pedig a kor legnagyobb filozófusainak műveit. A felnőttképzés szempontjából kiemelkedő fontosságúnak tekinthető munkássága Gaál Mózes munkásgimnáziumában, a Szülők Iskolájában és publikációi a mozgás, a test „karbantartása”, és a gyermeknevelés témakörében. A mozdulatművészet formális oktatásba való integrálásában ugyancsak kiemelkedő szerepet vállalt, kész orkesztikai rendszerének birtokában hatékonyan, magas színvonalon tudta létrehozni a Mozdulatművészet Egyesület az állami tanfolyam tantervét. Ugyancsak Dienes Valériának köszönhető, hogy a mozdulatművészet túlélte a második világháborút, és 1944-es betiltása után újra tudott éledni a 70-es évek végén.

A dolgozat szerzője: KEGLOVITS BARBARA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Hegyi-Halmos Nóra

MYERS-BRIGGS TÍPUS INDIKÁTOR ALKALMAZÁSA A KARRIERFEJLESZTÉSBN

Kulcsszavak: Myers-Briggs Típus Indikátor, MBTI, karrierfejlesztés

A huszonegyedik század társadalmában az egyén önmegvalósításának egyik aspektusa a karrierében elért siker. A gyorsan változó világgal lépést kell tartania a kompetens egyéneknek, így az embernek folytonos fejlődésre és változtatásra van szüksége. Ez a fejlett országokban megjelenő komplex probléma több tudományágnak kihívást nyújt. Az a tény, hogy a jelenség alanyai a felnőttek, illetve az ő képzésük, fejlesztésük és megújulásuk a cél, felszólítja az andragógia tudományát is a kutatásra.

Ahhoz, hogy az ember hatékony fejlődést érjen el, a céljai meghatározására, a lehetőségei pontos felismerésére, de mindenekelőtt önismeretre van szükség. A Carl G. Jung elméletére épülő Myers-Briggs Típus Indikátor (MBTI) egy globálisan elterjedt eszköz, amely nem csak az ember személyiségét hivatott meghatározni, hanem a fejlődési lehetőségekre is rámutat. A jelen kutatás arra keresi a választ, hogy az MBTI milyen módon támogatja a karrierfejlesztést, valamint a folyamat főbb állomásait.

A vizsgálat folyamán kvalitatív módszert alkalmazva nyerünk adatokat. Az információ forrásának célcsoportját a téma szakértői alkotják, vagyis több nemzetközi MBTI felhasználóval készül virtuális interjú. Az eredmények egy globális képet nyújtanak a típus indikátor és a karrierfejlesztés kapcsolatáról. A legfontosabb kapcsolat az MBTI és a karrierfejlesztés önismereti és a készségfejlesztési fázisa között determinálható.

A jelen szakdolgozat természetéből adódóan egy átfogó képet nyújt a Myers-Briggs Típus Indikátor használatáról a karrierfejlesztés folyamán. További kutatások végezhetők az egyes állomások részletes vizsgálatával, illetve magáról az MBTI mérő eszköz általános rendeltetéséről, kritikák elemzéséről.

A dolgozat szerzője: KISS BARBARA GERDA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Berényi Ildikó Magdolna

A FOGVATARTOTTAK KÉPZÉSI ÉS MUNKAVÁLLALÁSI LEHETŐSÉGEI, A RESZOCIALIZÁCIÓ.
BÜNTETETT ELŐÉLETTEL A „SZABAD” VILÁGBAN?

Kulcsszavak: büntetés-végrehajtás, börtönmunka, börtönoktatás, reszocializáció

A felmérések azt mutatják, hogy a fogvatartottak 14%-a nem fejezte be az általános iskolai tanulmányait, ezért az egyik fontos feladat, hogy ez a lehetőség biztosítva legyen számukra. A másik, hogy a fogvatartottak szabadulásuk utáni elhelyezkedését a munkaerőpiacon segítsék. Ehhez szükséges, hogy felnőttoktatás keretében, iskolarendszeren kívüli szakképzéseket indítsanak a büntetés-végrehajtási intézményekben. Lényeges szempont mind a fizikai, mind a szellemi egészség megőrzése, fenntartása és fejlesztése.

Kutatásaim során kiderült, hogy a büntetés-végrehajtási nevelés fogalmába beletartozik az elítéltek nevelése, foglalkoztatása, reszocializációjának segítése, támogatása. A foglalkoztatás biztosítja, hogy a „kinti” életben is használható szaktudást szerezzon az elítélt. Ennek segítségével hozzászokhat a normális életvitelhez, ez segíti a reszocializációt és segít elkerülni az esetleges visszaesést. Az általam megkérdezett elítéltek többségénél a szocializációs folyamatok nem a megfelelő mértékben történtek, vagy nem a megfelelő minőségben, ezért alacsony a képzettségük. Oktatásukkal és a hiányzó műveltség pótlásával lehet elősegíteni a társadalmi visszailleszkedésüket. Reményeink szerint, ha az elítélt elkezd a tanulást a fogva tartása alatt, és a képzés befejezése előtt szabadul, akkor nagyobb esélye van annak, hogy kint folytatja tanulmányait.

Témaválasztásom tehát azért esett erre a területre, mert az elmúlt években azt tapasztalhatjuk, hogy ez a terület egyre inkább a figyelem középpontjába kerül. Mint ahogyan a „kinti” társadalomban is fontos a munka és a tanulás, úgy gondolom, ez a rácsok mögött sem elhanyagolható kérdés. Tanulunk, dolgozunk, hogy érezhessük, fontos tagjai vagyunk a társadalomnak. Az elítéltek is legalább annyira szeretnék ezt érezni, mint mi. Remélem a kutatásaim, börtönlátogatásaim, a fogvatartottakkal készített interjúim, valamint a szakirodalom elemzése során megfelelően sikerült elmélyülnöm a téma részleteiben, és ezek segítségével egy megfelelően összeállított szakdolgozatot készítenem.

A dolgozat szerzője: KOCSÁK SZONJA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Üröginé Ács Anikó

NEMI ESÉLYEGYENLŐSÉG A MAGYAR ÉS AZ EURÓPAI MUNKAERŐPIACON

Kulcsszavak: esélyegyenlőség, munkaerőpiac, társadalmi – szocializációs különbségek

Van-e esélyegyenlőség ma akár hazánkban akár az Európai Unióban? Dolgozatomban ezt a kérdést járom körbe a munkaerőpiac vizsgálatának segítségével. Azt gondolom, hogy a nők munkavállalása mind gazdasági, mind társadalmi szempontból jelentős, emiatt választottam ezt az esélyegyenlőség vizsgálatának fókuszpontjaként.

Dolgozatomban elsősorban nemzetközi felméréseket és kutatásokat használok, illetve egy saját kutatást is végzek. Bemutatom az esélyegyenlőség hivatalos hátterét és ezt összevetem a valósággal. Kitérek a bérkülönbségekre, a foglalkoztatottságbeli eltérésekre és a munkaerőpiac szegregációjára is. Ezen kívül megvizsgálom a helyzetet a magánélet oldaláról is, azt, hogy a családalapítás, a gyereknevelés, illetve az a társadalmi közeg, amely országunként eltérő hogyan befolyásolja a nők munkavállalását és egyben a munkaerőpiac mutatóit.

A kutatásaim bebizonyították, hogy bár az Európai Unió és Magyarország is számos lépést tett – törvényekkel, irányelvekkel, programokkal - az esélyegyenlőség elősegítéséért, a valóságban mégsem valósult meg. Véleményem szerint ennek oka az, hogy a szocializációt, a társadalmi elvárásokat és családképet nem lehet előírásokkal megváltoztatni és szabályozni. Ennek ellenére dolgozatomban számos olyan már létező megoldást bemutatok, melyek nagy segítséget nyújthatnak a munkaerőpiac esélyegyenlőségéhez.

További kutatási területek merülnek fel ezzel a témával kapcsolatban. Érdekes lehet például annak a vizsgálata, hogy Európa keleti és nyugati országainak munkaerőpiacán az esélyegyenlőség miért mutat eltéréseket. Külön vizsgálni lehetne szerintem a nők biológiai és társadalmi szerepének megítélését és ezek hatását a munka világára.

A dolgozat szerzője: KOVÁCS NÓRA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Kelényi István

SZÁZHALOMBATTA VÁROSSÁ FEJLŐDÉSE KULTÚRTÖRTÉNETI KORSZAKAI TÜKRÉBEN

Kulcsszavak: Százhalombatta, városiasodás, urbanizáció, városfejlődés, népnevelés

Szakterjedőben a szülővárosom várossá fejlődését mutatom be, közre véve az andragógiai vonatkozásait. 25 év alatt együtt nőttem fel a Százhalombattával. Bejártam majd minden pontját, itt jártam óvodába, általános iskolába és gimnáziumba is. Kisiskolásként látogattam a kulturális központ klubjait. Diákéveim alatt dolgoztam a városban működő kisközösségi rádióban, önkéntesként részt vettem a Summerfest szervezésében. Életem fontosabb eseményei mind ehhez a városhoz kötődnek. Jelenleg is itt élek, mostanra azonban részben elszakított a munka és a felsőoktatás a várostól. Ezen ok miatt választottam, hogy bemutatom a város fejlődését, mai helyzetét az országban, illetve a lakosok életkörülményeinek alakulását. Továbbá, hogy mi vezetett oda, hogy az emberek rá kényszerülnek egy addig jól funkcionáló település elhagyására, vagy a mindennapos ingázásra.

Százhalombatta a Duna nyugati partján fekszik, Budapesttől közel 30 km-re található. A várost két meghatározó üzem fogja közre területileg, a Dunai Kőolaj-finomító és a Dunamenti Hőerőmű. Büszkélkedhet történelmi múltjával, bronzkori, vaskori és római kori leleteivel. Épületei között is lehet szemezgetni a szép látványra vágyó szemeknek. Kulturális szerepe mára jelentőssé vált az ország, de a világ számára is. Világ színvonalú rendezvényt vonultat fel évente a város főszervezőként. Az oktatás szintén meghatározó a település életében, négy általános iskola és két gimnázium működik, továbbá a művelődési ház is fontos szerepet játszik népművelőként a helyiek életében. Ezen pontokon végig haladva mutatom be a várossá alakulás fontosabb pontjait, kitérve andragógiai fontosságára.

Dolgozatomhoz a legnagyobb segítséget a Hamvas Béla Városi Könyvtárnak, és segítőkész dolgozóinak köszönhetem. Általuk betekintést kaptam a Városi Archivum irataiba, olyan helyi emlékekbe melyeket őrizve próbálnak fenntartani a jövő nemzedékek számára. Kutatásom alapjául szolgálnak az itt talált helytörténeti iratok, okmányok a megőrzött kiadványok, és reklám anyagok. Továbbá nagyban segített magam elé képzelni a város megépülésének korát, és a kulturális tevékenységek szervezését Takács Péter egykori „városépítő”, a Barátság Művelődési Ház nyugalmazott igazgatója, akivel érdekes beszélgetésünk alatt hamar visszarepültünk az 1970-es évekhez.

A dolgozat szerzője: KOZÁK PÉTER
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Kelényi István

FILM, MŰVÉSZET, PROPAGANDA

Kulcsszavak: Modern társadalom, propagandafilm, Leni Riefenstahl, művészet, politikai marketing.

A XX. század művészetére leginkább ható, a század képét meghatározó találmány a mozgókép volt. A film nem csak a művészetet, hanem gyakorlatilag az élet minden szegmensét megváltoztatta. A propaganda is hamar felfedezte magának a filmet, hiszen általa viszonylag könnyen és sok emberhez eljuttatható az üzenet. A film félelmetes, néha történelemfordító eszközzé (is) lett. Írásomban igyekszem a propaganda kialakulását, természetét, hatásmechanizmusát bemutatni, illetve feltárni egynéhány összefüggést és összefonódást a film világával. A vizsgálódás középpontjában a náci Németország szinte tökéleteséig fejlesztett propagandája és propagandistái állnak, közülük is kiemelve a legjelentősebb, és máig is ható filmes alkotót, Leni Riefenstahl. A központi kérdés az, hogy meddig tekinthető egy film művészinek, mitől lesz propagandafilm és létezik, létezhet-e művészi propagandafilm.

A kutatás széles kört fog át. Természetes és elengedhetetlen – hiszen filmekről van szó -, hogy megtekintésre kerültek azon alkotások, vagy legalább részleteik, amelyek közvetlenül elemzésre kerülnek. Az írásos anyagok válogatásánál a lehető legnagyobb merítéssel igyekeztem dolgozni, feltárva a nyomtatott és interneten elérhető forrásokat, könyveket és folyóiratok cikkeit. A magyar nyelven elérhető szakirodalom mellett rengeteg német, illetve angol nyelven megjelent írás adja a dolgozat alapját, amelyek garantálják, hogy az elkészült mű ne legyen egyoldalú, elfogult. Ez a széleskörű kutatás lehetővé teszi ugyanakkor azt is, hogy – a terjedelmi kereteken belül – minél részletesebb mű készüljön.

A legtöbb emberben a propaganda szó hallatán automatikusan negatív asszociációk keletkeznek, hiszen úgy érzik, és valljuk be, nem alaptalanul, hogy a propaganda arról akarja őket meggyőzni, amit nem igazán akarnak hinni, illetve, hogy a meggyőzés által saját véleményük elvész. A XX. század végére a propaganda gyakorlatilag eltűnt, és helyette a politikai marketing, a reklám vagy a public relations kifejezéseket használják. Jól látható azonban, hogy csak az elnevezés változott, a tartalom, tehát a manipuláció, befolyásolás (ha úgy tetszik az emberek „terelése”), illetve a cél, vagyis, hogy azt tegye a tömeg, amit mondanak neki, nem. A modern társadalom „tömegetársadalom”, amelynek speciális igényei vannak. A film majdnem egyidős a modern társadalommal, és az egyik leggyorsabb és leginkább elterjedt válasz annak igényeire, egyszersmind a befolyásolás leghatásosabb – néha művészi – eszköze.

A dolgozat szerzője: LAKATOS ANDRÁS ÁRON
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Kereszty Orsolya PhD

HALLGATÓI MOTIVÁCIÓK A FELSŐOKTATÁSBAN, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A MESTERKÉPZÉSRE

Kulcsszavak: tanulási motivációk, mesterképzés, bolognai rendszer

Dolgozatom az alapdiplomával már rendelkező, jelenleg mesterképzésre járó hallgatók motivációit vizsgálja. A vizsgálat tárgya, hogy milyen megfontolásból döntöttek a hallgatók a továbbtanulás mellett, elsősorban a mesterképzésre fókuszálva.

A szakirodalom alapján bemutatom a Bolognai-rendszer történetét, jellegzetességét, felépítését. A második részben félig-strukturált interjúk segítségével arra keresem első sorban a választ, hogy miért és mikor folytatják az alapképzésben diplomát szerzett hallgatók tanulmányaikat a mesterképzésben. Megkérdeztem a továbbtanulók elgondolásait is a munkaerőpiac és a szervezett képzés kapcsolatáról, melyről a válaszadók egyértelműen azt jelölték meg, hogy a munkaerőpiacon a tapasztalat számít, nem a papír. Ennek ellenére, ugyanezen válaszadók azt is megerősítették, hogy a mesterképzés számukra a jobb munkalehetőség és kereset miatt fontos.

Az előbbi kiemelt eredményből egy újabb érdekes kérdés és kutatási terület merül fel. Ez egyfajta szakadék, amely a munkaerőpiac elvárásai és a – leendő – munkaerő igényei között jön létre. Hiszen a tapasztalat idővel szerezhető meg, ezt az értékes időt azonban a kutatásban résztvevők a továbbtanulásra használják el, amely által jobb keresetet, jobb életkörülményeket várnak. A kutatás végleges eredményei hasznosak lehetnek akár felsőoktatási intézmények, akár a munkaerőpiac szereplői számára is.

A dolgozatszerzője: MÉSZÁROS CSABÁNÉ
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Kiss Orchidea PhD

A SZERVEZETI KULTÚRA HATÁSA A FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEKRE, A FENNTARTHATÓSÁG ÉS
A VERSENYKÉPESSÉG TÜKRÉBEN

Kulcsszavak: szervezeti kultúra, felsőoktatás, versenyképesség, lifelong learning, minőségbiztosítás, fenntarthatóság

Szakedolgozatomban azt vizsgálom tapasztalataim és a szakirodalmak alapján, hogy a felsőoktatásban mennyire meghatározó szerepet kap a szervezeti kultúra, mennyire van ráhatással a szervezet fejlődésére, fenntarthatóságára, a hitelességet mennyiben biztosítja egy intézményről. A felsőoktatásban dolgozó alkalmazottként, tizenhárom éves szakmai és gyakorlati tapasztalatom az, hogy érdemes erre hangsúlyt fektetni, hiszen a szervezet tagjainak együttműködésének, a kommunikációs csatornák fejlődésének, a szervezet nem- és korbelti összetételének meghatározó szerepe van az együtt gondolkozásban, és a hitelesség, ezzel együtt a versenyképesség fenntartásában. A jelentős gazdasági és oktatási folyamatokban –kiváltképp napjainkban a felsőoktatás szabályi változásait illetően- a szervezeti kultúrának meghatározó szerepe van. Változik a gazdasági szabályozás, változnak a mutatók és ezzel párhuzamosan radikálisan változik a felsőoktatás is, mint gazdasági szereplő. Az oktatás is elsősorban piaci pozíciókat vett fel, különös figyelemmel a bemenetre és a kimenetre. A bemeneti követelmények szabályozása indokoltá teszik a szervezeten belüli átszervezéseket, hiteles kommunikációt, összetartást. A kimeneti követelmények és a munkaerő-piaci kereslete is komoly ráhatással van egy felsőoktatási szervezet belső életére, a versenyhelyzetre, és arra, hogy minél piacképesebb végzettséget szerezzenek a diákok. Tehát az oktatás színvonalát is, és az oktatási intézmény elért rangsorának megtartását is nagyban befolyásolja a szervezet fejlesztése, kultúrája, és az új kihívásokhoz való feltétlen alkalmazkodás. Hiszen a fennmaradáshoz elengedhetetlen az új dolgok ismerete, és a térségi Unió követelményeknek való megfelelés.

Dolgozatomban szeretnék egy történelmi kitekintést tenni a régi, nagy múltú egyetemek szervezeti felépítésére, a meghatározó korszakok oktatáspolitikájára. Bemutatnék egy külföldi egyetemet, hogyan dolgoznak ott a kollégák, szervezetük milyen struktúrában épül fel, mit tartanak fontosnak a szervezeti kohézió terén. A mai kor egyetemei, főiskolái szervezeti felépítésének megismerésén keresztül láthatjuk a matrix szervezetek működését, előnyeit, hiányosságait. A korosztályos összetétel rámutat arra, hogy például a technika, az informatika elterjedése, a tananyag és számonkérés lehetőségét milyen arányban segíti vagy hátráltatja. Az elearning és az internet ugyanis a mai oktatásban elengedhetetlen, hiszen nem csak az x generáció vesz részt a felsőoktatásban, hanem a lifelong learning hatására az y generáció is fejleszti és újratervezi az addig megszerzett tudását, kompetenciáját. Az y generáció időbeosztásához igazodva az elearning egyre inkább közkedvelt oktatási forma.

A dolgozat szerzője: NÉMETH NÓRA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Kraiciné dr. Szokoly Mária PhD

A NEMZETI MUNKAÜGYI HIVATAL SZAKKÉPZÉSI ÉS FELNŐTTKÉPZÉSI IGAZGATÓSÁGÁNAK
TEVÉKENYSÉGE
AZ ORSZÁGOS KÉPZÉSI JEGYZÉK VÁLTOZÁSAI A RENDSZERVÁLTÁST KÖVETŐEN NAPJAINKIG

Kulcsszavak: szakképzés Magyarországon, Országos Képzési Jegyzék, validáció

Dolgozatom a Nemzeti Munkaügyi Hivatal Szakképzési és Felnőttképzési Igazgatóság tevékenységével, ezen belül is az Országos Képzési Jegyzék (a továbbiakban: OKJ) rendszerváltást követő változásaival foglalkozik, egészen a 2012. évi módosításig bezárólag. Úgy vélem a szakképzési rendszer átalakítása 2013-ban egy igen jelentős kérdés, hiszen rengeteg intézmény, oktató, tanuló életét érinti, vagy fogja érinteni valamilyen formában.

Kutatásom is a változtatásokra irányult. Többek között olyan kérdésekre kerestem a választ, hogy melyek voltak a 2012-2013-as OKJ változtatásnak főbb okai/céljai, mennyiben vált be a 2006. évi nagy reformot követően az OKJ, mennyire vette figyelembe a régi és mennyire veszi figyelembe az új szakképzési jegyzék az előzetes tudásbeszámítást, annak formális, nem formális, informális lehetőségeit.

Kutatási módszerként interjúkat készítettem a változtatásban érintett szervezetekkel, személyekkel a jogalkotás szintjétől a gyakorlati képzések lebonyolítását segítő oktatókig. Fontos volt, hogy a szakképzés kérdésén belül minél több területen érintetett véleményét, tapasztalatát tudjam összevetni. Mindezek tükrében születtek meg a hipotéziseimet megerősítő, cáfoló eredmények.

Segítségemre voltak többek között a Nemzetgazdasági Minisztérium, a Nemzeti Munkaügyi Hivatala Szakképzési és Felnőttképzési Igazgatóság, a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara munkatársai, valamint intézményvezetők, oktatók. Szakirodalom terén is számos, a témával foglalkozó könyvet, tanulmányt, kutatást, újságcikket illetve törvényt, rendeletet tudtam felhasználni szakdolgozatom készítésekor.

Véleményem szerint az oktatás, képzés kérdése egy olyan terület, mely mellett jelen korunkban nem lehet szó nélkül elmenni, már csak azért sem, mert mai globalizált világunk megköveteli az élethosszig tartó tanulást az élet minden területén.

A dolgozat szerzője: OLÁH BERNADETT
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Hegyi-Halmos Nóra

PÁLYAORIENTÁCIÓ, A KARRIERTERVEZÉS ÉS AZ ÉLETHOSSZIG TARTÓ TANULÁS ALAPJA

Kulcsszavak: karrier, élethosszig tartó tanulás, pályatervezés, tanácsadás

Kutatásom témájának olyan problémakört választottam, amely minden ember életében jelen van, pozitív, vagy negatív emlékekkel, eseményekkel. Korábban én sem részesültem megfelelő tanácsadásban, emellett azt gondolom, hogy rajtam kívül is sok hallgatót érint a probléma. Az ilyen helyzetek elkerülése azonban kezelhető lenne, a kutatásomat is ennek feltárására szántam.

Szakirodalmak alapján igyekeztem feltárni a pályatervezés múltját és jelenlegi helyzetét, illetve összefüggéseket kerestem, amellyel a karriertervezés és az élethosszig tartó tanulás lehetőségének fejlesztését is szerettem volna kiemelni. Dolgozatom fő kutatási kérdése az volt, hogy a fiatalok ismerik-e a lehetőségeiket a fejlődésük irányvonalaival kapcsolatban, illetve hogy kiépült-e bennük egy karrierterv, és ennek megfelelően végzik-e tanulmányaikat, vagy nincsenek konkrét elképzeléseik.

Ezeknek a kérdéseknek a megválaszolására a legmegfelelőbb módszernek a kérdőíves kutatást gondoltam, ezért az Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai karán, nappali tagozatos képzésben részt vevő andragógia alapszakos hallgatók segítségével anonim kérdőíves felmérést végeztem. 74 kitöltött kérdőív érkezett vissza hozzám, ami azt jelenti, hogy az adott populáció 70%-a részt vett a kutatásomban. Az előzetes értékelések során kiderült, hogy a hallgatók nagyobb része elégedett a jelenlegi tanulmányaival, azonban szembeötlő, hogy az egyéneknek nincs konkrét célja, és nem ismerik azokat a lehetőségeket, amelyek elérhetőek számukra. Többen azt sem tudják, hogy honnan tudnának segítséget kérni, annak ellenére, hogy az Eötvös Loránd Tudományegyetemen működik karrieriroda, amely széleskörű támogatást biztosít a hallgatók számára.

Annak érdekében, hogy ez a probléma könnyen kezelhető legyen, különböző megoldásokat kerestem: a mentorprogramok bevezetését, a pályatanácsadás fejlesztését és objektív mérőeszközök bevezetésének lehetőségét vizsgáltam. Azt gondolom, ha sikerül elérni, hogy korábban kialakuljon a fiatalokban a tervezés és a segítségkérés képessége, akkor az élethosszig tartó tanulás megvalósulása is egyre szélesebb körben teljesülhet.

A dolgozat szerzője: ORMAI TÍMEA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Üröginé Ács Anikó

AZ EMLÉKEZET ÉS A FIGYELEM SZEREPE AZ IDŐSKORI TANULÁSBAN

Kulcsszavak: lifelong learning, időskori tanulási képességek, időskori tanulási motivációk

Dolgozatomban az idősök tanulási szokásait vizsgálom, főként tanulási képességeikre fókuszálva. Vajon tanulnak-e az idősök, és ha igen, miért? Egyáltalán érdemes-e időskorban bárkinek tanulnia? Csökken-e agyunk kapacitása az idő előrehaladtával, ha igen, mit tehetünk ez ellen? A figyelem és az emlékezés képessége befolyásolja leginkább, milyen hatékony a tanulás, és bár azt hihetnénk, a korral ezek a képességek gyengülnek, egyértelműen kimutatható és mindenkinél igazolható szellemi hanyatlás nem létezik. Célom ezen hipotézis megerősítése a szakirodalmon, illetve néhány figyelmet és memóriát mérő gyakorlaton keresztül, melyeket idősökkel végeztem. Célcsoportom a 65 év feletti korosztály volt, nemre és iskolai végzettségre való tekintet nélkül. A tapasztalataim – ennek megfelelően – vegyesek: volt, aki aktívan töltött fiatal éveit után természetesnek vette, hogy szellemi frissességét nyugdíjas korában is megőrzi, de volt olyan is, aki csak nevetett az „időskori tanulás” fogalmán, szerinte a mindennapok boldogságához neki már nincs szüksége iskolapadra. A tanulásnak azonban számtalan formája létezik, és ezeknek csupán egy rétege köthető a formális oktatáshoz. Andragógusként mi leszünk azok, akik megtalálhatják a módját annak, hogyan motiváljuk az idősöket a tanulásra, azaz arra, hogyan integrálódjanak vissza a társadalmi és gazdasági jelenbe, hogyan éljék meg nyugdíjas éveiket hiánytalanul. A téma aktualitását adja, hogy a baby-boom generáció nyugdíjba vonulása 2013/2014-re tehető, így – amint ez az Európa 2020 stratégiában is megjelenik – az „Innovatív Unió” nevű kiemelt kezdeményezés egyik fő céljává „az idősök számára független és társadalmilag aktív életet biztosító technológiák” fejlesztése válik.

A dolgozat szerzője: RÓZSA BÉLÁNÉ
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Hegyi-Halmos Nóra

PÉNZÜGYŐRÖK ÉS KORMÁNYTISZTVISELŐK HIVATALI KÉPZÉSE A NEMZETI ADÓ- ÉS
VÁMHIVATALNÁL

Kulcsszavak: felnőttképzés, szak-specifikus, integráció, pénzügyőrök, kormánytisztviselők

Dolgozatomban a Nemzeti Adó- és Vámhivatal felnőttképzési tevékenységét szeretném megismertetni az olvasóval. Az új szervezet a közigazgatási reform részeként 2011. január 01-jei hatállyal, az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal és a Vám- és Pénzügyőrség integrációjával jött létre. Biztos vagyok abban, hogy ha az utca emberét megkérdezném arról, hogy mi jut eszébe a Nemzeti Adó- és Vámhivatal név hallatán, nem a felnőttképzési tevékenység lenne az első gondolatuk. És valóban az integráció célja a központi költségvetés bevételi előirányzatainak hatékonyabb és gazdaságosabb teljesítése, az államháztartási érdekek hatékonyabb érvényesítése, az állam adó- és adójellegű bevételeinek teljes körű kontrollja és védelme, egy eredményesebb, költségtakarékosabb közigazgatás elveire építve.

Az adóbevételek megfelelő növelése érdekében szükség van a jogszabályok naprakész ismeretére, megfelelő értelmezésére, a behajtás lehetőségének felismerésére, gyakorlatban történő alkalmazására, új technikák elsajátítására. Éppen ezért kiemelt jelentőséggel bír a Nemzeti Adó- és Vámhivatal alkalmazottainak folyamatos, szak-specifikus képzése. Jelenleg a Hivatal létszáma valamivel több, mint 23.000 fő. A személyi állomány teljes körű képzéséről a NAV Képzési, Egészségügyi és Kulturális Intézete gondoskodik. Az Intézet, a Felnőttképzési Akkreditációs Testület döntése értelmében intézményi akkreditációval is rendelkezik. A dolgozat megírásával a szándékom az, hogy bemutassam az Intézet felnőttképzési tevékenységét általánosságban, illetve egy a pénzügyőrök, illetve egy a kormánytisztviselők részére szervezett képzés teljes körű szemléltetésével.

Szerencsésnek mondhatom magam, mivel én magam is ennél a szervnél dolgozom, igaz más szakterületen. Profilját tekintve meghatározó a felnőttképzési tevékenység, ahol alapképzés, szakma-specifikus továbbképzés, valamint kompetenciák fejlesztésére irányuló képzés egyaránt folyik. Emellett az Intézet kulturális feladatot is ellát és egészségügyi szolgáltatást is biztosít. A dolgozat írását megelőző anyag-gyűjtés fázisában segítségemre voltak a társosztályok vezetői- és munkatársai, akik hozzáférést biztosítottak számomra az előző éves beszámoló jelentésekhez. Biztosították továbbá azt, hogy részt vehessek szereplőként és megfigyelőként is az egyes képzéseken.

Remélem, hogy a bemutatott képzésekkel, a képzésben résztvevők nagy számával, a minőségi képzésszervezéssel, alá tudom támasztani azt, hogy a NAV felnőttképzési szakterületen dolgozó munkatársainak, oktatóinak felkészültsége és erőfeszítése, közvetve ugyan, de hozzájárul az elvárt bevételek teljesüléséhez.

A dolgozat szerzője: RUZSIK ÁGNES
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Kelényi István

VÁC EZERÉVES MŰVELŐDÉSTÖRTÉNETI MÚLTJA
MECÉNÁSOK, ESEMÉNYEK, INTÉZMÉNYEK

Kulcsszavak: egyházmegye, épített örökségek, életpályák, Kossuth, Migazzi, Mária Terézia

Dolgozatom témája, számomra oly kedves szülővárosom Vác város művelődéstörténeti korszakainak vizsgálata. Kutató munkám során főleg 18-19. századi történelmi epizódok elevenednek meg. Múltunk megismerését fontosnak tartom - nem csak a városban élők számára - hiszen csak így lehet értékeinket megvédeni, megőrizni, vigyázni rájuk. A közel ezeréves múlt elemzése során egyértelművé vált, hogy a város életében történt kiemelkedő események egyben hazánk történelmének is meghatározó momentumai voltak.

Már a honfoglalást követően is település volt a mai város helyén, és a korai püspöki székhelyek sorába tartozott. Első királyunk, Szent István kezdte meg a váci püspökség szervezését. A témával foglalkozó szakirodalom mellett kutatásom elsősorban írásos forrásokra, dokumentumokra támaszkodott. Adatgyűjtésem során felkerestem a városi helytörténeti múzeumot, könyvtárat, egyházmegyei levéltárat valamint a már európai hírnevet szerzett – 1994-ben váci ásatások során feltárt - addig ismeretlen egyedülálló lelet együttes „váci múmiák” kiállítását.

Azokra a kérdésekre is választ kaphatunk, milyen kapcsolata volt a magyar szabadságharc bajnokának, Kossuth Lajosnak a várossal, Hunnia nagyasszonya Mária Terézia uralkodása és 1764-es váci látogatása milyen hatással volt a város életére és nem utolsósorban Vác újjáalkotójának tartott gróf Migazzi Kristóf bíborosnak 1756-1785-ig tartó püspöksége idején hogyan fejlődött a város. Épített örökségünk közé tartozik Közép-Európa legrégebbi diadalíve a váci Kőkapu, a török hódoltság után elsőként letelepedett domonkos rendiek Fehérek Temploma, a 18. század második felének jelentős építészeti alkotása az újjáépített Székesegyház, valamint a Fegyház.

A város alapításától (1075) eltelt több évszázad még számos kutatási lehetőséget kínál. A téma szinte kifogyhatatlan, hiszen az említett nagy neveken kívül még számtalan kiváló író, költő, festő és építész hagyta keze nyomát Vác város művelődéstörténetében, az ő munkásságuk, alkotásaik továbbörökítése elsődleges cél.

A dolgozat szerzője: SCHVEIGHARDT ÉVA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Kelényi István

AZ ORGANIKUS ÉPÍTÉSZET MAKOVECZ IMRE MŰVÉSZETÉBEN

Kulcsszavak: organikus, szerves, ember és környezet, Visegrád, Vándoriskola

Dolgozatomban Makovecz Imrét és az organikus vagy szerves építészetet szeretném bemutatni. Sokat mond Makovecz Imréről, ha meg tudjuk fogalmazni, mit jelent számára az építészet. Az irányzat lényege, hogy összhangot teremtsen az ember és az őt körülvevő környezet között, úgy hogy a középpontban az ember áll. Tágabb terekben gondolkodott, összefüggéseket vizsgált és csak ezek után kezdett bele a folyamatba. Nagy hatással volt rá Rudolf Steiner antropofóziája.

Művészetét néhány jelentős alkotásán keresztül szeretném bemutatni. Kiválasztásuk nem nélkülözi a szubjektivitást. Szerepelnek közöttük olyanok, amelyek rám voltak nagy hatással, olyanok, amelyeket a Mester tartott fontosnak, és olyanok, amelyeket nemzetközileg is elismertek.

Forrásmunkáim olyan szakirodalmak voltak, amelyek képet adnak a szerves építészet kialakulásának körülményeiről, megmagyarázzák azokat a történelmi és társadalmi folyamatokat, amelyekből ez a művészeti ág kifejlődött. Tájékozódtam Makovecz Imre publikációiban, albumaiban, felhasználtam építészeti folyóiratok elemzéseit, megtekintettem közéleti szerepléseiről szóló riportműsorokat.

Tevékenysége andragógia szempontból is kiemelkedő. A hetvenes - nyolcvanas években aktív tevékenységet folytatott a falvak megmentéséért. Ennek érdekében a visegrádi Parkerdőben és otthonában szinte illegalitásban, a rendőrség hallgatóságos együttműködésével tartott kurzusokat fiatal néprajzosoknak, népművelőknek és építészeknek. Legalább ilyen fontos a Kós Károly Egyesület által létrehozott ma is működő Vándoriskola, ahol fiatal, végzett építészek posztgraduális képzése folyik.

A dolgozat szerzője: SEPSI GRÉTA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Hegyi-Halmos Nóra

AZ INTERIM MENEDZSMENT NEMZETKÖZI ÉS MAGYAR VISZONYLATBAN

Kulcsszavak: Interim Menedzsment, Humán Erőforrás, Interim képzés

Szakedolgozatomban a Humán Erőforrásban megjelenő, új szakággal, az Interim Menedzsmenttel foglalkozom. Az Interim Menedzser tulajdonképpen egy olyan HR szakember, akit határozott időre szerződtetnek, legtöbb esetben egy konkrét projekt vagy probléma megoldására. Magyarországon ez a menedzsment típus még rendkívül kezdetleges formában van jelen. Ezen felül hazánkban –sok esetben- nem a funkcióinak megfelelően használjuk. Témaválasztásom legfőbb oka, hogy magam is jobban megismerkedjem az interim menedzsment fogalmával, amely – ha a nemzetközi példákat vesszük figyelembe- rendkívüli gyorsasággal vált népszerűvé a nagyobb vállalatok körében, illetve több specifikus, humán erőforrással kapcsolatos probléma megoldására használják. Emellett napjainkban már Magyarországon is jelen van több interim menedzserképzéssel foglalkozó cég is, amelyek a HR diploma speciális kiegészítéseként hirdetik tanfolyamaikat. Találkozhatunk -többek között- olyan Humán Erőforrással foglalkozó szervezettel is, amely szolgáltatásai közé tartozik az Interim Menedzserek kiközvetítése.

Kutatásom elsődleges célja, az Interim Menedzsment szakágának definiálása, kialakulásának bemutatása illetve előnyeinek és hátrányainak vizsgálata. A témával kapcsolatosan rendkívül szegényes szakirodalommal találkozhatunk. Nem születtek magyar nyelvű szakkönyvek a témában, többek között ez is bizonyítja a szakág újszerűségét de egyben kezdetlegességét is hazánkban. Ennek okán kutatásom során szócikkek elemzésével emellett szakemberekkel készített interjúkkal mutatom be a Humán Erőforrás ezen szakágát, jellemzőit, funkcióit illetve gyakorlatban való használatát Magyarországon illetve más európai országokban.

Eddigi vizsgálódásom során megbizonyosodtam arról, hogy a szakma még valóban nem látja át az Interim Menedzserekben rejlő – valódi- lehetőségeket. Ennek ellenére a jelenleg működő képzések tematikája a menedzser típus valódi funkcióira épül. A szakemberek mind egyet értenek abban, hogy folyamatos fejlesztéssel hamarosan létrejöhét egy olyan -HR szakemberekből álló- réteg, amely rendkívül rugalmas és viszonylag rövid időn belül képes látható eredményeket felmutatni egy szervezet emberi erőforrásának igazgatásával.

A dolgozat szerzője: SERES DÁVID
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Séllei Beatrix

FEJVADÁSZAT ÉS ANNAK SZEREPE A HUMÁNERŐFORRÁS GAZDÁLKODÁSBAN A XXI. SZÁZADBAN
MAGYARORSZÁGON.

Kulcsszavak: fejvadászat, HR, toborzás, munkaerő-gazdálkodás

Azért választottam szakdolgozatom témájának a fejvadászatot, mert munkahelyemen HR-esként dolgozva több alkalommal kerestünk toborzási folyamatunk során olyan specialista szakembert, vezetőt, akik viszonylag kis létszámban találhatóak meg a munkaerőpiacon szabadúszóként. Éppen ezért sokszor vettünk igénybe külső segítséget, azonban nem minden esetben tudott megoldást nyújtani egy-egy közvetítőcég, ezért végül a fejvadászok bizonyultak a legjobb megoldásnak. A fejvadászat szerepét, történetét, kialakulását, helyzetét, a piac főbb képviselőit mutatom be/ vizsgálom diploma dolgozatomban a humán erőforrás gazdálkodáson belül, valamint a toborzás és kiválasztás, és azok részfolyamatainak fogalmát tisztázom.

Hipotézisem igazolásához kérdőívet készítettem, melynek célcsoportja fejvadász, vagy fejvadászattal is foglalkozó szervezetek képviselői voltak, akikkel kapcsolatban áll a cég, ahol dolgozom. Szervezetünk HR igazgatójával folytattam beszélgetést, valamint esettanulmányokat, napjaink legjobb HR szakemberei által megírt cikkeket használtam fel, hogy minél átfogóbb képet szerezzek. Kérdőíves megkérdezésem sikerességéhez elévülhetetlen szerepet játszott munkahelyem, és szakmai kapcsolataink. A megkérdezett fejvadászok többek között a válság hatásaival, vállalatuk helyzetével/profiljával kapcsolatos kérdésekre adtak választ reprezentatív standardizált kérdőívemben.

Hipotézisem, -„Fontos szerepet játszanak a fejvadász cégek a toborzás-kiválasztásban” - tehát a fentiekben említett források segítségével igazoltam. A fejvadász szervezetek bár a legköltségesebb formáját jelentik a külső toborzásnak, mégis minőségi és lényegesen időtakarékosabb megoldást jelentenek, mikor speciális, vagy fontos vezetői pozíciót szeretnénk betölteni. További kutatási területként vállalatok kérdőíves megkérdezését tartanám érdekesnek toborzás-kiválasztási szokásaikkal kapcsolatban.

A dolgozat készítője: SIHA DÓRA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Arapovics Mária PhD

AZ INFORMÁLIS TANULÁS ÉS TUDÁS SZEREPE AZ EGYÉNI ÁLLÁSKERESÉSBEN, AZ
ÖNMENEDZSELÉSBEN ÉS A KARRIERTERVEZÉSBEN

Kulcsszavak: tanulás, informális tanulás, álláskeresés, önmenedzselés, karriertervezés, formális és informális álláskeresés.

Annak felismerése, hogy a szervezett formában történő tanuláson kívül számos más tevékenység is eredményezhet új tudást, a korábbiaktól eltérő megközelítést tett szükségessé minden érintett részéről. Így nemcsak a *formális* tanulást kellene elismerni, hanem az *informális* tanulási módszerek eredményeit is.

Az egyes társadalmi csoportok (pályakezdő fiatalok, szakképzetlenek, 50 éven felüliek, tartósan munkanélküliek, diplomások, nők, gyermekgondozási ellátásból visszatérők, romák, megváltozott munkaképességűek, stb.) munkaerő-piaci érvényesülést illetően jelentős eltérések mutatkozhatnak; s bár az önmenedzselésnek, az álláskeresésnek is léteznek „*íratlan szabályai*”, mégis eltérő módszereket, technikákat kínálnak a szakemberek különböző egyének esetén.

A szakdolgozat egyik fő célkitűzése, hogy feltárja azt, hogy az egyes egyének hogyan tudják mozgósítani, illetve hasznosítani az informális tanulás alapján megszerzett ismereteiket. Az így megszerzett tudásuk hogyan hasznosul, hogyan épülhet be az álláskeresési folyamataikba, hogyan segítik – a munkanélküliség, mint élethelyzet megoldásában, illetve az új munkahely, foglalkozás megtalálásában – az egyéni karriertervezés szempontjainak figyelembe-vételével.

A szakdolgozat kutatása elsősorban a következő főbb feltételezéseket kívánja alátámasztani: Az intézményes tanulás (elsősorban a *formális* tanulás) keretei között kevésbé készítik fel az egyént az esetleges váltásokra, ezt sokán válsághelyzetként élik meg. Az álláskeresés, az önmenedzselés, a felnőttkori karriertervezés során a tapasztalatok és társas kapcsolatok, viszonyok révén közvetített ismeretek – a formális tanulással egyenértékű tudás megszerzéséhez vezethetnek. Elsősorban az a munkát, állást kereső lehet sikeres, aki képes a formális tanulás mellett a nem formális, és informális tanulásban is folyamatosan ismereteket szerezni.

A dolgozat szerzője: SIKARI DOROTTYA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Hegyi-Halmos Nóra

TOBORZÁS-KIVÁLASZTÁS A HR GYAKORLATÁBAN
- GENERÁCIÓS KÜLÖNBSÉGEK A DIPLOMÁSOK ÁLLÁSKERESÉSI ATTITŰDJEINEK TÜKRÉBEN –

Kulcsszavak: generációk, álláskeresés, értékrend, munkaerőpiac

Szakedolgozatom témája a különböző generációkhoz (építő, baby boom, X generáció, Y generáció) tartozó diplomások álláskeresési attitűdjeinek vizsgálata. Hipotéziseim, hogy az egyes generációk tagjai más szempontokat, értékeket tartanak fontosnak egy állásnál valamint eltérő álláskeresési csatornákat részesítenek előnyben. A kérdés azért aktuális, mert a munkaerőpiacon legfiatalabbnak számító Y generáció a korábbiaktól merőben eltérő, úgynevezett digitális világban nőtt fel, ami jelentős értékrend-, motiváció- és magatartásbeli különbségeket eredményez. Ezek ismerete rendkívül fontos a munkáltatók számára az elkötelezettségük kialakításában, fejlesztésükben és az eltérő generációk közti hatékony együttműködés elősegítésében, vagyis a vállalat versenyképessége érdekében.

Szakirodalmi segítséggel áttekintem a hazai munkaerőpiac aktuális helyzetét, az elmúlt évtizedek uralkodó trendjeinek hatását a humán erőforrás jellegére és összetételére, emellett tisztázom a generáció fogalmát (McCrindle) és ismertetem az egyes generációk munkával kapcsolatos jellemzőit. Célom, hogy a mai munkaerőpiacon jelen lévő 4 generáció közül standardizált kérdőív segítségével feltárjam az 1965-1979 között született, diplomás X generáció, valamint az 1980-1994 közötti, többségében pályakezdő vagy utolsó egyetemi éveiben járó Y generáció munkával kapcsolatos elvárásait, álláskeresési szokásait és összevesszem az eredményeket egymással, illetve a szakirodalomban olvasottakkal.

Vajon mennyire számít a jó munkahelyi légkör, előremenetel, külföldi utazás lehetősége, vagy a cég nemzetközi háttere az egyes csoportok számára? Milyen mértékű az eltérés az Y generáció elvárásai és a náluk 10-15 évvel idősebb, tapasztaltabb X generációé közt? Valóban akkora különbségek figyelhetők meg? Milyen módon keresnek állást az adott generációhoz tartozók? Ismerősök, közösségi oldalak, közvetítő cégek vagy állásbörzék útján?

Úgy gondolom a felvetett kérdések ismerete segítséget nyújthat mind az andragógusok munkájában, például képzések tervezésében, mind pedig a humán erőforrás szakembereknek, többek közt a motiválás, teljesítményértékelés stb. területén.

A dolgozat szerzője: SUSUK MELINDA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. habil. Fehér Katalin CSc

FELVILÁGOSODÁS KORI MAGÁNKÖNYVTÁRAINK KULTÚRAKÖZVETÍTŐ SZEREPE

Kulcsszavak: könyvtárak, művelődés, bibliofil, olvasás

A könyvtárakat nagyon röviden a művelődés eszközeiként lehet definiálni, legyen szó a felvilágosodás koráról vagy napjainkról. A művelődni, tanulni vágyók helye ez az épület – ezért van olyan nagy jelentősége. Témaválasztásomnál is pontosan ez játszott szerepet: a dolgozatomban szeretném leírni a felvilágosodás korának jelentős „termékeinek”, a nyilvánossá váló magánkönyvtáraknak a művelődésben, kultúrában betöltött szerepét.

Szakdolgozatom elméleti témát dolgoz fel, ezért kutatásomat az ehhez kapcsolódó szakirodalmak felhasználásával végeztem. Számos olyan könyvet, tanulmányt és cikket olvastam és használtam fel dolgozatom elkészítéséhez, mely képet nyújtott az európai és legfőképpen a magyarországi felvilágosodásról. A korszak könyvtáiról, neves könyvgyűjtőiről szóló irodalmak nemcsak a bibliofilek életét és munkásságát mutatták be, hanem az intézmények tartalmát és jelentőségét is az akkori érdeklődők számára. Külön hangsúlyt fektettem arra, hogy a felvilágosodás korának olvasóit is megismerjem, és ismertessem.

Dolgozatomból megállapítható, hogy a felvilágosodás korának könyvtárai valóban nagy jelentőséggel bírtak, és nem csak a régi kor emberének. A számos könyvritkaság, melyet gyűjtőink szereztek meg, a ma élő emberek számára is ugyanolyan értékesek. Az összegyűjtött kötetek alapjául szolgáltak sok, ma is létező könyvtárnak.

A dolgozat szerzője: SZABADOS BORBÁLA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Hegyi-Halmos Nóra

A CSAPATÉPÍTÉS ELŐZMÉNYEI ÉS KIALAKULÁSA
CSAPATÉPÍTÉS A SZERVEZET ÉLETÉBEN

Kulcsszavak: csapatépítés, csoport, együttműködés, csoportteljesítmény, csoportszerepek, csoportfejlődés fázisai, vezetés

Mikor válik egy csoport igazi csapattá? Milyen kísérletek vezettek a csapatépítés elterjedéséhez? Van-e létjogosultsága a csapatépítésnek a mai szervezetfejlesztésben? Ezek a kérdések manapság nagy aktualitásnak örvendenek, hiszen a csapat, mint szervezeti különítmény a teljesítmény egyik legfontosabb alapegységét képezi. Ennek ellenére egyre többen kételkednek a csapatépítés szakmai megalapozottságában vagy eredményességében, célszerűségében. Szakdolgozatomban annak jártam utána, hogy honnan indult a csoport jelentőségének felfedezése, milyen 20. századi kísérletek vezettek a ma csapatépítő tréning néven elterjedt tevékenységek és programok kialakításához.

A szakirodalmi áttekintés során a csoport jellegzetességeire tértem ki, a csoportok kialakulásának fázisait, teljesítményük alakulását és kommunikációs formákat bemutatva. Majd az 1920-as évektől kezdődő kísérleteket mutattam be részletesebben, amik nagyban meghatározták a munkacsoportok jelentőségének növekedését és lefektették a mai csapatépítés alapjait. Kitértem továbbá a mai trendekre és legelterjedtebb csapatépítő formákra.

A kutatásom során a csapatépítésben érintettek véleményét próbáltam körüljárni több szempontból. Félig strukturált interjút használtam, amivel a személyek attitűdjeit, tapasztalatait, elvárásait és véleményét tártam fel. Interjúalanyaim között szerepeltek csapatépítésben részt vett személyek, csapatépítő cégnél dolgozó személy, és HR osztályon dolgozó, csapatépítést megrendelő személy is. Lényegesnek tartom e terület kutatását, hiszen az emberi kapcsolatok a munkahelyen nagyban meghatározzák a teljesítményt, az elköteleződést és a motivációt is. Habár a szakdolgozatomban nem volt lehetőségem a csapatépítő tréningek hatékonyságának bemutatására, úgy hiszem, hogy ez fontos kutatási terület lehetne és érdemes lenne további elemzésekre.

A dolgozat szerzője: SZILÁGYI ANNA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Hencsey Rita

A TRÉNINGEK MEGTÉRÜLÉSE EGYÉN ÉS SZERVEZET SZEMPONTJÁBÓL

Kulcsszavak: szervezetfejlesztés, tréning, megtérülés

Napjainkban már bevált módszer a szervezetfejlesztésben a munkatársak „tréningeztetése”. Ennek során különböző kompetenciákat illetve kompetencia csoportokat igyekeznek kialakítani, valamint magasabb szintre léptetni. A cél pedig: a továbbfejlesztett kompetenciák hasznosítása a gyakorlatban, nagyobb hatékonyság a munkavégzés során. A jelenlegi gazdasági helyzetben nem mindegy, hogy mibe fektet be egy szervezet vagy akár egy egyén, így jogosan merül fel a kérdés, mely dolgozatom alapját is képezi, hogy tényleg hasznosak-e a különböző tréningek, mind az egyének, mind a szervezetek számára.

Gazdaságilag is kimutatható eredményeket keresve, érintett egyének és szervezetek szempontjait szétválasztva szakirodalmak feldolgozásával, konkrét példák elemzésével gyűjtöttem adatokat a tréningek előnyeiről és hátrányairól, megtérülésükről.

Az eredmények vizsgálatánál nem szabad elfeledkeznünk az egyéni értékelések szubjektivitásáról, így nem alapozhatunk teljes mértékben azok pontosságára. Másik oldalról a szervezetek számszerű adatai tükrözik torzán a tréningek fejlesztő hatását. A gazdaságilag kimutatható számok és az egyéni megítélések között rejtőzködő igazság se nem fekete, se nem fehér, így az általam vizsgált kérdést, véleményem szerint, nem lehet általánosan megválaszolni, minden esetet külön-külön kell vizsgálni, melyre dolgozatomban példákat hozok fel igazolásul.

A dolgozatom elkészítése során számos új gondolat fogalmazódott meg bennem az alapkérdésen kívül, melyek új irányba terelhetik a témában való kutatást. Ilyen például a szervezeten belüli együttműködés mérhetősége, valamint a tréningek eltérő típusai közötti különbségek szubjektív és objektív érzékelhetősége, de a tág téma még tovább bővíthető egyéni érdeklődés szerint.

A dolgozat szerzője:

SZOLNOKI BRIGITTA

Szak:

Andragógia BA

HAZAI NŐMŰVELŐDÉSI LEHETŐSÉGEK VIZSGÁLATA A REFORMKOR IDEJÉN,
A NYOMTATOTT SAJTÓ TÜKRÉBEN

Kulcsszavak: nőművelődés fejlődése, nemi megkülönböztetés, reformkori sajtóvita, reformerek újításai

A nőművelődés lehetőségeinek vizsgálata egy igen összetett és bonyolult folyamat, még akkor is, ha egy adott történelmi kort próbálunk kiragadni. Minden történelmi korszakban más és más szerepet kapott a női nem, hol több lehetőségei voltak a művelődésre, hol pedig teljes alárendeltségben éltek, megbecsülésük fő tárgyát az anyai szerep jelentette. Napjainkra persze ez a szemlélet már sokat változott, de véleményem szerint a mai napig nem szűnt meg teljesen a két nem közötti hátrányos megkülönböztetés. Így fontos, hogy lássuk hogyan jutottunk el idáig, milyen fejlődésen ment keresztül a hazai nőnevelés a kezdetektől egészen napjainkig. Ezért választottam ezt a kutatási területet. A női identitás kialakulása már a gyermekkori szocializációval megkezdődik, vagyis a nemi szerep tudat alatt már a korai gyermekkorától kezdve elkezd beépülni az egyénbe. A két nem megkülönböztetése már gyermekkorban elkezdődik. Hétköznapi példával élve, ha egy kislány megsérül megöleljük, és próbáljuk megvigasztalni, még ha egy kisfiúval történik ugyanez, azt mondjuk: „Katona dolog”, „A fiúknak nem szabad sírni”. Később ez a megkülönböztetés a társadalmi normáknak megfelelően tovább élesedik, a lányokat főzni és háztartást vezetni tanítják, amíg a fiúk többnyire édesapjukkal végzik a férfiúi teendőket a ház körül. Ez az általam vizsgált témakör alapja és kiindulópontja.

Talán nem meglepő, hogy a reformkort választottam a vizsgálat tárgyának, hiszen ez a korszak a társadalmi átalakulásra való törekvést hordozta magával, amellyel nagyban hozzásegítette a nőket ahhoz, hogy ez a nézet megváltozzon. Így a nőnevelés kérdése is középpontba kerülhetett, és a reformkori sajtó oldalain éles vita bontakozhatott ki a témával kapcsolatban. Ez lehetőséget adott arra, hogy a „nőkérdés” beívódhasson az emberek hétköznapijába, valamint a reformkori törekvéseknek hála egyre szélesebb kör számára volt lehetőség véleményének kinyilvánítására. A reformkori folyóiratok és irodalmi divatlapok vizsgálata egy fontos kutatási módszert jelent a témában, hiszen ezekből fontos információkat nyerhetünk, és színes képet kapunk a kor gondolkodóinak nőnevelési elképzeléseiről. Dolgozatomban olyan reformerek elképzeléseit veszem például, akik a hétköznapi emberek tudatában talán nem annyira ismertek, mint Kossuth Lajos vagy éppen Wesselényi Miklós, de a nőnevelés tekintetében legalább annyira jelentősek. Fáy András, Nyíri István, Hetényi János, Brunszvik Teréz, Takáts Éva, Teleki Blanka többek között azok a személyek, akik nem rejtették véka alá nézeteiket a nőkérdés tekintetében. De vajon kinek és miben helytálló a véleménye? Ez az a kérdés, amire objektív, egységes választ nem tudunk adni. Ez a kutatási terület önmagában nehéz feladat, hiszen nehezen hozzáférhető, időigényes és hosszadalmas munka a források kidolgozása.

A dolgozat szerzője: TAKÁCS ADRIENN
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Arapovics Mária PhD

CIVIL GONDOLATBÓL A NEMZETI EMLÉKHELYIG

Kulcsszavak: civilség, civil szervezet, hazafias nevelés, Nemzeti Emlékhely

Szakedolgozatom választása személyes indíttatású. Három éve dolgozom Pákozdon a Katonai Emlékparkban (KEMPP) és több éves együttműködést követően, egy éve vagyok a Honvédség és Táradalom Baráti Kör Székesfehérvári Szervezetének (HTBK) tagja. Általuk ismertem meg a civil szervezeteket, és azok munkáján keresztül a Nemzeti Emlékhelyé válást.

A hipotézisem, hogy „Milyen szerepe volt a HTBK-nak a KEMPP Nemzeti Emlékhelyé válásában?” kérdés kapcsán szakedolgozatomban arra vállalkozom, hogy egy konkrét példán keresztül mutassam be a civil társadalom erejében rejlő lehetőséget, és annak erejét. Ehhez kapcsolódóan áttekintem az általam vizsgált társadalmi szervezetek kialakulását, céljait, fejlődését, eredményeit, együttműködését, jellemzőit, felvázolom tevékenységük fő irányát és működési feltételeiket, lehetőségeiket, valamint a témám központi elemeként szereplő HTBK szervezetet, és az általa kigondolt és más szervekkel közösen megvalósított Nemzeti Emlékhelyet.

A témaválasztásom lehetőséget nyújt, hogy olyan témakörben kutathassak, mely összefoglalja a civilszervezetek, a hazafias nevelés, a katonai hagyományörzés kevésbé kutatott és szakirodalom által kevésbé bemutatott szakterületét. Annak jelentőségét mi sem bizonyítja jobban, mint azon civil kezdeményezés, melynek eredményeként egy Nemzeti Emlékhely címet nyert el.

Empirikus kutatásban vizsgáltam a HTBK, a KEMPP, a Hazafiság Iskolája programban résztvevő állományt, a fő,- és al,- hipotéziseim témájának alátámasztásaként. A kutatás célja, hogy felmérjem, az állomány körében, hogy mennyire értenek egyet szervezetük célkitűzéseivel, programjaival. A kutatás eredményét elemezve szeretném bemutatni, hogy a szakedolgozatom címében szereplő megállapítás reális, és az tükrözi a társadalom akaratát. Összefüggéseket keresek a szervezetek együttműködésében céljaik megvalósítása érdekében.

Úgy gondolom, hogy a választott témám kidolgozása, a hozzá kapcsolódó kutatások és elemzések, a folyamatban érintett személyek gondolatainak és tevékenységének összefoglalása, az eredeti szándék és a megvalósulást követő időszak eredményeinek összevetése, a tapasztalatok összegzése lehetőséget biztosít egy folyamat és annak rész- és kapcsolódó területeinek szakedolgozat jellegű vizsgálatára, alapos elemzésére és feldolgozására.

A dolgozat szerzője: TÍMÁR HAJNALKA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Pusztai Sándor

A TOTALITÁRIUS RENDSZER BEMUTATÁSA AZ OKTATÁS ÉS A SAJTÓ SZEMPONTJÁBÓL

Kulcsszavak: totalitarizmus, Hitler, oktatás, demagógia, korabeli sajtó

Mindig is érdekesnek találtam azt a kérdést, hogy vajon hogyan juthatott annak idején Hitler hatalomra, amikor egyértelmű volt, hogy önző és gonosz célok vezérelték? Vajon hogyan tudott annyi embert manipulálni és hogyan szerezte meg magának az ifjúságot is? Andragógus hallgatóként az oktatás áll a legközelebb hozzám, így azon keresztül tanulmányoznám a diktatórikus berendezkedés oktatáspolitikáját. Valamint a sajtót is fontosnak találtam, mivel ezen keresztül manipulálták az embereket és vitték véghez akaratukat.

A dolgozatomat olyan általam fontosnak tartott kérdések köré szeretném felépíteni, mint például miért hajlandóak az emberek arra, hogy egyetlen ember számára biztosítsák a teljhatalmat? Milyen vezetéselméleti magyarázatok állnak e kérdés mögött? Milyen jellemzői vannak a totalitárius rendszernek általánosságban? Úgy vélem, hogy valamilyen társadalmi, gazdasági probléma vagy válság esetén sokkal könnyebben alakulnak ki ezek a diktatórikus rendszerek. Majd olyan kérdésekre keresném a választ, hogy hogyan jutnak hatalomra a totalitárius rendszer vezetői? Ezen belül vajon konkrétan Hitler hogyan juthatott hatalomra? Feltevésem szerint az ilyen vezetők általában jól ráéreznek a társadalmi problémákra, és ki is használják azt. A demagógia fontos szerepet játszik a hatalomra jutásban. Hitler esetében nem csak a demagógia volt meghatározó, hanem a Führer szónoki képességei is.

Dolgozatom harmadik részében a diktatórikus rendszerek politikáját vizsgálnám meg, azon belül pedig megnézném, hogy Hitlernek, mint a náci Németország Führerjének mi volt jellemző a politikájára? Ezek után rátérnék magának, a náci Németországnak az oktatáspolitikájára, hogyan valósult meg ez az akkori Németországban, és vajon hogyan hatott ez ki Magyarországra? A hipotézisem ez esetben a következő: a náci Németország oktatáspolitikájában nem az oktatásnak volt a legnagyobb szerepe, hanem a testi nevelésnek, annak érdekében, hogy a fiatalokból hadsereget alakíthassanak. Valamint az oktatás leginkább a náci ideológiák átadására szolgált. Írásom utolsó részében pedig rátérnék arra a kérdésre, hogy milyen képi és írott eszközökkel népszerűsítették a nacionalista elveket? Hogyan manipulálták az embereket? Megvizsgálnám, hogy milyen volt a sajtó a náci Németországban. Véleményem szerint Hitler és a propagandaminisztere, Goebbels sok energiát fordítottak arra, hogy a lehető leghatékonyabb és legmanipulatívabb tájékoztatási rendszert építsék ki birodalmukban.

Remélem, hogy írásomban sikerül minden kérdésemre megtalálni a választ, és célom, hogy egy olyan dolgozatot állítsak össze, amely nem csak a számomra, de mások számára is érdekes lehet.

A dolgozat szerzője: TÓTH-KOVÁCS KATA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. habil. Fehér Katalin CSc

SZÍNHÁZ ÉS SZÍNJÁTSZÁS MAGYARORSZÁGON A 18-19. SZÁZADBAN
(A REFORMKORBAN)

Kulcsszavak: „haza és haladás”, nemzeti nyelv, kultúra a romantika jegyében, első magyar színház

Szakedolgozatom témája a reformkori színház és színjátszás Magyarországon. A reformkor a magyar kultúra fénykora. Első magyar színházunk is a reformkorban jött létre és több hivatása volt, mint egy szórakozóhelynek, mert a magyar szó megszületését is jelentette. Ma is többre hivatott minden más színháznál. Szívemen viselem a színházak sorsát, különösen a Nemzeti Színházét, mivel megépítéséhez kamasz koromban öt napi munkabéremmel járultam hozzá. Így mindig büszkén tekintek a budapesti Nemzeti Színház épületére, amely közel negyven év után épült fel újra és jelenlegi helyén 2001-ben nyitotta meg kapuit.

Kutatásom célja annak feltárása, hogy milyen törekvések történtek az első magyar színház létrejöttéért és kik azok a kimagasló személyiségek, akiknek köszönhető, hogy a magyar szó, magyar gondolat fellegvárává válhatott a reformkori színház Magyarországon. Összehasonlító elemzést végeztem azzal kapcsolatban, hogy mit jelentett a reformkor emberének és a mai kor emberének a színházba járás.

Kutatási munkámat, valamint anyaggyűjtésemet az Országos Széchényi Könyvtár Színháztörténeti Tárában és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban végeztem, valamint riportot készítettem Szalai Gergellyel, aki a Vígszínházban a „Jóember leszek” kezdeményezésnek az egyik tagja.

Szakedolgozatomban bemutatom a magyar színjátszás korszakait, hogy milyen tövises út vezetett 1837. augusztus 22-ig, az első magyar színház létrejöttéig, amely három évvel később, amikor felvette a „Nemzeti” nevet, ünnepnapnak számított a kortársak számára. A reformkor nagyjait, akik megteremtették a lehetőséget a magyar színjátszásért, Kölcsey Ferencet, akinek mesterien felépített nagy hatású beszédei voltak a magyar nyelv és a Nemzeti Játékszín ügyében. Kisfaludy Károlyt, akinek első hazafias történelmi drámái és vígjátékai ekkor aratják nagy sikereiket. Gróf Széchenyi Istvánt, a Nemzeti Színház megálmodóját, a színházért folytatott személyes harcát Földváry Gábor Pest vármegye alispánjával, Szigligeti Ede drámaköltőt, Déryné Széppataki Róza énekes-színésznő, drámafordítót, a korai magyar színjátszás legendás alakját.

Úgy érzem, hogy ez a korszak indította el igazán színháztörténetünket és a legnagyobb kegyelettel kell adóznunk azok emléke iránt, akik annyi küzdelem árán teremtették meg a Nemzeti Színházat és vele kapcsolatban a magyar színművészetet és irodalmat.

A dolgozat szerzője: TRIFFNÉ PÁLVÖLGYI ILDIKÓ
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. habil. Fehér Katalin CSc

A REFORMKORI IRODALMI DIVATLAPOK SZEREPE A NŐK MŰVELŐDÉSÉBEN

Kulcsszavak: reformkor, nők önművelése, olvasás és művelődés

Az irodalmi divatlapok olyan, csak a reformkorban létező képes folyóiratok voltak, amelyek újszerű témaválasztásuknak és érdekes tartalmuknak köszönhetően hamar népszerűvé váltak elsősorban a középréteghez tartozó, városokban élő női olvasóközönség számára. Létrejöttek összefüggött a városiasodással, a polgárság megerősödésével, művelődési igényeinek növekedésével. Dolgozatomban azt kívántam bemutatni, hogy az irodalmi divatlapok miképpen hatottak a nők művelődésére és mennyiben valósult meg a divatlapokkal szemben támasztott elvárások, azaz hozzájárultak-e a magyar nyelv és kultúra terjesztéséhez, a műveltség emeléséhez, elősegítették-e a művelt társasági élet és szórakozás iránti igény kielégítését, továbbá valóban oktatta és művelte-e ez a laptípus a női olvasóközönséget.

Hazánkban az első irodalmi divatlap még német nyelven jelent meg, de a polgárság elmagyarosodásának köszönhetően 1843-ra már három magyar nyelvű divatlapot olvashattak az olvasók (Honderű, Pesti Divatlap, Életképek), melyeket népszerűségüknek köszönhetően előfizetésekből tudtak fenntartani kiadói. A kulturális és szórakoztató olvasmányokat, továbbá egy-egy divatképet tartalmazó magazinok azért lehettek közkedveltek, mert tartalmukat a nők érdeklődési körének megfelelően állították össze: irodalmi, társasági, gyermeknevelési témák közül merítettek, divathíreket és –képeket tartalmaztak és olyan közügynek számító témákkal is foglalkoztak, mint a nők társadalmi helyzetével, hivatásával, a női szerepekkel, a nőneveléssel és a nőnevelési reformok szükségességével.

Az irodalmi divatlapok ki tudták elégíteni az olvasás iránti megnövekedett igényt elérhető árukkal, változatos szerkesztésükkel és gazdag műfajválasztékukkal, hozzájárultak a szókincs gyarapodásához, a magyar nyelv és a magyar kultúra terjesztéséhez, a művelt társasági élet fellendüléséhez és egyre szélesebb közönséget hódítottak meg. Vitaindító írásaikkal elősegítették a közös gondolkodás megindítását a nőket érintő közügyekben, ötletes szerkesztésük, változatos írásaik, vonzó külsejük rövid idő alatt rászoktatta a nőket a rendszeres olvasásra és megszerették azt. Az irodalmi divatlapok olvasása az önművelés eszköze, a szabadidő hasznos eltöltése, szórakozás lett.

A dolgozat szerzője: VÁRADY ANITA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Kraiciné dr. Szokoly Mária PhD

AZ ÉLETHOSSZIG TARTÓ TANULÁS ÉS A MUNKAHELYI KÉPZÉS LEHETŐSÉGEI MAGYARORSZÁGON

Kulcsszavak: LLL, Európai Képesség Stratégia, munkahelyi képzés, állami szektor, versenyszféra

A magyar lakosságnak az elmúlt évtizedekben olyan piacgazdasághoz kellett alkalmazkodnia, ami megköveteli a munkaerő szakmai tudásának és képességének állandó fejlesztését. A felnőttképzés kiemelt feladata a munka világában elvárt, gyorsan változó tudások és kompetenciák közvetítése.

Dolgozatom témája a munkahelyi képzések témaköre az egész életen át tartó tanulás tükrében. Empirikus kutatásom a Nemzeti Közlekedési Hatóság és az Avis Budget Group BSC Kft. elemzésére irányul, amely során reflektálok a vállalatok képzéssel-továbbképzéssel kapcsolatos gondolkodásmódjára, a tanuláshoz - mint sikeres működést befolyásoló tényezőhöz - való viszonyulására. Kutatásom célja vizsgálni az állami- és verseny szféra különbözőségeit a munkahelyi képzések tekintetében. Kutatási módszerként interjút készítettem a nevezett szervezetek felsővezetőivel, HR vezetőivel, valamint a képzéseket, tréningeket megvalósító képzési referenssel/trénerrel. Arra kerestem a választ, hogy

- milyen módszerrel történik a képzés;
- a képzések önkéntesek-e vagy kötelezőek;
- a képzést a szervezeten belül vagy külső cég megbízásával valósítják meg;
- a képzések során megszerzett tudás szűken a szervezetet szolgáló ismeretekre irányul, vagy jól konvertálható tudást ad;
- mérik-e, vagy értékelik-e a képzések hatását;
- a vizsgált szervezetek vezetői fel tudják-e idézni az EU képzésekkel kapcsolatos terveit, valamint dokumentumait, azok tartalmát, szemléletét, esetleg címét;

Kutatási eredményeim prognózisai arra engednek következtetni, hogy a versenyszféra képzési stratégiája hatékonyabb és eredményesebb a szervezetet szolgáló fejlesztésben. Az állami intézmények mellett szól azonban, hogy a képzések jól konvertálható tudást adnak és a versenyszférában alkalmazott HR eszközök és módszerek egyre inkább megjelennek a közszférában is.

A dolgozat szerzője: VÁRADY GEORGINA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Üröginé Ács Anikó

HÁTRÁNYOS HELYZETŰEK AZ ANDRAGÓGIÁBAN. ESÉLYEGYENLŐTLENSÉG

Kulcsszavak: romák, felnőttoktatás, lifelong learning, felzárkóztató programok

Szakedolgozatomban egy nagyon aktuális, és az egész társadalmat érintő problémát mutatok be, nevezetesen a roma fiatalok és felnőttek lehetőségeit a felnőttképzés területén. Sajnos sok fiatal romának nincs lehetősége ahhoz, hogy tanuljon, sokan a nyolc általánost sem fejezték be. Ha az alapképzést elsajátították, akkor is nagyon nehéz szakma nélkül elhelyezkedniük a munkaerőpiacon. Ez a láncfolyamat, egy meggyengült társadalomhoz vezet, hiszen a folyamatos elutasítások miatt, amit a munkaerőpiacon kapnak, elkeserednek és egy idő után nem is próbálkoznak továbbképzéssel, vagy átképzéssel, pedig rengeteg Európai Unió program lát napvilágot.

Munkám során feltérképezem a hazánkban élő romák helyzetét, hogy milyen lehetőségeket kapnak a felzárkóztatáshoz. A bevezető után, ahol az alapfogalmakat tisztázom, (hátrányos helyzetű, andragógia, romák) az „az egész életen át tartó” tanulás fontosságát, elméletét, és alappilléreit elemzem, valamint e dokumentumokat ismertetem, rávilágítva a hátrányos helyzetűek lehetőségeire.

Békés megyében, ahol nagyon sok roma él, főként munkanélküliek és alulképzettek. A Békéscsabai Türr István Kutató és Képző Intézet egyik munkatársa segített nekem abban, hogy bemutassam a „Lépje egyet” előre programot, amely a mi megyénkben is elindult. A dolgozatom második felében ezt a programot ismertetem és az elindult képzéseket, résztvevőarányokat, eredményeket mutatom be.

Munkám során rájöttem, hogy nekünk andragógiát végzetteknek milyen sokoldalú feladat kell elvégezni, és sok készség kell alkalmaznunk a munkánk során.

Az uniós programokat pedig nagyobb figyelemmel kellene követni és jobban tájékoztatni azokat, akiknek ezek a lehetőségek kínálóznak, hiszen sok hátrányos helyzetűnek nincs motivációja és segítsége, valamint bátorsága ahhoz, ahogy elinduljon a tanulás útján, és egy sikeresebb, boldogabb ember legyen.

A dolgozat szerzője: VARGA EDINA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Kelényi István

A NŐ TÁRSADALMI SZEREPE, MŰVELŐDÉSE ÉS MEGJELENÉSE A MŰVÉSZETEKBEN

Kulcsszavak: nőiség, a női szerepek alakulása, a nőnevelés fejlődése

Szakdolgozatomban célokom a nőiség fejlődésének bemutatása az európai kultúrkörben, különösen kitérve az oktatásra, és neveltetésre, a házasságban betöltött szerepre (feleség, anya, háziasszony), és a művészetekben való megjelenésre, ábrázolásra.

Kiemelten a reneszánsz időszakát vizsgáltam meg, de előzményként kitértem mind az ókori, mind a középkori sajátosságokra. Ezen információk alapján párhuzamokat vontam a különböző időszakok között, valamint kiértékeltem azokat az eredményeket, melyeket a kutatásaim során megállapítottam.

A szakdolgozat zárásaként, mint konklúzió megfogalmaztam a több száz év alatt tapasztalt változásokat és a társadalom fejlődését a női megítélés tekintetében. Kitértem a nők napjainkban betöltött szerepére és azon elvárásokra, melyeket a társadalom velük szemben támaszt.

A női kérdés napjainkban is különösen aktuális, hisz a felgyorsult világban a nőknek rengeteg szerepben kell egyaránt helytállniuk, ma már természetes, hogy a nő egy személyben anya, feleség, háziasszony és dolgozó nő. Az oktatás terén napjainkban már nem mutatkoznak különbségek a két nem között, hisz a nők számára is a férfiakkal azonos oktatás érhető el, azonban minden törekvés ellenére is élnek sztereotípiák, melyekkel ma is meg kell küzdenie egy nőnek. Ez megmutatkozhat akár a munkahelyi környezetben, ahol előfordulhat, hogy hátrányt élvezhet a nő, hiába rendelkezik megfelelő szaktudással.

Ezen témával kapcsolatban felmerülhetnek kérdések, hogy a jövőben mennyiben változhat a női szerep és milyen kiaknázatlan területek vannak még a mai társadalomban a nők részére.

A dolgozat szerzője: VENÁSCH RITA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Kelényi István

SHAKESPEARE HATÁSA A MAGYAR REFORMKORI DRÁMA-, ÉS SZÍNJÁTSZÁS TÖRTÉNETÉBEN

Kulcsszavak: Shakespeare, reformkor, drámaírás, műfordítás

William Shakespeare költői életműve, mely nemcsak a világirodalom, hanem hazája irodalmának is gyöngyszeme, mágikus hatással bír a mai napig. Kétlem, hogy lenne irodalmat szerető ember – legyen az az irodalommal hivatásszerűen foglalkozó, vagy csak egyszerű műkedvelő – aki ki tudná vonni magát büvköréből.

Dolgozatom témája művei reformkori fordításainak a magyar nyelv és irodalom, valamint a színjátszás fejlődésére gyakorolt hatása. Shakespeare hatását úgy gondolom azért érdemes a reformkor időszakában vizsgálni, mert műveivel a magyar közönség megfelelő színvonalon ebben az időszakban ismerkedik meg Nem csak a méltó színvonalú fordítások, hanem a kibontakozó magyar nyelvű színjátszás révén is. Hazánkban a színjátszás és a dráma felvirágzása a romantika korszakának megindulásával esett egybe. Csak úgy, mint hazánkban Európa más országaiban is jórészt Shakespeare-re támaszkodott a nemzeti dráma megújulása.

Shakespeare műveinek fordítása, színpadra állítása óriási hatást gyakorolt a magyar drámaírás, színjátszás és ezzel párhuzamosan a magyar nyelv fejlődésére is. Hiszen Shakespeare műveivel nemcsak gyönyörködtet, hanem tanít, nevel. Ezt ismerték fel és ezért is gondolhatták a reformkor irodalmi életének meghatározó alakjai, hogy az „avoni hattyú” művei a megújuló magyar nyelv és színjátszás segítségével hozzájárulhatnak a magyar nemzet szellemi, erkölcsi és kulturális neveléséhez. Olyan értékeket és oly módon juttathatnak el így a szélesebb embertömegekhez, különösen a színház és a magyar költői nyelv segítségével, melyeket a korra jellemző hagyományos oktatás-nevelés eszközeivel nem lehetett. Úgy vélem ez a megállapítás ma is igaz – és nem csak Shakespeare műveivel kapcsolatban.

Kultusza máig töretlen – hiszen a modern kor újra és újra „előveszi” műveit. Shakespeare talán legnagyobb hazai monográfusa, Géher István szerint mindenkinek megvan a maga Shakespeare-je. Az én Shakespeare-em varázsló, tanítómester, unikum. Varázsló, aki jellemek, figurák, történetek elképesztő kavalkádjából varázspálcájával úgy szövö a mesét, úgy alakítja a valóságot, olyan jellemeket hív életre, mint drámái szereplői. Aki zseniális mestere a térnek és időnek, a nyelvnek, a képzeletnek. Aki hangszerek nélkül is képes muzsikát csalni az ember fülébe. Tanítómester, aki úgy tűnik, mindent tud rólunk és a világról. Aki a saját eszközeivel – olyan örök emberi érzéseken keresztül, mint szeretetgyűlölet, bosszúvágy-szerelem, bűn-bűnhődés, hatalomvágy, hűség-árulás, szenvedély-féltékenység – magunkba nézésre készítet, mesterfokon tanít a világról és magunkról.

A dolgozat szerzője: ZÓLOMY ZITA
Szak: Andragógia BA
Témavezető: Dr. Kereszty Orsolya PhD

MUNKA-CSALÁD EGYENSÚLY A HR-MUNKATERÜLETEN

Kulcsszavak: munka-család egyensúly, nők helyzete, humán erőforrás

Dolgozatomban a munka-család konfliktus témakörét vizsgálom, érintve a foglalkoztatás-politikai, a pszichológiai, a gazdasági, a nemek szerinti megközelítést, hangsúlyt fektetve a nők helyzetére. Bemutatom a nők helyzetét a munkaerő-piacon, a nemek megoszlását a háztartási munkák során, a nők különböző szerepeit, hogyan birkóznak meg a munkában, valamint a magánéletben a kihívásokkal, különös tekintettel a kisgyermeket nevelő édesanyákra, akik esetében a legfontosabb kérdés a munka-család egyensúly. A saját kutatás elvégzéséhez egy online kérdőív összeállítása mellett döntöttem, mert így viszonylag rövid időn belül sok választ tudtam összegyűjteni a témában, valamint a földrajzi távolságokat is át tudtam hidalni ezzel a kutatási módszerrel, és így több nemzet HR-es szakembereinek véleményét is meg tudtam vizsgálni.

Amikor szakdolgozati témát kellett választanom, HR-esként dolgoztam egy multinacionális cégnél, és felmerült bennem a kérdés az akkori tanulmányaimhoz kapcsolódó irodalmakat olvasva, hogy vajon mennyiben vannak más helyzetben a HR-es szakemberek? Hogyan alakul a munka-család egyensúly a HR-munkaterületen? Azáltal, hogy ők több szabályozást ismernek, és alkalmaznak személyügyesként, vagy adott esetben a munkáltatói jogok gyakorlójaként, mennyiben tudják saját maguk, és esetleg kollégáik munka-család egyensúlyát kezelni?

Hipotézisem az, hogy a humán erőforrás szakemberek könnyebben tudják egyensúlyban tartani a professzionális és a privát életüket, mert napi szinten alkalmazzák az ezzel is kapcsolatos szabályokat, adott esetben dönthetnek rugalmas munkaidőről, vagy részmunkaidős foglalkoztatásról, támogathatják a kollégákat más egyéb eszközökkel, és természetesen saját maguknak is olyan feltételeket tudnak kiharcolni, amelyek segítik a munka-család konfliktus feloldását.

Összességében elmondható, hogy a munka-család egyensúly problémája nem újkeletű, évtizedek óta foglalkoztatja mind a munkavállalókat, mind a munkáltatókat és a foglalkoztatás-politikát is a kérdés. Ahogy a bemutatott kutatásokból is kiderül, nem könnyű feladat megtalálni azokat az eszközöket, amelyek segítségével csökkenthető a munkamagánélet között kialakult stressz a munkavállalókban. Kihívást jelent az édesanyák helyzete, visszatérésük támogatása a munkaerőpiacra, a gyermekgondozással kapcsolatos támogatások bővítése, a kisgyermek nappali ellátásának biztosítása, valamint Magyarországon a részmunkaidős foglalkoztatás terjedése, ami sok kisgyermeket nevelő nőnek jelentene megoldást, az évekig kiszolgáltató munkáltatókról nem is beszélve.

Az andragógia mesterszak hallgatóinak munkái

A dolgozat szerzője: ABAY GIZELLA
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Kraiciné dr. Szokoly Mária PhD

BURNOUT SZINDRÓMA A FELNŐTTKÉPZŐK KÖRÉBEN

Kulcsszavak: felnőttoktatói-kompetenciák, stressz, kiégés

„Az oktatás nem arról szól, hogy megtöltünk egy csöbröt, hanem hogy meggyújtunk egy tüzet.” (William Butler Yeats) De milyen tüzet tud gyújtani, aki maga is kiégett? A pedagógusok a jövő generációjával foglalkoznak, a felnőtteket oktatók pedig az egész életen át tartó tanulásban játszanak kiemelt szerepet. Emiatt nagyon fontos, hogy ne legyenek kiégették és életuntak. A kiégés nagyon összetett jelenség, sokféle módon közelíthető meg. Kutatásomban, amelyet egy Nyugat-Dunántúlon levő kisvárosi felnőttképzéssel foglalkozó pedagógusai körében végeztem –ebben a körben még nem készült felmérés - arra kerestem a választ, hogy mennyiben érinti ez a jelenség őket, illetve vannak-e olyan felnőttoktatói-kompetenciák, amik segítenek elkerülni, megelőzni a kiégést. Előfeltevésem az volt, hogy a kiégés a pedagógustársadalom - beleértve a felnőttképzésben dolgozó kollégákat is – egyre erősödő problémája és sokszor tudtukon kívül érinti őket. A megelőzésnek nincs járt útja, nem látják ennek fontosságát sem a kollégák sem az intézmények. Emiatt elsődleges célom a figyelemfelhívás és a gyakorlatban használható információk megosztása. A szakmaszeretet, a megfelelő kompetenciák megléte az egészséges életmód és munkahelyi környezet egészségvédő hatása. A hipotézisek megválaszolásához fókuszcsoporthoz és kérdőíves lekérdezést alkalmaztam.

A témaválasztásom indokolja, hogy a jelen képzésben megszerzett andragógiai tudásom integrálva a már meglévő mentálhigiénés –életmód-tanácsadói ismereteimmel és tapasztalataimmal, egyfajta „mentál-andragógiai” szempontból közelítsem meg a témát. Az egészségfejlesztés, egészségnevelés területén is nagy szerepe van az andragógiai, pedagógiai, szociológiai, mentálhigiénés, pszichológiai és természetgyógyászati ismereteknek. A személyiségnek ahhoz, hogy megértse, miért szükséges tanulni, önszabályozó/önfejlesztő módszerekre van szüksége. Abban hiszek, hogy egy személy csak holisztikusan, a maga teljességében nevelhető és fejleszhető. Egyszerre történik a testi, illetve a szellemi lelki fejlesztés, nevelés. A gyakorlatban ez például a mozgás, a társas kapcsolat, valamint önismeret (a tréning módszer kiemelt jelentőségű a pedagógusoknál) formájában nyilvánul meg. A mentálhigiénés szemléletű andragógia feladata lehet a felnőtt korú emberek érett felnőttiségre nevelése, és ez magában foglalja az elfáradt vagy megrendült, kiégett felnőttiség felfrissítését, helyreállítását. A dolgozat elméleti részében a kompetencia és kiégés témakört dolgozom fel a szakirodalom és megelőző tanulmányaim alapján. A kutatás eredményeképp összegyűjtött - kiégés megelőzésben szerepet játszó - felnőttoktatói-kompetencialista a következő rész anyaga. Majd a lekérdezések eredményeit mutatom be. A dolgozat végén az összegyűjtött jó ötleteket és megoldási javaslatokat sorolom fel.

A dolgozat szerzője: BANCSITS LÍDIA
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Dr. Kereszty Orsolya PhD

A TÁRSADALMI SZEMLÉLETVÁLTÁS ÉS AZ ÉRTÉKRENDSZERBELI GENERÁCIÓVÁLTÁS
PSZICHOLÓGIAI, SZOCIOLÓGIAI, TÁRSADALOMLÉLEKTANI ÉS GAZDASÁGI ÖSSZEFÜGGÉSEI,
KIHATÁSAI AZ FELNŐTTOKTATÁSRA ÉS AZ EMBERI EGYÜTTÉLÉS ÉS LÉTEZÉS MINDENNAPJAIIRA

Kulcsszavak: információs társadalom, értékrendszer, társadalomlélektan

Napjaink egyik leggyakrabban elhangzó kifejezése illetve egyik legaktuálisabb témája az információs társadalom megfogalmazása és elemzése, azonban annak háttérben meghúzódó, újonnan kialakult értékrendszerének társadalomlélektani összefüggésekre alapuló elemzéséről viszonylag kevés szó esik.

A világ átfogó átalakuláson és változásokon megy keresztül, ennek következményeként a szocializálódás folyamata egy gyors iramú, rohamosan változó környezetben megy végbe, s az emberek életvitelének változásával megváltozott a kultúra és az értékrendszer is. A versengés ma már nemcsak a munkaerőpiacon kialakult jelenség, hanem a szigorúan védett emberi intimszférába is beférkőzött, átalakítva mind a társadalom mikroegységeit alkotó családok szerkezetét, mindpedig az emberi kapcsolatok jellegét.

Dolgozatom célja a mai információs társadalom értékrendszerének illetve annak sajátosságainak, valamint a felnőtt életre gyakorolt pszicho-szociális és társadalomlélektani hatásainak feltárása.

Kutatásom elméleti és elsősorban kvantitatív módszerű, online kérdőívek által nyert információk feldolgozására épül. Választ keres azokra a gyakorlati problémákat felvető kérdésekre, melyek irányadóak lehetnek a jövőre nézve, mégpedig azokra, hogy valójában milyen értékek képviselője rajzolódik ki a mai társadalmon belül, valamint ezek az értékek milyen változásokat generálnak a felnőtt élet különböző területein, milyen hatással befolyásolják az emberi együttélés szabályait alakító értékrendszert és következőképpen milyen tanulságokat vonhatunk le a nyert eredmények összegzésével, értékelésével a jövőbe mutató lehetőségének jelentősége szempontjából.

Vajon hová vezet az az út, amelyet jelenleg tapossunk...?

A dolgozat szerzője: BENKŐ GABRIELLA
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Szabóné dr. Molnár Anna PhD

A JÁTÉK SZEREPE AZ IDŐSEK GONDOZÁSÁBAN

Kulcsszavak: aktív idősor, szociális otthon, játék, mentális egészség

Dolgozatom témája három nagy témakör – az aktív idősor, a szociális otthon és a játék – keresztmetszetében helyezkedik el. Napjainkra már köztudott tényé vált, hogy társadalmaink előregednek. Korábbi korokban nem tapasztalt módon az emberek többsége magas kort él meg. A bekövetkezett demográfiai változások hatalmas terhet rónak a szociális ellátórendszerekre, és az idősök hozzátartozóira egyaránt. Az idős emberek többsége a nukleáris családmodell elterjedése, és a romló egészségi állapota következtében szociális-vagy idősök otthonába kénytelen élete hátralévő éveit eltölteni. Felismerték azonban, hogy az idősor nem csak problémát, hanem számos lehetőséget is magában rejt. Az aktív idősor megvalósulását szolgáló egyik módszer a játék, melynek alkalmazását a Vas Megyei Idősorúak Szociális Intézetében tanulmányoztam. E tapasztalat inspirálta a szociális otthonokban élő idősök játéktevékenységének kutatását, mely számtalan új lehetőséget magában rejtő, eddig szinte feltáratlan terület.

A szakdolgozatomban feltett kérdések megválaszolásához komplex kutatási tevékenységgel, kvalitatív és kvantitatív módszerek felhasználásával gyűjtöttem információkat. Kutatásom helyszínei a Vas Megyei Idősorúak Szociális Intézete és annak tagintézményei voltak. Az empirikus kutatási adatok, melyeket kérdőívek és interjúk segítségével gyűjtöttem, az otthonok lakóitól és mentálhigiénés szakembereitől származnak. A szakdolgozat leíró fejezeteinek elkészítéséhez szakirodalom elemzést végeztem, melyben a releváns forrásokat dolgoztam fel – előregedő társadalom, szociális ellátórendszer és az idősök, játékelméletek, aktív idősödés – és a téma időszerűségét és fontosságát igazoltam.

Az empirikus kutatásról szóló fejezetekben elemzem mennyire meghatározó a játéktevékenység az otthonban lakók hétköznapjaiban, milyen kihatása van társas kapcsolataikra a közös játéknak, továbbá azt, hogy van-e szerepe a generációk közötti kapcsolat kialakításában. Bemutatom és felhívom a figyelmet az idősök játék-kincsére, illetve arra, hogy a fejlesztő játékok használatával az idősök észrevétlenül tudják karban tartani szellemi képességeiket és könnyed módon alakítanak ki kapcsolatot embertársaikkal, valamint, hogy a játékkincs felhasználható a felnövekvő generációk nevelésében is.

A téma újszerűsége és feltáratlansága számos további kutatás alapját képezheti a jövőben. A játék szerepe nem kétséges a pedagógiai módszerek között, azonban a felnőttképzésben és a gerodukációban még kiaknázatlan lehetőségnek számít. Nekünk andragógusoknak jelentős szerepünk lehet a játék fejlesztő hatásainak a feltárásában és alkalmazásának a felnőttképzés területén.

Szerző: BEREK ANDREA
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Kraiciné dr. Szokoly Mária PhD, Hegyi-Halmos Nóra

FELSŐOKTATÁS ÉS MINŐSÉG
AZ ÉLETHOSSZIG TARTÓ TANULÁS MEGJELENÉSÉNEK VIZSGÁLATA NÉHÁNY INTÉZMÉNY
INTÉZMÉNYFEJLESZTÉSI TERVÉBEN

Kulcsszavak: minőség, felsőoktatás, Intézményfejlesztési Terv, élethosszig tartó tanulás

Az elmúlt években az élethosszig tartó tanulás szemléletének általánossá válásával az oktatásügy minden szintjén az érdeklődés középpontjába került az oktatás minőségének kérdése. Így a felsőoktatásban is, hiszen az európai gazdaság fejlődésének motorja a tudásipar, ami az egyetemektől kreatív és konvertálható tudással rendelkező tudásmunkások tömegét igényli. A magyar felsőoktatási intézmények 2012-ben kidolgozták Intézményfejlesztési Terveiket, így felmerülhet a kérdés, hogy a megfogalmazott célok és feladatok megfelelnek-e a minőség korszerű követelményének. Dolgozatom a TÁMOP 4.1.4 „Minőségfejlesztés a felsőoktatásban” című projekten alapul, amely tizenhét felsőoktatási intézményekben vizsgálta az oktatók andragógiai kompetenciáit, módszertani kultúráját, az andragógiai szemlélet elterjedését.

Dolgozatomban dokumentumelemzés, kérdőív és interjú módszerével három felsőoktatási intézmény (Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Zsigmond Király Főiskola) Intézményfejlesztési Tervét (IFT) vizsgáltam, különös tekintettel a minőség kérdésre és az élethosszig tartó tanulás gondolatának megjelenésére.

A vizsgálatból kiderült, hogy a BME IFT-jében inkább impliciten, az ELTE dokumentumában célként jelenik meg az élethosszig tartó tanulásra nevelés, valamint a ZSKF Rektori köszöntője is megemlíti ennek fontosságát. Dokumentumszinten a minőség az oktatói kiválóság, a tanítási folyamatok minőségi volta kapcsán jelenik meg mindhárom intézményben.

A kérdőíves és interjú módszerrel végzett vizsgálat a stratégiai dokumentumokban foglaltak gyakorlati megvalósulását, az oktatók, és a hallgatók a minőségről való vélekedését vizsgálta. Az eredmények alapján megállapítható, hogy hangsúlybeli eltérés van a dokumentumok és az oktatás gyakorlata között. Az oktatók és hallgatók az oktatás módszertani kultúrájánál fontosabbnak tartják szakmai tudást, bár a módszertani kultúra mind az oktatók mind a hallgatók válaszaiban hangsúlyosabban jelent meg, mint az Intézményfejlesztési Tervekben. A tehetséggondozás kérdése az IFT-kben kiemelten szerepelt, ugyanakkor a gyakorlatban inkább informális módon működik mindhárom intézményben.

A dolgozat szerzője: CHAJNÁCZKI ANDREA
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Dr. Arapovics Mária PhD

A FELSŐFOKÚ SZAKKÉPZÉS ELISMERÉSE A MUNKAERŐPIACON
A FELSŐOKTATÁSI SZAKKÉPZÉS BEVEZETÉSE

Kulcsszavak: felsőfokú szakképzés, felsőoktatási szakképzés, szakmai és vizsgakövetelmény, képzési és kimeneti követelmény

Szakedolgozati témám kiválasztáskor két dolog motivált. Felsőfokú szakképzéssel rendelkezőként és andragógus hallgatóként is vizsgálni kívántam a választott területet. Az 1997/1998-as tanévben indítottak először akkor még akkreditál iskolarendszerű felsőfokú szakképzésnek (AIFSZ) nevezett, középfokú végzettséget adó képzést, mely azóta rengeteg változáson ment át. Szakedolgozatomban ezeket a változásokat, alakulásokat járom körül, bemutatom a felsőfokú szakképzés történetét.

Diplomamunkám eredetiségét adja, hogy megvizsgálom a 2013 szeptemberétől induló, a felsőfokú szakképzést felváltó, felsőoktatási szakképzést, körüljáróm a képzés indításának körülményeit, melyről jelenleg még leginkább célkitűzések és tervek születtek meg, mint tanulmányok, eredmények.

Kutatásom során arra kerestem a választ, hogy az átalakítások milyen mértékben érintették a felsőoktatási intézményeket. Feltételeztem, hogy a felsőoktatási szakképzés bevezetésére rendelkezésre álló idő rövidege miatt, kevésbé sikeresen tudtak felkészülni a képzések indítására. Érdekel továbbá, hogy vajon várhatóan piacképesebb végzettséget ad-e az újonnan bevezetett felsőoktatási szakképzés a megszüntetett felsőfokú szakképzéssel ellentétben.

Kutatási módszerem, a szakirodalom áttekintése mellett, a fél-strukturált interjú. Felsőoktatási intézmények képviselőinek, valamint a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Szakképzési referensének véleményét, tapasztalatait kérdeztem meg a változások, várható eredmények kapcsán. Másik módszerem a dokumentumelemzés. A megszünt Intézményi kommunikátor felsőfokú szakképzés szakmai és vizsgakövetelményeit hasonlítottam össze a bevezetett Kommunikáció és média (Kommunikátor) felsőoktatási szakképzés Képzési és kimeneti követelményeivel, hogy megvizsgálhassam, milyen különbségek, hasonlóságok fedezhetők fel a képzések között.

A későbbiekben kutatásom további irányát mindenképp megadhatja a képzési forma fejlődése, alakulása, eredményessége.

A dolgozat szerzője: DIKÁ CZ ANNA ZSÓFIA
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Hegyi-Halmos Nóra

AZ ÜZLETI ANGOL NYELVI KÉPZÉSEK HATÉKONYSÁGÁNAK MÉRÉSE
A MEGRENDELŐ SZERVEZETEK SZEMPONTJÁBÓL

Kulcsszavak: hatékonyság, mérés, oktatásgazdaságtan, szervezeti megtérülés, tesztelmélet

Az Európai Unió által célként kitűzött tudásalapú gazdaság háttérül és alapjául az oktatási rendszer szolgál, szűkebben a munkaerőpiacon keresett tudás átadására a tanulók felé a felnőttképzés hivatott. Kérdés, hogy mit várnak el a képzésektől a munkáltatók, és a munkavállalók; hogy lehet egy képzés hatékony, melyet egy proforientált cég rendel meg, akár szervezésében is részt vesz. Habár idegen nyelvi üzleti képzéseket sok multinacionális cégnél tartanak, ezek hatékonysága, hatékonyságának mérési lehetőségei kevésbé kutatottak. Kutatásom során egy konkrét üzleti angol nyelvi képzést vizsgáltam a képzési hatékonyság szempontjából. Elő kutatást végeztem öt nyelviskola és egy nyelvvizsga szervező körében, hogy ők hogyan valósítják/valósítanák meg ennek mérését. A legjobb gyakorlatok alapján a vizsgált vállalatnál bemeneti tesztet, igény-szintfelmérést, illetve kimeneti tesztet és elégedettségi szintfelmérést folytattam le. Ezen túl vizsgáltam a fél éves időszakban keletkezett jelenléti íveket, haladási naplókat; illetve munkáltató és a résztvevők céljait, elvárásait, motivációit; a résztvevők előzetes végzettségét (mind szakmait, mind idegen nyelvit), életkorát, cégnél betöltött pozícióját, munkakörét, munkáltatónál eltöltött idejét, képzéssel, nyelvvizsgával, akár mint kimeneti méréssel szembeni attitűdjeit, főleg képzési csoportonként az anonimitás tiszteletben tartása végett.

Főbb hipotéziseim a következők voltak:

1. A Vállalatnál folyó üzleti angol oktatási igények felmérésénél nem a tanulók, hanem a cég humánpolitikai, vezetői elvárásait vették figyelembe.
2. A munkában mást tartanak a felsorolt nyelvi készségek és nyelvi tartalmak közül fontosnak a képzésben résztvevők, mint a magánéletben.
3. Legfontosabb nyelvi készségként jelenik meg a legújabb irányzatnak (pszicho- és szociolingvisztika) megfelelően a kommunikáció és a beszéd.
4. A menedzsment csoport tagjai között többen jelölik meg fontosnak a menedzseri feladatkörbe tartozó készségeket (a tárgyalási, a prezentációtartási és professzionális anyagok olvasását) mint a többi csoportban lévők.
5. Az üzleti angol nyelvi képzésben résztvevők többsége főleg a profithozó, értékesítési területekről fognak kikerülni, az ügyfélszolgálati, operációs területekkel szemben.
6. A megkérdezettek negatívan értékelik az általános nyelvvizsgák által követelt kompetenciák szükségességét a munkahelyükön és a mindennapi életben.

A Vállalat hozzáállásában, a szervezési gyakorlat alapján már tanuló szervezetekre jellemző tulajdonságokat figyeltem meg. Elsődlegesen ilyen az a kötetlen, informális szisztéma, amely mind a célokban, mind a tantervben megmutatkozik. A képzésben szinte valóban bárki részt vehet, akár saját kérésre is. A nyelvtanárok igyekeznek tekintettel lenni a csoportos szervezés ellenére is az egyéni igényekre (a munkáltatói igényein belül) – azon szemlélettel, hogy a többiek is tanulnak belőle, vagy segíthetnek.

A dolgozat szerzője: ERŐS KATA
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Kraiciné dr. Szokoly Mária PhD

FELSŐOKTATÁSI ANDRAGÓGIAI PEDAGÓGIAI ELEMZÉS - AZ ANDRAGÓGIAI PEDAGÓGIAI
KONCEPCIÓ ÉRVÉNYESSÉGE ÉS ALKALMAZÁSA A PANNON EGYETEMEN

Kulcsszavak: andragógiai oktatásmódszertan, felnőtt tanuló, minőség, felsőoktatás

Jelen kutatás a Mondolat Iroda Tanácsadó és Szolgáltató Kft. által menedzselte TÁMOP-4.1.4 „*Minőségfejlesztés a felsőoktatásban*” *Felsőoktatási andragógiai-pedagógiai elemzés* című kutatás másodelemzéseként és továbbgondolásaként születik meg azzal a céllal, hogy feltérképezze a felnőtt tanulók és az oktatók felnőtt tanulókkal kapcsolatos vélekedéseit és gyakorlatait, valamint vizsgálja egy általam kiválasztott felsőoktatási intézmény – a Pannon Egyetem - felnőtt tanulókra vonatkozó szabályozásait és szolgáltatásait.

E témakör azért kiemelkedően fontos napjainkban, mert a felsőoktatásban zajló változások, - mint a hallgatói létszám jelentős növekedése, ezáltal a hallgató/oktató arány megduplázódása, illetve a felnőtt tanulók fokozottabb részvétele a felsőoktatásban - odafigyelést és minőségi mutatók előírását vonják maguk után azzal a céllal, hogy támogassák a *felnőtt hallgatók* eredményes felsőoktatásban való szereplését és vegyék figyelembe azt a követelményt, hogy módszertanilag is szükséges az új célsoporthoz való alkalmazkodás.

A kutatás hatóköre a veszprémi Pannon Egyetemre (PE) terjedt ki, melybe három kar (Gazdaságtudományi Kar, Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar, Műszaki Informatikai Kar) vezetőit, oktatóit, oktatást támogató munkatársait vontam be.

A felsőoktatási helyzetkép felmérése után primer kutatást folytattam empirikus, kvantitatív és kvalitatív kutatási módszerekkel - egyrészt elektronikusan rögzített személyes strukturált interjú formájában, illetve online kérdőíves felméréssel.

Különös tekintettel vizsgálom az andragógiai módszertan és a kompetencia alapú képzés gyakorlati megvalósulásának hiányát, az oktatók módszertani hiányosságának okát és következményét, a bevett tanulószervezési és értékelési eljárásokat, valamint az előzetesen megszerzett tudás beszámításának intézményi gyakorlatát. Kutatásom végeztével ütköztetem az aktuális tanuláskutatási trendeket, kognitív tudományos módszereket a jelenlegi felsőoktatásban (PE) zajló gyakorlattal, melyet esettanulmány formájában fogalmazok meg.

A következő területeken minőségi mutatók és követendő példák előirányozását kezdeményezem: oktatói szemléletváltás, módszertan- és kompetenciafejlesztés, új képzési utak és tanulószervezési eljárások kialakítása, a tanulást támogató szolgáltatások erősítése és az előzetesen megszerzett tudás validálása. Céлом, hogy feltárjam azon ösztönzőket, melyek a vizsgált felsőoktatási intézményt a tanulás/tanítás minőségének és eredményességének fokozása útjára állítják, mely koncepció alapján meghatározott irányú változások eszközölhetők a programfejlesztések, valamint kísérleti programok terén.

A dolgozat szerzője: FÁBIÁN ZSÓFIA
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Dr. Kereszty Orsolya PhD

AZ OLVASÁS FOLYAMATA MINT TERÁPIÁS LEHETŐSÉG

Kulcsszavak: biblioterápia, olvasás

A könyvek és az olvasás már gyermekkorom óta közel áll hozzám, s szinte az első olvasmányaim óta foglalkoztat a kérdés, hogy lehet-e, és ha lehet, akkor hogyan lehet a könyvekkel tanulni, az önfejlesztést gyakorolni, vagy gyógyulni. Kérdéseimre a biblioterápia fogalmának és módszereinek körbejárásával kerestem a választ. A szakirodalom feltárása során azt tapasztaltam, hogy Magyarországon – az ígéretes kezdetek ellenére – ma nem kap értékének megfelelő hangsúlyt a terápia ezen formája.

A biblioterápia fogalmának és módszereinek bemutatása után dolgozatom célja, hogy rávilágítsak a módszer egyszerűségére és hatékonyságára, hangsúlyozva előnyeit, melyek az andragógia területén is alkalmazhatóak. Módszeremnek a fél-strukturált interjút választottam néhány, a biblioterápia magyarországi alkalmazásának szakértőjével. Az interjúk alapján szeretnék választ találni a kutatási kérdéseimre, valamint felállítani hipotézisem alátámasztását vagy cáfolatát.

A témával kapcsolatos kérdéseim három problémafelvetés köré csoportosulnak, melyek közül az első a biblioterápia által felhasznált szövegeket veszi célba. Feltételezem, hogy elsősorban az epika műfajai használhatók a leghatékonyabban a terápiás alkalmazások során. A szövegek kiválasztásával kapcsolatban felállított hipotézis szerint nincs kialakult szempontrendszer a biblioterápiás foglalkozások során alkalmazott szövegek kánonjának bővítésére. Harmadik kérdésköröm a biblioterápiás alkalmazat vezetői szakmai hátterére vonatkozik, azaz milyen végzettséggel tölthető be ez a pozíció, mely szakterületek delegálhatnak biblioterápiás szakembereket.

További érdekes kutatás témája lehet a biblioterápia alkalmazása az andragógia területén. Erre főként dolgozatom alapján a fejlesztő biblioterápiát látom alkalmasnak. Az vezetett és átgondolt biblioterápia segíthet a felnőttek motiválásában, közösségfejlesztésében, illetve célunknak megfelelően bizonyos kérdésekben érdekeltté válásában. Hogy hogyan, az további kutatások tárgyát képezheti.

A dolgozat szerzője: FARMOSI KATALIN
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Feketéné dr. Szakos Éva PhD

TANULÁS A FEJLESZTŐ, MOTIVÁLÓ VEZETŐK ÉLETÚTJÁN

Kulcsszavak: vezetéselméletek, motiváció, formális –informális és nonformális tanulás, flow

Egyértelművé vált, hogy az emberek kevésbé érzik biztonságban egzisztenciájukat és munkaerőpiaci pozíciójukat, mint a megelőző években. Emellett még inkább világosabbá vált, hogy a jó vezető aranyat ér. A recesszió kikényszeríti a legjobb vezetők megtalálását és felismerését a cégek részéről, s a vezetők részéről pedig mélyebb összeszedettséget, felkészültséget igényel. Azon cégek, amelyek rendelkeznek olyan vezetőkkel, akik felismerik a válság kiváltotta új igényeket és megfelelnek az újszerű elvárásoknak, bizony sikeresebbek, mind piaci, mind egyéb vonatkozásban.

Gondoljunk csak bele, hogy mivel is bír egy jó vezetőt magának tudható cég? A sikeresség, elismertség nem csupán tőkésített formájában érhető tetten. Evidensnek számít, hogy nagyon sok múlik a vezetőn. Viszont azt mennyire érezzük evidensnek, hogy milyen legyen a vezető? Mi szükséges ahhoz, hogy a céget, s a munkatársakat egyaránt sikerekhez juttassa. Mi szükséges ahhoz, az ott dolgozók, maguk ügyének érezzék a céget? Mi szükséges ahhoz, hogy egyértelmű legyen az „egy hajóban evezünk”? Mi szükséges ahhoz, hogy példát statuálva a vezető motivált és motiváló legyen? S nem utolsósorban mi szükséges ahhoz, hogy a vezető fejlesztőleg hasson a szervezetre. Milyen szerepe van a vezetők életútján a tanulásnak? Elsősorban a formális tanulás vagy az informális tanulás révén váltak vezetővé? Milyen szerepe van az önképzésnek az egyre sikeresebb, elismertebb vezetővé válás folyamán? Vajon a tanulás tette őket valódi vezetővé vagy más tényezők állnak a háttérben?

Célom, hogy megvizsgáljam a vezetők életútján milyen dominanciával van jelen a tanulás, s mely okok vezettek ahhoz, hogy fejlesztő, motiváló vezetővé váljanak. Feltárom azon andragógiai tényezőket, melyek hozzájárultak vezetővé válásukhoz. A kutatás lefolytatáshoz segítségül hívom a rendelkezésre álló, témához kapcsolódó szakirodalmat és korábbi kutatásokat. Mély- és strukturált interjúkat készíték több felsővezetővel és *coach-csal*, akik a versenyszférában tevékenykednek. Az általuk közvetített eredményeket vetem össze korábban felállított hipotéziseimmel; mint például: „A felsővezetők életében van leg súlyozottabban jelen az informális tanulás.” vagy „A jövő vezetőjénél a tanító, támogató szerep a meghatározó, s ennek hatékonyságát az érzelmi kompetencia szabja meg.” vagy „A tapasztaltabb vezetők többet áldoznak az önképzésre.”

A dolgozat szerzője: FÁSI KATALIN
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Dr. Arapovics Mária PhD

AZ INFORMÁLIS TANULÁS, TAPASZTALATI TANULÁS, ÖNKÉNTESSÉG, MUNKATAPASZTALATOK ÉS
ELISMERÉSE

Kulcsszavak: informális tanulás, tapasztalati tanulás, önkéntesség, életút interjú

A kutatás célja az informális és tapasztalati tanulás, az emberi életutak és a munkához kapcsolódó önkéntesség felderítése egy speciális kutatási csoporton belül.

Témaválasztásom fő oka az, hogy nehéznek tartom az informális tanulás kutatását. Úgy vélem, hogy talán az angol szakirodalom szélesebb spektruma jobban bemutatja a tanulási formákat, különösen az informális tanulás részt, ezért is próbáltam minél több angol nyelvű szakirodalmat felhasználni a dolgozat elkészítése közben. Hazánkban még viszonylag kevés kutatás született ezen a területen, a dolgozat megírásában ez és az informális tanulás kutatásának a nehézsége motivált a legjobban.

A dolgozat két fő részből áll. Az első részben egy szakirodalmi elemzésben próbálom megalapozni az empirikus kutatásomat. Megvizsgálom a tanulási környezetek háttérét, majd összevetem a jelen pillanatban általam legjobban alkalmazhatónak vélt fogalmakat a témában, és az informális tanulás körülményeit, jellegzetességeit mutatom be. Végül kitérek a magyarországi helyzetre, annak háttérére, majd az önkéntesség meghatározásával zárom le dolgozatom első felét.

A tanulmány második felében bemutatom magát az empirikus kutatást, mely öt fő kutatási kérdés köré épül. Az információgyűjtés során tizenkét életút interjút készítettem. Az interjúk a kutatásban résztvevők tanulási útjaira fókuszáltak, megpróbálva felderíteni az informális és tapasztalati tanulási helyzeteket, figyelembe véve a formális és non formális tanulási folyamatokat is.

A dolgozatban öt kutatási kérdést tettem fel melyre, öt hipotézist alakítottam ki. Ezekben számos szempontot vizsgállok, mint a tanulási mintázatokat, egyes személyek hatását tanulási utunkra, a munkakompetenciák kialakulását, a szabadidős tevékenységek kapcsolatát a tanulással és a munkával, valamint az résztvevők benyomását arra vonatkozóan, hogy egyes állás interjúztatók mire voltak kíváncsiak a formálisan vagy non formálisan vagy informálisan megszerzett tudásra.

Remélem, hogy tanulmányom bővíteni tudja a magyarországi kutatási kínálatot és alapot adhat a téma további kutatásához.

A dolgozat szerzője: FINTA KRISZTIÁN
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Dr. Kereszty Orsolya PhD

EGYENLŐTLEN TÖRTÉNELEMKONSTRUKCIÓK, EGYENLŐTLEN FELNŐTTKORI SZEREPEK

Kulcsszavak: történelemkonstrukciók, egyenlőtlenség, felnőttkori szerepek

Közéletünk aktuális kérdései közé tartozik, hogy térségünk jelenlegi gazdasági és társadalmi állapotáért milyen külső és belső tényezők tehetők felelőssé. Dolgozatomban az oktatási rendszerben elsajátított, a történelemoktatáson keresztül közvetített kulturális minták, mint meghatározó belső okok feltárására vállalkoztam. Magyarország és Románia történelmi önképének elemzésével mutatom be az egyenlőtlenségek létezését. Az általuk képviselt értékrend gazdasági és kulturális egyenlőtlenségeket megalapozó attitűdöket ültet el a két nép gondolkodásmódjában. Jelenlegi egyenlőtlenségeinkben a történelmi okok mellett, a kulturális meghatározottság döntő jellege bizonyosodik be.

Vizsgálatom középpontjában Erdély honfoglalás kori magyar és első világháború utáni román birtokbavételének magyar és román olvasata áll, a két ország közoktatásában rendszeresített mintegy 20 történelemkönyv elemzésén keresztül. Térségünk jellemző történelmi sajátossága a rejtett mögöttes tartalom, mondanivaló, tankönyvekben és egyéb publikációkban egyaránt, így a kutatási módszerem tartalomelemzésen alapul. A tartalomelemzés kvalitatív módszerét használom, a szövegekből elsősorban szubjektív információkat, attitűdöket, rejtett motivációkat, értékeket tárva fel. A különböző nézőpontú magyar és román történelem tankönyvek esetében tetten érhető az a rejtett önigazoló szándék, amely felmenti a nemzet tagjait az egyéni felelősség alól és meghatározó arányban csak külső okokkal magyaráz minden elmaradottságot. Kutatásom célja tartalomelemzésen keresztül rámutatni, hogy napjaink magyar és román társadalmának egyenlőtlenségei legalább hasonló arányban okolhatók kulturális meghatározottságú belső tényezőkkel is. A rejtett tartalmak kibontása és összefüggésbe helyezése a leghatékonyabb módszer hipotézisem igazolására.

A magyar és román tankönyvek tartalomelemzése során bebizonyosodott, hogy a két nép nemzeti identitásához szükséges önmeghatározások alapvetően különböznek. A két nép politikai érdekek sugallta történelemkonstrukciói jelentős befolyással vannak a magyar és román társadalmak gondolkodásmódjára. Az attitűdök által kiváltott cselekvések olyan döntések meghozatalához járulnak hozzá - akár az egyén hétköznapi cselekedetei szintjén is -, amelyek felelősek lehetnek a jelenlegi gazdasági és társadalmi állapotokért.

A dolgozat szerzője: FÖLDESI KRISZTINA
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Dr. Kereszty Orsolya PhD

EGY SPECIÁLIS MUNKAERŐPIAC ALKALMAZHATÓSÁGI SZCENÁRIÓI AZ ANDRAGÓGIÁBAN

Kulcsszavak: esélyegyenlőség, humánerőforrás-menedzsment, nők foglalkoztatása

Napjainkra már teljesen elfogadott a nők maszkulin területeken történő egyértelmű szerepvállalása. Kutatásomban arra keresem a választ, hogy hogyan és milyen módon valósul meg az „egyenlő esélyek” irányelve a magyar rendőrségen belül. Célom, hogy egy konkrét, általam vizsgált szerv, a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság állományán keresztül mutassam be, hogy milyen előrelépések történtek az elmúlt tíz évben a nők foglalkoztatása terén, és ezt milyen eszközök tették lehetővé. Dolgozatom célja, hogy az általános foglalkoztatáspolitikai és humánerőforrás menedzsment számára is fogalmazzak meg szélesebben értelmezett előmutató lépéseket.

Dolgozatom szerkezetét tekintve két nagy egységre tagozódik. Első rész az „elméleti keret”, melyben szerepel a téma történeti, tudományos munkák általi megalapozása, a szakirodalmi áttekintés. Itt kerül vizsgálat alá a területet érintő legfontosabb jogszabályi háttér, speciális munkaerőpiaci helyzet, esélyegyenlőség, rendőrnők speciális helyzete, valamint egy általam kiküldött, nemzetközi kérdőív alapján rövid kitekintés néhány mai, európai rendőrség eltérő, de jól működő nemi-politikájára. Második részben található az elvégzett kutatás elemzése, feltevések, hipotézisek alátámasztása illetőleg a kutatás eredményeinek alapján cáfolata, a kutatási kérdések megválaszolása, következtetések levonása. Külföldi és magyar szakirodalmi anyagok, kutatások feldolgozásával feltártam, hogy társadalmi berendezkedéstől, struktúrától függetlenül megállapítható, hogy egy alapvetően maszkulin struktúra, szervezet nagy nehézségek árán befogadja ugyan a nőket, ám a szervezeten belüli elfogadás sok esetben nem teljes.

Kutatási eredményeimmel bizonyítottam, hogy a nők rendőri pályára lépésének, a vizsgálat időpontjában a szakmai elkötelezettség, karrierépítés vágya az elsőszámú oka, amelyben azonban a társadalmi megítélés, a munkaerőpiaci helyzet is szerepet játszik. Empirikus vizsgálattal és kontrollinterjúkkal feltártam, hogy a rendőrség szervezetében a kompetencia alapú humánerőforrás-menedzsment jelen van ugyan, ám nem minden esetben érvényesül. Kutatásommal alátámasztottam egy szervezeten belül a vezetői kiemelt felelősséget a beosztottak jóllétére vonatkoztatva, az általuk végzett munka minősége szempontjából, és a szervezethez fűződő lojalitást tekintve is. Továbbá megerősítésre került a permanens, belső, szakirányú képzés alapvető szerepe a munkavállaló mentális állapota, teljesítménye, szervezeti lojalitása, belső társas kapcsolatainak alakításában.

A dolgozat szerzője: FÜLÖP HAJNALKA
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Dr. Henczi Lajos PhD

A FELNŐTTKÉPZÉSI SZOLGÁLTATÁS MARKETINGJE

Kulcsszavak: Felnőtt képzés szolgáltatásai, marketingje, fogyasztói, terméke.

Szakedolgozatomban főként a felnőtt képzésre, mint szolgáltatásra fókuszálok. A témaválasztásom indokául szolgál a felnőttképzés egyre hangsúlyosabbá váló ténye, s a szolgáltatások jellegzetes mi voltja mely miatt úgy vélem kiemelt hangsúlyt kell fektetni egy oktatási intézménynek a felnőttképzési piacon való érvényesülésre. Úgy vélem a jelenlegi gazdasági körülmények miatt, valamint, hogy az oktatási formák többsége önköltséges formában valósul meg a hallgató részéről jelenleg sürgető egy intézmény számára marketin tervük kialakítás és beindítása.

Dolgozatom folyamán arra keresem a választ milyen egyedi tulajdonságokkal bír a felnőtt oktatás piaca, milyen nehézségekkel küzd, különös figyelmet fordítva a hallgató az intézmény és a munkaerő piac kapcsolatára és szerepére a témakörben. Részletesen tárgyalom magát a szolgáltatások jellemzőit és főbb meghatározó szempontjait. Kitérek a felnőttképzési szolgáltatások specifikus jellemezőire, egyediségének meghatározó elemeire. Szakedolgozatom során kitérek a felnőttképzési szolgáltatás által kínált terméket, a fogyasztóit, a szolgáltatás minőségének meghatározó tényezőit.

Kutatásom során felnőttképzési intézményeket keresek meg, s céloom egy képet alkotni arról, milyen mértékben foglalkoznak intézményük menedzselésével a piacon. Mindezt kérdőíves formában kívánom elvégezni, ahol Budapesti akkreditációval rendelkező iskolákat keresek meg személyesen, az oktatás területek figyelembe véve. Mindemellett interjút kívánok készíteni Mikolvicz Norberttel marketing szakemberrel, aki már többször dolgozott együtt felnőttképzési intézményekkel marketing akció tervük kialakításában. Dolgozatomban tárgyalom az online marketing adta lehetőségeket is, és ezen lehetőségeket az Integrál Akadémián igyekszem felmérni.

A dolgozat szerzője: HEGYI ALEXANDRA
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Dr. Kereszty Orsolya PhD

EGY FELSŐOKTATÁSI KURZUS SZEREPE A HALLGATÓK ÉRZÉKENYÍTÉSÉBEN –
A GENDER AND EDUCATION C. KURZUS HALLGATÓINAK VIZSGÁLATA

Kulcsszavak: gender studies, felsőoktatás, kritikai gondolkodás, sztereotípiák

Diplomamunkámban a Pedagógiai és Pszichológiai Karon elérhető Gender and Education című kurzus hallgatóinak vizsgálatát végzem el. A kurzus során olyan ismereteket szerezhetnek a hallgatók, amelyeket nemcsak ezen az egyetemen, de más felsőoktatási intézményeken is ritkán érintenek az oktatók. Az órákon a hallgatók megismerkedhetnek a Gender Studies, Women's Studies, a feminizmus főbb elméleteivel, ismereteivel, melyeket interaktív módon megvitatnak.

Kutatásom átfogó célja felmérni, hogy ezen a felsőoktatásban ritkának nevezhető kurzuson a hallgatók személyiségfejlődésére milyen mértékben hat a kurzus elvégzése. Kutatásomban a következő kérdésekre keresem a választ: a kurzus elvégzése jár-e bármiféle attitűdbeli változással, vagy eleve olyan hallgatók választják ezt a kurzust, akik a téma iránt már érzékenyek voltak? Fejlesztik-e a hallgatók kritikus gondolkodását, csökkentik-e sztereotipizálását a hasonló témákkal foglalkozó kurzusok? Fontos, szükséges-e a felsőoktatásban ilyen, vagy hasonló jellegű kurzusokat indítani?

Hipotéziseim: a kurzus csökkenti a hallgatók nemi sztereotipizálását; a hallgatók általánosságban véve toleránsabbá válnak a különböző kirekesztett társadalmi csoportokkal szemben; a kurzus az új ismereteken kívül hatással van a hallgatók személyiségének fejlődésére, hozzájárul a kritikai gondolkodás fejlesztéséhez; a kurzust olyan hallgatók veszik fel, akik már eleve érzékenyek a kurzus témái iránt.

Kutatásomban a 2012/13-as tanév őszi félévének Gender and Education hallgatóit vizsgálom meg. Kérdőíves vizsgálatot végeztem a kurzus elején, közepén és végén, illetve négy hallgatóval a kurzust követően személyes interjút készítettem, ahogyan a kurzus oktatójával is. Főbb eredményeim a következők: a kurzust eleve a toleránsabb, kevésbé sztereotíp hallgatók végzik el, önértékelésük alapján a kurzus fejlesztette gender-szemléletüket, kritikai gondolkodásukat. Sokan az oktatóval való szimpátia miatt jelentkeztek, ez felhívja a figyelmet a felsőoktatásban a tanárok befolyására. Mivel a kurzus angol nyelven folyik, ezért a megértést befolyásolhatják a nyelvi korlátok.

A vizsgálatot érdemes lenne kiterjeszteni, összehasonlítani más hasonló kurzusokkal az ország különböző egyetemén. A kurzus hosszú távú hatásainak, illetve a férfiak személyiségére való hatásának kutatásával lehetne mélyíteni a diplomamunkám témáját.

A dolgozat szerzője: HORVÁTH DÓRA
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Dr. Arapovics Mária PhD

A TUDOMÁNYKOMMUNIKÁCIÓ LEHETŐSÉGEI A FELNŐTTOKTATÁSBAN
A MÉDIA A TUDOMÁNYNÉPSZERŰSÍTÉS ÉS A GERONTOEDUKÁCIÓ SZOLGÁLATÁBAN

Kulcsszavak: tudománykommunikáció, tanulási stílusok, médiakutatás, interaktivitás, cselekvő tanulás, gerontoeducáció, generációk közötti közös munka, közösség-szervezés

Dolgozatom célja egy, a média lehetőségeit hatékonyan kihasználó andragógiai program tervének létrehozása, amelynek kiindulópontja a tudományos ismeretterjesztés és a generációk közötti közös tanulás hasznosulása az egyén és a társadalom fejlődésében.

Meglévő tudománynépszerűsítő programok média kutatásainak eredményeiből és a tanulási stílusok szakirodalom által javasolt lehetőségeinek andragógiai programban való kihasználhatóságából kiindulva kerestem a választ szakdolgozatomban arra, hogy egy média-alapú tudománynépszerűsítő program milyen esetekben éri el célját. Hipotézisem, hogy abban az esetben lehet hatékony egy ilyen típusú program, ha az információ minél több médiumon keresztül jut el a célközönséghez (televízió, internet, rendezvénysorozatok). Innovatív példát készítettem arra, hogy a különböző célcsoportok elérése és interaktivitásra készítése érdekében célszerű a generációk közötti ismeretátadási formákat alkalmazni, például az idősebb korosztály az élő és televíziós előadásokat preferálja, a fiatalabbak az interaktivitást, a cselekvő tanulást, és ezek összekapcsolásával lényegesen több célszemélyt lehet elérni. Be kívánom mutatni azt is, hogy a tudomány iránti érdeklődés felkeltésében szükség van „tudományos sztárokra”, akik emberközeli, mégis hitelesek és értékeket képviselnek.

A médiakutatások eredményeivel és a tanulási elméletek összegzésével egy komplex programot dolgoztam ki, amely megvalósításával lehetőség nyílik különböző tudományterületek, de leginkább a természettudomány eredményeinek népszerűsítésére, az időskori fejlődés elősegítésére, főként a web2 irányába. Kedvezően hathat a társas kapcsolatokra, hiszen a családszociológiai és andragógiai kutatások megegyeznek abban, hogy a felnőttképzés igen jótékony hatást gyakorol általában a családi életre, s ezen belül is a közös részvétellel kialakított tanulássegítésre.

A dolgozat szerzője: ISZLAI ÁDÁM
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Szabóné dr. Molnár Anna PhD

FELNŐTTOKTATÓI SZEREPEK NEMZETKÖZI VISZONYLATBAN

Kulcsszavak: változó szerepek, nemzeti sajátosságok, képzettség és szerep viszonya

Napjaink tudásalapú társadalmában az oktatás szinte minden szintjén forradalmi átalakulások zajlanak le. A tanár ma már nem kizárólagosan az információ hordozója-és átadója, hanem speciális tudásközvetítő szerepet is ellát. A dinamikusan változó trendek a felnőttképzést különösképp érintik, hiszen a felnőttképzésben a legelterjedtebbek az új oktatási formák, melyek természetesen új szerepek betöltését követelik meg az oktatóktól.

Dolgozatomban arra a kérdésre keresem a választ, hogy a szerepek milyen irányban változtak a közelmúltban és várhatóan milyen irányban fognak átalakulni a közeljövőben, mindezt a felnőttképzés nemzetközi színterein és szakirodalmán keresztül vizsgálva. Kiemelt figyelmet szentelek a képzési rendszer illetve a képzési kimenetek és a munkaerőpiac találkozási pontjainak vizsgálatának. Feltérképezem, hogy az egyes országok esetében a képzési struktúra milyen viszonyban van a gazdaság aktuális állapotával, a gazdasági fejlődés ütemével és törekvéseivel. Összefüggéseket keresek a felnőttképzési politika irányelvei, célkitűzései és a szerepek átalakulása között, továbbá feltárom, hogy pontosan mely tényezők alakítják ki egy adott ország felnőttoktatói szerepköreinek egyedi rendszerét. Kitérek továbbá a megváltozott tanulói szerepekre, és ezáltal az oktató-tanuló viszonyának változására is.

A dolgozat fontos eleme, hogy a nemzetközi sajátosságokat a hazai felnőttoktatói szerepkultúrák jellemzőivel is összevetem, illetve azt is megvizsgálom, hogy a hazai oktatási szerepátalakulások irányát befolyásolják-e nemzetközi trendek, és ha igen, milyen mértékben illetve minőségben.

A dolgozat elkészítésékor szakirodalom-elemzést, nemzetközi statisztikai adatok összevetését és interjú-módszert alkalmaztam.

Azért választottam ezt a témát, mert számomra nagyon érdekesek azok a változások, amelyek a hagyományos, poroszos iskolarendszerben gyökerező oktatási szerepmintákban az utóbbi évtizedekben bekövetkeztek, és mert a felnőttoktató szerepének pontos definiálása a felnőttoktatás talán leglényegesebb és legalapvetőbb kihívása.

A dolgozat szerzője: IZSÓ BORBÁLA
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Kraiciné dr. Szokoly Mária PhD

OKTATÓI SZEREPEK A KÖZOKTATÁSBAN ÉS A FELNŐTTKÉPZÉSBEN

Kulcsszavak: felnőtt, felnőttoktató, andragógus-pedagógus szerepkörök, kompetencia, módszertan

Azért erre a szakdolgozati témára esett a választásom, mert az a tapasztalatom, hogyha találkozom valakivel és megkérdezi, hogy mit tanulok az egyetemen, akkor a válaszul érkező andragógia szó hallatán kíváncsian néz rám. Kíváncsiak és érdeklődőek az emberek, de ez inkább abból fakad, hogy többségüknek elképzelése sincsen, hogy valójában mit is jelent az andragógia, ki is az, mit is csinál az andragógus. A másik érdekesség, amit észrevettem, hogy többen az andragógust a pedagógus személyével azonosítják, egyenlővé teszik vele. Mi tulajdonképpen a különbség és a közös a pedagógus és az andragógus szerepe között és milyen készségekkel kell rendelkezniük? Ha valaki pedagógus és mellette andragógusi szerepkört is betölt munkája során, akkor vajon változtat, különbséget tesz a tanulói között, tanítási módszereiben, attitűdbeli hozzáállásában? Egy „kettős szerepkörben” tevékenykedő oktató mennyire veszi figyelembe a felnőttek tanulási sajátosságait? Ezek a felmerülő kérdések adták meg a motivációt bennem, hogy beleássam magam ebbe a területbe a szakirodalom segítségével. Dolgozatom célja bemutatni, hogy néhány, általam kiválasztott felnőttképzési intézményben, a felnőttoktatók hogyan alkalmazzák az andragógia szemléletét és módszertanát, valamint milyen mértékben igazodnak a felnőttek tanulási sajátosságaihoz.

A kutatás módszere: a szakirodalom áttekintése (dokumentumelemzés), elemző feldolgozása, illetve félig strukturált interjú készítése módszerén alapult. Az interjú során két felnőttképző intézményt, az Alternatív Közgazdasági Gimnáziumot, amely Szakképző Iskola és Pedagógiai Szakmai Szolgáltató Intézet is egyben, illetve a SZTÁV Felnőttképző Zrt.-t vizsgáltam meg. Az empirikus adatfelvételt tizenöt felnőttoktatóval volt lehetőségem elvégezni. A kutatás célcsoportja a vizsgált intézményekben dolgozó olyan pedagógusok voltak, akik a közoktatási feladataik mellett felnőttképzést is folytatnak. Fontos szempont volt számomra, hogy különböző végzettségű, illetve különböző szakterületen tevékenykedjenek a megkérdezettek, ezért is választottam a kutatásom helyszínéül két egymástól alapvetően eltérő intézményt. Kutatási hipotéziseimre a szakirodalmi dokumentumok segítségével és a felnőttoktatókkal lefolytatott interjúk során kerestem választ.

A dolgozat szerzője: KARDOS BERNADETT
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Kraiciné dr. Szokoló Mária PhD

ANDRAGÓGIA SZAKOS HALLGATÓK VÉLEKEDÉSEI A FELNŐTTKORI DISZLEXIÁBÓL ADÓDÓ
SAJÁTOS TANULÁSI IGÉNYRŐL

Kulcsszavak: felnőttkori diszlexia, andragógia, tanulási probléma

A diszlexia olyan tanulási zavar, melynek számos megjelenési formája ismert, egyénenként eltérő mértékben, különböző tünetek jelentkezhetnek. A gyermekkorban felismert eseteknél megfelelő kezeléssel nagymértékű fejlődés érhető el, de sokan vannak, akik csak felnőttkorukban szembesülnek a problémáik okával. A diszlexia sok olyan korlátot állít a felnőtt egyén elé, amely az élet minden területén gondot okoz, és a problémák legtöbbször összefüggésbe hozható a diszlexia által okozott gyermekkori kudarcokkal.

A diszlexia számomra azért vált érdekes kutatási területté, mert azt a kettősséget hordozza magában, hogy a felmerülő problémák ellenére a diszlexiás egyének nagyon kreatív és tehetséges emberek. A felnőtt diszlexiások között sokan nem folytatják tanulmányaikat a tanulási nehézségek miatt, és ennek következtében kikerülve a munkaerő-piacra olyan munkakörökben dolgoznak, amelyekben nem tudják a képességeikhez mérten a lehető legtöbbet kihozni magukból. Andragógusként abban látom a felnőtt diszlexiások helyzetének javulását, ha felnőttkorban szakszerű segítséget kapnak tanulásukhoz.

A dolgozatom első részében a téma szakirodalma alapján vizsgálom a diszlexia fogalmát, a gyermekkori és felnőttkori megjelenési formáit, a lehetséges kezelések módját, és azon intézményeket, alapítványokat, amelyek a felnőtt diszlexiásoknak is segítséget nyújthatnak. A dolgozatom második részében a kvantitatív kutatásom során kapott eredményeket elemzem. A kutatásom célcsoportja andragógia szakos hallgatók voltak, mert a későbbiekben ők lesznek azok, akik olyan területen fognak dolgozni, ahol a felnőtt diszlexiásoknak segítséget adhatnak. A kutatásomban az andragógia szakos hallgatók diszlexiával kapcsolatos ismereteit, tudását vizsgálom, illetve a felnőttkori diszlexia problémaköréhez való hozzáállásukat.

A szakirodalmak és a kutatásom alapján arra a következtetésre jutottam, hogy a felnőttoktatás lehet az a terület, ahol a diszlexiások olyan szakemberekkel találkozhatnak, akik a diszlexiát nemcsak olvasási zavarként azonosítják, hanem tisztában vannak a diszlexia felnőttkori maradványtüneteivel és azok lehetséges kezelésével is. A diszlexiások sikeres képzésével a munkaerő-piacon is olyan munkakörökben tudnának elhelyezkedni, amelyek a képességeiknek megfelelőek, így a fejlődés nemcsak az egyén, hanem a társadalom hasznára is válna.

A dolgozat szerzője: KÁRPÁTI DÓRA
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Dr. Arapovics Mária PhD

NÉPFŐISKOLÁK MAGYARORSZÁGON, A JÁSZSÁG KÉT TELEPÜLÉSÉN

Kulcsszavak: Népfőiskolák külföldön, Jászság, Jászárokszállás, Jászfényszaru, Jászárokszállási Népfőiskolai Társaság, Bedekovich Népfőiskolai Társaság

A szakdolgozatom hasznosságának azt tartom, hogy igaz, a népfőiskolák kialakulását Európában és hazánkban már sokan papírra vetették, de nem készültek munkák, amelyek bemutatják a Jászság két településén megalakult népfőiskolai társaságokat, felépítésüket, történetüket, hagyományukat, mint kisvárosi helyi civil szervezetek.

Immár tizenegy éve segítem a Jászárokszállási Népfőiskolai Társaság, civil szervezet munkáját és megtiszteltetés, hogy a csapat tagja lehetek. Szakdolgozatomban a kis társaság munkáját, tevékenységüket a szervezet megalakulásától napjainkig szeretném bemutatni. Emellett a Jászság másik településén, Jászfényszarun működő Bedekovich Népfőiskolai Társaságot, valamint a két népfőiskolai társaság összehasonlítását teszem meg a dolgozatban. A szakdolgozatban elméleti megközelítéseket használok, valamint interjúkat készítek olyan személyekkel, a népfőiskolák elnökeivel, akik aktívan részt vesznek/vettek a településükön a népfőiskolai társaságok megalakulásában, vezetésében és szervezésében.

Igyekeztem megfelelő számú szakirodalmat felhasználni, nagy segítségemre voltak a népfőiskolák nagy tiszteltben és becsben tartott szakembereinek munkái, például Harangi László, Dr. Sári Mihály, Dr. Sz. Tóth János, Dr. Pethő László, Turóczyné Dr. Veszteg Rozália, Dr. Wirth István írásai.

A népfőiskolákkal, népfőiskolai mozgalmakkal foglalkozó irodalmakat nagy számban találunk a könyvesboltok és könyvtárak polcain, de vajon miért? Nagy az érdeklődés iránta és főleg azokat érinti meg, akik kapcsolatban vannak egy ilyen szervezettel. A kutatásomat, amennyiben lehetőségem lesz rá, természetesen szeretném továbbvinni, mert annyi minden van egy népfőiskola életében, hogy több kötetnyi könyv is kevés lenne a téma bemutatásához.

A dolgozat szerzője: KENESSEI RENÁTA
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Dr. Arapovics Mária PhD

A FELNŐTTKÉPZÉS MINŐSÉGBIZTOSÍTÁSA EGY MULTINACIONÁLIS VÁLLALAT TÜKRÉBEN

Kulcsszavak: minőségbiztosítás, minőségbiztosítási rendszer, multinacionális vállalat

Szakedolgozatom témájának a felnőttképzés minőségbiztosítását választottam. Egy multinacionális vállalat belső képzési rendszerén és annak kialakításán keresztül szeretném vázolni, hogy miért meghatározó a minőségbiztosítás a felnőttképzésben és egy nagyvállalat belső képzési rendszerében. Véleményem szerint fontos, hogy a munkavállalóknál a társosztályoknál azaz a megrendelő partnereknél az oktatóknál, trénerknél maximális elégedettséget érjünk el, ha bekapcsolódnak a képzési folyamatba.

Dolgozatommal azt szeretném bizonyítani, hogy nemcsak a felsőoktatásban nemcsak a felnőttképzési tevékenységet folytató cégek működésében fontos, hogy a minőséget biztosítsák azok számára, akik bekapcsolódnak a képzési rendszerükbe, hanem egy vállalat belső képzési rendszerében is.

A minőségbiztosítási rendszer a képzési rendszerre vonatkoztatva még nem került kialakításra a vizsgált vállalat életében. Az elvárásokat, a célokat megfogalmazták a belső képzési rendszer kialakítása előtt, azonban a képzések dokumentációja, a kommunikáció és az egyes képzések tárgyi, technikai feltételei nem egységesek.

Szakedolgozatom célja, hogy minél több ismeretre tegyek szert a felnőttképzés minőségbiztosítása terén, melyet később a munkám során is hasznosítani tudok. A dolgozat során szeretném a különböző minőségbiztosítási lehetőségek közül azt kiválasztani, mely a legjobban beilleszthető a cég képzési rendszerébe és bemutatni a HR vezetőnek bízva abban, hogy a hosszú távú stratégiai célok között szerepelni fog a vállalat felnőttképzési minőségirányítási rendszerének a kialakítása.

A dolgozatom során szeretném bemutatni, hogy milyen minőségbiztosítási rendszerek alkalmazásával lehet még színvonalasabb szolgáltatást nyújtani azon munkatársak számára, akik a vállalat által szervezett képzésbe, tréningekbe bekapcsolódnak.

A dolgozat szerzője: KISS ÁGNES
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Dr. Bali János PhD

A „NEMZETI” ALAPÚ MŰVELŐDÉSSZERVEZÉS TÖPRENGÉSEI- A MAGYAR SZIGET

Kulcsszavak: kultúráközvetítés, magyarság, nemzeti identitás, nemzeti rendezvények

„Mi egy vérből valók vagyunk.” Trianon tragédiájának aktualitását mi sem mutatja jobban, mint határon túl rekedt több millió nemzettestvérünk mostani helyzete, sorsa. Az összetartozás, az egészséges, haza iránti szeretet, magyar identitásunk megőrzése, népi kultúránk ápolása – azt gondolom - jelentős feladatunk. E nemes küldetésnek kínál helyszínt többek között a 2001-ben, a Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalom szervezésében létrejött a Magyar Sziget, mely mostanra a kárpát-medencei magyarok legfontosabb találkozóhelye lett. Jelmondata: „Egy hétre ismét leomlanak a határok”. Az egy hetes rendezvény tudományos előadásokkal, filmvetítésekkel, kirándulásokkal, koncertekkel, valamint gyermekszarokkal erősíti a közös nemzet tudatot, a testvériséget, az összetartozást határon innen és túl, kikapcsolódást nyújtva kicsiknek és nagyoknak egyaránt. Kultúráközvetítő ereje jelentős. Sajnálatos módon megítélése egyáltalán nem homogén, a média kizárólag politikai szemszögből közelíti meg a Magyar Szigetet, melynek magam is gyakori látogatója vagyok.

Tovább vizsgálódva betekintést nyújtok egyéb nemzeti rendezvények, fesztiválok, emléknapok világába is (pl. Kurultáj, Székely Sziget, Felvidéki Magyar Sziget, Nemzeti Gyermektábor, EMI tábor, Rongyos Gárda emléknap, Kitörés emléktúra, Trianon felvonulás). Dolgozatomban külön vizsgálom a művelődésszervező felnőttnevelő-népművelő-nemzet ébresztő, nemzeti tudatot kialakító funkcióját, hiszen a hazaszeretetre való nevelés a gránitalapzata választott témának. Egyik alapkérdésem: kell-e ide a művelődésszervező?

Primer kutatást végeztem, interjú alanyaim a Magyar Sziget főszervezői valamint a nemzeti rock területén elismert zenekarok vezetői. Értekezéseink várható eredménye a Magyar Sziget üzenetének, feladatának, lényegének körbejárása.

Szakedolgozatom várható eredménye, s egyben reménységem, hogy munkámmal alá támaszthatom a Magyar Sziget, valamint a hasonló „nemzeti” rendezvények meglétének fontosságát, szerepét, formáló erejét, értékét, s ezzel pozitívan befolyásolhatom az efféle rendezvények megítélését.

A dolgozat szerzője: KUKELY KATALIN
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Szakonyi Péter

MÉDIAANDRAGÓGIA, E-LEARNING

Kulcsszavak: médiaandragógia, médiumok, e-learning, távoktatás

Mi az, ami napjainkban legnagyobb hatással van az emberekre, kortól, nemtől, kultúrától függetlenül? Véleményem szerint a média; a televízió, rádió, a sajtó, és természetesen az internet. A kérdés csak az, hogyan is használjuk fel ezeket az eszközöket hasznos tudás közvetítésére, oktatásra? Szakdolgozatomban erre a felvetésre szeretnék választ kapni, andragógusként kifejezetten a felnőtt korosztályra fókuszálva. Témaválasztásom elsőre furcsának tűnhet, hiszen hogyan kapcsolódik a médiaandragógia és az e-learning? Úgy vélem szorosan, amit igyekszem alátámasztani.

Napjainkban egyre elterjedő tendencia, hogy a hagyományos médiumok segítségével történő tanulást háttérbe szorítja, a hálózatos tanulás, az internet adta lehetőségek kerülnek egyre inkább előtérbe. Az e-learning, mint modern tanulási forma jelenik meg és válik egyre népszerűbbé a felnőtt hallgatók körében.

Tanulmányomban a következő kérdésekre igyekszem majd választ találni: mennyire és milyen módon jelenik meg a tudatos oktatás a média eszközeiben? Milyen hatással lehet a médiumok segítségével történő tanulás a felnőttek személyiségfejlődésére? Hogyan alakult át a távoktatás az internet, illetve a web 2.0-ás eszközök megjelenésével? Az oktatási, illetve a vállalati szférában elterjedtebb-e az e-learning, mint oktatási felület? Hipotéziseim részben ezekre a kérdésekre adott válaszok, tehát: napjainkban nem jellemző az oktatással, felnőttképzéssel foglalkozó televízió-/ rádióműsor, sajtótermék, leginkább az interneten kapnak helyet az oktatással foglalkozó felületek. A távoktatás elterjedtebb, népszerűbb lett a webkettes eszközök megjelenésével. Az e-learning tanfolyamok sikeresebbek a vállalati szférában. A felsőoktatási intézmények e-learning felületei nem biztosítanak nagyfokú interaktivitást a felnőtt tanulóknak, inkább a hagyományos oktatási felállás érvényesül továbbra is, vagyis a tanár, mint vezető jelenik meg a folyamatban.

Kutatási módszereim - a szakirodalmi áttekintés mellett- a dokumentumelemzés, illetve az interjú. Az interjú módszerével igyekszem olyan személyek, szakemberek véleményét kikérni a témával kapcsolatban, akik e területet vizsgálták, e-learning felületet fejlesztenek és/vagy fejlesztettek, (oktatási, illetve vállalati szektorban), illetve egy adott felsőoktatási intézményen belül ezzel a témával foglalkoznak.

A dolgozat szerzője: KUN NIKOLETT
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Feketéné dr. Szakos Éva PhD

BÁTOR TÁBOROK, MINT TANULÁSI FOLYAMATOK – A RÉSZTVEVŐ FIATALOK TANULÁSI
TÖRTÉNETEI

Kulcsszavak: transzformatív tanulás, tapasztalati/élményalapú tanulás, pozitív pszichológia, életsegítő funkció a felnőttképzésben

Szakedolgozatomban a tapasztalati, valamint a transzformatív tanulás szerepével foglalkozom egy korábbi életkrízis átélését követően.

Az ötletet a Bátor Tábor adta. Mivel, ha egy fiatalnál súlyos betegséget találnak, a család addigi élete felborul. Ebben az élethelyzetben az ember testi-lelki fejlődése megtörik, kortársaival megszakad a kapcsolata, barátai csak nehezen értik meg. A betegség elfogadása, legyőzése sokkal könnyebben megy, ha van egy elfogadó vidám, szerető közeg, ahol a betegséggel kapcsolatos szorongások meghallgatásra találnak és fel is oldódnak.

A dolgozatomban az állítom – amit életút-interjúkkal vizsgálok -, hogy a Tábor tematikájában legsikeresebben és leghatékonyabban alkalmazott részek a tapasztalati tanulás elemeit tartalmazzák, valamint az interjúalanyok élettörténeteiben kitérnek, hogy későbbi megbirkózási stratégiájuknak és tanulási szokásaiknak kialakulásában a legnagyobb szerepet a Bátor Tábor tapasztalati tanulás elméleten alapuló elemei játszották.

A különböző krízisek során az ember azzal szembesül, hogy eddigi gondolkodásmódja és korábban bevált megoldási stratégiái nem elegendők az aktuális élethelyzet megoldására. A krízis fogalma tartalmaz egy fejlődési dimenziót, mert lehetőséget ad arra, hogy átértékelje önmagát, a világlátását, és egy magasabb fejlettségi szinten éljen tovább. A transzformatív tanulás során az ember egy konstruktív eszmecserében vesz részt, ezáltal felhasználhatja mások tapasztalatait is. A tanulás célja az információ minél hosszabb távú és minél eredményesebb tárolása és előhívása. Az élményalapú tanulást csecsemőkorunktól kezdve, öntudatlanul alkalmazzuk, míg a repetitív módszert az oktatási rendszerből ismerhetjük.

Az élményalapú tanulás során a pozitív érzelmi környezet hatására az információ közvetlenül a hosszú távú memóriába épül be, ahonnan szükség esetén könnyen előhívható.

Az élménypedagógia alapvetően humanisztikus megközelítése az emberek fejlesztésének, támogatásának. Döntően a készségek, képességek fejlesztésére helyezi a hangsúlyt és nem az akadémiai tudásgyarapítás a célja. A tapasztalati tanulás magában foglalja a személyes és közösségi tapasztalatok megszerzését, valamint az azokra adott reflexiót, gondolkodást, a tapasztalatok értékelését, továbbgondolását, és következtetések levonását.

A dolgozat szerzője: LAJTAI-KADOCSA KLÁRA
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Dr. Kereszty Orsolya PhD

MŰVÉSZETTERÁPIÁVAL A MUNKAERŐPIACRA
ESÉLYT TEREMTŐ KÉPZÉSEK A CSALÁDON BELÜLI ERŐSZAKNAK ÁLDOZATUL ESETT NŐK
RÉSZÉRE

Kulcsszavak: művészetterápia, bántalmazás, munkaerő-piac, személyiségfejlesztés, nő

Szakedolgozatom azt vizsgálja, hogy milyen szerepe lehet a művészetterápiás foglalkozásoknak a családon belüli erőszak áldozatainak munkaerő-piaci esélyeik növelésében. A szakedolgozatom témaválasztást személyes indíttatásból választottam. Több éve foglalkozom a művészetterápia módszerével és a családon belüli erőszak témakörével, melynek keretében 2011 augusztusában részt vettem a Budapesten megrendezésre kerülő II. Művészetterápiás Világkongresszuson.

A családon belüli erőszak egyik veszélye, hogy az agresszív apa/férj hónapok alatt a feleségét/élettársát a társadalmi kapcsolatoktól elzárja, aki addigra már gazdaságilag is függővé válik tőle. Azok a nők, akik nem bírják a megaláztatást és elég erősnek érzik magukat a változtatásra, egy lehetőség az anyaothonok anonimitása, de leggyakrabban ez az erő hiányzik a legtöbb ilyen sorsú anyák életéből. Saját gyermeküknek is képtelenek ebben a helyzetben segíteni, hiszen önmagukban is labilisak.

A dolgozatom témájaként, az ebben a helyzetben levő/volt nők lehetőségeit, esélyeit mutatom be a művészetterápiás eszközök, módszerek segítségével. A témával foglalkozó általam megismert szakirodalmak, részletesen foglalkoznak külön-külön a művészetterápia és a családon belüli erőszak területeivel és problémaköreivel. Együtt a módszert nem alkalmazták még ez ideig. Ebben a munkában a szakembereknek - rendőrök, szociális munkások, pszichológusok, pedagógusok, gyermekvédelmi szakemberek, védőnők, menedéket nyújtó anyaothonok vezetői dolgozói, törvényalkotók, egyházak képviselői/lelkészeinek - összehangolt egymást segítő támogató munkájáról kell beszélnünk.

Hipotézisem, hogy a művészetterápia pozitív, jótékony hatására sok anya megtalálná önmaga személyiségét, kompetenciáit, lehetőségeit, és ez által hatékonyabb reintegrációját a munkaerő-piacra. Kvalitatív kutatásom mélyinterjúkon alapszik, melyek anyaothonokban készültek. Dolgozatom végén kísérletet teszek egy, a területen használható program kidolgozására is.

A dolgozat szerzője: MÁRTON JÚLIA
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Dr. Kalamár Hajnalka

EGÉSZSÉG ÉS BETEGSÉGSZEMLÉLET VÁLTOZÁSA A KÖZÉPISKOLÁSOK KÖRÉBEN
MAGYARORSZÁGON

Kulcsszavak: egészséges életmód, egészségvédelem, táplálkozási szokások, stressz, depresszió, életminőség változás

A magyarországi középiskolások egészségszemléletének vizsgálata a fokozatosan romló egészségi állapotokat mutató tendenciák kapcsán merült fel. A téma az andragógia területéhez szorosan kapcsolódik, hiszen ahhoz, hogy a tanulás hatékony és célratörő legyen szükséges bizonyos fizikális feltételeknek a megléte. A felnőttkori tanulásra való hajlam, igény és lehetőség már középiskolás korban determinálódhat, ezért is fontos, hogy ebben a korban nagy gondot fordítson a diákság saját egészségének megőrzésére. A hipotézisben megfogalmazott feltételezés alapján, a dolgozatomban azt vizsgáltam milyen egészségszemléleti differencia fedezhető fel az egyházi és az alapítványi alternatív iskolák 16-17 éves diákjainak gondolkodásában, a mindennapi szokásrendszerek tekintetében.

A kérdőíves vizsgálat során iskolánként külön vizsgáltam a lányok és fiúk eredményeit. Kitértem többek közt a káros szokások gyakoriságára, az öltözködési szokásokra, a napi testmozgás gyakoriságára, az alvás szokásokra. A vizsgálatban összesen 92 fő vett részt a két iskolából összesen.

Az eredmények tekintetében a hipotézisem nem igazolódott, az oktatási intézmények között nem rajzolódott ki különösebb differencia a diákok egészséges életmódját, környezeti hatásait vizsgálva, ám a nemek tekintetében igen éles különbségek születtek az egyes témaköröket tekintve. A dolgozat kapcsán felhasznált szakirodalomban megtalálható korábbi kutatások és a saját kutatás eredménye nagyjából hasonló lett.

A kutatás eredménye nyomán a következőket lehet megállapítani: az ember egészség- és betegségszemlélete folyamatosan változhat élete során, mégis a serdülőkorban kialakított egészséges életmóddal, betegségekkel kapcsolatos vélekedés befolyásolhatja a felnőttkori egészségügyi állapotot. Rendkívül fontos tehát kellő felvilágosításban részesíteni az ifjúságot, felhívni a figyelmet az egészségkárosító életmód következményeire, és korszerű módszerekkel támogatni őket az egészséges életvitel felé vezető úton, hiszen ez a kulcsa a továbbtanulási stratégiák kialakításának, a közművelődés fenntarthatóságának és az élethosszig való tanulás hatékonyságának.

A dolgozat szerzője: MÁRTONYI TIBOR
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Janzsó Szilvia

A KÖZÉPSÚLYOS ÉRTELMI FOGYATÉKOSOK HAZAI FELNŐTT SZAKKÉPZÉSÉT SZOLGÁLÓ CIVIL SZERVEZETEK KÉPZÉSEINEK ELEMZÉSE AZ ANDRAGÓGIAI MÓDSZERTAN, ALAPELVEK ALAPJÁN

Kulcsszavak: andragógia, civil szervezetek, imbecillisek, módszertan

Szakedolgozatomban a középsúlyos értelmi fogyatékosok, vagyis az imbecillis felnőtt emberek hazai képzésével, annak módszertanával foglalkozom. Dolgozatomban a hazai trendeket, helyzetet elemzem, annak problémáira próbálok az andragógia nyújtotta módszertan, alapelvek segítségével megoldást találni. Témaválasztásom oka, hogy hazánkban idáig nem igazán foglalkoztak kellő mértékben ezen területtel. Hipotézisem, hogy a hazai imbecillisek képzése, nevelése, oktatása terén fejlődést lehetne elérni, ha az andragógia nyújtotta ismeretanyagot a felnőttképzés terén a körülményeknek megfelelően lehetséges lenne adaptálni. A téma megfelelő körbejárása érdekében kiterjedt andragógiai fogalmi hálót alkotva elemzem a magyar imbecillis fejlesztést, képzést a jelenlegi és korábbi kutatásaim, az előző szakdolgozatom során feltárt problémák alapján. Dolgozatomban olyan a képzések során felmerülő problémákkal foglalkozom, mint a gyakorlat orientáltság nem megfelelő mértéke, a nem feltétlenül mindig célravezető pedagógiai szemlélet, a modularitás hiánya.

A kutatásom alapjául 3 a hazai téren vezető szerepet játszó civil szervezetnél képzést vezető szakemberrel készített interjú szolgál, mivel megpróbáltam a hazai felnőttképzést több szegmensből is megközelíteni, így több esetben is megfigyelést végeztem többféle alapítványi képzéseken egy szóval azon intézményekben, ahol a hazai imbecillis képzés megvalósul. Szakedolgozatom megírása során a minél teljesebb áttekintés érdekében a gyakorlati kutatást elméleti vizsgálódással is ötvöztem, az egyik alapítványi módszertani megvalósítás alapjául szolgáló tananyagot is elemeztem. Kutatásommal, mint cél csoportot az imbecillisek lehetőségeit kívántam felmérni.

Az egyes interjúk során számos problémát fedeztem fel a hazai képzés módszertana kapcsán, ezeket próbáltam összegezni, kialakulásuk okát, fennállásukat feltérképezni. Ezen problémákra keresek megoldásokat, a -külföldön már helyenként bevált- andragógiai módszertan segítségével, amiket komolyabb erőfeszítés nélkül is adaptálni lehetne a hazai körülményeknek, a speciális képzéseknek megfelelően. Az andragógia kínálja kooperatív stratégia módszertanából, a felnőttek oktatásának didaktikai alapelveiből mutatok be elemeket, majd felvázolom, hogy véleményem szerint ezen metódusok a gyakorlatban miért is lennének előnyösek a hazai képzések számára. Úgy gondolom az egyes hazai fejlesztési kezdeményezések számára az újszerű felnőttképzési, andragógiai ötletek pozitív hatással lennének az itthoni képzésre. Véleményem szerint a téma kutatásában számos lehetőség van még, főleg, hogy hazánkban eddig még nem fordítottak a témának kellő figyelmet. A témával való foglalkozás mindenki számára fontos, hazánk egy jelentős rétegének értékteremtő tevékenységbe való bekapcsolásáról van ugyanis hosszabb távon szó.

A dolgozat szerzője: MOLNÁR ORSOLYA
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Dr. habil. Halász Gábor PhD

A FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK FELNŐTTKÉPZÉSI TEVÉKENYSÉGE – A SZAKIRÁNYÚ
TOVÁBBKÉPZÉSEK VIZSGÁLATA

Kulcsszavak: szakirányú továbbképzés, felsőoktatás, képesítési keretrendszer, Európai Felsőoktatási Térség

Szakedolgozatomban azt a fő kérdést szeretném vizsgálni, hogy van-e létjogosultsága a magyar felsőoktatásban nagy hagyománnyal rendelkező szakirányú továbbképzéseknek az európai felsőoktatás egységesülő rendszerében?

Elsődleges hipotézisem, hogy a szakirányú továbbképzések megalapozottsága és hosszú távú fenntarthatósága az Európai Felsőoktatási Térségben (EFT) megkérdőjelezhető. Másodlagos feltételezésem, hogy a szakirányú továbbképzések elhelyezése az EFT saját keretrendszerében és az Európai Képesítési Keretrendszerben problémás.

A kérdés vizsgálata során az EFT-ben az elmúlt évtizedben körvonalazódó célok mentén elemzem ezt a képzési formát. Kutatásomban a hazai és nemzetközi szakirodalom feldolgozása mellett felsőoktatásban dolgozó, azon belül a szakirányú továbbképzési szakok szervezésében, oktatásában közvetlenül érintett szakembereket, valamint oktatáskutatókat szeretnék mélyinterjú formájában megkérdezni, arról hogy, hogyan helyezik el ezt a képzést a szakképzések európai keretrendszerében és a Bologna-rendszer által formált európai felsőoktatásban? Arra keresem majd továbbá a választ, hogy a szakértők hogyan vélekednek a képzési forma aktuális helyzetéről; milyen előnyeiket látják, amelyek a fennmaradását segítik, milyen tendenciák mutatnak a képzési forma eltűnésének irányába?

Remélem, hogy munkámmal, ha csekély mértékben is, de hozzájárulhatok a felsőoktatás e kevésbé vizsgált területének kutatásához.

A dolgozat szerzője: MULITER MARIANN
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Dr. Arapovics Mária PhD

MINŐSÉGBIZTOSÍTÁS A FELNŐTTKÉPZÉSBEN-AZ AKKREDITÁCIÓ NEHÉZSÉGEI, ELŐNYEI ÉS
HÁTRÁNYAI

Kulcsszavak: akkreditáció, minőség, minőségbiztosítás

Első munkahelyemen program és intézményakkreditációs dokumentáció elkészítésében vettem részt, valamint több akkreditált felnőttképzési intézménnyel kerültem kapcsolatba, akik véleménye megoszlik az akkreditációról. Ez ösztönzött arra, hogy megvizsgáljam a Heves megyében székhellyel rendelkező akkreditált intézmények véleményét a felnőttképzési akkreditációról. Ebből kifolyólag a dolgozat fő problémaköre az akkreditáció szükségessége, előnyei és hátrányai.

A felnőttképzés minőségének biztosítása a mai napig kényes téma. Megoszlanak a vélemények a tekintetben, hogy szükség van-e minőségbiztosításra az oktatás, képzés világában. Sok kutató szerint a szabványoknak ezen a területen is van létjogosultságuk, mások ezt elutasítják. A felnőttképzés jelenlegi akkreditációs gyakorlata nem felel meg – a felnőttképzési törvényhez hasonlóan – a felnőttképzés sokszínűségének. A szakemberek nem látják a rengeteg dokumentum felhasználásának lényegét, valamint úgy látják, hogy az akkreditáció ugyan minőségirányítási célokat fogalmaz meg, de csupán az ISO-hoz hasonló folyamatszabályozásokat kíván bevezetni, a minőségbiztosítás viszont a valóságban nem érvényesül.

A vizsgálathoz szükséges adatok összegyűjtésére kérdőíves módszert választottam, így a Heves megyében székhellyel rendelkező akkreditált intézmények véleményének felmérése primer adatgyűjtésen, strukturált kérdőíves lekérdezésen alapul. A mintát – a Nemzeti Munkaügyi Hivatal Szakképzési és Felnőttképzési Igazgatósága adatbázisában szereplő – Heves megyében érvényes akkreditációval rendelkező intézmények alkotják. A kérdőívet online kérdőív szerkesztő rendszer segítségével juttattam el a célcsoporthoz.

Az akkreditációval kapcsolatosan ez idáig felmerült problémák, nehézségek között említhetjük a folyamatos jogszabályváltozásokat, a nem egyértelműen megfogalmazott követelményeket, az intézményekkel szemben támasztott túlzott adminisztrációs kötelezettségeket, a szakértők képességbeli hiányát. Ezek a problémák a mai napig is létező, fennálló problémák, amelyeket az intézmények nehezen tudnak kezelni, s nagymértékben megnehezíti a mindennapi munkát. Dolgozatomban feltételezem, hogy a legtöbb intézmény a túlzott adminisztrációt és a jogszabályok folyamatos változását jelöli meg az akkreditáció legfőbb hátrányainak, az ÁFA mentességet, valamint az Európai Unió forrásokhoz való hozzájutást a legfőbb előnyeinek. A kutatás eredményeképpen javaslatok fogalmazhatóak meg az akkreditáció fejlesztése érdekében. További lehetséges irányvonal a kutatás kiterjesztése a Heves megyében telephellyel rendelkező képzőkre.

A dolgozat szerzője: NAGY ALIZ
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Szabóné dr. Molnár Anna PhD

MUNKAHELYI KOMMUNIKÁCIÓS PROBLÉMÁK ÉS AZOK FELOLDÁSI LEHETŐSÉGEI, KÉPZÉSI TERV
KIDOLGOZÁSA EGY SZERVEZET SZÁMÁRA

Kulcsszavak: kommunikáció, kommunikációs zavarok, konfliktus, szervezet

Szakedolgozatom témaválasztása azon a felismerésen alapul, hogy a személyközi kommunikáció során a hatékony kommunikációs technikák használata kis részben van jelen. A szervezeten belül az interperszonális kommunikációs technikák hiányosságai miatt konfliktus-helyzet alakulhat ki, melynek helytelen kezelése vagy a megoldás elmaradása befolyásolhatja a szervezet működését.

Kutatásom, komplex kutatási stratégiával készül, melyben az elméleti kutatás és kérdőíves vizsgálat segítségével kívánom igazolni feltételezéseimet. Hipotézisem szerint, a személyközi kommunikációs problémák befolyásolják a szervezet működését. Igény van a szervezeten belül a kommunikációs problémák kezelésére.

Dolgozatomat a téma megértéséhez szükséges elméleti alapvetésből kiindulva, a kommunikációs zavarok és az abból adódó kommunikációs problémák bemutatását részletezem. Arra kívánok rávilágítani, hogy miként segíthet a helyes kommunikáció megelőzni és feloldani a konfliktus-helyzeteket. Ennek egyik eszköze-, a kommunikációs képzési terv kidolgozása a szervezetek számára.

A kutatás lehetséges irányvonala lehet annak vizsgálata, hogy egy kommunikációs képzési terv-, szervezeti kultúrába való beillesztés és a hatékony kommunikációs technikák elsajátításának lehetővé tétele a szervezet tagjai számára hogyan segítheti a szervezetet, abban, hogy a kommunikációs problémákból adódó konfliktusok-, ne-, vagy csak kis mértékben befolyásolják a szervezet működését.

A dolgozat szerzője: NAGY KITTI
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Dr. Arapovics Mária PhD

AZ ISKOLARENDSZEREN KÍVÜLI FELNŐTTKÉPZÉSBEN FOLYÓ SZAKKÉPZÉS JELENE ÉS JÖVŐJE
AZ OKJ VÁLTOZÁSAINAK TÜKRÉBEN

Kulcsszavak: iskolarendszeren kívüli felnőttképzés, szakképzés, Országos Képzési Jegyzék

A szakdolgozatom az iskolarendszeren kívüli szakképzés területének vizsgálatára irányul. Nem ismeretlen számomra ez a terület, ugyanis már több éve felnőttképzési vállalkozások munkatársaként elsősorban állam által elismert szakképzések szervezésével foglalkozom. A témaválasztásom során így elsődleges szempont volt az, hogy az oktatás- és vizsgaszervező feladataimat eredményesen támogató szakmai információkat tárjak fel.

Céлом a hazai iskolarendszeren kívüli szakképzés működésének, fejlesztési irányvonalainak bemutatása, áttekintve a felnőttképzés területét a rendszerváltást követő időszakban történő térhódításától egészen napjainkig. A téma roppant aktuális, hiszen a vizsgálatom középpontjában a szakképzési rendszer, s ezen belül az Országos Képzési Jegyzék 2011-ben elkezdődő, s jelenleg is folyamatban lévő reformjának a felnőttképzés szempontjából való elemzése áll. A dolgozatomban arra keresem a választ, hogy mi indokolta az új rendszer bevezetésének szükségességét, s az vajon milyen hatást gyakorol az iskolarendszeren kívüli szakképzés további működésére, a módosítások miként érintik a képzőintézményeket, a képzésben résztvevőket, valamint a munkáltatókat.

A dolgozatomban elméleti és empirikus feltáró kutatási módszereket alkalmazok. Az elméleti kutatómunka során dokumentumelemzést végzek, amelyet kvalitatív kutatási módszer alkalmazásával egészítem ki. Mélyinterjút készítek a felnőttképzés keretében működő szakképzésben érintett szervezetek heves megyei képviselőivel: képzési bizottság, képzőintézmény, kereskedelmi és iparkamara, munkaügyi központ. A mintavétel módja véletlenszerű volt, kutatásom célja a probléma széleskörű vizsgálata, amely nem szűkíthető le csak a megyei sajátosságok áttekintésére. A problémakör átfogó, hiszen a felnőttképzési rendszer eredményes működése, a törvényekben megfogalmazott szándékok megvalósulása jelentős mértékben függ a rendszerben résztvevő érdekelt felek helyzetétől, azaz a felnőtt lakosság, mint képzésben résztvevő fogyasztó igényeitől, az intézményrendszer működésétől, amely a képzési kínálatot biztosítja, valamint a gazdaság igényeitől, amely a szakképzés „termékét”, a szakképzett munkavállalót foglalkoztatja. Úgy gondolom, hogy a módosítások fő célja a megfelelő minőségbiztosítás kialakítása az oktatás minőségének javítása érdekében. Az új rendszer bevezetése révén, az iskolarendszeren kívüli szakképzés viszont nehezen hozzáférhetővé válhat, mivel nem veszi figyelembe kellő mértékben a képzésben résztvevő felnőttek sajátos élethelyzetét. Mindez a kínált képzések iránti csökkenő keresletet eredményezheti, amely hosszú távon a független felnőttképző intézmények működésének ellehetetlenítéséhez vezethet. Fontos továbbá vizsgálni azt, hogy a folyamatosan változó munkaerőpiaci igényeknek mennyiben tud megfelelni az új szak-és felnőttképzési rendszer.

A dolgozat szerzője: PÁSZTOR ZSÓKA VIKTÓRIA
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Dr. Arapovics Mária PhD

A MŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEK JÖVŐJE, ALTERNATÍV ÜZEMELTETÉSI MÓDOK
A RADNÓTI MIKLÓS MŰVELŐDÉSI KÖZPONT

Kulcsszavak: közművelődés, művelődési intézmények

Magyarországon már a reformkorban felismerték, hogy a művelődés a nemzet épülését, a társadalom jólétét szolgálja. A rendszerváltást követően megreformált, 1997. évi CXL. törvény gondoskodik az önkormányzatilag kötelezően támogatott és felügyelt művelődésről. A nehézkes gazdasági helyzet, a '90-es évek óta zavaros társadalmi állapot, nem utolsó sorban pedig a körülöttünk rohamosan fejlődő világ akadályt állít a közművelődés megfelelő fenntartása, fejlesztése elé. Az önkormányzatok gyakran a közösségi művelődés kötelező, minimális támogatását is nehézkesen képesek biztosítani, hiányos felszereltségű, szegényes szolgáltatásokkal bíró közösségi házaik felé.

Szakedolgozatomban azt vizsgálom, hogy lehetséges-e olyan alternatív fenntartási, működtetési formákban szervezve ápolni a művelődést, ami mellett mindkét fél, a fenntartó és a befogadó igényei is kielégülnek, valamint megfelel a 21. század trendjének.

A kutatást szakirodalmi áttekintés mellett a Radnóti Miklós Művelődési Központon (RaM) keresztül valósítottam meg. Az intézmény 3,5 milliárd forintos önkormányzati beruházásból jöhetett létre, és 2011 áprilisában nyitotta meg kapuit a közönségnek.

Az épület kivitelezését egyedi megoldásokkal álmodták és valósították meg, a környezetbarát kialakítás elsődleges szempontként szerepelt, így dús növényzet, környezettudatos energiafelhasználás jellemzi, külsejét és elrendezését pedig a modern kivitelezés.

Fenntartás szempontjából is rendhagyó a RaM, a XIII. kerületi Közszolgáltató Zrt. Kulturális Divíziójának egyik pillére. A társulási formának előnye, hogy egy kézben tartható a közszolgáltatási feladatok ellátása a kerületben. A működési modell a közszolgáltatási feladatokat is ellátó közintézmények körében egyedülálló. Fedezete nem állami vagy önkormányzati forrás, hanem bérlők által fizetett bérleti díjak, illetve az általuk visszatérített közmű- és közös költségek. Az üzemeltetés szemlélete üzleti alapú, mindazonáltal a közszolgáltatási feladatok megléte biztosított a bérlőkkel megkötött egyedi megállapodások és kedvezményrendszerek alapján, valamint a kifejezetten közszolgálati célú funkciókkal bíró könyvtár és idősek klubja működésével.

Úgy gondolom, hogy ilyen és ehhez hasonló innovatív megoldásokkal, amelyek kialakítását alapos előzetes igényfelmérés előz meg, a közművelődés, művelődésszervezés területén is megvalósítható, illetve optimalizálható a fenntartható fejlődés.

A dolgozat szerzője: PRIBELSZKI PÁLNÉ
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Dr. Kereszty Orsolya PhD

NŐK A TUDOMÁNYOS ÉLETBEN

Kulcsszavak: nemek közötti esélyegyenlőség, tudomány, női szerepek,

A szakirodalom már többször és részletesen foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy milyen egyenlőtlenségek vannak a tudományos munkában (Acsády Judit: Nők a tudomány fellegvárában; Palasik Mária-Papp Eszter: Nők a tudományban - Áttekintés Magyarországról). Továbbra is kérdés azonban, hogy milyen lehetőségeket kapnak a nők, hogy részt vehessenek a tudományos munkában? Milyen plusz terheket jelent a nők számára a tudományos munkában való részvétel? Hogyan egyeztetik össze a tudományos munka és a család, a gyermeknevelés kérdését? Van-e prioritás számukra különböző helyzetekben?

Az egyetemi oktatásban egyre nagyobb számban vesznek részt a nők (KSH adatok), és sokan az egyetem elvégzése után folytathatják a kutatómunkát az egyetem falai között. A fiatalok karrierje szépen ível felfelé, de a legtöbben későbbre tolják a családalapítást, esetleg csak a harmincas éveik után gondolnak erre.

Azt is megfigyelhetjük – és a szakirodalomban is megtalálhatjuk ennek alátámasztását –, hogy bár nagyon sok fiatal nő kezdi el pályafutását, mégis a tudományos hierarchia magasabb szintjein alig találjuk meg a nőket (Palasik Mária-Papp Eszter: Nők a tudományban - Áttekintés Magyarországról). Az „ollódiagram” érvényesülését mutatja, hogy az idő múlásával a sok tehetséges női kutató felhagyja a tudományos munkával, ami nagy veszteséget jelenthet a társadalomnak.

Dolgozatomban mindezek alapján, félig-strukturált interjúk segítségével olyan, a tudomány területén működő nőket vizsgállok, akiknek az életútja választ adhat a fenti kérdésekre.

A dolgozat szerzője: SEBÁN ZOLTÁN
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Szabóné dr. Molnár Anna PhD

FELNŐTTEK TANULÁSI MOTIVÁCIÓJÁNAK KÉRDŐÍVES VIZSGÁLATA

Kulcsszavak: motiváció, Life Long Learning, továbbképzés, átképzés

A témaválasztásom már korábbra nyúlik vissza, mivel régóta foglalkoztat a felnőttek tanulása, továbbképzése és átképzése, illetve az őket motiváló tényezők. Így örömmel tölt el, hogy kutathatom az általam választott témát. A felnőttek tanulási motivációja mindig aktuális témának számít, mivel az egyre gyorsabban változó világban az embereknek is folyamatosan meg kell újítani magukat, fejleszteni kell tudásukat, új ismereteket és jártasságokat kell szerezni, hogy versenyképesek maradjanak a munkaerőpiacon. Céлом kideríteni, hogy melyek azok a fő tényezők, melyek tanulásra buzdítják, vagy készítetik a felnőtt embereket. Milyen okból hajlandóak energiát és pénzt áldozni egy újabb szakma megszerzéséért.

Kutatásom során egyfajta kvantitatív stratégia lépései mentén haladok. Célcsoportom olyan felnőttekből áll, akik iskolarendszerű szakképzésében (levelező vagy esti tagozaton), illetve iskolarendszeren kívüli felnőttképzésben szereznek OKJ szakképesítést. Ezek alapján két Budapesti felnőttképző cégnél mérem fel az éppen képzésben lévő tanulókat rövid, könnyen érthető és gyorsan kitölthető kérdőív alapján. Összesen 100 embert kérdezek meg tanulási motivációjukról, vagyis 50 főt azok közül, akik iskolarendszeren belüli képzésben vesznek részt, illetve 50 főt, akik azon kívüli felnőttképzésben tanulnak. A két csoport tanulási motivációját hasonlítom össze. Minden kérdőívet név nélkül kérek kitölteni a személyiségi jogok védelme, valamint az anonimitás megőrzése érdekében. A kérdőíveket nyomtatott változatban, papír alapon személyesen nyújtom át az alanyoknak.

A téma vizsgálatakor fontos kérdés, hogy az alanyok milyen a családi állapota, önköltséges (saját vagy munkahely általi finanszírozás) vagy ingyenes képzésben vesz-e részt, illetve, hogy milyenek lehetnek az egyéni motivációk (család hatása, munkahely hatása, belső motiváció, magasabb pozíciószerezés, munkahelyváltás stb.). A téma elemzéséhez fontos magyarországi és külföldi kutatási eredményeket és a felnőttképzés területével foglalkozó szakirodalmakat használtam fel. A szakdolgozat további bővítéséhez akár vizsgálni lehetne a non-formális és informális tanulási motivációt is a felnőttek körében, mivel jelen kutatásomban kizárólag a formális keretek között megvalósuló OKJ szakképesítést nyújtó képzésben résztvevő felnőtt tanulókat mérem. Összegezve a kutatás célja kideríteni, hogy a ma emberének mit jelent a Life Long Learning, pusztán a pénzszerzés eszközeként látja azt vagy a tudás csillan fel benne, mely által többé válhat.

A dolgozat szerzője: SIGMOND BERTALAN
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Hegyi-Halmos Nóra

A HATÁRON TÚLI MAGYARSÁG KÖZMŰVELŐDÉSÉNEK HATÁSA AZ ÖNAZONOSSÁG-TUDAT
MEGŐRZÉSÉRE
NONFORMÁLIS ÉS INFORMÁLIS TANULÁS ÉS MŰVELŐDÉS NÉHÁNY SZLOVÁKIAI MAGYAR
KÖZÖSSÉGBEN

Kulcsszavak: közművelődés, határon túli magyarság, Felvidék

A Kárpát-medencei magyarság folyamatosan fogyatkozik, a határon túli magyarok számos közösségénél a fogyás drámai, az államalkotó nemzetiség népesedési adatait jóval alulmúlja. A szlovákiai magyarok részaránya 10-ről 8,5 százalékra csökkent tíz év alatt, amely a magyar közösség tizedének elvesztését jelenti. Kutatásomban azt próbálom felderíteni, milyen lehetőségei vannak a közművelődésnek a helyzet javítására. Munkámban felvidéki magyar közösségek tevékenységének feltérképezésére vállalkozom, a dél-szlovákiai magyarlakta sávot reprezentáló hét régió magyar művelődési csoportjainak tapasztalatait elemzem és vetem egybe. Célom, hogy az előremutató módszerek és törekvések kiemelésével és közkinccsé tételével a gyakorlatban is hasznosítható ötleteket adjak a közművelődéssel és a felnőttek tanulásával foglalkozó szakemberek és önkéntesek kezébe. Kutatási módszerem: egyrésztől nem strukturált, tematikus-kvalitatív egyéni interjúkat készítettem három közművelődési csoport- és intézményvezetővel és két országos szervezet vezető tisztségviselőjével. Kérdőíves kutatást is végeztem hét régióból tizennégy válaszadóval, Szlovákia magyarlakta területeit reprezentatívan lefedve.

Hipotézisem az, hogy a közoktatásból kikerült, felnőtt polgárok számára a nemzettudat megőrzését, gyermekeik anyanyelvi nevelésére vonatkozó elköteleződését a közművelődés és felnőttoktatás erősítheti meg. Feltételezem, hogy a közösségi tevékenységet végző művelődési csoportokba való beépülés döntően befolyásolja a fiatal felnőttek helyi kötődését, társas kapcsolatainak kialakulását, magyar nemzetiségű házasárs választását, mely a megmaradás záloga. A hipotézis annyiban igazolódott, hogy habár a kultúrának önmagában nem, de a közösségi tevékenységnek van identitásmegetartó és helyben tartó, pozitív értelemben röghöz kötő szerepe. Ezt igazolja a közművelődési csoportok létszámának, tagjai mobilitásának alakulása, házassági, iskolaválasztási szokásaik. Emellett a kutatásnak nem várt eredménye is született: a néphagyományok, a hagyományörzés, -ápolás és -felelevenítés a nemzetek közötti közeledés és párbeszéd jóval nagyobb jelentőségű eszköze, mint feltételeztük. Az adatok elemzéséből kiderült, hogy a közművelődési közösségek komoly, kézzelfogható eredményeket mutatnak fel a magyarság megmaradása terén. Figyelemreméltó megoldási javaslatok is születtek: az egyik szerint a magyar nemzetpolitika eszköze lehetne egy-egy felvidéki magyar közművelődési intézmény összekapcsolása egy Magyarországgal, egy közös alkalmazottal. Egy másik előremutató felvetés szerint szükséges lenne, hogy a szlovákiai magyarság létrehozson egy saját pénzügyi alapot a helyi közösségek pályázati támogatására. A kutatás folytatása lehet a leszűrt konklúziók DELFI-módszer szerinti megosztása a válaszadókkal, azokra további reflexiók kérése, összegzése és továbbítása.

A dolgozat szerzője: SOMOGYI ESZTER
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Szabóné dr. Molnár Anna PhD

ALACSONY ISKOLÁZOTTSÁGÚ FELNŐTTEK – ÉLETUTAK, VÁGYAK, KOMPETENCIÁK

Kulcsszavak: iskolázatlanság, életútinterjú, felzárkóztatás

Kutatásom célkeresztjében az a kérdés áll, hogy milyen oktatási, tanulásszervezési módszerekkel tudjuk támogatni az alacsony iskolázottságú felnőttekkel való foglalkozásokat, illetve hogyan tudunk a számukra szervezett felzárkóztató munkában hatékonyan részt venni. A kérdések megválaszolásához a felnőttképzés módszertanát igyekeztem elemezni, valamint – mivel azt gondolom, nehezen elérhető célcsoportról van szó – életútinterjúk segítségével igyekszem feltárni azokat az akadályokat, amik hátráltatták valamilyen oknál fogva a felnőtteket a továbbtanulásban. Ezzel együtt kísérletet tettem arra, hogy kiderítsem, milyenféle képzésre lenne igénye a vizsgált célközönségnek.

Sok szakirodalom „iskolázatlan” felnőttnek aposztrofálja ezt a réteget, mivel azonban az interjúkérdések jó részében azok az évek állnak, amelyeket iskolarendszerben töltöttek a megkérdezettek, pontosabbnak gondolom, ha alacsony iskolázottságú személyekről beszélünk. Az Európai Tanács a „korai iskolaelhagyók” (ESL, Early School Leavers) kifejezés alatt azokat a 18-24 közötti életévben járó fiatalokat érti, akiknek nincsen alapfokú végzettsége, és nem vesznek, vagy vettek részt olyan középfokú oktatásban, amely érettségi bizonyítvány megszerzésére készít fel. Részben ezt alapul véve választottam ki interjúalanyaimat, azzal a különbséggel, hogy a felső korhatárt nem határoztam meg, így 24 évesnél idősebbek tanulási élettörténetét is figyelembe vettem.

A kutatás ilyen módon nem reprezentatív, inkább esettanulmány jellegű, melynek célja, hogy egy-egy élettörténet segítségével mélyebben megismerjük azt a világot, amiben az alacsonyan iskolázott felnőttek élnek, és kiderüljön, a tanulás, mint olyan, és annak hiánya milyen szerepet képviselt a múltban és hogyan hat a személyre a jelenben.

A tanulmány végén egy felnőttoktatóknak szánt segédanyagban összegzem a kutatás során szerzett tapasztalataimat, figyelembe véve általános andragógiai szempontokat.

A dolgozat szerzője: SÖRÖS BARBARA
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Dr. Zachár László PhD

A SZAKKÉPESÍTÉSI RENDSZER ÁTALAKULÁSA A RENDSZERVÁLTOZÁS UTÁN, KÜLÖNÖS
TEKINTETTEL A 2006-TÓL TÖRTÉNT VÁLTOZÁSOKRA

Kulcsszavak: szakképzés, OKJ, kompetencia, modulrendszer

A 2013-as év az OKJ bevezetésének 20. évfordulójának is tekinthető. Témaválasztásom aktualitását mi sem igazolja jobban, mint ennek a dátumnak a megjelölése. Bár az Országos Képzési Jegyzék megalakulása óta szinte évente változott, mégis a 2006-os és az idei évről vonatkozó változások számítanak kiemelkedőnek. Dolgozatomban a modulrendszer megjelenésének idejére helyezem a hangsúlyt, a rendszer főbb módosulásait bemutatva.

Hérakleitosz egyik legfontosabb nézetéről szóló idézetére építem kutatásom mondanivalóját, amely szerint „Semmi sem állandó, csak a változás maga”. Ez a folytonos változás különösen jellemző hazánk szakképzési rendszerére. Hogy az átalakulás/átalakítás mennyiben jár fejlődéssel, és mennyire okoz bizonytalanságot, arra keresem a választ.

Az első fejezetekben a szakképzési rendszer kialakulását ismertetem röviden. Az elméleti háttérhez hozzá tartoznak olyan, a témában fontos fogalmak, mint például a modul, a kompetencia, a szakmai és vizsgakövetelmény fogalmának magyarázatai. Lényegesnek tartom a rendszer előnyeinek és hátrányainak megjelölését.

Legfőbb inspirációt a 2013-as évről vonatkozó OKJ-tervezet jelentette számomra. Az újsághirdetések naponta arról adnak hírt, hogy 2013 szeptemberétől, az új rendszerben drágább és hosszabb időtartamú képzésekre kerül sor. Így javasolják a leendő hallgatóknak, hogy még a régi (jelenlegi) rendszer keretein belül vegyenek részt szakképzésben.

A szakképesítések munkaerő-piaci megfelelésének vizsgálata mellett olyan kiemelkedő tekintélyekkel készíték interjút, akiknek neve ismert és elismert a szakmában, továbbá az OKJ fejlesztésében is részt vettek.

Sokak által az újítások felmerült kritikájaként fogalmazódott meg, hogy a felnőttképzők ellehetetlenítése a cél, mások szerint pedig ténylegesen a minőségre való törekvés mutatkozik meg a változásokban. Valóban szükséges ennyit és ilyen gyakran változtatni a rendszeren?

A dolgozat szerzője: STÉBER ANDREA
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Dr. Kereszty Orsolya PhD

AZ INFORMÁLIS TANULÁS LEHETŐSÉGEI KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A MÉDIAANDRAGÓGIÁRA

Kulcsszavak: informális tanulás, szabadidő, média, médiaandragógia

Az informális tanulás kérdéskörét a szakirodalom már sok szempontból vizsgálta. A szabadidőben végzett informális tanulás a legszámottevőbb és legsokszínűbb végezhető tanulási forma, ebben valósulhat meg az egyén autonóm tanulása a mindennapokban. (H. Horvát, 2011) Nem csak az egyén, de az egész társadalom számára is fontos a szabadidő hasznos eltöltése, hiszen a társadalom humán tőkéjét nem csak az iskolában, formális keretek között kell gyarapítani, hanem azon túl is. Akkor tekinthető a leghatékonyabbnak az informális tanulás, ha az nem szándékos, hanem esetleges (Hager-Halliday, 2006), ebből adódóan szinte bármilyen szabadidős médiafogyasztás lehet hatékony tanulás.

Szakdolgozatomban azt vizsgálom, hogy hogyan, mennyire tudatosan viszonyulnak a (fiatal) felnőttek az informális tanuláshoz, ez milyen szokásokban és tevékenységekben manifesztálódik, és ez hogyan befolyásolja „médiafogyasztásukat”. Részletesen bemutatom az elektronikus médiumok informáló, az (ön)művel(őd)ést elősegítő hatását kommunikáció elméleti és andragógiai szempontból, illetve a médiaandragógia (Nagy, 2005) lehetséges szerepét a felnőttkori tanulásban. Külön kitérek a sorozatok mint médiatermékek fogyasztására, azok felnőttekre gyakorolt hatására abban a tekintetben, hogy megjelennek-e, és ha igen hogyan az informális tanulás egy terepeként.

Mivel az informális tanulás nehezen tudatosítható és mérhető a mindennapokban, mérésére kombinált – kvantitatív és kvalitatív – kutatási módszereket alkalmaztam. A módszertanban szerepelt fókuszcsoporthoz interjú, egy nagy mintavételű kérdőívés és egy naplózásos vizsgálat. Utóbbi kutatási módszer alkalmazásával lehetőségem nyílt a kérdőívés, tematikailag jobban fókuszált kutatás eredményeinek tágabb értelmezésére is.

A szabadidő jelentős részét, 57%-át (KSH, 2011) a televízió képernyője előtt töltjük és szórakoztató műsorokat, sorozatokat nézünk. Azontúl, hogy kikapcsolódunk, lehet-e ennek más haszna is számunkra? Mennyire érvényesül a média kultúra- és értékközvetítő szerepe a sorozatok fogyasztása során? Dolgozatomban erre és az előzőekben feltett kérdésekre keresem a választ, a sorozatnéző fiatal felnőttekre fókuszálva.

A dolgozat szerzője: SZABÓ GERGELY
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Dr. habil. Fehér Katalin CSc

A REFORMKORI OLVASÁS-ÉS KÖNYVKULTÚRA - AZ OLVASÁS ALAKULÁSA A REFORMKORBAN ÉS
NAPJAINKBAN

Kulcsszavak: olvasás, könyv, reformkor, olvasókör

Azért választottam témául a reformkori művelődést és olvasáskultúrát, mert gyerekkorom óta érdekel a történelem, és ez a korszak az egyik legizgalmasabb, legaktívabb és legtevékenyebb időszak Magyarországnak történelmében. Másfelől az olvasás, mint szabadidős és művelődési elfoglaltság, ekkor kezd kibontakozni többek között Széchenyi István tevékenységének is köszönhetően.

A felnőttkori tanulás és művelődés ebben a korszakban az egyesületek, klubok és körök működése nyomán van jelen, amelyek kialakulása közös társadalmi tevékenységeknek köszönhető, eredményeik az összefogásban keresendőek az egyéni tudást és az ismeretek bővítését szem előtt tartva. Ezek az intézmények elősegítették a közgondolkodás fejlődését teret adva a magyar kultúrának, pozitívan hatottak a társadalom életére és megteremtették az informális tanulás lehetőségét.

Szakedolgozatomban egyrészt az a célja, hogy a reformkori könyv – és olvasáskultúra különböző tereit, a korabeli emberek művelődési lehetőségeit bemutassa a hozzá kapcsolódó szakirodalom alapján. Másrészt teret szeretnék adni napjaink egyik nagyobb problémájának, hogy az emberek egyre kevesebbet olvasnak, főleg könyvet, amely természetesen különböző okokkal, mint az idő hiánya vagy nehéz anyagi körülményekkel magyarázható. A szakedolgozat alapvető problémafelvetése ebből indul ki. Szeretném a dolgozaton belül szembe állítani a mai internet- és technológia alapú információs társadalmat a reformkori társadalommal, főleg az utóbbira kihegyezve.

Bővebben lesz szó egy olvasókör működéséről, a Nemzeti Kaszinóról, de a felvilágosodást, mint előzményt is szeretném érinteni. A magyar sajtó megszületése és a különböző nagykönyvtárak is részét képezik a munkámnak, amelyek ekkor nyitottak az olvasóközönség felé.

Legvégül egy önálló, nem reprezentatív kutatással zárom le az egész témakört, amelyben a diplomával rendelkező andragógusok könyvekhez és az olvasáshoz való viszonya kerül terítékre. Azért gondolom, hogy ennek helye van a szakedolgozatban, mert a kitöltők a jövőben szerepet kaphatnak munkakörüknek köszönhetően hazánk kulturális életében, szervezhetik azt, amiből kiindulva egyáltalán nem mindegy, hogyan viszonyulnak az olvasáshoz és mennyire kap komoly szerepet az életükben, mint tevékenység.

A dolgozat szerzője: SZÓRÁD ADRIENN
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Dr. Arapovics Mária PhD

PÁLYÁZATI TÁMOGATÁSI RENDSZEREK, AZOK HATÉKONYSÁGÁNAK ELEMZÉSE
AZ ÖVEGES KÉPZŐ TÁMOGATOTT KÉPZÉSEINEK HATÉKONYSÁGA

Kulcsszavak: foglalkoztatás, munkaerő-piaci képzés, minőségbiztosítás

Az Öveges Képző Kft. közel 20 éve kezdte meg a működését Kecskemét belvárosában. Akkreditált felnőttképzési intézményként működik, tevékenysége kiterjed a szakmai, nyelvi, valamint informatikai képzésekre és az ezekhez tartozó vizsgákra. Az önköltséges csoportok mellett megtalálhatóak a Munkaügyi Központ által támogatott képzések, amelyekben a hallgatók ugyanolyan minőségi oktatásban részesülnek.

Véleményem szerint munkaerő-piaci szempontból az Öveges Képző jelentős szerepet tölt be a régió életében. Sikere pedig az intézmény jó menedzsmentjének köszönhető és a folyamatos pályázásból adódó összetett minőségbiztosítási folyamat eredménye.

Célom, hogy megtudjam, hogy azok a hallgatók, akiket az intézmény a támogatott képzéseiben képzett át, mennyire tudták hasznosítani megszerzett tudásukat és végzettségüket, a munkaerő-piacon el tudtak-e helyezkedni. Az eredményekkel való szembesülés mindenképpen hasznos a képző intézmény számára, mivel ők nem rendelkeznek akkora apparátussal, hogy az éves kérdőíves felmérésen túl a hallgatókat nyomon tudják követni.

Kutatásom során interjút készítek a Képző ügyvezető igazgatójával, egy a támogatott képzésekben oktató nyelvtanárral, aki egyben az intézmény nyelvvizsgahelyeinek vezetője, valamint a támogatott képzésekben végzett 10 hallgatóval. A hallgatók eléréséhez a Képző segítségét kérem. Kutatómunkám során az intézmény minőségbiztosítási dokumentumait elemzem, és a tanfolyami értékelő lapokból átfogó összefoglalást készítek. A témát megközelítem a Munkaügyi Központ részéről is, és a Képzési Osztály egyik munkatársával készítek interjút, valamint az általuk végzett felméréseket, statisztikai adatokat feltérképezem és újraelemzem.

A téma kutatásának további lehetséges irányvonala lehet a támogatott, illetve az önköltséges képzésekben részt vett hallgatók kérdőívvel történő megkeresése. Ezzel a kutatási módszerrel egy átfogó elemzés készíthető a képzésekben résztvevők munkaerő-piacon történő elhelyezkedéséről, valamint a Képző szolgáltatásaival való megelégedettségéről.

A dolgozat szerzője: VARGYAS BÁLINT
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Dr. Bali János PhD

A KOMOLYZENÉRE ALAPOZOTT MŰVELŐDÉSSZERVEZÉS LEHETŐSÉGEI - A MŰVÉSZETEK
PALOTÁJA PÉLDÁJÁN KERESZTÜL

Kulcsszavak: Művészetek Palotája, művelődésszervezés, kultúra, klasszikus zene, non-formális tanulás

A rendszerváltás óta eltelt időszak legfontosabb kulturális teljesítménye a Művészetek Palotája (Müpa) létrejötte a magyar kulturális életben. A 2005-ös indulás óta eltelt nyolc évben közel 8000 kulturális rendezvény vált valóra a komplexum segítségével és az intézmény méltán foglalja el napjainkban a kulturális vezető szerepet az országban. Emellett a Müpa nemzetközi viszonylatban is számottevő jelentőségű épületté vált, amit a világ legnagyobb és legtekintélyesebb nemzetközi előadói szervezetének, az ISPA-nak (International Society for the Performing Arts) a díja is méltóképp bizonyít.

Dolgozatom első felében a szakirodalomra hivatkozva elméleti áttekintést adok a kultúra fogalmáról és a klasszikus zenei művelődésszervezés történetéről Magyarországon ill. munkatársként igyekszem bemutatni a Művészetek Palotája még mindig viszonylag fiatal intézményét és a létrejötte által megváltozott kulturális életet.

Az empirikus kutatásom hipotézise arra irányul, hogy ma hazánkban a koncertlátogatók életkora nagyon magas és egy folyamatosan elöregedő közönséggel kell számolni a jövőben is, ami hamarosan tragédiához vezethet utánpótlás híján. Azt gondolom, hogy a fiatalok egyre kevesebbet járnak bármilyen művelődési intézménybe ill. az internet alapvetően változtatja meg a fiatalok kulturális preferenciáit. Ugyanakkor megfelelő koncepcióval ők is bevonhatók a klasszikus zenei művelődésbe.

A Zuglói Hajós Alfréd Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola különböző osztályainak kérdőíves kutatása által közel száz fiatal válaszait elemezve próbálok a Művészetek Palotája - és egyben a teljes mai kulturális élet - számára javaslatokat tenni a felnövő jövő generáció zenei nevelésének lehetőségeiről és fontosságáról, remélve ezáltal azt, hogy a klasszikus zenére alapozott művelődés szervezéssel egy őszintébb, bátrabb és kiegyensúlyozottabb társadalomhoz járulhatunk hozzá.

A dolgozat szerzője: VICZE TÍMEA
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Lévai Dóra

ELEKTRONIKUS TANULÁS A HAZAI FELNŐTTKÉPZÉSBEN

Kulcsszavak: felnőttképzés, információs társadalom, egész életen át tartó tanulás, e-learning

Témaválasztásomat nagyban befolyásolta a tanulmányaim alatt elvégzett Távoktatás, e-learning kurzus, ahol szerencsém volt kipróbálni a tanulásnak ezt az új módját, így saját bőrömmön tapasztalhattam meg minden előnyét és hátrányát. Hazánkban a felnőttoktatásról sokaknak valamilyen formális keretek között zajló tanulás jut eszébe. Azonban a technika fejlődésének köszönhetően már sokkal több lehetőség közül választhatunk.

Az információ minden korban és társadalomban elengedhetetlen volt. Az információ értéke azonban a jelenlegi társadalmunkban értékelődött fel és meghatározóvá vált az információk közlése, fogadása, feldolgozása, tárolása, értelmezése és áramlása. Az IKT eszközök és az internet elterjedésével ez a folyamat ráadásul fel is gyorsult. Dolgozatom első felében bemutatom az információs társadalom kialakulását és az ezt támogató különböző uniós és nemzeti szabályozásokat, stratégiákat, kezdeményezéseket.

Az egész életen át tartó tanulás nem csak egy szlogen vagy program, hanem valóban meghatározza társadalmunkat. Az ember nem zárja le tanulmányait a formális oktatás végeztével, hanem a releváns tudás megszerzése formális és informális környezetben tovább folytatódik. Az egész életen át tartó tanulás egyik formája az atipikus tanulás, mely magába foglalja a távoktatást és a nyitott tanulást. A tanulásnak ez az új módja azonban teljesen más feltételeket igényel, mint egy hagyományos óra. A lehetőségeket kihasználva többféle oktatási környezetet lehet alkalmazni, mely tanulók és tanárok részéről is egy teljesen más hozzáállást igényel.

Már a dolgozatom elején tisztázom, hogy számomra mit jelent az e-learning kifejezés, majd bemutatok pár megközelítést és a legjellemzőbb típusokat, amikkel találkozhatunk. A fogalom tisztázása azért is fontos, mivel a szakértők között sincs erről teljes egyetértés.

A hazai helyzet tisztán látása érdekében három céggel készítettem mélyinterjút. Ezekből kettő akkreditált felnőttképző cég (az egyiknél hagyományos képzések vannak a másiknál e-learninges), egy pedig létrehozott egy internet alapú szimulációs játékot, de oktatással nem foglalkozik. Érdekes eredmények születtek, mivel három különböző álláspontot sikerült így megismernem.

Sokan nem is gondolnak rá, hogy amikor valaminek utánanéznék az interneten, vagy megnéznék egy előadást a Youtube-on már az is tanulásnak, elektronikus tanulásnak számít. A kérdés az, hogy tisztában vagyunk-e a lehetőségeinkkel és tudunk-e velük élni.

A dolgozat szerzője: VIDÓ JUDIT
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Kraiciné dr. Szokoly Mária PhD

A MOZGÁS SZEREPE A FELNŐTT TANULÓK ÉLETÉBEN

Kulcsszavak: élethosszig tartó tanulás, mozgás funkciója, hatékonyabb tanulás, kompetenciafejlesztés, kreativitás, egészségmegőrzés, versenyképesség

Kutatásom célja, az aktív testedzés és a tanulás hatékonysága között fennálló összefüggés vizsgálata, annak érdekében, hogy igazoljam, a testedzés tanulási folyamatában betöltött pozitív szerepét minden felnőttkori célcsoportban. Elképzelésemet miszerint kutatásom a felnőttek tanulási szokásaiban új eszköz feltárására adhat lehetőséget számos elméleti és empirikus vizsgálat támasztja alá. Többek között kimutatták, hogy a mozgásos tevékenység során új idegsejtek képződnek, javul a memória és a hippocampusszal kapcsolatba hozható kognitív készségek, illetve gondolkodásunkban akkor vagyunk a csúcson, amikor az agyműködésünket a testmozgás eredményeképpen sok oxigén segíti. A rendszeres fizikai aktivitás ellensúlyozza az öregedéssel együtt járó kedvezőtlen élettani hatásokat, csökkenti a mortalitást és a morbiditást, megnyújtja az élettartamot, különösen az aktív élettartamot. A rendszeres testmozgásnak a fiatalok tanulásában is jelentős szerepe van. Serdülők viselkedési mintáit kutatva megállapították, hogy a rendszeres sport pszichoszociális hatásai közül kiemelendő, hogy fejleszti az önbizalmat, elősegíti a pozitív gondolkodásmód kialakulását, fokozza a kompetenciaérzést, az autonómiát, a belső kontrollt, javítja az önértékelést és az énhatékonyságot. Továbbá a rendszeres mozgás formálja a fiatalok versenyszellemét és teljesítményorientációját, mind emellett a sport pedagógiai és élettani szerepe is igen nagy jelentőséggel bír. A gyermekek körében végzett vizsgálatokra alapozva, feltételezem, hogy a rendszeres testmozgás a gyermekekhez hasonlóan - a fiatal felnőttek és az idősek körében is pozitívan befolyásolja a tanulási képességeket illetve a sikeres felnőttkori tanulás eredményessége szoros összefüggésben van a rendszeres fizikai aktivitással, mozgással. Hipotéziseim beigazolásával remélem a felnőttkori formális és nem formális tanulásban új lehetőségként, eszközként jelenítik meg a testedzést, melynek eredményeként nőhet a felnőttkori szakképzettség megszerzésének esélye, a jó fizikai erőnlét, a szellemi frissesség, mely elősegíti majd széles körben az élethosszig tartó tanulás folyamatának megvalósulását, és az időskori aktív, korlátozottságtól mentes munkavállalást. A mozgásprogramok hatására ugyanis nemcsak a fizikai erőnlét, hanem a mentális terhelhetőség is emelkedik, ezáltal javulhat az önértékelés, a társakkal való együttműködés, a tanulási készség, azaz sikerélményhez jut a felnőtt tanuló, ami a felnőttkori tanulás egyik legfontosabb motivációs tényezője.

A dolgozat szerzője: VINCZE RENÁTA
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Hegyi-Halmos Nóra

VÁLLALATI KÉPZÉS FEJLESZTÉSE

Kulcsszavak: humánerőforrás, vállalati képzés, fejlesztés

Szakedolgozatomban nemzetközi és hazai szakirodalmak áttekintésével foglalkoztam a vállalat eredményes működésének alapfeltételeként megjelenő vállalati képzésekkel. Empirikus kutatásom során, egy magyarországi nagyvállalat képzési rendszerét vizsgáltam meg, hogyan lehetne fejleszteni a vállalat képzési rendszerét abban a tudatban, hogy a vállalat elismeri az emberi erőforrás-fejlesztése a versenyképesség záloga.

Az emberi erőforrás fogalmával, illetve a gyakorlatban való megjelenésével „Az emberi erőforrás-fejlesztés elmélete és gyakorlata” című tantárgy keretén belül ismerkedtem meg BA alapszakon. A téma aktuális, hiszen a felnőttképzés manapság egyre nagyobb hangsúlyt kap mind az intézményi, mind a vállalati szférában, mivel a gazdasági nehézségek okozta változások hatására átalakulóban van a munkaerő-piac.

Minden vállalat elsődleges célja az, hogy a piacnak megfeleljen, ezért gondolom fontosnak ezt a területet vizsgálni, kutatni, mert a cél elérése érdekében egyre fontosabbá válik az élethosszig tartó tanulás mind a munkavállaló, mind a vállalat vezetése számára.

Szakedolgozatomban a vállalat képzését általánosságban és konkrét példán keresztül mutatom be, hogyan valósul meg a képzés a nagyvállalatnál, illetve hogyan lehetne fejleszteni.

A dolgozat térdimenziója lokális, egy budapesti nagyvállalatot vizsgállok meg. Idődimenziója keresztmetszeti, a vállalatot napjainkra vonatkozólag kérdeztem meg. A vállalat HR vezetőjével készített félig strukturált interjúm keresztül kívánom vizsgálni.

Szakedolgozatom három fő részből áll. Az első részben mutatom be, hogy hol helyezkedik el a vállalati képzés a felnőttképzés rendszerében. A gazdaság és a felnőttképzés viszonyán keresztül pedig magát a vállalati képzést.

A második részben szorosan ehhez kapcsolódóan világítok rá a felnőttképzés felértékelődésére az emberi erőforrás-fejlesztés folyamatában.

A harmadik részben egy konkrét vállalat képzési rendszerét vizsgálom, hogyan és milyen képzések jelennek meg, milyen rendszerességgel. Valamint hogyan lehetne ezt fejleszteni, hogy valóban beigazolódjon a gyakorlatban is az elméleti síkon meglapozott kulcsmondat: a versenyképesség zálog a képzés.

A dolgozat szerzője: VIZI ANNA LILLA
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Dr. Kereszty Orsolya PhD

MILYEN MOTÍVUMUK HATNAK MA A FELNŐTT TANULÓRA?
AVAGY MELY TÉNYEZŐK A LEGFONTOSABBAK EGY FELNŐTT ÉS EGY ELÍTÉLT FELNŐTT
SZÁMÁRA A TANULÁS TEKINTETÉBEN

Kulcsszavak: motiváció, tanulás, tanár, érdeklődés, hatékonyság, igény

Dolgozatom a felnőtt tanulók érdeklődését és motiváltságát befolyásoló tényezőket hivatott felmérni. Témaválasztásomat elsősorban egyéni érdeklődésem és személyes tapasztalataim ihlették, de aktualitását adják a felnőttképzés terén végbemenő változások, így tehát az újszerű igények, szükségletek és motívumok feltárása hasznos megállapításokat tehet a felnőttképzés fejlődési irányainak tekintetében.

Kutatásom során elsősorban a hazai és nemzetközi szakirodalmakból tájékozódtam, lehetőség szerint korábbi írásoktól haladva az egyre újszerűbb tanulmányokig. Kérdőíves vizsgálatot végeztem elítélt tanulókkal a Szegedi fegyház és Börtön iskolájában, illetve nem elítélt tanulókkal felnőttképzési egy intézményben. A kérdések természetesen részben megegyezők, részben azonban az élethelyzethez alakítottak, tehát specifikus eredmények is születtek. Ez után pedig, mint egy érdekesség képen Fellegi Ádám zongoraművész Úrral készítettem interjút - aki több ízben foglalkozott már elítéltekkel-, személyes élményeiről, a foglalkozásokon megélt tapasztalatairól.

Az eredmények tekintetében komoly eltérés tapasztalható. Az elítélt felnőttek elsősorban a tanár civil mivolta miatt, szellemi frissességük szinten tartása, illetve a gyermekei felé gyakorolható példamutatás miatt tanulnak szívesebben, míg a nem fogvatartott felnőttek leginkább személyes érdeklődésük hatására választják a tanulást időtöltés gyanánt. Motiváltságukat pedig leginkább belső igényességük, önmaguk felé támasztott elvárásuk határozza meg, mindemellett kimutatható, hogy az interaktivitás és a tananyag mindenkori elérése fontos tényezők lennének számukra.

Fontos eredménye kutatásomnak az, hogy a képzéseket és oktatást szükséges lenne minél inkább specializálni, hiszen eredményeim jól mintázzák az igények sokszínűségét, illetve megállapíthatjuk, hogy a felnőtt tanuló igényt tart minőségi emberi kapcsolatra, vizuális és pszichés élményekre- akár egy tanulási tevékenység során is. Ennek feltétele a tananyag interaktív tételé, és olyan felkészült oktatók felsorakoztatása, akik módszertani és pedagógiai felkészültségükkel egyaránt képesek egy igazán széles palettáról megválasztani mindenkori viszonyulásukat a tanulók felé.

A dolgozat szerzője: ZAKUPSZKI TÜNDE
Szak: Andragógia MA
Témavezető: Dr. Fehér Péter PhD

HÁLÓZATI TANULÁSI MODELLEK A GYAKORLATBAN

Kulcsszavak: hálózati tanulás, e-learning, konnektivizmus

A hálózati tanulás egyre népszerűbbé válik a 21. század elején. A hálózati tanulás fogalma több különböző értelmezés is fellelhető a szakirodalomban. A tanulmány áttekinti az elméleti modelleket és több gyakorlati tapasztalatot bemutat.

Elméleti értelmezések alapján: “Hálózatban tanulni” jelenti azt is, hogy a tanulók szakmai közösséget alkotnak és a szervezet egy tagjának a tudása a “*szervezeti tagok többségének közösen értelmezett tudásává válik*”. Bessenyei definiálása alapján a “*hálózatról szóló és a hálózatok által létrehozott tudás, sőt, a konnektivista tudás lényegében az interakcióról való tudás*”. Siemens és Downes szerint a konnektivizmus ismeretelméletet: a hétköznapi és rendszerszintű tudás “*tapasztalati*” és “*racionális*”; ezen tudásfajták mellé önállóként a *hálózati tudást* is hozzárendelik; ezt Kulcsár a hálózati tanulás alapelvei közé sorolja.

Az egyes gyakorlati képzések módszertani megoldásai lényegesen különböznek:

1. A NETIS projektben kidolgozásra került egy tananyag, amely az információs társadalom témaköréből készült.
2. A TENEGEN olyan képzési modell, amely e-learning alapú tanár-továbbképzés; együttműködésen alapuló hálózati környezetben zajló tanítás-tanulás.
3. Közoktatás - “Tudod-e, hogy? wiki!” egy online, kollaboratív és kreatív környezet, ahol a tanulás, a tudásalkotás a tanulók közötti interakciók segítségével jön létre.
4. KONNEKT 2012. Az ELTE PPK által konnektivista csoportként szerveződött a Facebook felületen és nyílt oktatási környezetet biztosítva.
5. COURSERA a „globális oktatás”, bárki bekapcsolódhat az egyetemi képzésekbe, aki pénzhány vagy a munka miatt félbeszakította a tanulmányait, vagy komolyan érdeklődik valamilyen téma iránt.

A kutatás azt vizsgálja, hogy kiknek előnyös a hálózati tanulás és milyen eszközök, módszerek alkalmazásával lehet a leghatékonyabban megvalósítani. A szakdolgozat feltárja a KONNEKT csoport tanulási folyamatát is. Az eredmények azt igazolják, hogy a hálózati tanulás számos szituációban eredményesen alkalmazható. További tanulócsoportok vizsgálata választ adhat arra, hogy mennyiben tanuláselmélet vagy hálózatelméletről van szó a konnektivista tanulás esetén.

Tartalomjegyzék

Előszó (Dr. Striker Sándor)	5
Bevezető (Dr. Arapovics Mária)	7
Az andragógia alapszak hallgatóinak munkái	9
Felnőttképzési szervező szakirány	11
<i>Aradi Krisztina: Reszocializációs lehetőségek a balassagyarmati fegyház és börtönben</i>	12
<i>Bodnár-Király Andrea: A pedagógia és az andragógia különbségeinek megjelenése</i> ...	13
<i>Czene Jánosné: A gyógyítás művelődési szerepe és ábrázolása a művészetben</i>	14
<i>Csíkos Tímea: Változatok a gótikus építészetre</i>	15
<i>Darnyi Zsuzsanna: Képzés és fejlesztés egy energiaszolgáltatónál</i>	16
<i>Faragó Nikolett: Egészségfejlesztés a XXI. századi fiatal felnőttek körében</i>	17
<i>Hajdú Tiborné Kukuricsár Mónika: Nemi egyenlőtlenségek a felnőttképzésben</i>	18
<i>Halász Gabriella: A Hungarocontrol Zrt. oktatóinak képzése</i>	19
<i>Kóczyán Gabriella: A kulturális turizmus, mint az informális tanulás színtere</i>	20
<i>Komáromi Zoltán: Az informális tanulás szerepe a munkaerőpiacon</i>	21
<i>Magyar Mónika: Mérés és értékelés a felnőttképzésben</i>	22
<i>Malenka Szilvia: Lovagok régen és ma</i>	23
<i>Márki Anita: A szülés, otthonszülés andragógiai aspektusai</i>	24
<i>Nagy Péterné: A fiatal felnőttek a felnőttképzésben szerzett végzettségének hasznossága</i>	25
<i>Pap Anna: Sajátos tanulási igény az andragógia szempontjából</i>	26
<i>Polyák Csilla: A foglalkoztathatóság fejlesztése a TÁMOP tükrében</i>	27
<i>Previák Zoltán: Egy angol nyelvű felnőttképzési szakfolyóirat bemutatása és elemzése</i>	28
<i>Rákosfalvi Edina: Diplomaszerezés a börtönben</i>	29
<i>Reichert Tímea: A magyar felnőttoktatás művelődéspolitikai helyzete</i> ...	30
<i>Sárdi Andrea: A magyar felnőttoktatás művelődéspolitikai helyzete rendszerváltástól napjainkig</i>	31
<i>Schoeller Judit: A művészet mecénásai - a Mediciek</i>	32
<i>Siba Vivien: A módosult szakképzési rendszer várható hatásai a felnőttképzésre</i>	33
<i>Szabóné Mózer Tünde: Kulturális életünk a Kádár-korszak idején</i>	34
<i>Szacski Angéla Katalin: Női műveltség, női szerepek egykor és ma</i>	35
<i>Tagai-Hindels Zsuzsanna: Tréning a felnőttek képzésében</i>	36
<i>Takács Anita: Távmunka bevezetése egy energiaszolgáltató cégnél</i>	37
<i>Tálas Ágnes: Népfőiskolai munka a Lakitelek Népfőiskola tükrében</i>	38
<i>Tisza Hedvig: Látássérültek a felsőoktatásban</i>	39

<i>Tóth Rita</i> : A felnőttoktatók toborzásának és kiválasztásának elmélete és gyakorlata	40
<i>Vankó Ibolya</i> : Felsőoktatásban dolgozók nemzetközi mobilitása	41
<i>Varga Éva</i> : A felnőttkori tanulási motiváció.....	42
<i>Vincze Imre</i> : Az Ökopolisz Alapítvány felnőttképzési tevékenysége	43
<i>Vucskó Mónika</i> : Nők helyzete a családban – gyermekvállalás melletti tanulás	44
<i>Zatykó Katalin</i> : Eötvös József és Trefort Ágoston szerepe a magyar kultúrában	45
<i>Zubor Mónika</i> : Városiasodás - terek utcák művészete a reneszánsz Itáliában.....	46
Művelődésszervező szakirány.....	47
<i>Bartos Viktória Éva</i> : Felnőttkori zenetanulás és közös zenélés motivációi és céljai.....	48
<i>Ferenc Rita</i> : A háziipar lehetőségei a szlovákiai magyar művelődésszervezésben	49
<i>Haffner Anikó</i> : Színésznők közéleti szerepben	50
<i>Joó Katalin</i> : Sánta Ferenc: Az ötödik pecsét című regényének lélektani elemzése	51
<i>Kedves Tímea</i> : A Boszporuszon innen és túl	52
<i>Kemény Réka</i> : Európa percepciója a magyar és német társadalmakban	53
<i>Keresztesi Judit</i> : A hazai porcelángyártás fejlődésének bemutatása a reformkortól a szecesszióig.....	54
<i>Kiss Kincső Rózsa</i> : Egy interkulturális tanulócsoport vizsgálata	55
<i>Kulcsár Anikó</i> : Bakancsok és napraforgók	56
<i>Lőkös Krisztina</i> : A Sziget Fesztivál szerepe a szemléletmód formálásában.....	57
<i>Neumann Kata</i> : Tanulási motiváció a felnőttkori idegen-nyelv tanulásban.....	58
<i>Rakovszky Zsófia</i> : A játék szerepe a felnőtt életében	59
<i>Tercs Dalma</i> : Ember – kép és ember – nevelés.....	60
<i>Tóth Klaudia</i> : A nők szabadidős, sport és kulturális tevékenysége	61
<i>Varga Csilla</i> : Siker és motiváció a kortár művészet terjesztésében	62
<i>Weninger Mildred</i> : Az 1956-os forradalom sajtótörténete.....	63
Személyügyi szervező szakirány	65
<i>András Barbara</i> : A művelődésszervezés példái és lehetőségei a helyi közösségekben	66
<i>Bereczki Barbara</i> : Kultúra és élet Magyarországon a két világháború között.....	67
<i>Bodor Emőke Mária</i> : Friss diplomások helyzete a magyarországi munkaerő-piacon.....	68
<i>Czapp Annamária</i> : A hagyományápolás és a turizmus összefonódása	69
<i>Csoma Andrea Katalin</i> : A büntetés-végrehajtási-intézetek képzési lehetőségei	70
<i>Csutha Viktória</i> : A kriminálandragógia alapjai.....	71
<i>Di Giovanni Szandra</i> : A versenysport, a felnőttkori tanulás és a politika kapcsolata	72
<i>Engler Barbara</i> : Az y generáció a munkáltató szemszögéből	73
<i>Fajtha Barbara</i> : A magyar foglalkoztatáspolitikai válaszai a gazdasági világválságokra	74

<i>Farkasné Truczko Ildikó: Életmód- és értékrend változás falun 1950-től napjainkig.....</i>	75
<i>Fásy Gabriella: Az emberi erőforrások kiválasztásának elmélete és gyakorlata .....</i>	76
<i>Filep Renáta: A dolgozók esti iskolája összehasonlítva a mai felnőttképzéssel .....</i>	77
<i>Dr. Jávorné Tóth Gabriella: Kismamák visszatérése a munkaerőpiacra.....</i>	78
<i>Kalmár Evelin: Női vezetők Európában.....</i>	79
<i>Kardos Júlia Eszter: Dienes Valéria mozdulatművészeti mozgalma .....</i>	80
<i>Keglovits Barbara: Myers-Briggs típus indikátor alkalmazása a karrierfejlesztésben .....</i>	81
<i>Kiss Barbara Gerda: A fogvatartottak képzési és munkavállalási lehetőségei, a reszocializáció.....</i>	82
<i>Kocsák Szonja: Nemi esélyegyenlőség a magyar és az európai munkaerőpiacon.....</i>	83
<i>Kovács Nóra: Százhalombatta várossá fejlődése kultúrtörténeti korszakai tükrében .....</i>	84
<i>Kozák Péter: Film, művészet, propaganda .....</i>	85
<i>Lakatos András Áron: Hallgatói motivációk a felsőoktatásban ... ..</i>	86
<i>Mészáros Csabáné: A szervezeti kultúra hatása a felsőoktatási intézményekre ... ..</i>	87
<i>Németh Nóra: A Nemzeti Munkaügyi Hivatal Szakképzési és Felnőttképzési Igazgatóságának ... ..</i>	88
<i>Oláh Bernadett: Pályaorientáció, a karriertervezés és az élethosszig tartó tanulás alapja .....</i>	89
<i>Ormai Tímea: Az emlékezet és a figyelem szerepe az időskori tanulásban.....</i>	90
<i>Rózsa Béláné: Pénzügyőrök és kormánytisztviselők hivatali képzése ... ..</i>	91
<i>Ruzsik Ágnes: Vác ezeréves művelődéstörténeti múltja.....</i>	92
<i>Schveighardt Éva: Az organikus építészet Makovecz Imre művészetében.....</i>	93
<i>Sepsi Gréta: Az interim menedzsment nemzetközi és magyar viszonylatban .....</i>	94
<i>Seres Dávid: Fejvadászat és annak szerepe a humánerőforrás gazdálkodásban ... ..</i>	95
<i>Siha Dóra: Az informális tanulás és tudás szerepe az egyéni álláskeresésben ... ..</i>	96
<i>Sikari Dorottya: Toborzás-kiválasztás a HR gyakorlatában .....</i>	97
<i>Susuk Melinda: Felvilágosodás kori magánkönyvtáraink kultúraközvetítő szerepe .....</i>	98
<i>Szabados Borbála: A csapatépítés előzményei és kialakulása .....</i>	99
<i>Szilágyi Anna: A tréningek megtérülése egyén és szervezet szempontjából.....</i>	100
<i>Szolnoki Brigitta: Hazai nőművelődési lehetőségek vizsgálata a reformkor idején .....</i>	101
<i>Takács Adrienn: Civil gondolatból a nemzeti emlékhelyig.....</i>	102
<i>Tímár Hajnalka: A totalitárius rendszer bemutatása az oktatás és a sajtó szempontjából .....</i>	103
<i>Tóth-Kovács Kata: Színház és színjátszás Magyarországon a 18-19. században.....</i>	104
<i>Triffné Pálvölgyi Ildikó: A reformkori irodalmi divatlapok szerepe a nők művelődésében.....</i>	105
<i>Várady Anita: Az élethosszig tartó tanulás és a munkahelyi képzés lehetőségei Magyarországon.....</i>	106
<i>Várady Georgina: Hátrányos helyzetűek az andragógiában .....</i>	107
<i>Varga Edina: A nő társadalmi szerepe, művelődése és megjelenése a művészetekben .....</i>	108
<i>Venásch Rita: Shakespeare hatása a magyar reformkori dráma-, és színjátszás történetében.....</i>	109

<i>Zólogy Zita: A totalitárius rendszer bemutatása az oktatás és a sajtó szempontjából</i>	110
Az andragógia mesterszak hallgatóinak munkái	111
<i>Abay Gizella: Burnout szindróma a felnőttképzők körében</i>	113
<i>Bancsits Lídia: A társadalmi szemléletváltás és az értékrendszerbeli generációváltás</i> ...	114
<i>Benkő Gabriella: A játék szerepe az idősök gondozásában</i>	115
<i>Berek Andrea: Felsőoktatás és minőség</i>	116
<i>Chajnáczki Andrea: A felsőfokú szakképzés elismerése a munkaerőpiacon</i>	117
<i>Dikács Anna Zsófia: Az üzleti angol nyelvi képzések hatékonyságának mérése</i>	118
<i>Erős Kata: Felsőoktatási andragógiai pedagógiai elemzés</i>	119
<i>Fábián Zsófia: Az olvasás folyamata mint terápiás lehetőség</i>	120
<i>Farmosi Katalin: Tanulás a fejlesztő, motiváló vezetők életútján</i>	121
<i>Fási Katalin: Az informális tanulás, tapasztalati tanulás, önkéntesség</i> ...	122
<i>Finta Krisztián: Egyenlőtlen történelemkonstrukciók, egyenlőtlen felnőttkori szerepek</i>	123
<i>Földesi Krisztina: Egy speciális munkaerőpiac alkalmazhatósági scenáriói az andragógiában</i>	124
<i>Fülöp Hajnalka: A felnőttképzési szolgáltatás marketingje</i>	125
<i>Hegyi Alexandra: Egy felsőoktatási kurzus szerepe a hallgatók érzékenyítésében</i>	126
<i>Horváth Dóra: A tudománykommunikáció lehetőségei a felnőttoktatásban</i>	127
<i>Iszlai Ádám: Felnőttoktatói szerepek nemzetközi viszonylatban</i>	128
<i>Izsó Borbála: Oktatói szerepek a közoktatásban és a felnőttképzésben</i>	129
<i>Kardos Bernadett: Andragógia szakos hallgatók vélekedései a felnőttkori diszlexiából adódó</i> ...	130
<i>Kárpáti Dóra: Népfőiskolák Magyarországon, a járság két településén</i>	131
<i>Kenessei Renáta: A felnőttképzés minőségbiztosítása egy multinacionális vállalat tükrében</i>	132
<i>Kiss Ágnes: A „nemzeti” alapú művelődésszervezés töprengései</i>	133
<i>Kukely Katalin: Médiaandragógia, e-learning</i>	134
<i>Kun Nikolett: Bátor táborok, mint tanulási folyamatok</i>	135
<i>Lajtai-Kadocsa Klára: Művészetterápiával a munkaerőpiacra</i>	136
<i>Márton Júlia: Egészség és betegség szemlélet változása a középiskolások körében</i> ...	137
<i>Mártonyi Tibor: A középsúlyos értelmi fogyatékosok hazai felnőtt szakképzését szolgáló</i> ...	138
<i>Molnár Orsolya: A felsőoktatási intézmények felnőttképzési tevékenysége</i>	139
<i>Muliter Mariann: Minőségbiztosítás a felnőttképzésben</i>	140
<i>Nagy Aliz: Munkahelyi kommunikációs problémák és azok feloldási lehetőségei</i> ...	141
<i>Nagy Kitti: Az iskolarendszeren kívüli felnőttképzésben folyó szakképzés jelene és jövője</i> ...	142
<i>Pásztor Zsóka Viktória: A művelődési intézmények jövője, alternatív üzemeltetési módok</i>	143
<i>Pribelszki Pálné: Nők a tudományos életben</i>	144
<i>Sebán Zoltán: Felnőttek tanulási motivációjának kérdőíves vizsgálata</i>	145

<i>Sigmond Bertalan</i> : A határon túli magyarság közművelődésének hatása	146
<i>Somogyi Eszter</i> : Alacsony iskolázottságú felnőttek.....	147
<i>Sörös Barbara</i> : A szakképesítési rendszer átalakulása a rendszerváltozás után	148
<i>Stéber Andrea</i> : Az informális tanulás lehetőségei különös tekintettel a médiaandragógiára.....	149
<i>Szabó Gergely</i> : A reformkori olvasás-és könyvkultúra	150
<i>Szórád Adrienn</i> : Pályázati támogatási rendszerek, azok hatékonyságának elemzése.....	151
<i>Vargyas Bálint</i> : A komolyzenére alapozott művelődésszervezés lehetőségei	152
<i>Vicze Tímea</i> : Elektronikus tanulás a hazai felnőttképzésben	153
<i>Vidó Judit</i> : A mozgás szerepe a felnőtt tanulók életében.....	154
<i>Vincze Renáta</i> : Vállalati képzés fejlesztése.....	155
<i>Vizi Anna Lilla</i> : Milyen motívumuk hatnak ma a felnőtt tanulóra?.....	156
<i>Zakupszki Tünde</i> : Hálózati tanulási modellek a gyakorlatban.....	157
Tartalomjegyzék	159